

Glasnik

Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini

ISSN 1512-6609

11-12

Sarajevo

novembar-decembar 2023.

VOL. LXXXV • Str. 981-1200

U ovom broju pišu:

Meho Šljivo • Jusuf Džafić • Mirza Sarajkić • Edin Lepenica •
Damir Babajić, Senad Mehmedinović • Ahmet T. Karamustafa •
José Martínez Gázquez

| Sadržaj

RIJEČ UREDNIKA

978-988 Gaza je svjetlo
Mustafa Prljača

HUTBA

989-992 Bez nevolja i iskušenja nema ostvarenja snova i nada
Meho Šljivo

FIKH

993-1002 Šerijatski argumenti uvjeta za namaz
Jusuf Džafić

STUDIJE

1003-1014 Budućnosti u Kur'anu
Mirza Sarajkić

AKTUELNE TEME

1015-1034 Džamije kao svjedočanstva
Edin Lepenica

POGLEDI

1035-1048 Bol i patnja u ovozemaljskom životu
Damir-ef. Babajić
Senad Mehmedinović

TESAVUF

1049-1058 Walāya prema Al-Junaydu (u. 298/910)
Ahmet T. Karamustafa

ESEJI

1059-1074 Prijevodi Kur'ana i drugih islamskih tekstova prije Dantea
(12. I 13. stoljeće)
José Martínez Gázquez

SVRŠENICI MEDRESA

1075-1086 Svršenici i svršenice naših medresa u 2023. godini

SLUŽBENI DIO

1089-1160 Aktivnosti Vijeća muftija
1161-1190 Dekreti

فهرست |

كلمة المحرر

٩٧٨-٩٨٨ غزة كاشفة فاضحة

مصطفى برلياتشا

خطبة الجمعة

٩٨٩-٩٩٢ لا تحقق الامال و الاحلام بدون ابتلائات و امتحانات

ميهو شليفو

موضوعات فقهية

٩٩٣-١٠٢ يوسف جافيتش

الأدلة الشرعية للوضوء

دراسات

١٠٠٣-١٠١٤ مرزا ساراكييتش

المستقبلات في القرآن

موضوعات راهنة

١٠١٥-١٠٣٤ أدين ليبينيتسا

المساجد بصفتها الشهادات

نظرات

دامر بابايتش ١٠٤٨-١٠٣٥
سناد مهديونوفيتش
الألم والعذاب في الحياة الدنيا

التصوف

أحمت ت. قرا مصطفى ١٠٥٨-١٠٤٩
الولاية في نظر الجنيد

مقالات

هوزي مارتينز غازقويز ١٠٧٤-١٠٥٩
ترجمات القرآن وغيره من النصوص الإسلامية قبل داتي
(القرن الثاني والثالث عشر)

خريجو مدارسنا الإسلامية

الخرجون والخريجات في مدارسنا الإسلامية عام ٢٠٢٣م ١٠٨٦-١٠٧٥

رسميات

لجنة المفتيين للمشيخة الإسلامية ١١٥٦-١٠٨٩
قرارات التوظيف والعزل عن الوظيفة ١١٩٠-١١٦١

| Contents

WORD OF THE EDITOR

987-988 Gaza is light
Mustafa Prljaca

KHUDBA

989-992 Without troubles and temptations,
there is no realization of dreams and hopes
Meho Sljivo

FIQH

993-1002 Shari'ah Arguments for Ablution
Jusuf Dzafic

STUDIES

1003-1014 Futures in the Qur'an
Mirza Sarajkic

CURRENT THEMES

1015-1034 Mosques as testimonies
Edin Lepenica

VIEWS

- 1035-1048 Damir Babajic,
Senad Mehmedinovic
Pain and Suffering in this Earthly Life

TASAWUF

- 1049-1058 Walāya According to al-Junayd
Ahmet T. Karamustafa

ESSAYS

- 1059-1074 Translations of the Qur'an and Other Islamic Texts before Dante
(12th And 13th Centuries)
José Martínez Gázquez

OUR MADRASAS

- 1075-1086 The Graduates, both Male and Female, of Our Madrasas in 2023

THE OFFICIAL PART

- 1089-1160 Activities of the Council of Muftis
1161-1190 Decrees

RIJEČ URENIKA

GAZA JE SVJETLO

Gaza je, dakle, navidjelo iznijela i jedno stanje svjetske muslimanske zajednice. Ponovo se ispostavilo da muslimani još uvijek nisu zaštićeni i da još uvijek predstavljaju lahak plijen za druge.

— spratili smo 2023. godinu koju su obilježila dva velika rata: rusko-ukrajinski i izraelsko-palestinski. Ta dva rata navidjelo su, u potpuno jasnim obrisima, iznijela goroku istinu da savremena civilizacija posjeduje dvostruke standarde i da je moralno posrnula, brutalno gazeći principe za koje se tako dugo javno zalagala. Palestinska enklava Gaza u kojoj cionistička država čini najgroznije zločine: masakrira civile, žene, djecu, stare, bolesne i nemoćne i uništava svu infrastrukturu: bolnice, škole, vjerske objekte i domove ljudi, ne dopuštajući dostavu hrane, vode, lijekova i goriva stanovništvu – uz jasno izraženu podršku i vojnu potporu zapadnih zemalja, svijetu je pokazala razmjere jadnog stanja i stepen otuđenosti grlatih zagovornika ljudskih prava, sloboda i pravednosti. Gaza je otvorila oči mnogim narodima i ona će, nesumnjivo, promijeniti globalni svijet i njegove međusobne odnose.

Ono, pak, što je izazivalo posebnu gorčinu kod muslimana jest nedovoljan i neadekvatan odgovor muslimanskih, ponajprije arapskih režima na sve užase kojima je, pred kamerama i svakome vidljiv, izložen jedan njihov dio

– palestinski narod. Trebalo je proći četrdesetak dana da bi lideri tih zemalja napravili bilo kakvu reakciju, da bi se okupili i usvojili bilo kakvu odluku spram užasnih stradanja svoje braće i sestara u Palestini, koja su gledali uživo, danju i noću, tu na dohvat njihovih ruku. Očigledno će proteći još dosta vremena do njihove odlučne odluke i stvarne spremnosti i sposobnosti da se zajednički ustane u odbranu napadnutog područja.

Gaza je, dakle, navidjelo iznijela i jedno stanje svjetske muslimanske zajednice. Ponovo se ispostavilo da muslimani još uvijek nisu zaštićeni i da još uvijek predstavljaju lahak plijen za druge.

To su dva velika razočarenja današnjih ljudi.

Pa, ipak, u tome ima i nečeg dobrog. Gaza je svojim držanjem i dostojanstvenošću, svojom strpljivošću i nepokolebljivom vjerom, oslobodila jednu ogromnu pozitivnu energiju širom svijeta. Postoji velika nada da će ta energija dovoljno probuditi uspavanu savjest i procese okrenuti u drugom pravcu, potiskujući aktere zla i oduzimajući im snagu.

Nadamo se da će muslimanski narodi, nakon ovog otrežnjenja, ozbiljnije pristupiti Kur'anu i bolje proučiti njegov sadržaj; da će razvidjeti koji su ih uzročnici iz prošlosti doveli u sadašnje stanje i koji postupci ih mogu odvesti u bolju budućnost, bližu i dalju. Jer, Kur'an je pouzdana uputa, sva istinita, i nudi odgovore na konkretne probleme koje donese vrijeme.

U ovom broju nekoliko radova je na tragu toga. Rad Mirze Sarajkića “Budućnosti u Kur'anu” posebno je inspirativan za takvo promišljanje.

Mustafa Prljača

HUTBA

BEZ NEVOLJA I ISKUŠENJA NEMA OSTVARENJA SNOVA I NADA

Ipak, pod nevoljama ne smijemo toliko pokleknuti da zaboravimo na svoje ciljeve i ideale. Poslanik, a.s., opominje nas : "Neka niko od vas ne želi smrt kad ga zadesi neka nevolja".

Piše

**MEHO-EF.
ŠLJIVO**

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَعْبُدُ اللَّهَ عَلَى حَرْفٍ فَإِنْ أَصَابَهُ خَيْرٌ اطْمَأَنَّ بِهِ
وَإِنْ أَصَابَتْهُ فِتْنَةٌ انْقَلَبَ عَلَى وَجْهِهِ خَسِرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةَ ذَلِكَ
هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ

Ima ljudi koji se Allahu klanjaju, ali bez pravog uvjerenja; ako ga prati sreća, on je smiren, a ako zapadne i u najmanje iskušenje, vraća se nevjerstvu, pa tako izgubi i ovaj i onaj svijet. To je, uistinu, očiti gubitak. (El-Hadždž, 11)

K ako prenosi Abdullah b. Mes'ud, r.a., jednog dana Allahov Poslanik je, razgovarajući s jednim ashabom, štapom u pijesku nacrtao kocku. U sredini kocke ucrtao je liniju, a na njenim krajevima još po jednu manju liniju. Izvan kocke je nacrtao još jednu liniju, pa je upitao ashaba šta to znači. Ashab je na to odgovorio da to najbolje znaju Allah i Njegov Vjerovjesnik, pa je Muhammed, a.s., figuru koju je nacrtao

objasnio ovako: “Linija u sredini kocke je čovjek. Linije oko su nevolje koje prijete čovjeku. Ako ga jedna od njih ne pogodi, pogodit će ga druga. Linije kocke koje ga okružuju su čovjekov *edžel* (određeni rok, čas smrti). Linija izvan kocke predstavlja čovjekove nade i snove.”

Kao što vidimo iz ovog hadisa: Nevolje i iskušenja su linije života koje su najbliže našem biću. Svi oni koji su nastojali promijeniti društvo nabolje i učiniti živim moralne vrijednosti, bili su izloženi uznemiravanjima, poteškoćama i iskušenjima. Niko od njih nije mogao dočekati ostvarenje svojih snova i ispunjenje životnih nada a da prethodno nije podnio veliku žrtvu.

Strpljenje i hrabrost koje je Poslanik, a.s., pokazao spram iskušenja tokom svog pozivanja u islam najbolji su primjer kako da se nosimo sa svojim iskušenjima. S malom grupom vjernika Muhammed, a.s. uspio je odolijevati brojnim nevoljama i iskušenjima: pružao je otpor mušricima, suprotstavljao se tiranima, stajao rame uz rame s nemoćnim i obespravljenim, nije se svetio neprijateljima niti je iskaljivao gnjev na drugima uzvraćajući na bol koja je nanesena njemu i ashabima.

Ipak, pod nevoljama ne smijemo toliko pokleknuti da zaboravimo na svoje ciljeve i ideale. Poslanik, a.s., opominje nas : “Neka niko od vas ne želi smrt kad ga zadesi neka nevolja. Ako to ipak bude želio, neka kaže: ‘O Allahu moj, poživi me dokle god život za mene bude bolji, a usmrti me kad smrt za mene bude bolja!’”

U teškim, planetarnim nevoljama koje posmatramo i dijelom proživljavamo važno je da se odupremo raširenoj kulturi determinizma koja negira odgovornost i moralni izbor.

Zastupnici takvog stava nastoje nas ubijediti da ljudi u principu ne mogu obuzdati dominantne biološke ili društvene sile. Zapravo, pojedinci pa, čak, i cijela društva su oblikovana usljed djelovanja tih sila koje ih pokreću i kontroliraju. S obzirom na to da je cijeli svijet pod čizmom moćnih grupacija, tajnih organizacija i službi, njihovih neuhvatljivih stratega i stručnjaka, pojedinci ne mogu preuzeti moralnu odgovornost za svoja djela. Štaviše, svi smo determinirani neizbježnim zlom moćnika, valja nam se pomiriti sa statusom dodijeljene žrtve jer smo nemoćni bitnije utjecati na stanje stvari i bilo kakvu promjenu nabolje.

Naša vjera ne dozvoljava takvo rezonovanje: ne pristajemo na samoviktimizaciju, izbjegavanje odgovornosti, povlačenje i bježanje od mogućih nevolja i iskušenja. To bi značilo zanemarivanje odgovornosti za naše bližnje i zajednicu.

Vjernik, i kada se suoči s nedaćama i iskušenjima, i kada doživljava neuspjeh, i tada nastoji ispuniti svoje lične, porodične i društvene obaveze.

Isto tako, pogrešno je zavaravati se da će zla i nevolje koje čine ljudi sumnjivog morala i prepređenih politika nestati sami od sebe. Tokom dvadesetih i tridesetih godina 20. stoljeća u Njemačkoj pisci i pjesnici nikada obimnije nisu pisali o ljepoti prirode, o rijekama i jezerima, cvijeću, dok su u stvarnosti udarani temelji za konc-logore u koje su odvođene prve žrtve.

Iz svake nevolje i iskušenja uzmimo i dunjalučku lekciju, ali i opskrbu za ahiret. Ukoliko je riječ o katastrofama koje su posljedica ljudske nepažnje i nemara utoliko je potrebno poduzeti neophodne mjere kako se ne bi u istom obliku i intenzitetu ponavljale. Saobraćajne nesreće, poplave, zagađenje životne sredine, nedaće su koje se dešavaju iznova i pred našim očima, ali, nažalost, malo toga poduzimamo da bi se one izbjegle ili umanjile. Zbrajamo žrtve i govorimo o posljedicama, a ne rješavamo uzroke.

Čovjek koji uzima pouku iz nedaća, koje ga zadese, živi sa sviješću da će se opet, neminovno, susresti s nekom katastrofom i da na to mora biti mentalno i organizacijski spreman. U suočavanju s nevoljama, vjernikovo strpljenje i vjeronjanje moraju ojačati, on iz njih mora izaći zreliji, mudriji, Bogu pokorniji. Mora naučiti, pa makar i na teži način, odgovorno postupati, zahvaljivati na blagodatima i biti strpljiv u kušnjama.

Muhammed, a.s., upoređujući vjernika i nevjernika suočene s nevoljom, kaže da vjernik slični zelenom usjevu koji se snažno odupire vjetru, dok nevjernika poredi sa stablom koje je polomljeno i iščupano iz korijena od posljedica snažnog vjetra.

Bože, pomози nam da ostanemo čvrsti zeleni usjevi, savitljivi za prilagodbe životu, a uspravni pred vjetrovima iskušenja. Osnaži srca naša u imanu, učvrsti korake naše i pomози nas protiv naroda koji ne vjeruje.

Šerijatski argumenti uvjeta za namaz

JUSUF DŽAFIĆ

jusuf-dz91@hotmail.com
berham-begova biblioteka, tuzla

Sažetak: U radu je obrađen niz šerijatskih argumenata (Kur'an, Hadis, kijas), hanefijske pravne škole, za šest namaskih uvjeta: čistoća tijela, odijela i mjesta gdje se klanja, odnosno biti čist od stvarne (fizičke) nečistoće; biti pod abdestom i gusulom, odnosno biti čist od fikhske (pravne) nečistoće; biti propisno odjeven, odnosno pokriti avret (stidno mjesto); na vrijeme klanjati, odnosno nastup namaskog vremena (vakta); okrenuti se prema Kibli – Kabi; donijeti nijet (riječima potvrditi namjeru, odluku) za klanjanje namaza. Pojavom raznoraznih muslimanskih *new age* pokreta u našim krajevima, posljednjih desetljeća, započeo je ozbiljan unutrašnji intelektualno-propagandni rat protiv naše islamske tradicije. Tako se naša islamska tradicija našla na udaru, kako desno orijentiranih modernističkih pokreta, tako i onih lijevo orijentiranih. Kroz ovaj uradak želimo afirmirati stavove hanefijskog mezheba, te dokazati kako islamska tradicija Bošnjaka, i u segmentu namaskih uvjeta, ima duboko utemeljenje u šerijatu, odnosno hanefijskom mezhebu.

Ključne riječi: uvjeti, namaz, šerijat, hanefijski mezheb, ajeti, predaje, hadisi

UVOD

Muslimani Balkana oduvijek su hanefije, što potvrđuju i relevantne historijske činjenice. Osmanska država, a i prije nje Seldžučko carstvo i Abbasijski hilafet, koji su zaslužni za dolazak islama na balkanske krajeve, u pravnom smislu slijedili su hanefijsku pravnu školu (mezheb). Prema tome, ovaj mezheb je prisutan u Bosni otkako je islam stigao na naše prostore. Hanefijsku pravnu školu, najstariju, najmnogoljudniju i najrašireniju među četiri pravne škole, utemeljio je imam Ebu Hanife Numan ibn Sabit (699-767), tabiin – pripadnik druge generacije muslimana.

Hanefijski mezheb u fikhu, uz maturidijski mezheb u akaidu, čini glavnu komponentu šestostoljetne islamske tradicije Bošnjaka. Mada je islamska tradicija Bošnjaka ugrožavana i napadana stoljećima, otkako postoji, tu je uglavnom bila riječ o nemuslimanskim vanjskim napadima. Međutim, pojavom raznih muslimanskih modernističkih pokreta na našim prostorima, u XX i XXI stoljeću, uslijedio je pravi unutrašnji intelektualni i propagandni rat protiv naše islamske tradicije. Tako se naša islamska tradicija našla na udaru, kako desno orijentiranih modernističkih pokreta, tako i onih lijevo orijentiranih. Ti nasrtaji na tradiciju posebno su intenzivirani nakon 1992. godine. Stoga je potrebno da se pišu i prevode djela i članci koji će, između ostalog, afirmirati naš, hanefijski mezheb. Na tragu toga je i ovaj rad koji govori o šerijatskoj argumentaciji hanefijskog mezheba za namaske preduvjete.

ŠERIJATSKA ARGUMENTACIJA ZA NAMASKE PREDUVJETE

Da bi namaz bio ispravan, potrebno je ispuniti šest uvjeta (šartova):

1. čistoća tijela, odijela i mjesta gdje se klanja, odnosno biti čist od stvarne (fizičke) nečistoće;
2. biti pod abdestom i gusulom, odnosno biti čist od fikhske (pravne) nečistoće;
3. biti propisno odjeven, odnosno pokriti avret (stidno mjesto);
4. na vrijeme klanjati, odnosno nastup namaskog vremena (vakta);
5. okrenuti se prema Kibli – Kabi;
6. donijeti nijet (riječima potvrditi namjeru, odluku) za klanjanje namaza.¹

1 Za detaljnije o namaskim uvjetima u hanefijskom mezhebu vidjeti: Ibn Mevdud el-Mevsili, *El-Mubtar lil-fetva (hanefijski fikh)*, uvod, prijevod i komentar: Jusuf Džafić, Specijalna biblioteka Behram-beg, Tuzla, 2020, str. 35-52; Id., *El-Ibtijar li ta'lim El-Mubtar*, Dar Er-Risale el-alemijje, Damask, 2009, sv. 1, str. 39-122; Eš-Šurunbulali, *Hanefijski fikh*, uvod, prijevod i komentar: Jusuf Džafić, Planjax, Tešanj, 2017, str. 47-103; Ibn Abidin, *El-Hašije*, Dar El-Fikr, Bejrut, 1992, sv. 1, str. 79-351.

ŠERIJATSKI ARGUMENTI UVJETA ZA NAMAZ

Uvjete za namaz potkrijepit ćemo s dvadeset i devet argumenata: deset ajeta, osamnaest predaja i jednim kijasom.

Prvi uvjet jest čistoća tijela, odijela i mjesta gdje se klanja, odnosno biti čist od stvarne (fizičke) nečistoće. U Kur'anu se kaže: *...I odjeću svoju očisti!* (El-Muddessir, 4), zatim sljedeći ajet: *...I Ibrahimu i Ismailu smo naredili: "Hram Moj očistite za one koji ga budu obilazili, koji budu tu boravili i koji budu molitvu obavljali."* (El-Bekare, 125)

Drugi uvjet jest biti pod abdestom i gusulom, odnosno biti čist od fikhske nečistoće – stanja u kojem se čovjek smatra nečistim prema fikhu (islamskom pravu).

O vjernici, kad hoćete molitvu obaviti, lica svoja i ruke svoje do iza lakata operite – a dio glava svojih potarite – i noge svoje do iza članaka; a ako ste džunupi, onda se okupajte... (El-Maide, 6)

Abdest kvari mala i velika nužda, puštanje vjetra te izlazak bilo čega drugog iz dva otvora za izlučivanje.

O vjernici, kad hoćete molitvu obaviti, lica svoja i ruke svoje do iza lakata operite – a dio glava svojih potarite – i noge svoje do iza članaka; a ako ste džunupi, onda se okupajte. A ako ste bolesni ili na putu ili ako ste izvršili prirodnu potrebu... (El-Maide, 6)

Riječ upotrijebljena za prirodnu potrebu u ajetu je *gait*, ona označava sve što izađe iz dva otvora za izlučivanje (spolnog organa i analnog otvora), bez obzira bilo to uobičajeno (mala nužda, velika nužda, vjetar, predejakulativna tečnost, bijeli iscjedak i sl.), ili neuobičajeno (npr. krv, sukrvica, gnoj, crvi itd.). Štaviše, oko ovoga je postignut i konsenzus (idžma') učenjaka sva četiri mezheba.

Allahov Poslanik, a.s., kazao je: "Abdest je zbog sedmero: zbog isticanja mokraće, povraćanja koje se izbaci iz usta (tj. povraćanja punim ustima), krvi koja teče, spavanja ležeći, povraćanja koje ispuni usta, grohotnog smijeha u namazu, hadesa (fikhske nečistoće, male nužde, velike nužde, vjetra i sl.)." (Hadis bilježi Ebu Ubejd Kasim ibn Sellam)²

Abdest kvari bilo kakva nečistoća koja potekne iz drugih dijelova tijela, poput krvi, sukrvice i gnoja. Temim ed-Dari, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, a.s., kazao: "Abdest se uzima zbog svake krvi koja teče." (Hadis bilježe Darekutni, Bejheki i dr.)³

2 El-Kasim ibn Sellam, *Et-Tubur*, Mektebe Es-Sahabe, Džidda, 1994, str. 402, br. 401.

3 Ed-Darekutni, *Es-Sunen*, Muessese Er-Risale, Bejrut, 2004, sv. 1, str. 287, br. 581; El-Bejheki, *Ma'rif*

Inače, sukrvica je gnoj pomiješan s krvlju. Aiša, r.a., prenosi: "Allahov Poslanik, a.s., kazao je: "Koga spopadne povraćanje punim ustima, curenje krvi iz nosa, povraćanje ili isticanje mezja (preejakulativne tečnosti), neka ode i uzme abdest..." (Hadis bilježi Ibn Madže)⁴

Abdest kvari povraćanje punim ustima. Ebu ed-Derda', r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, a.s., povratio punim ustima, pa je uzeo abdest. (Hadis bilježi Tirmizi)⁵

Abdest kvari spavanje. Alija, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, a.s., kazao: "...Stoga ko zaspi, neka uzme abdest!" (Bilježe Ibn Madže, Ebu Davud, Ahmed, Tahavi i dr.)⁶

Abdest kvari grohotan smijeh u namazu. Ebu Seid el-Hudri, r.a., prenosi: Dok je Vjerovjesnik, a.s., bio na namazu, došao je slijepac koji je htio klanjati. No, upao je u vodu. Tako je nasmijao dio ljudi da su se grohotom smijali. Kada je Vjerovjesnik, a.s., završio (namaz) kazao je: "Ko se od vas grohotom nasmijao, neka obnovi abdest i ponovi namaz." (Hadis bilježe Ebu Hanife, Ebu Jusuf, Muhammed eš-Šejbani, Darekutni, Abdurrezzak, Ibn Ebu Šejbe i dr.)⁷

Džunub se postaje spolnim odnosom, što je opisano u Časnom Kur'anu:

O vjernici, kad hoćete molitvu obaviti, lica svoja i ruke svoje do iza lakata operite – a dio glava svojih potarite – i noge svoje do iza članaka; a ako ste džunupi, onda se okupajte. A ako ste bolesni ili na putu ili ako ste izvršili prirodnu potrebu ili ako ste spavali sa ženama... (El-Maide, 6)

---

es-sunen ve el-asar, Džamia Ed-Dirasat el-islamijje, Karači, 1991, sv. 1, str. 427, br. 1199.

4 Ibn Madže, *Es-Sunen*, Dar Ihja' el-kutub el-arebijje, Kairo, sv. 1, str. 385, br. 1221.

5 Et-Tirmizi, *Es-Sunen*, Dar El-Garb el-islamijj, Bejrut, 1998, sv. 1, str. 145, br. 87.

6 Ibn Madže, *Es-Sunen*, sv. 1, str. 161, br. 477; Ebu Davud, *Es-Sunen*, El-Mektebe el-asrije, Bejrut, sv. 1, str. 52, br. 203; Ahmed, *El-Musned*, Muessese Er-Risale, Bejrut, 2001, sv. 2, str. 227, br. 887; Et-Tahavi, *Šerb muškil el-asar*, Muessese Er-Risale, Bejrut, 1994, sv. 9, str. 55, br. 3432.

7 Ebu Hanife, *El-Musned - rivaje Ebu Nuajm*, Mektebe El-Kevser, Rijad, 1994/95, str. 222; Ebu Jusuf, *El-Asar*, Dar El-Kutub el-ilmijje, Bejrut, str. 28, br. 135, 161; Muhammed eš-Šejbani, *El-Asar*, komentar i valorizacija: Ebu el-Vefa' el-Afgani, Dar El-Kutub el-ilmijje, Bejrut, 1993, sv. 1, str. 421, br. 163; Eš-Šafi', *El-Musned*, Dar El-Kutub el-ilmijje, Bejrut, 1980, str. 244; El-Bejheki, *Es-Sunen el-kubra*, Dar El-Kutub el-ilmijje, Bejrut, 2003, sv. 1, str. 226-228, br. 679-682; Id., *Ma'rife es-sunen ve el-asar*, sv. 1, str. 432, br. 1228, sv. 12, str. 158, br. 16295; Ebu Davud, *El-Merasil*, Muessese Er-Risale, Bejrut, 1988, str. 75, br. 8; Abdurrezzak, *El-Musannef*, El-Mektebe el-islamijj, Bejrut, 1983, sv. 2, str. 376, br. 3760-3763; Ibn Ebu Šejbe, *El-Musannef*, Mektebe Er-Rušd, Rijad, 1988/89, sv. 1, str. 341, br. 3917; El-Haris, *Bugje el-bahis an zevaid Musned el-Haris li El-Hejsemi*, Merkez hidme es-sunne ve es-sire en-nebevijje, Medina, 1992, sv. 1, str. 226, br. 92; Ibn el-A'rabi, *El-Mu'džem*, Dar Ibn el-Dževzi, Rijad, 1997, sv. 1, str. 251, br. 465; Ebu Bekr el-Ismaili, *Mu'džem esami eš-šujub*, Mektebe El-Ulum ve el-hikem, Medina, 1990, sv. 2, str. 530, br. 167; El-Kasim ibn Sellam, *Et-Tubur*, str. 402, br. 401; Ed-Darekutni, *Es-Sunen*, sv. 1, str. 296-313, br. 601-620, 622-643, str. 315, br. 647.

Aiša, r.a., prenosi: Allahov Poslanik, a.s., kazao je: “Ukoliko jedan spolni organ penetrira u drugi spolni organ, doista je gusul obavezan.” (Hadis bilježe Ahmed, Tirmizi, Nesai i dr.)⁸

Džunub se postaje izbacivanjem sjemena van spolnog odnosa (polucija, masturbacija i sl.).

Ebu Seid el-Hudri, r.a. prenosi da je Allahov poslanik, a.s., kazao: “Voda (tj. kupanje) je zbog vode (tj. sperme).” (Hadis bilježe Ahmed, Muslim i dr.)⁹

Džunub se postaje orgazmom van spolnog odnosa. Na osnovu kijasa (analogije) orgazma van spolnog odnosa s orgazmom tokom snošaja, jer je svim orgazmima (vrhunac seksualnog doživljaja) zajedničko zadovoljenje strasti.

Najveća nečistoća je stanje u kojem se nađe žena nakon prestanka hajza (menstruacije) i nifasa (poslijeporođajnog krvarenja). Čisti se uzimanjem gusula (vjerskim kupanjem), ali tek kada prođe period nečistoće.

Aiša, r.a., prenosi: Allahov Poslanik, a.s., kazao je: “Kada počne hajz, tada ostavi namaz. Kada se završi hajz, onda se okupaj od krvi i klanjaj.” (Hadis bilježe Buhari, Muslim, Ahmed i dr.)¹⁰

Treći uvjet jeste biti propisno obučen, odnosno pokriti avret (stidno mjesto).

O sinovi Ademovi, lijepo se obucite kad hoćete molitvu obaviti!... (El-A'raf, 31)

Avret muškarca je dio tijela od ispod pupka do ispod koljena, pošto pupak ne spada u avret, a koljena spadaju.

Abdullah ibn Amr ibn el-As, r.a., prenosi: Allahov Poslanik, a.s., kazao je: “...Naime, doista ono što je od njegovog pupka do njegovih koljena spada u avret.” (Hadis bilježe Ahmed, Bejheki i dr.)¹¹

Avret žene je cijelo tijelo, osim lica, šaka i stopala: *...Neka ne dozvole da se od ukrasa njihovih vidi išta osim onoga što je ionako spoljašnje...* (En-Nur, 31)

8 Ahmed, *El-Musned*, sv. 41, str. 487, br. 25037, sv. 42, str. 167, br. 25281; Et-Tirmizi, *Es-Sunen*, sv. 1, str. 169-170, br. 108-109; En-Nesai, *Es-Sunen el-kubra*, Muessese Er-Risale, Bejrut, 2001, sv. 1, str. 151, br. 194, sv. 8, str. 237, br. 9078.

9 Ahmed, *El-Musned*, sv. 17, str. 343, br. 11243, str. 410, br. 11308, sv. 18, str. 25, br. 11434; Muslim, *Es-Sabib*, Dar El-Džil, Bejrut, sv. 1, str. 185, br. 801-802; Ebu Davud, *Es-Sunen*, sv. 1, str. 56, br. 217.

10 El-Buhari, *Es-Sabib*, Dar Tavk en-nedžat, Bejrut, 2001, sv. 1, str. 55, br. 228, str. 71, br. 320, str. 73, br. 331; Muslim, *Es-Sabib*, sv. 1, str. 180, br. 779; Ahmed, *El-Musned*, sv. 41, str. 84, br. 24538, sv. 42, str. 399, br. 25622.

11 Ahmed, *El-Musned*, sv. 11, str. 369, br. 6756; El-Bejheki, *El-Adab*, Muessese El-Kutub es-sekafije, Bejrut, 1988, str. 234, br. 575.

Hanefijski učenjaci tumače da se pod “ukrasima koji su ionako spoljašnji” misli na: lice, šake i stopala. Tako, znameniti hanefijski učenjak Šurunbulali veli: “Avret slobodne žene je cijelo tijelo, izuzev lica, šaka i stopala.”¹²

Četvrti uvjet za namaz, tačnije za pet dnevnih namaza jeste nastup namaškog vremena (vakta), što govori sljedeći kur’anski ajet: ...*Vjernicima je doista propisano da u određeno vrijeme namaz obavljaju.* (En-Nisa’, 103)

Radi se o sljedećim vremenima:

- Vrijeme sabah-namaza počinje nastupom zore (pojavom sunčeve svjetlosti) i traje sve do izlaska Sunca (kad nastupi jutro).
- Vrijeme podne-namaza počinje kada Sunce pređe zenit (polovina neba) i krene prema zapadu, i traje sve dok sjenka nekog predmeta ne bude iste dužine kao taj predmet, odnosno sve dok Sunce ne pređe otprilike tri četvrtine neba i nastupi ikindija (poslijepodnevska vrijeme).
- Vrijeme ikindija-namaza počinje kada Sunce pređe otprilike tri četvrtine neba, odnosno kada sjenka nekog predmeta bude iste dužine kao taj predmet, i traje sve dok Sunce ne zađe i nastupi akšam (večernje vrijeme).
- Vrijeme akšam-namaza počinje kada nastupi večer (večernje rumenilo) i traje sve dok ne nestane večernjeg rumenila i nastupi jacija (noćno vrijeme).
- Vrijeme jacija-namaza počinje kada nastupi noć i traje sve dok se ne pojavi sunčeva svjetlost i nastupi sabah (vrijeme zore).

Burejde, r.a., prenosi da je neki čovjek došao Vjerovjesniku, a.s., pa ga je pitao o namaskim vremenima. Vjerovjesnik mu je odgovorio: “Budi sa nama prisutan na namazu!” Tako je Vjerovjesnik naredio Bilalu da prouči ezan tokom *galesa* – jutarnjeg crnila. Kada je nastupila zora, klanjao je sabah. Zatim je naredio Bilalu da prouči ezan za podne, kada se sunce pomjerilo sa sredine neba (prešlo zenit). Potom mu je naredio da prouči ezan za ikindiju, dok je sunce bilo uzdignuto. Onda mu je naredio da prouči ezan za akšam, kada je sunce zašlo. Zatim mu je naredio da prouči ezan za jaciju, kada je nestalo rumenila (sutona, šefeka). Potom mu je sutradan naredio da prouči ezan za sabah, kada zora zabijeli (u vrijeme tenvira). Onda mu je naredio da prouči ezan za podne, kada je zahladilo (u vrijeme ibrada). Zatim mu je naredio da prouči ezan za ikindiju, kada je sunce bilo bijelo i čisto, nepomiješano sa žutilom. Potom mu je naredio

12 Eš-Šurunbulali, *Hanefijski fikih*, uvod, prijevod i komentar: Jusuf Džafić, Planjax, Tešanj, 2017, str. 124.

da prouči ezan za akšam, prije nego je nestalo rumenila (sutona, šefeka). Onda mu je naredio da prouči ezan za jaciju, kada je prošla trećina noći ili dio noći. Kada se probudio, Vjerovjesnik je pitao: “Gdje je pitalac? Između ovih perioda koje si vidio je vakat (namasko vrijeme).” (Hadis bilježe Muslim, Bejheki i dr.)¹³

Ebu Hurejre, r.a., prenosi: Allahov Poslanik, a.s., kazao je: “Ovo je Džibril, a.s. Došao je da vas poduči vašoj vjeri.” Tako je klanjao sabah, kada je nastupila zora. I klanjao je podne kad se sunce nagelo (prešlo zenit). Onda je Džibril klanjao ikindiju kada je vidio da je sjenka bila poput njega. Zatim je klanjao akšam kad je sunce zašlo i kada je postaču iftar postao dozvoljen (halal). Potom je klanjao jaciju kad je nestalo noćnog rumenila (sutona, šefeka). Onda je Džibril došao Poslaniku sutradan, pa mu je klanjao sabah kada je zora malo zarudila (nastupio isfar). Zatim mu je klanjao podne kad je sjenka bila poput njega. Potom je klanjao ikindiju kada je sjenka bila dvostruko veća od njega. Onda je klanjao akšam, u isto vrijeme kada je sunce zašlo i kada je postaču iftar postao dozvoljen. Zatim je klanjao jaciju, kada je nestalo noćnog vremena. Potom je kazao: “Klanja se između tvoga jučerašnjeg i tvoga današnjeg namaza.” (Hadis bilježe Nesai, Serradž i dr.)¹⁴

Vremena kada je zabranjeno klanjati su:

- Kada Sunce izlazi – izlazak traje do 45 minuta.
- Kada je Sunce na pola neba (u zenitu) – zenit traje do 15 minuta.
- Kada Sunce zalazi, osim ikindije toga dana, ako osoba nije ranije stigla klanjati – zalazak Sunca traje do 45 minuta.

Ukbe ibn Amir el-Džuheni, r.a., prenosi: “Tri su perioda u kojima nam je Allahov Poslanik, a.s., zabranio klanjati, te da u njima ukopavamo naše umrle (mejte): Kada Sunce izlazi sve dok se ne podigne, kada je Sunce u zenitu sve dok ne pređe zenit, te kada Sunce počne zapadati sve dok ne zađe.” (Hadis bilježe Muslim, Ahmed, Ibn Madže, Ebu Davud, Tirmizi, Nesai i dr.)¹⁵

Pokuđeno je klanjati nafilje poslije nastupa sabahskog vremena, a prije sabahskog farza, izuzev dva rekata sabahskog sunneta.

13 Muslim, *Es-Sabih*, sv. 2, str. 106, br. 1423; El-Bejheki, *Es-Sunen el-kubra*, sv. 1, str. 549, br. 1751.

14 En-Nesai, *Es-Sunen el-kubra*, sv. 2, str. 193, br. 1505; Id., *Es-Sunen*, Mekteb El-Matbuat el-islamijje, Halep, 1986, sv. 1, str. 249, br. 502; Es-Serradž, *El-Musned*, Idare El-ULum el-eserijje, Fejsalabad, 2002, str. 314-315, br. 972.

15 Muslim, *Es-Sabih*, sv. 2, str. 208, br. 1966; Ahmed, *El-Musned*, sv. 28, str. 604, br. 17377, str. 608, br. 17382; Ibn Madže, *Es-Sunen*, sv. 1, str. 486, br. 1519; Ebu Davud, *Es-Sunen*, sv. 3, str. 208, br. 3192; Et-Tirmizi, *Es-Sunen*, sv. 2, str. 340, br. 1030; En-Nesai, *Es-Sunen el-kubra*, sv. 2, str. 213, br. 1555, str. 457, br. 2151; Id., *Es-Sunen*, sv. 1, str. 275, br. 560, str. 277, br. 565, sv. 4, str. 82, br. 2013.

Hafsa, r.a., prenosi: “Kada nastupi zora, Allahov Poslanik, a.s., klanjao bi samo dva kratka rekata (sabahskog sunneta).” (Hadis bilježe Ahmed, Muslim, Nesai, Ibn Hibban i dr.)¹⁶

Pokuđeno je klanjati nafle, poslije klanjanja sabahskog farza, sve do izlaska Sunca.

Abdullah ibn Abbas, r.a., prenosi: “Posvjedoćili su mi ljudi s kojima je Allah zadovoljan, a među njima sam najzadovoljniji s Omerom, da je Vjerovjesnik, a.s., zabranio namaz nakon sabaha sve dok sunce ne izađe i nakon ikindije sve dok sunce ne zađe. (Hadis bilježe Buhari i Tahavi, a slične predaje Muslim, Tirmizi, Ibn Madže, Ebu Davud, Ahmed i dr.)¹⁷

Pokuđeno je klanjati nafle, poslije klanjanja ikindijskog farza, sve do zalaska Sunca.

Hamran ibn Eban prića da je Muavija, r.a., kazao: “Vi doista klanjate izvjesni namaz. Doista smo bili s Allahovim Poslanikom, a.s., i nismo ga vidjeli da ga klanja. Štaviše, zabranio je da se klanja taj namaz – tj. dva rekata poslije ikindije.” (Hadis bilježe Ahmed, Buhari i Bejhkei, a slične predaje Ahmed, Buhari, Tahavi i dr.)¹⁸

Pokuđeno je klanjati nafle od nastupanja akšamskog vremena, pa sve dok se ne klanja akšamski farz. Ebu Basre el-Gifari, r.a., prenosi: Allahov Poslanik, a.s., klanjao nam je ikindiju u Muhammesu, pa je kazao: “...Nema namaza nakon nje, sve dok se ne pojavi zvijezda (tj. nastupi akšam).” (Hadis bilježe Muslim, Tahavi, Ibn Ebu Šejbe i dr., a slične predaje Ahmed, Nesai, Ibn Hibban i dr.)¹⁹

---

16 Ahmed, *El-Musned*, sv. 44, str. 31, br. 26433; Muslim, *Es-Sabih*, sv. 2, str. 159, br. 1711-1712; En-Nesai, *Es-Sunen*, sv. 1, str. 283, br. 583, sv. 3, str. 255, br. 1776; Id., *Es-Sunen el-kubra*, sv. 2, str. 219, br. 1572; Ibn Hibban, *Es-Sabih*, Muessese Er-Risale, Bejrut, 1993, sv. 4, str. 455, br. 1587.

17 El-Buhari, *Es-Sabih*, sv. 1, str. 120, br. 581-582; Et-Tahavi, *Šerb meani el-asar*, Alem el-kutub, Rijad, 1994, sv. 1, str. 303, br. 1810-1812; Id., *Šerb muškil el-asar*, sv. 13, str. 291-294, br. 5277-5282; Muslim, *Es-Sabih*, sv. 2, str. 206-207, br. 1957-1959; Et-Tirmizi, *Es-Sunen*, sv. 1, str. 251, br. 183; Ibn Madže, *Es-Sunen*, sv. 1, str. 396, br. 1250; Ebu Davud, *Es-Sunen*, sv. 2, str. 24, br. 1276; En-Nesai, *Es-Sunen el-kubra*, sv. 1, str. 223, br. 367; Id., *Es-Sunen*, sv. 1, str. 276, br. 562; Ahmed, *El-Musned*, sv. 1, str. 266, br. 110, str. 281, br. 130, str. 375, br. 270, str. 428, br. 355, str. 432, br. 364.

18 Ahmed, *El-Musned*, sv. 28, str. 113, br. 16908, str. 117, br. 16914; El-Buhari, *Es-Sabih*, sv. 1, str. 121, br. 587, sv. 5, str. 29, br. 3766; Et-Tahavi, *Šerb meani el-asar*, sv. 1, str. 304, br. 1823; Ibn Ebu Šejbe, *El-Musannef*, sv. 2, str. 131, br. 7326; Ebu Davud et-Tajalisi, *El-Musned*, Dar Hedžr, Kairo, 1999, sv. 2, str. 308, br. 1050; Ebu Ja'la, *El-Musned*, Dar El-Me'mun li et-turas, Damask, 1984, sv. 13, str. 346, br. 13, str. 7360; Et-Taberani, *El-Mu'džem el-kebir*, Mektebe Ibn Tejmijje, Kairo, sv. 19, str. 333, br. 766.

19 Muslim, *Es-Sabih*, sv. 2, str. 208, br. 1964; Et-Tahavi, *Šerb meani el-asar*, sv. 1, str. 153, br. 924-925; Ahmed, *El-Musned*, sv. 45, str. 201, br. 27225, str. 203, br. 27227; En-Nesai, *Es-Sunen*, sv. 1, str. 259, br. 521; Ibn Hibban, *Es-Sabih*, sv. 4, str. 333, br. 1471, sv. 5, str. 38, br. 1744; Ibn Ebu Šejbe, *El-Musned*, Dar El-Vetan, Rijad, 1997, sv. 2, str. 212, br. 697; Ibn Ebu Asim, *El-Abad ve el-mesani*, Dar Er-Raje, Rijad, 1991, sv. 2, str. 251, br. 1003-1004; Es-Serradž, *El-Hadis*, El-Faruk el-hadise, Kairo, 2004, sv. 3,

Peti uvjet jeste okrenuti se prema Kibli – Kabi, tačnije okrenuti se prema Kabi, koja je kibla (strana okretanja) svih muslimana. Ko ne vidi Kabu svojim očima, što je slučaj s većinom klanjača, dužan je okrenuti se prema pravcu Kible, dok će onaj koji vidi Kabu, okrenuti se prema samoj Kabi.

I iz svakog mjesto u koje dođeš, ti lice svoje Svetom hramu okreni, i gdje god se nalazili, vi lica svoja prema toj strani okrenite... (El-Bekare, 150)

Šesti uvjet jeste donijeti nijet (izgovoriti riječima namjeru, odluku) za klanjanje namaza: *A naredeno im je da se samo Allahu klanjaju, da Mu iskreno, kao pravovjerni, vjeru ispovijedaju, i da molitvu obavljaju, i da milostinju udjeljuju; a to je – ispravna vjera.* (El-Bejjine, 5)

Omer, r.a., prenosi kako je čuo Allahova Poslanika, a.s., kako govori: “Djela se vrednuju prema nijetu.” (Bilježe Buhari, Muslim i dr.)²⁰

ZAKLJUČAK

U ovom radu smo govorili o šest namaskih uvjeta: čistoća tijela, odijela i mjesta gdje se klanja, odnosno biti čist od stvarne (fizičke) nečistoće; biti pod abdestom i gusulom, odnosno biti čist od fikhske (pravne) nečistoće; biti propisno obučen, odnosno pokriti avret (stidno mjesto); na vrijeme klanjati, odnosno ispoštovati nastup namaskog vremena (vakta); okrenuti se prema Kibli – Kabi; donijeti nijet (izgovoriti riječima namjeru, odluku) za klanjanje namaza. Šarte smo obradili kroz dvadeset dva propisa hanefijske pravne škole. Navedene propise smo potkrijepili dvadeset dvama šerijatskim argumentima: deset kur'an-skih ajeta, osamnaest predaja (Muhammeda, a.s., ashaba i tabiina) i jednim kijasom (analogijom).

Pojavom raznoraznih muslimanskih modernističkih pokreta u našim krajevima, posljednjih decenija, započeo je ozbiljan unutrašnji intelektualno-propagandni rat protiv naše islamske tradicije. Kroz ovo istraživanje želimo afirmirati stavove hanefijskog mezheba, te dokazati kako šestostoljetna islamska tradicija Bošnjaka, i u segmentu namaskih uvjeta, ima duboko utemeljenje u šerijatu, odnosno hanefijskom mezhebu.

---

str. 148, br. 2278; Ebu Ja'la, *El-Musned*, sv. 13, str. 163, br. 7205; Ed-Dulabi, *El-Kuna ve el-esma'*, Dar Ibn Hazm, Bejrut, 2000, sv. 1, str. 48-49, br. 119-121, str. 54, br. 132; Ebu Avane, *El-Mustabredž*, Dar El-Ma'rife, Bejrut, 1998, sv. 1, str. 300-301, br. 1058-1061; Et-Taberani, *El-Mu'džem el-kebir*, sv. 2, str. 278, br. 2165-2166; Id., *Musned eš-Šamijjin*, Muessese Er-Risale, Bejrut, 1984, sv. 1, str. 101, br. 152;

Ebu Nuajm, *El-Musned el-mustabredž*, Dar El-Kutub el-ilmije, Bejrut, 1996, sv. 2, str. 422-423, br. 1874-1875; El-Bejheki, *Es-Sunen el-kubra*, sv. 1, str. 634, br. 4374, str. 658, br. 2110; Ibn Asakir, *El-Mu'džem*, Dar El-Bešair, Damask, 2000, sv. 1, str. 540, br. 667.

20 El-Buhari, *Es-Sahih*, sv. 1, str. 6, br. 1; Muslim, *Es-Sahih*, sv. 6, str. 48, br. 5036.

يوسف جافيتش

Jusuf Dzafic

الإدلة الشرعية للوضوء

Shari'ah Arguments for Ablution

ملخص: تتناول هذه المقالة سلسلة من الأدلة الشرعية التابعة للمذهب الحنفي والخاصة بالوضوء وما يضمنه من الأفعال. بظهور مختلف حركات العصر الجديد قد بدأت في أنحائنا في العقود الزمنية الأخيرة حرب فكرية ودعائية داخلية جديدة ضد تراثنا الإسلامي. ونريد بهذه المقالة أن نثبت مواقف المذهب الحنفي مبرهنين أن التراث الإسلامي للشانقة له - أيضا في ما يخص الوضوء - أسس عميقة في الشريعة الإسلامية وفي المذهب الحنفي.

Summary: The paper deals with a series of Sharia arguments of the Hanafi legal school for ablution (religious washing), i.e. ablution actions. With the appearance of various Muslim new age movements in our region in recent decades, a serious internal intellectual-propaganda war against our Islamic tradition has begun. With this work, we want to affirm the views of the Hanafi madhhab, and prove that the Islamic tradition of Bosniaks, also in the segment of ablution, has a deep foundation in the Shari'ah, that is, the Hanafi madhhab.

Budućnosti u Kur'anu

MIRZA SARAJKIĆ

mirza.sarajkic@ff.unsa.ba

profesor na odsjeku za orijentalnu filologiju filozofskog fakulteta univerziteta u sarajevu

Sažetak: Ovaj članak profesora Mirze Sarajkića izvorno je objavljen 2019. godine u časopisu *Critical Muslim*, br. 29/2, str. 16–26, čiji je izdavač Muslimanski institut u Londonu. Originalni naslov članka je "Futures in the Qur'an". Njegov prijevod donosimo kao autorov doprinos proširenju polja analize i razumijevanja koncepta budućnosti u kur'anskom tekstu na način otvaranja novih horizonata za razumijevanje i tumačenje Kur'ana u savremenosti, kao jedno moguće čitanje kur'anskih ajeta i trasiranje novih puteva tumačenja za razotkrivanje njihova semiotičkog potencijala. Kako je to slučaj i s drugim radovima u kojima se bavi kur'anskim tekstom, zaključci profesora Sarajkića i u ovom članku razvijaju inkluzivnije pristupe pluralnoj egzegezi i proširuju diskurs kur'anskih studija.

Ključne riječi: studije budućnosti, tumačenje Kur'ana, potencijalna značenja, budućnosno orijentirani ajeti, postnormalna vremena

Š

ta Kur'an kaže o proučavanju i istraživanju alternativnih budućnosti? U određenim krugovima, samo ovo pitanje smatra se pomalo neuobičajenim, ako ne i potpuno blasfemičnim. Budućnost je područje Nevidljivog; ona pripada Bogu. Bilo koji pokušaj predviđanja budućnosti predstavlja igrati se Boga. U drugim krugovima, sva je budućnost oko "proricanja" – čemu svjedoči sami broj tomova posvećenih ovom fenomenu, s naslovima kao što su: *Proročanstva časnoga Kur'ana, Izrael i proročanstva časnoga Kur'ana*, te *Proročanstvo i upozorenja isijavaju iz mistificirajućih kodova časnoga Kur'ana*. Većina ovoga je zapanjujući, iracionalni materijal koji služi kao psihoterapija za propadajuću kulturu. Njegova osnovna funkcija je iscrpiti vjernike svih provenijencija i pretvoriti religiju – ili tačnije teologiju – u otrovni napitak.

Istinsko uvažavanje toga kako Kur'an govori o budućnosti i kako podstiče na sistematično proučavanje budućnosti primjetno nedostaje iz jednog vrlo jednostavnog, ali snažnog razloga: komentari i tumačenja Kur'ana slijedili su uspostavljeni, stoljećima stari, obrazac. Ključnim kur'anskim pojmovima, koji se odnose na budućnost, data su određena značenja po cijenu drugih potencijalnih značenja, pri čemu su se i klasični i moderni komentatori čvrsto držali tih značenja. Naprimjer, nevidljivo (*gajb*) može se odnositi na onaj svijet; to je Bog – "Onaj Koji poznaje vidljivo i nevidljivo". Ali *gajb* također znači i *nepoznato*, ono što je trenutno odsutno i nije vidljivo, ali što zapravo može biti prisutno i može biti vidljivo na udaljenom vremenskom horizontu. Kada pristupimo i čitamo Kur'an iz perspektive budućnosti, otkrivamo kako je to Knjiga budućnosti *par excellence*. Svojim sadržajem i kontekstom, Kur'an je potpuno orijentiran ka budućnostima.

Muslimani vjeruju da je Kur'an objavljen kako bi ih izvukao iz iskvarene sadašnjosti, vremena poslanika Muhammeda, i uputio ka svjetlijim i pravednijim budućnostima. Kur'an sebe opisuje kao "Božiju uputu" (*buda*) ili "duhovno svjetlo" (*nur*) onima "koji su svjesni" – *muttekin* – svojih budućnosti, kao i budućnosti svjetova (2:3, 16:54, 45:11, 20:123). Pluralni oblik ovih pojmova u Kur'anu veoma je znakovit (68:52, 12:104, 21:107). Čak i u konvencionalnoj teologiji, budućnost u Kur'anu nije data u jednini, nego je u množini. Kur'an pruža smjernice "ljudima vjere" i priprema ih za ahiret – konačnu budućnost ili onaj svijet, naredni svijet ili drugi svijet, kako muslimani kontinuirano prevode i razumijevaju ovaj pojam. Ovo je zapravo kvintesencija islamskih svjetonazora u kojima ljudsko biće ima dar života na ovom svijetu kako bi napravilo razliku kroz etičku izvrsnost i nesebičnu posvećenost boljitku čitavog čovječanstva, što,

napokon, vodi, milošću Božijom, do “blaženog ahireta”. Ali, onaj svijet može također biti i “pakleni” (42:7), ako se slijedi put moralne iskvarenosti i zlih djela. Dakle, čak i kada je riječ o osnovnim načelima vjere, budućnost nije singularna.

Tvrdimo kako je temeljna orijentacija Kur'ana nepobitno futuristička. Brojni su ajeti koji direktno ističu značaj budućnosti. Ima ajeta koji ohrabruju vizioniranje, ima onih koji predstavljaju različite scenarije kao alate za razmišljanje, a ima čak i onih ajeta koji se mogu smatrati *back-castingom* – metodom planiranja koja započinje od date budućnosti i radi unatrag, kako bi se identificirale politike i akcije – uz malo korištenja imaginacije.

Pogledajmo, naprimjer, sljedeći ajet: *O vjernici, Allaha se bojte, i neka svaki čovjek gleda šta je za sutra pripremio i Allaha se bojte jer On dobro zna šta radite.*¹ (59:18) Ima nekoliko važnih karakteristika ovog ajeta. Prvo, dolazi u obliku naredbe. Bog traži, zapravo zahtijeva, od vjernika da razmišljaju o budućnosti. U ovom ajetu budućnost je opisana kao sutra (*el-gad*); jednim od mnogih različitih pojmova koji se koriste za budućnosti, što potvrđuje kur'ansku tendenciju da o budućnosti govori u množini. Drugo, sâm glagol koji je upotrijebljen u ajetu također govori o nečemu. Bog naređuje vjernicima da razmišljaju (*nezare*) o budućnosti; odabir glagola usmjerava vjernikov um ka preciznoj radnji: reflektiranju. *Nezare* se ne odnosi samo na obično razmišljanje, već na detaljniju i sofisticiraniju elaboraciju, ili, ako želite, teorije o budućnostima.

Zaista, arapska riječ za teoriju upravo je *nezar*; *ilm en-nezar* – znanje teorije – u arapskom jeziku koristi se za definiranje nauke sofisticirana mišljenja i često se upotrebljava u islamskoj filozofiji. Kao takvo, Bog zahtijeva od ljudi koji vjeruju da dubinski promišljaju i razmišljaju o tome šta budućnosti mogu donijeti, koje posljedice i prilike one mogu prouzrokovati, koja djela ćemo možda morati izbjegavati, ili čije posljedice snositi, te šta bismo trebali napraviti od datih mogućnosti.

Neko može upitati: zašto je potreban ovaj stepen intelektualne gravitacije i sistematične rigoroznosti, kada je riječ o budućnosti? Jedan odgovor može biti ponuđen iz opće perspektive i konteksta kur'anskog pristupa: konačna budućnost (ahiret) predstavlja vrhunac svih naših budućnosti, tako da ono što se dešava u neposrednoj bližoj i daljoj budućnosti ujedno ima utjecaj na našu konačnu budućnost. To kako naši postupci utječu na budućnosti koje svjesno ili nesvjesno oblikujemo, šta ostavljamo budućim generacijama, ima krajnji učinak na to kako oblikujemo svoj ahiret. Zato Bog traži od vjernika da ozbiljno

---

1 Za prijevode ajeta je u većini slučajeva uzet prijevod Besima Korkuta.

razmisle o budućim posljedicama svojih sadašnjih postupaka. Ljudi koji vjeruju pozvani su da razmišljaju o svim budućnostima koje se na kraju puta spajaju u onu konačnu – ahiret.

Treće, ono što ajet kaže o *takvaluku*, obično prevedenom kao svijest o Bogu, jednako je uzbudljivo i otkrivajuće. Ovaj ajet se ubraja među mnoge ajete Kur'ana u kojima se od vjernika traži da budu zaokupljeni i konstantno svjesni Boga (*takva*). *Takva* je uistinu najviše stanje kojem ljudi vjere trebaju težiti i jasno je označena kao uzvišena plemenitost u Božijim očima (49:13). U 59:18, *takva* je čvrsto vezana za pojam *budućnosti*. Ljudi vjere, implicira ovaj ajet, trebaju težiti tome da se neprestano sjećaju Boga, da misle o Njemu i ponašaju se u skladu s tim. Oni mogu postići *takvaluk* dubokim razmišljanjem (*nezar*) o budućnostima i onome što oni sami čine i kako doprinose budućnosti. Otuda postizanje uzvišenog statusa *takvaluka* leži u proučavanju i istraživanju budućnosti: da biste bili “svjesni Boga”, morate djelovati kako biste osigurali da vaši trenutni postupci ne nanose štetu budućnosti i *razmišljati o onome šta ste za sutra pripremili*.

Važno je napomenuti kako je nalog o razmišljanju o budućnosti situiran između dva zahtjeva da se bude svjestan Boga: drugo, “biti svjestan Boga” intenzivira poruku ajeta koja može biti sumirana, nakon ispitivanja svih njegovih kontekstā, kao sljedeći Božiji savjet: da biste dosegli vrhunac duhovne plemenitosti, morate imati svoju vlastitu teoriju/filozofiju budućnosti.

Ovakvu percepciju budućnosti, kao intelektualne i duhovne obaveze vjernika, pojačavaju brojni ajeti, kao što su:

Budućnost pripada onima koji su svjesni / osviješteni. (7:128)

Ovo su neka kazivanja iz prošlosti koja ti objavljujemo. Ni ti, niti tvoj narod, niste ih prije ovoga znali. Zato, budi strpljiv. Budućnost pripada svjesnima / budnima. (11:49)

Ili je on budućnost prozreo ili je od Milostivog obećanje primio? (19:78)

Ajeti koji se odnose na budućnost imaju svoj kontekst i značenje; oni upotrebljavaju različite opise na arapskom (*'akibeh, gajb* itd.). Ali, njihova opća poruka je ista: mora se biti budno za buduće mogućnosti!

Osnovna semantička jedinica Kur'ana je znak (*ajet*), koji se obično prevodi kao stih. Kur'an je skup Božijih znakova u obliku rečenica ili stihova, kako se ovaj arapski termin najčešće razumijeva. Ipak, Božiji znakovi nisu ograničeni samo na jedan oblik ili jedno mjesto. Radije, mi smo okruženi njima. Božiji znakovi su posvuda, proistječu od Njega. Kako Kur'an kaže:

Mi ćemo im pružati dokaze Naše u prostranstvima svemirskim, a i u njima samima, dok im ne bude sasvim jasno da je Kur'an istina. A zar nije dovoljno to što je Gospodar tvoj o svemu obaviješten? (41:53)

Glavna poruka ovog ajeta je to da su budućnosti prožete znakovima i signalima. Jedan od najvažnijih zadataka za vjerujuće ljude je da očekuju, detektiraju i pokušavaju prepoznati ove budućnosne znakove. To je bila zajednička osobina poslanika koji su, kao odabrani među vjernicima, zamišljali bolju i pravedniju budućnost. Ustvari, vizioniranje budućnosti predstavljeno je kao važna karakteristika istaknutih pojedinaca ili glavnih likova u Kur'anu. Može se naći niz primjera, ali ja ću se fokusirati na kazivanje o Hidru i poslaniku Musau, a.s., ispričano u 18: 62-82.

U islamskoj tradiciji se Hidr smatra poslanikom, vjerovjesnikom, pa čak i melekom. Ali Kur'an ga opisuje kao "Božijeg roba":

...I naiđoše jednog Našeg roba kome smo milost Našu darovali i onome što samo Mi znamo naučili. (18:65)

Musa susreće Hidra na mjestu "gdje se spajaju dva mora" i traži da ga prati na njegovim putovanjima kako bi se okoristio njegovim znanjem i iskustvom. Božiji rob odgovara:

"Ti sigurno nećeš moći sa mnom izdržati" – reče onaj... (18:67)

"A i kako bi izdržao ono o čemu ništa ne znaš?" (18:68)

Ali, Musa je uporan; obećava da će biti strpljiv. Njih dvojica putuju i nailaze na lađu. Rob Božiji pravi rupu na lađi.

Musa je šokiran: *"Zar je probuši da potopiš one koji na njoj plove?" (18:71)*

Ovaj podsjeća Musaa: *"Ne rekoh li ja" – reče onaj – "da ti, doista, nećeš moći izdržati sa mnom?" (18:72)*

Putujući dalje sreću dječaka. Rob Božiji ga ubi. Musa zaprepašteno uzvikuje: *"Učinio si, zaista, nešto vrlo ružno!" (18:74)*

Još jednom je Hidr podsjetio Musaa na obećanje, a potom se zaputiše prema gradu da traže hranu, ali naišli na gostoprimstvo. U gradu naiđoše na jedan oronuli zid. Hidr ga popravlja.

"Mogao si" – reče Musa – "uzeti za to nagradu." (18:77)

Rob Božiji tada veli:

“Sada se rastajemo ja i ti” – reče onaj – “pa da ti objasnim zbog čega se nisi mogao strpiti.” (18:78)

Hidr objašnjava Musau značenje svojih postupaka:

“Što se one lađe tiče – ona je vlasništvo siromaha koji rade na moru, i ja sam je oštetio jer je pred njima bio jedan vladar koji je svaku ispravnu lađu otimao; što se onoga dječaka tiče – roditelji njegovi su vjernici, pa smo se pobojali da ih on neće na nasilje i nevjerovanje navratiti, a mi želimo da im Gospodar njihov, umjesto njega, da boljeg i čestitijeg od njega, i milostivijeg; a što se onoga zida tiče – on je dvojice dječaka, siročadi iz grada, a pod njim je zakopano njihovo blago. Otac njihov je bio dobar čovjek i Gospodar tvoj želi, iz milosti Svoje, da oni odrastu i izvade blago svoje...” (18: 79-82)

Kazivanje o Hidru jasno je namijenjeno tome da se čita kao alegorija. Ali važno je napomenuti da je znanje (*‘ilm*) koje je on posjedovao zasnovano na rasuđivanju (*rušd*) (18:66). Na njihovom putovanju, Musa, a.s., nije mogao razumjeti Hidrovo rasuđivanje i nalazio je njegove postupke problematičnim. On je na te događaje gledao isključivo iz perspektive sadašnjosti; kao takva, ispostavilo se da je njegova procjena plitka i pogrešna. Nasuprot tome, Hidr je čitao znakove ili “osluškiavao budućnost”; njegovi postupci bili su zasnovani na dubokom i sofisticiranom vizioniranju budućnosti, što je na kraju rezultiralo promicanjem pravde.

Klasični komentatori su se predominantno fokusirali na Hidrovo porijeklo, da li je on bio poslanik, ili melek, i na pitanja vezana za Musaovo samopretpostavljanje njegovog znanja. Ta pitanja imaju metafizičku važnost, ali udarna tačka ovog kazivanja leži u istančanoj kristalizaciji sadašnjost/budućnost orijentacije dvojice znamenitih likova u kur'anskoj naraciji. Hidr je nesumnjivo prikazan kao čovjek koji je duboko uključen u proces dekodiranja budućnosnih znakova. Njegovo rasuđivanje orijentirano je ka budućnosti; on pomno čita moguće sutrašnjice, a njegovi postupci bazirani su na njegovom razumijevanju kako će se budućnost odvijati. On je u Kur'anu pozicioniran kao *Magister Magnus* za one koji predstavljaju duhovnu elitu u kur'anskom narativu. Suština kazivanja je očigledna: budućnost nije stvar samo duhovnih briga.

Ovo je dobro ilustrirano u turskom naučnofantastičnom filmu *Buğday* (Zrno) iz 2017. godine, u režiji Semiha Kaplanoglua. Radnja filma smještena je u postapokaliptični svijet u kojem je genetski modificirana hrana uništila sve usjeve,

veći dio zemljine površine je kontaminiran, a većina ljudi je smještena izvan po život opasnih elektromagnetnih tornjeva, koji štite nekolicinu odabranih od neželjenih uljeza. Unutar enklave, profesor Erol Erin i njegovi timovi neumorno rade kako bi pokušali spasiti čovječanstvo od katastrofalnog propadanja usjeva. Erin otkriva kako potencijalno rješenje može biti u spornoj teoriji “genetičkog haosa”, koju je predložio odmetnuti naučnik Cemil Akman, koji je nestao. Erin kreće u pronalazak Akmana, putujući neplodnim predjelima van granica grada. Kada Erin na kraju pronade Akmana, ispostavi se da je on jedan lik nalik Hidru. Njih dvojica odlaze na putovanje na kojemu Erin postaje neupitni Akmanov učenik. Ovdje film poprima metafizički zaokret, moguće kao znak odobravanja klasičnih mističkih interpretacija, s mnogo rasprava o krivnji i egu, vizijama i snovima. Ipak, značajno je da film prikazuje zagonetnog Hidra / Akmana kao naučnika, koji je racionalnim sredstvima predvidio posljedice svog istraživanja u oblasti genetičkog inženjeringa. Kako nam Kur'an kasnije govori u istoj suri, iako možda mislite da radite kako treba, vaši naponi mogu biti pogrešni. (18:103)

S obzirom na to da pojam *budućnosti* suptilno prožima kur'anski tekst, nije iznenađujuće što on sadrži različite ideje koje bi mogle biti viđene kao ekvivalentne savremenim konceptima studija budućnosti. Razmotrimo, primjera radi, pojam scenarija. Kur'anske verzije dizajnirane su kao sofisticirane smjernice za ljude koji vjeruju kako bi se pripremili za drugačije budućnosti dok ostaju unutar etičkih granica. Neki od ovih scenarija su uklopljeni u kazivanja o poslanicima i istaknutim pojedincima prikazanim u Kur'anu. Drugi mogući scenariji imaju perenijalni karakter i potencijal jer nisu ograničeni određenim vremenskim horizontima. Scenariji u Kur'anu redovno započinju riječju “možda” ili *‘asa*. Evo tri primjera:

Oni uzvratit će: “Zlostavljeni smo prije nego što si nam došao, a i nakon što nam dođe!”

“Možda će vaš Gospodar uništiti vaše neprijatelje”, Musa reče, “i postaviti vas na Zemlji za namjesnike, pa će motriti kako postupate.”
(7:129)²

Ti reci: “Pogodit će vas zbilja nešto od onoga što požurujete vi.” (27:72)³
Allah može zadržati silu onih koji ne vjeruju. (4:84)⁴

2 Prijevod Esada Durakovića.

3 Prijevod Enesa Karića.

4 E. Duraković

Ovi ajeti pozivaju vjernike na razmišljanje o potencijalnim budućnostima, koje mogu biti vrlo nepredvidive, poželjne, neočekivane, a katkad, čak, i nemišljene. Pažljivo čitanje ovih ajeta otkriva izuzetnu narativnu scenu koja postavlja određena prirodna pitanja. U prvom i trećem ajetu, scenarij je djelomično fiksiran tako kao da Bog pita: Šta je ostatak scenarija, ako su sve vaše želje i molitve uslišene, bez ikakva vašeg truda ili doprinosa? Jeste li ikada zamišljali kako biste vladali svijetom? Da li ste razmišljali o budućim ishodima i da li ste se pripremili za njih? U drugom ajetu javlja se pitanje: Šta ćete učiniti ako se “ono što požurujete” zaista i dogodi? Jeste li spremni za ovu mogućnost? Ali, naravno, “ono što požurujete” može podjednako biti ili optimistično ili pesimistično, dobar ili loš scenarij. Otuda se traži da se jasno razmisli o tome šta je ono što zbilja požurujete od svoje budućnosti.

Kur'an također sadrži scenarije koje možemo opisati jezikom teorije post-normalnih vremena, kao “nemišljenih budućnosti” koje se često izražavaju u maniru Božije volje (*sevfē*). One postavljaju izazov inertnosti, osjećanju samodovoljnosti i osjećaju moralne superiornosti vjernika. Znakoviti primjeri mogu se naći u 5. i 56. suri. Evo primjera: *Mi određujemo kada će ko od vas umrijeti, i niko nas ne može spriječiti; da likove vaše izmijenimo i da vas iznova u likovima koje vi ne poznajete stvorimo.* (56: 60-61) Ako se izvuku iz konteksta, čini se da poruke ovog ajeta nagovještavaju scenarij Zapada. Ali, ono što nam se u suštini govori je to da vjernici nemaju monopol na Božiju naklonost; mogu biti izbrisani iz budućnosti, ako je to Božija volja. Ali takav ishod zavisi od toga kako sami vjernici djeluju, kako se ponašaju i kako oblikuju svoju budućnost.

Ono što nalazim posebno fascinantnim je to kako se Kur'an koristi *back-castingom*, kako bi učinio da njegov čitalac kreativno razmišlja o budućnosti. Na mnogim mjestima Kur'an govori o katastrofalnim događajima, ili o sudbini neke zajednice na onom svijetu. Scene nedaća, koje su zadesile zajednicu, razotkrivaju se u nizu prethodnih koraka / faza / procesa koji konačno vode do završne faze.

Na nekim mjestima Kur'an opisuje sudbinu jednog naroda na onom svijetu, nakon čega slijedi čitav niz situacija koje su prethodile njihovoj onosvjetskoj nesreći. Onosvjetski život loših ljudi suprotstavljen je životom onih koji su spašeni, prikazanim u njihovoj vječnoj radosti. Slike njihova blaženstva praćene su nizom njihovih plemenitih djela koja su ih, uz Božiju milost, dovela do ovog uzvišenog stanja. Klasični komentatori su poruku ovih ajeta pretočili u eshatologiju koja se uglavnom bavila opisima Dženneta i Džehennema, Kijametskog dana i tome sl. Ali, ono što je važno primijetiti je da Kur'an u ovim ajetima, koji govore o budućim događajima i ahiretskoj budućnosti, govori u prošlom

vremenu. Oni mogu ili ne moraju alegorijski opisati određene konačne budućnosti, ali svakako sugeriraju kako su sve budućnosti ugrađene u mrežu prošlih i sadašnjih radnji. Pozvani ste da razmišljate o tome kako ste dospjeli u sadašnjost; potom razmislite o budućnosti koju želite i o tome kako ćete navigirati svoj put ka njoj. U nekim slučajevima, Kur'an sugerira, ljudi mogu retrasirati, ili izvršiti *backcast* ako želite, svoje postupke, iznova prilagoditi svoje moralne i etičke koordinate, a zatim krenuti ka pravednijim budućnostima:

Nered se na kopnu i na moru pojavi zbog onog što uradiše ruke ljudi, da bi im On dao da iskuse nešto od kazne za ono što uradiše, ne bi li se povratili. (30:41)⁵

I po Zemlji smo ih raštrkali kao narode – neki su dobri, a neki ne; Mi smo ih blagodatima i nedaćama dovodili u iskušenje, ne bi li povratili se. (7:168)⁶

Drugi ajet nastavlja kazivanje o budućim generacijama koje nisu naučile lekcije generacija koje su im prethodile i “žele prolazna dobra ovoga svijeta” – ili su vlastite interese postavile iznad interesa narednih generacija. Ako nastavite tim putem, ako nastavite ignorirati buduće posljedice svojih postupaka, ako dopustite trajanje destruktivnih trendova, doći ćete do tačke s koje nema povratka:

Glubi su, nijemi i slijepi pa nikako da se povrate. (2:18)⁷

Mislim da je žalosno to što i klasični i moderni muslimanski učenjaci posmatraju budućnosno orijentirane kur'anske ajete isključivo u smislu eshatologije. Ali mi možemo čitati Kur'an očima savremenosti, unoseći vlastitu svježu misao u naše bavljenje Svetim tekstom. Ne moramo, primjera radi, čitati početne ajete sure Bizantinci kao “proročanstvo” ili “čudo Kur'ana”, kako se to tako često prikazuje. Ovi ajeti spominju težak poraz kršćanskog cara Heraklija (610–641) i pobjedu perzijskog kralja Kisre II (570–630), koja se desila 614. godine. Oni dalje najavljuju, predviđaju, veliki povratak Heraklijeve vojske u bliskoj budućnosti, koji se zapravo dogodio oko 628. godine: *Bizantinci su pobijedeni u (njihovoj) susjednoj zemlji, ali oni će, poslije poraza svoga, sigurno pobijediti za nekoliko godina. (30: 2-3)* Ovaj ajet možemo uzeti kao predviđanje koje se obistinilo. Nema potrebe da se oko toga gradi ogromno eshatološko

5 E. Karić

6 E. Duraković

7 E. Duraković

zdanje. Ono što treba da uradimo je da ispitamo ajet u punom svjetlu historije i vidimo koje lekcije on može da sadrži. Mekanski pagani, neprijatelji tadašnje rane muslimanske zajednice, prvotni poraz Bizantinaca vidjeli su kao pobjedu paganizma. Muslimani su bili obeshrabreni. Pobjeda Perzijanaca bila je tolika da nije dolazilo u obzir da bi se Bizantinci mogli vratiti na Bliski istok kao velika sila. To je bilo frustrirajuće za prvu generaciju muslimana u Mekki čiji su horizonti budućnosti bili gotovo zatvoreni. Kur'an ih tješi navodeći kako će se sreća Bizantinaca preokrenuti. Bizantinci su se vratili – poput “crnog labuda” kako to postnormalni futuristi vole reći.⁸ Zauzvrat, sami muslimani su postali “crni labud”: od sporednog faktora u zabačenoj pustinji do toga da su porazili Rimsko carstvo. Pouka je da sporedni faktori ne smiju biti ignorirani: oni imaju potencijal transformirati budućnost!

Nakon uvodnih ajeta slijedi dugačak odlomak koji poziva čitatelja da razmisli o Božijim znakovima – “nebesima i Zemlji i o onome što je između njih”; putujte po svijetu i svjedočite raznolikosti ljudi i jezika, istražujte uspon i pad civilizacija, divite se bogatoj flori i fauni i složenoj ekologiji planete. Ovo je, kaže Kur'an, boravište na vašem ovosvjetskom putovanju; očuvajte ga i očuvajte ste svoje budućnosti. Oni koji su stradali prije vas, ...*Allah im nije učinio nepravdu, sami su sebi nepravdu nanijeli.* (30:9)

Nadam se da sam uvjerio vjernike da Kur'an ima mnogo toga za reći o budućnosti; u Kur'anu, ona je uvijek u pluralu – budućnosti. Moje tumačenje nekih ajeta razlikuje se od većine kanonske srednjovjekovne egzegeze Kur'ana – ili, radije, popunjava prazninu koja je bila netaknuta, prilično vremena, iz mnogo razloga. Glavni je rigidni pristup Kur'anu i njegovom klasičnom tumačenju, koje je sakralizirano i univerzalno, usvojeno uz rijetke napore da se ažurira, dekonstruira ili svježije razumijeva. Ali, čitanje Kur'ana iz perspektivā budućnosti, uz puno uvažavanje konteksta, otkriva obilje novih uvida. Nema sumnje da Kur'an smatra kako je razmišljanje, proučavanje i sistematično i ozbiljno istraživanje alternativnih budućnosti intelektualna odgovornost najvišeg reda za muslimansku zajednicu. *A zar su stanovnici ovih naselja, pita Kur'an, sigurni da ih Naša kazna neće snaći noću dok budu spavali?* [intelektualno inertni, nespremni za budućnost] (7:97)

Prevela Ilma Delić

---

8 Eng. *black swan* (crni labud). Teorija crnog labuda je ideja da se događaji mogu javiti potpuno nenajavljeno – da su nepredvidivi na osnovu našeg trenutnog praćenja. Koristi se za opisivanje utjecaja koje nepredviđeni događaji imaju na ljudsku historiju. (Prim. prev.)

مرزا ساراىكىتىش

Mirza Sarajkic

المستقبلات في القرآن

Futures in the Qur'an

ملخص: نشرت هذه المقالة أصلاً عام ٢٠١٩م في المجلة *Critical Muslim*، العدد ٢/٢٩، ص ١٦-٢٦، والتي يصدرها المعهد الإسلامي في لندن. نشر هنا ترجمة المقالة باعتبارها إسهاماً هاماً للمؤلف في توسيع مجال التحليل والفهم لمفهوم المستقبل في النص القرآني وذلك بفتح آفاق جديدة لفهم وتفسير القرآن في الزمن المعاصر وكقراءة محتملة للآيات القرآنية وتخطيط طرق جديدة للتفسير من أجل رفع الحجاب عن كوامنها المعنوية.

Summary: This article by Professor Mirza Sarajkić was originally published in 2019 in the journal *Critical Muslim*, no. 29/2, p. 16-26, published by the Muslim Institute in London. We bring his translation as the author's contribution to expanding the field of analysis and understanding of the concept of the future in the Qur'anic text in the way of opening new horizons for the understanding and interpretation of the Qur'an in modern times, as one possible reading of the Qur'anic verses and paving new ways of interpretation to reveal their semiotic potential.

Džamije kao svjedočanstva

Podrška Islamske zajednice u BiH radu Tužilaštva MKSJ u Hagu, s osvrtom na presuđeni zločin uništavanja islamskih vjerskih i kulturnih objekata u agresiji na R. BiH (1992–1995) (Prvi dio)

EDIN LEPENICA

edinlepenica68@gmail.com
arhivist u gazi husrev-begovoj biblioteci

Sažetak: U agresiji susjednih država, Savezne republike Jugoslavije (1992–1995) i Republike Hrvatske (1993–1994), na Republiku Bosnu i Hercegovinu, počinjeni su mnogi ratni zločini nad Bošnjacima muslimanima, koji bi u velikoj mjeri ostali nekažnjeni da nije osnovan Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju (MKSJ ili ICTY) sa sjedištem u Hagu. Osnivanjem MKSJ, rezolucijom Ujedinjenih naroda (UN), br. 827 od 25. maja 1993. godine okončana je "era nekažnjivosti" počinjenog genocida i pojedinih formi ratnog zločina nad Bošnjacima muslimanima, kao što su silovanje žena i muškaraca, seksualno porobljavanje žena, uništavanje kulturno-vjerske baštine i dr.

U ovom radu autor se fokusirao na arhivsku građu Islamske zajednice u BiH koja je značajno doprinijela izricanju presuda za agresorsko sistematsko rušenje muslimanskih vjerskih objekata.

Ključne riječi: Islamska zajednica, arhivska građa, fondovi Gazi Husrev-begove biblioteke, podrška, Tužilaštvo MKSJ, MRMKS, krivični predmeti, pravosnažne/prvostepene presude, uništavanje islamskih vjerskih objekata, zločin genocida, zločin protiv čovječnosti, teške povrede Ženevskih konvencija, krivično gonjenje, nezastarijevanje

UVOD

V eliku podršku Tužilaštvu MKSJ/MRMKS pružila je Islamska zajednica u Bosni i Hercegovini sa svojim rukovodnim organima, stručnim službama, obrazovnim ustanovama i uposlenicima.¹

Poduzete aktivnosti Islamske zajednice na planu ostvarivanja saradnje sa pravosudnim institucijama, kako bi se dokazao počinjeni genocid i ratni zločin u periodu agresije na BiH, predstavljamo hronološki u osnovnim crtama.²

Odmah na početku agresije, prvim dobivenim informacijama s terena o razorenim/oštećenim objektima IZ-e i ubistvima muslimana, Rijaset IZ-e je početkom maja 1992. naložio svim Odborima IZ-e na teritoriji RBiH da zapišnički, prikupljanjem izjava od svjedoka i videosnimanjem, ili fotografisanjem, utvrdi sve okolnosti pod kojima su se dogodili ti zločini. Prema datim uputstvima, prikupljenu dokumentaciju trebalo je umnožiti/prepisati i ovjeriti, te originale sa fotokopijama dostaviti Rijasetu i Mešihatu IZ-e kako bi ih “kasnije koristili redovni sudovi i posebni sudovi koji će biti formirani³ za utvrđivanje ratnih šteta, ratnih zločina i kulturnog genocida.”⁴

Dan poslije rušenja Ferhadija i Arnaudija džamije u Banjoj Luci 7. maja 1993. Obnoviteljski sabor IZ-e u RBiH zajedno sa tadašnjim naibu reisom Mustafom-ef. Cerićem je izdao saopštenje u kojem je upoznao javnost da je u toku

1 “U ovoj velikoj pobjedi bosanskog društva Islamska zajednica u Bosni i Hercegovini ima veoma važno mjesto”, intervju sa Amirom Ahmićem, bošnjačkim oficijom za vezu s MKSJ/MRMKS, vidi u: Ajša Hafizović-Hadžimešić, *Na strani čovječnosti*, Sarajevo: Udruženje Pokret majki enklava Srebrenica i Žepa, 2020, str. 134-143. Knjiga predstavlja objedinjene intervjue Ajše Hafizović-Hadžimešić sa sudijama, tužiteljima i saradnicima MKSJ te ostalim ekspertima međunarodnog prava.

2 Hronologiju apela IZ u BiH od 1991. do 1995.g. upućenih domaćoj i svjetskoj javnosti za zaustavljanje agresije na Republiku BiH i stradanja bošnjačkog stanovništva sa upozorenjima da bi moglo doći do genocida vidi u: “Pismo ili dopis tadašnjeg reisu-uleme Jakuba Selimoskog” (nedatiran dokument), prezentovano na izložbi “Genocid u Srebrenici: Jedanaest lekcija za budućnost” autora mr. Hikmeta Karčića, koja je otvorena u GHB 9. jula 2018. godine (preuzeto sa internet stranice <https://www.preporod.com> 17. 11. 2023.); Ismail Smajlović, “Islamska zajednica meta agresije na Republiku Bosnu i Hercegovinu”, *Zbornik radova sa naučnog skupa, održanog 14. marta 2018. u Sarajevu*, Udruženje za zaštitu tekovina borbe za Bosnu i Hercegovinu, Sarajevo, 2018, str. 86-103; Amina Kruško, “Uloga Islamske zajednice BiH u međunarodnoj afirmaciji Bosne i Hercegovine” (magistarski rad), Univerzitet u Sarajevu, Fakultet političkih nauka, odsjek Sociologija, Sarajevo, 2021. Vidi i: “Prijedlozi koje reisu-ulema Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini i svih Bošnjaka, dr. Mustafa Cerić, prilaže konferenciji za ublažavanje stradanja u Bosni i Hercegovini” (Interreligijskoj konferenciji u Beču održanoj od 28. do 30. marta 1995. prisustvovali su Nedžad Grabus, službenik Rijasetu IZ u BiH i Dževad Hodžić, tadašnji glavni imam Zagrebačke džamije, koji je pročitao prijedloge), *Glasnik Rijasetu IZ u RBiH*, god. LVIII/95, br. 1-3, Sarajevo, 1995, str. 36-37.

3 Boldirani dijelovi teksta su od priređivača.

4 Nalog Rijasetu IZ-e upućen svim Odborima Islamske zajednice na teritoriji Republike Bosne i Hercegovine od 23. juna 1992, koji je prvobitno bio objavljen u listu *Preporod*, br. 9/530, od 1. maja 1992, *Glasnik RIZ-e u RBiH*, god. LIV/92, br. 3-4, Sarajevo, 1992, str. 178-179.

agresije porušen/oštećen veliki broj vjerskih i kulturnih objekata Islamske zajednice, te da je od “Ujedinjenih nacija, Evrope i islamskog svijeta (i) još jednom zatražio zaštitu života i elementarnih ljudskih prava Bošnjaka muslimana”.⁵ Rušenje banjalučkih džamija Ferhadije i Arnaudije je približno vremenski podudarno sa osnivanjem MKSJ sa sjedištem u Hagu. Od svog osnivanja, rezolucijom UN br. 827 od 25. maja 1993, Tribunal u Hagu je bio efikasan međunarodni pravni mehanizam koji je pred lice pravde izveo najodgovornije osobe “za teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava počinjena na teritoriji bivše Jugoslavije od 1991. godine” (član 1. Statuta MKSJ).

U julu 1994. godine, na drugoj redovnoj sjednici Rijaseta IZ u R BiH, donesen je zaključak da je “potrebno što prije prikupiti relevantnu dokumentaciju i podnijeti prijedlog pravosudnim organima za pokretanje krivičnog postupka protiv svih onih koji su učestvovali u pripremanju i izvršavanju krivičnih djela ubistava vjerskih službenika, te u rušenju vjerskih objekata».⁶

ARHIVSKA GRAĐA IZ U BIH O GENOCIDU I RATNOM ZLOČINU NAD BOŠNJACIMA U PERIODU AGRESIJE

Kontinuiranim prikupljanjem raznovrsnih dokumenata o stradanju Bošnjaka, nastala je arhivska građa koja se pod imenom “Zbirka radova o genocidu” čuva u Arhivu Islamske zajednice u BiH kao jednom od fondova GHB u Sarajevu. Zbirka radova o genocidu sadrži izjave preživjelih svjedoka, izvještaje o porušenim i oštećenim džamijama, evidencije kulturnog genocida, spiskove poginulih i nestalih imama, kartone prijavljenih žrtava po pojedinim općinama, evidencije koncentracionih logora i masovnih grobnica, pojedine brojeve publikacija Biroa za istraživanje rata i ratnih stradanja, dnevne izvještaje Ureda za informiranje Vlade R BiH o agresiji i terorizmu, veliki broj novinskih isječaka, elaborate o načinu organiziranja rada u IZ na prikupljanju činjenica o agresorskim zločinima, molbe državnih organa R BiH za vezu s Haškim tribunalom za dostavljanje određene dokumentacije i dr. Sva prikupljena obavještenja o genocidu i ratnom zločinu sintetizovana su u formi knjige *Prilozi izučavanju genocida nad Bošnjacima (1992–1995)* autora Muharema Omerdića,⁷ tadašnjeg rukovodioca

5 “Saopštenje Obnoviteljskog sabora IZ u R BiH sa zasjedanja od 8. maja 1993.”, *Glasnik RIZ-e u R BiH*, god. LVI/94, br. 1-3, Sarajevo, 1994, str. 105.

6 “Zapisnik s druge redovne sjednice Rijaseta Islamske zajednice Bosne i Hercegovine, održane u Travniku 3. safera 1415. H. g. odnosno 12. jula 1994. godine”, *Glasnik RIZ-e u R BiH*, god. LVI/94, br. 4-6, Sarajevo, 1994, str. 286.

7 Muharem Omerdić, *Prilozi izučavanju genocida nad Bošnjacima (1992–1995)*, Sarajevo, El-kalem, 1999.

vjerskoprosvjetne službe pri Rijasetu IZ u BiH, koja je posredstvom nadležnih državnih organa dostavljena Tužilaštvu MKSJ u Hagu. Količina opisane arhivske građe, koju je GHB početkom 2018. godine preuzela od Rijaseta IZ u BiH, iznosi 0,50 metara dužnih.

U avgustu 1995. godine osnovan je Centar za islamsku arhitekturu (CIA),⁸ čime je realiziran zaključak Obnoviteljskog sabora IZ u BiH sa zasjedanja u septembru 1994. godine,⁹ koji je predložio Rijaset IZ u Republici Bosni i Hercegovini. Jedan od zadataka CIA-e bio je rad “na registriranju ratnih šteta” s kojima su upoznavani Ujedinjeni narodi (UN) i “brojni istražiteljski timovi Haškog tribunala”. S ciljem formiranja dokumentacije za UN, predstavnici Evropske unije (EU) su se u aprilu 1996. godine obratili Rijasetu “s molbom da im se dostave materijali o devastiranim i porušenim sakralnim objektima Islamske zajednice”, nakon čega bi “jedna njihova komisija obišla sva mjesta u BiH”.¹⁰ Na njihovu molbu Rijaset je obećao da će “hitno pripremiti traženi popis” i odrediti “ovlašćeno lice iz (tog) Centra (koje će) s njima obići naznačene lokalitete...”, što je ubrzo i realizirano. Nakon prestanka djelovanja CIA-e, spisi i projektna dokumentacija čuvaju se u Arhivu IZ u Bosni i Hercegovini. Ovu građu GHB je od Rijaseta IZ-e preuzela u avgustu 2017. godine. Posebnu vrijednost imaju originalne fotografije uništenih džamija koje su nastale prilikom obilaska terena. Dio arhivske građe CIA-e su i radne verzije knjige *Slike zločina* Kemala Zukića, direktora CIA-e, s fotokopijama prikupljenih fotografija. Ostala građa CIA-e je projektna dokumentacija nastala za potrebe poslijeratne obnove džamija u Bosni i Hercegovini. Količina arhivske građe CIA-e iznosi 10,44 metra dužna.

Na Internacionalnom kongresu za dokumentiranje genocida u Bosni i Hercegovini, koji je održan u Bonu od 31. avgusta do 4. septembra 1995. godine, prisustvovali su i svoje referate o ratnom zločinu u BiH podnijeli predstavnici IZ-e u BiH Mehmedalija Hadžić i Muharem Omerdić. Bečka deklaracija o genocidu u BiH, koja je usvojena na kongresu, apelirala je “na to da se Međunarodnom

---

8 Kemal Zukić, “Bošnjaci se ne žele suočiti sa pogibelji koja ih je snašla i koja je još nad njihovim glavama”, *Saff*, [god. XII], br. 220, Sarajevo, 9. maj 2008, str. 18-20; Selman Selhanović, “Islamsko društvo je danas jedino humanističko društvo”, intervju s Kemalom Zukićem, direktorom Centra za islamsku arhitekturu Bosne i Hercegovine (CIA), *Novi horizonti*, god. IV, br. 48, Sarajevo, avgust 2003, str. 7-9.

9 “Islamski institut u Sarajevu (projekt osnivanja), Sarajevo, septembar 1994, vidi u: GHB, Arhiv Islamske zajednice u BiH, KSTA-8-342/1994; Elvir Duranović, “Briga Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini o materijalnom i nematerijalnom kulturnom naslijeđu u njezinom vlasništvu”, *Glasnik RIZ-e u RBiH*, god. LXXXV, br. 9-10, Sarajevo, 2023, str. 809-810.

10 “Dopis reisul-uleme prof. dr. Mustafe Cerića upućen Centru za islamsku arhitekturu”, br. 02-MO-1330/96 od 17. zulka'deh 1416. h.g., 6. april 1996, *Glasnik RIZ-e u RBiH*, god. LVIII/96, br. 4-6, Sarajevo, 1996, str. 266

sudu za ratne zločine u bivšoj Jugoslaviji i njegovom glavnom izvršitelju, sucu Richardu Goldstoneu, omogućiti veća politička i ekonomska podrška”.¹¹

U sudskim postupcima pred MKSJ djelomično je korištena i posebna grupa fotografija pod nazivom “Genocid nad Bošnjacima”¹² iz Fonda fototeke GHB, te novinski natpisi s fotografijama Islamskih informativnih novina (IIN) *Preporod* iz Fonda periodike GHB.¹³ Novinari *Preporoda* su kontinuirano, od početka agresije na R BiH, izvještavali o razaranju islamskih sakralnih objekata i spomenika kulture u BiH, a od 1994. godine i o obnovi vjerskog života na oslobođenim područjima.¹⁴ Originalne *Preporodove* fotografije nalaze se u fotoarhivi Media centra IZ u Bosni i Hercegovini. U *Preporodu* se već prve ratne godine pojavljuju radovi bošnjačkih intelektualaca koji razaranje bosanskog društva i države stavljaju u kontekst ugrožavanja međunarodnog pravnog poretka koji je dužna da zaštiti međunarodna zajednica “primjenom odgovarajućih sankcija” prema počiniocima.¹⁵ Iz objavljenih tekstova i zapisnika sa sjednica Obnoviteljskog sabora IZ-e, koji su tokom ratnih godina objavljeni u *Preporodu* i *Glasniku*, vidljiva je podrška Islamske zajednice kako Državnoj komisiji za prikupljanje činjenica o ratnim zločinima u Bosni i Hercegovini tako i Komisiji eksperata UN-a za istraživanje ratnih zločina na području bivše Jugoslavije.¹⁶

Od registrovanih ratnih šteta i svjedočenja vjerskih službenika¹⁷ stvarana je u Tužilaštvu MKSJ baza podataka koja je poslužila za pravljenje različitih ekspertiza i vještačenja kao dokaznog materijala na suđenjima pred MKSJ/MR-MKS. U svojstvu vještaka, Pretresno vijeće je prihvatilo Colina Kaisera, funk-

---

11 “Internacionalni kongres za dokumentiranje genocida u Bosni i Hercegovini (Bonn, od 31. avgusta do 4. septembra 1995. godine)”, *Glasnik RIZ-e u R BiH*, god. LVII/95, br. 4-6, Sarajevo, 1995, str. 127-152.

12 Ahmed Mehmedović, “Muzejska zbirka, fototeka i zbirka poštanskih maraka”, vidi: Osman Lavić... (et al.), *Gazi Husrev-begova biblioteka: 480 godina postojanja*, Gazi Husrev-begova biblioteka, Sarajevo, 2017, str. 112-124.

13 Prikaz zatečenog stanja vjerske infrastrukture nakon prestanka agresije na R BiH vidi u: “Uloga i značaj imama u procesu povratka”, Zbornik radova s naučnih skupova, urednik Elvir Duranović, Udruženje ilmije Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, Sarajevo, 2023; Muharem Omerdić, “Prilozi izučavanju genocida...”, str. 15-159, 445-476.

14 Amila Kahrović Posavljak, “Uz ratna izdanja *Preporoda* – novine koje su živjele sudbinu naroda i zemlje”, *Takvim*, 2024. godina (1445/1446. god. po H.), Sarajevo, 2023, str. 160-161.

15 Safet Halilović, “Bosanska tragedija i međunarodno ratno pravo”, *Preporod*, god. XXIII, br. 13/524, Sarajevo, 1992, str. 8; br. 14-15/525-526, Sarajevo, 1992, str. 8.

16 Selman Selhanović, “Protiv zločina i zaborava”, *Preporod*, god. XXV, br. 9/568, Sarajevo, 1994, str. 14; “Saopštenje Obnoviteljskog sabora IZ u R BiH sa zasjedanja od 24. marta 1994. godine”, *Glasnik RIZ-e u R BiH*, god. LVI/94, br. 1-3, Sarajevo, 1994, str. 109.

17 Vidi i: GHB, AIz BiH, CIA, fascikla “Hag” sa spisima koji su u avgustu 2002. godine nastali kao rezultat saradnje IZ u BiH sa Tužilaštvom MKSJ.

cionera UNESCO-a, odnosno Andrewa Herschera i Andrása Riedlmayera, eksperte sa Univerziteta Harvard.¹⁸ Njihovi izvještaji bili su razmatrani i pred Međunarodnim sudom pravde (MSP ili ICJ) po tužbi Bosne i Hercegovine protiv Srbije i Crne Gore zbog kršenja Konvencije o sprječavanju i kažnjavanju zločina genocida iz 1948.g. Procjene vještaka Kaisera, koje su prvobitno iznesene u revizionom postupku optužnica Tužilaštva MKSJ protiv Radovana Karadžića i Ratka Mladića iz jula 1996. godine, bile su da je u Bosni i Hercegovini uništeno ili oštećeno 1123 džamije.¹⁹ Terenska istraživanja vještaka Riedlmayera izvršena na području 26 općina u Bosni i Hercegovini, prema ocjeni MSP-a “predstavljaju zaista uvjerljiv dokaz o uništavanju historijskog, kulturnog i vjerskog naslijeđa u Bosni i Hercegovini, čak iako je ono provedeno na ograničenom geografskom području”.²⁰ Selektivan pristup Tužilaštva MKSJ u kreiranju optužnica i njihovom zastupanju na suđenjima pred MKSJ, usljed kojeg je veliki broj uništenih vjerskih objekata ostao izvan domašaja krivičnog gonjenja i išao u prilog odbrane optuženih, kritikovan je od pojedinih zvaničnika Islamske zajednice.²¹ Za ratni zločin nad preostalim bošnjačkim stanovništvom u gradskim sredinama, počinjen nakon 1992. godine, Tužilaštvo MKSJ je podiglo optužnice samo protiv Ratka Mladića i Slobodana Miloševića, predsjednika Republike Srbije (umro 11. marta 2006. godine). Zbog nedokazane Mladićeve nadležnosti nad snagama koje su porušile vjerske objekte u pojedinim općinama i Miloševićeve smrti prije izricanja prvostepene presude, ostao je nepresuđen zločin uništavanja imovine IZ-e u Banjoj Luci, Bosanskoj Gradišci, Bijeljini (djelomično), Trebinju i drugim opštinama.²² U presudi MSP-a razmatrano je i uništavanje arhiva i biblioteka koje nisu u vlasništvu IZ-e u BiH, ali čija je građa služila za istraživanje islamske tradicije Bošnjaka. Protivno navodima tužene strane, MSP je zapazio da “postoje dokazi da su i Institut za orijentalne studije (Orijentalni institut-n.p.) i Nacionalna biblioteka bombardirani sa srpskih položaja”.²³

---

18 “Javnost sve manje zna šta se dogodilo ‘92–95”, intervju sa Mirkom Klarinom, osnivačem i urednikom Agencije Sense, vidi u: Ajša Hafizović-Hadžimešić, *Na strani čovječnosti...*, str. 272-281.

19 “Presuda Međunarodnog suda pravde: Bosna i Hercegovina protiv Srbije i Crne Gore”, 26. februara 2007. godine, poglavlje “Uništavanje historijskih, vjerskih i kulturnih dobara”, Sarajevo: Univerzitet u Sarajevu, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava, 2007, str. 168-173.

20 “Presuda Međunarodnog suda pravde...”, str. 172; MKSJ, Tužilac protiv Slobodana Miloševića, Predmet br. IT-02-54-T, Odluka po predlogu za donošenje oslobađajuće presude pred Pretresnim većem od 16. juna 2004. (poznatija kao Međupresuda za genocid – n.p.), str. 87-88 (paragraf 233).

21 Vidi u: Kemal Zukić, “Bošnjaci se ne žele suočiti...”, str. 19-20.

22 Ajša Hafizović-Hadžimešić, *Na strani čovječnosti...*, str. 278.

23 “Presuda Međunarodnog suda pravde...”, str. 171.

Stvarne razmjere uništavanja islamske vjerske infrastrukture daju zvanični podaci Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, prema kojima je u agresiji na BiH od 1992. do 1995. uništen skoro svaki treći (ukupno 1347 ili 32,19%), dok je oštećen skoro svaki osmi (ukupno 527 ili 12,59%) vjerski objekt, od ukupno 4185 koliko ih je uoči agresije bilo na području BiH.²⁴ U strukturi uništenih, odnosno oštećenih islamskih vjerskih objekata, srpske vojne i policijske formacije su uništile 1146 (85,08%) i oštetile 419 islamskih vjerskih objekata (79,50%), dok su hrvatske vojne i policijske formacije uništile 201 (14,92%) i oštetile 108 (20,50%). Po brojnosti, na prvom mjestu su džamije i mesdžidi, kojih je uništeno 832 i oštećeno 348 (ukupno 1180), od 1701 registrovanih pred početak agresije na Bosnu i Hercegovinu. Srpske snage su uništile 709 (85,22%) i oštetile 270 (77,59%), dok su hrvatske snage uništile 123 (14,78%) i oštetile 78 (22,41%) džamija/mesdžida. O razmjerama destrukcije imovine IZ u BiH govori i službeni podatak CIA-e da je sedamnaest godina po prestanku agresije na BiH veliki broj uništenih džamija (ukupno 133) na području entiteta RS i FBiH ostao neobnovljen.²⁵ Najveći gubitak vjerskog i kulturno-historijskog blaga ima grad Foča u kojem do danas nije obnovljeno osam džamija.

PRAVOSNAŽNO PRESUĐENI RATNI ZLOČINCI PRED MKSJ/MRMKS ZBOG UNIŠTAVANJA VJERSKIH OBJEKATA

Za razaranje pojedinih islamskih vjerskih objekata u Bosni i Hercegovini,²⁶ MKSJ i njegov pravni sljednik MRMKs pravosnažno su, u šesnaest krivičnih predmeta, osudili na višegodišnje zatvorske kazne najviše političke i vojne zvaničnike Republike srpske, Republike Srbije i Hrvatske zajednice (Hrvatske republike) Herceg-Bosna. Vjerski objekti Islamske zajednice u BiH s manjim brojem objekata Rimokatoličke crkve tretirani su u jedanaest predmeta u kojima je pravosnažno osuđeno 18 lica.²⁷ Tri predmeta sa tri pravosnažno osuđena

24 Muharem Omerdić, *Prilozi izučavanju genocida...*, str. 461-476; Ahmed Mehmedović, *Upravljanje vakufima u BiH 1847-2017*, Sarajevo: Vakufska direkcija, 2017, str. 142-143; Jusuf Žiga, "Kulturocid – dio genocida nad Bošnjacima", *Glasnik RIZ-e u RBiH*, god. LVII/95, br. 7-9, Sarajevo, 1995, str. 282-290. Podaci Jusufa Žige, tadašnjeg predsjednika Obnoviteljskog sabora IZ u RBiH, bazirani su na izvještaju Zavoda za zaštitu kulturnog, historijskog i prirodnog naslijeđa R BiH iz maja 1995. godine.

25 GHB, AIz, CIA, Spisak neobnovljenih džamija na području entiteta RS, br. 10-ŠF-10-115/12 od 06. 12. 2012; Spisak neobnovljenih džamija na području Federacije BiH, br. 10-ŠF-04-120/12 od 11. 12. 2012. godine.

26 Preuzeto s internet stranica: <https://www.icty.org/bcs/cases/irmct.org>

27 Radovan Karadžić, Biljana Plavšić, Ratko Mladić, Mićo Stanišić, Stojan Župljanin, Radoslav Brđanin, Milomir Stakić, Miroslav Deronjić, Jovica Stanišić, Franko Simatović, Jadranko Prlić, Bruno Stojić, Slobodan Praljak, Milivoj Petković, Valentin Čorić, Berislav Pušić, Dario Kordić i Miroslav Bralo.

lica odnose se na vjerske objekte u Hrvatskoj,²⁸ od kojih su dva procesuirala uništavanje kulturne baštine u Dubrovniku, uključujući mesdžid u ovom gradu. U preostala dva predmeta, sa četiri pravosnažno osuđena lica,²⁹ dokazano je uništavanje džamija na području Republike Kosovo, koje su u vlasništvu ta-mošnje Islamske zajednice, od vojnopolijskih snaga Savezne republike Jugoslavije. Većinu vjerskih objekata IZ u BiH čije uništavanje je pravosnažno presuđeno pred MKSJ/MRMKS moguće je potkrijepiti fotografijama iz Arhiva IZ u BiH, Fonda fototeke i Fonda periodike, kao i fondova GHB. U Tabela-rnim pregledima br. 1 (VRS i MUP RS, VJ, JNA, MUP i SDB Srbije) i br. 2 (HVO i HVHV) dati su nazivi uništenih/oštećenih islamskih objekata po općinama u BiH, Hrvatskoj i Kosovu i uz svaki pojedinačni objekat imena osuđenih rat-nih zločinaca. Imena osuđenih lica pred MKSJ/MRMKS dati su u tabelarnim pregledima hronološkim redosljedom po datumima izricanja pravosnažne/pr-vostepene presude.³⁰

Kurzivom su označeni predmeti u kojima nije dokazana krivična odgovor-nost optuženog za uništavanje odnosno džamije, što ne znači da ona nije uništена/oštećena od srpskih, odnosno hrvatskih snaga. Glavni razlozi za neizri-canje osuđujuće presude su nedovoljnost prikupljenih dokaza, nenadležnost i nedostatak efektivne kontrole optuženih nad snagama koje su počinile zločin i vremenski okvir optužnice. Tabelarni pregledi obuhvatili su približno 350 vjerskih objekata u vlasništvu IZ u BiH, na području 43 Odbora IZ u BiH od ukupno 94.³¹ U administrativnom smislu to je područje 45 općina, od ukupno 110³² koliko ih je bilo u BiH uoči agresije, što iznosi 40,90%. Tačan broj vjerskih

28 Miodrag Jokić, Pavle Strugar i Milan Martić.

29 Nikola Šainović, Nebojša Pavković, Sreten Lukić i Vlastimir Đorđević.

30 Prvostepeno osuđeni, a u žalbenom postupku oslobođeni za krivično djelo uništavanja vjerskih objekata, bili su: Tihomir Blaškić, Momčilo Krajišnik i Mario Čerkez. Žalbeno vijeće je poništilo osuđujuću presudu Krajišniku za "proširena krivična djela koja nisu bila dio prvobitnog zajedničkog cilja UZP-a", a u koja spada i uništavanje privatne imovine, spomenika kulture i vjerskih objekata. Međutim, osuđujući Krajišnika za deportaciju i prisilno premještanje u opštinama Bijeljina, Bosanska Krupa, Prnjavor, Rogatica, Sanski Most i Trnovo, Žalbeno vijeće se pozvalo na zaključke Prvostepene presude da je napad na muslimansko stanovništvo u spomenutim opštinama, usljed kojeg je došlo do deportacija i prisilnog premještanja, uključivao i uništavanje vjerskih objekata. Vidi u: Presuda Momčilu Krajišniku pred Žalbenim vijećem od 17. marta 2009, str. 67-68 (paragrafi 177-178), str. 285 (paragraf 815, fusnota 2064); Presuda Momčilu Krajišniku pred Pretresnim vijećem od 27. septembra 2006. (paragrafi 309, 314, 365, 366, 380, 392, 402, 504, 533, 593, 693).

31 Do ovog broja odbora došlo se tako što je utvrđeno da je opština Čelinac pripadala Odboru IZ Banja Luka, a općine Novi Grad i Vogošća Odboru IZ Sarajevo. Općina Mostar, koju je pokrивao Odbor IZ Mostar, pojavljuje se u oba tabelarna pregleda. Muharem Omerdić, *Prilozi izučavanju genocida...*, str. 461-463.

32 Grad Sarajevo je 110. administrativna jedinica koja je bila sastavljena od deset općina.

objekata za čije uništavanje je izrečena pravosnažna/prvostepena presuda pred MKSJ/MRMKS nije se mogao utvrditi zbog njihova neimenovanja u pravnim zaključcima. Veći broj neimenovanih objekata, kako se može zaključiti iz analiziranih presuda, podudara se s više ili manje precizno imenovanim objektima. Puni nazivi vjerskih objekata sadržani su u dokaznim predmetima na koje se u fusnotama pravosnažne/prvostepene presude pozivaju. Od vjerskih objekata u tabelarnim pregledima gotovo su svi džamije/mesdžidi i ako se dovedu u odnos s ukupnim brojem uništenih/oštećenih džamija/mesdžida u agresiji na BiH (350/1180) dobija se procent od 29,66%, koji govori da Tužilaštvo MKSJ nije nikoga krivično gonilo za više od 2/3 uništenih/oštećenih džamija. Jedan oštećeni vjerski objekt pod jurisdikcijom IZ u BiH nalazi se u Republici Hrvatskoj (mesdžid u Dubrovniku). Broj uništenih vjerskih objekata, u vlasništvu Islamske zajednice Republike Kosovo, za koje je izrečena pravosnažna presuda MKSJ iznosi 9 na području 6 opština, od kojih je jedna Prizren, gdje egzistira više od polovine svih bošnjačkih džemata na Kosovu.³³

Prilog br. 1

Spisak porušenih/oštećenih džamija u Bosni i Hercegovini i Hrvatskoj (1991–1995) i Kosovu (1999) od VRS i MUP-a RS, VJ, JNA, MUP i SDB Srbije po pravosnažnim/prvostepenim presudama MKSJ/MRMKS

BOSNA I HERCEGOVINA			
	OPĆINA	NAZIV OBJEKTA	PRAVOSNAŽNO/PRVOSTEPENO OSUĐENI
1.	Banja Luka	Arnaudija, Ferhadija, džamija u Gornjem Šeheru i Pobrđu	Ratko Mladić
2.	Bijeljina	Gradska džamija	Biljana Plavšić
		Dvije neimenovane džamije u gradu	Momčilo Krajišnik (priv. pres.), Jovica Stanišić i Franko Simatović
		Pet džamija u gradu, Turbe Sadik-bega u gradu	Ratko Mladić
		Džamije u Atmačićima, Janjarima i Srednjoj Trnavi	Radovan Karadžić, Ratko Mladić
3.	Bileća	Gradska džamija i džamija u Planama	Mičo Stanišić
4.	Bosanka Kostajnica	Gradska džamija	Biljana Plavšić, Momčilo Krajišnik (priv. pres.)

33 Bajro Perva, "Na Kosovu egzistiraju 42 bošnjačka džemata", *Preporod*, god. LIII/96, br. 1248/23, Sarajevo, 2023, str. 37.

5.	Bosanska Krupa	Gradska džamija	Biljana Plavšić, Radoslav Brđanin (prv. pr), Momčilo Krajišnik (prv. pres.)
		Džamija u Arapuši	Radoslav Brđanin (prv. pres.)
		Tri neimenovana muslimanska i katolička spomenika	Momčilo Krajišnik (prv. pres.)
6.	Bosanski Novi	Gradska džamija	Biljana Plavšić, Radoslav Brđanin, Momčilo Krajišnik (prv. pres.), Radovan Karadžić
		Džamija u Agićima	Momčilo Krajišnik (prv. pres.)
		Džamija u Agićima Gornjim	Radoslav Brđanin, Radovan Karadžić
		Džamija u Agićima Donjim	Radoslav Brđanin
		Džamija u Alićima	Radoslav Brđanin
		Džamije u Blagaj-Japri, Blagaj-Rijeci, Prekosanju, Suhaći, Staroj Suhaći, Urjama i Vidorijama	Biljana Plavšić, Radoslav Brđanin, Momčilo Krajišnik (prv. pres.), Radovan Karadžić
7.	Bosanski Petrovac	Gradske džamije br. 1 i br. 2, džamija u Rašinovcu	Biljana Plavšić, Radoslav Brđanin, Momčilo Krajišnik (prv. pres.)
		Gradska džamija br. 3 i džamija u Bjelaju	Biljana Plavšić, Momčilo Krajišnik (prv. pres.)
		Jedna neimenovana džamija	Momčilo Krajišnik (prv. pres.)
8.	Bosanski Šamac	Gradska džamija	Mičo Stanišić
		Neimenovani vjerski objekti	Jovica Stanišić i Franko Simatović
9.	Bratunac	Gradska džamija	Biljana Plavšić, Momčilo Krajišnik (prv. pres.), Radovan Karadžić
		Džamija u Glogovi	Biljana Plavšić, Miroslav Deronjić, Momčilo Krajišnik (prv. pres.), Radovan Karadžić
		Islamski arhiv u Bratuncu i medresa u Glogovi	Radovan Karadžić
		Dvije neimenovane džamije	Momčilo Krajišnik (prv. pres.)
10.	Brčko	Gradske džamije br. 1, br. 2 i br. 3 (Atik-Savska, Bijela i Hadžipašina džamija)	Biljana Plavšić, Momčilo Krajišnik (prv. pres.), Mičo Stanišić
		Džamije u Dizdaruši, Omerbegovači i Rijeci	Mičo Stanišić
		Neimenovani vjerski objekti	Momčilo Krajišnik (prv. pres.)
11.	Čajniče	Gradske džamije br. 1 i br. 2	Biljana Plavšić, Momčilo Krajišnik (prv. pres.)
		Džamija u Međurječju	Biljana Plavšić, Momčilo Krajišnik (prv. pres.)

12.	Čelinac	Gradske džamije br. 1 i br. 2	Biljana Plavšić, Radoslav Brđanin, Momčilo Krajišnik (prv. pres.)
		Mesdžid u Basićima	Biljana Plavšić
		Islamski centar	Momčilo Krajišnik (prv. pres.)
13.	Doboj	Gradska džamija br. 1 (Selimija)	Biljana Plavšić, Momčilo Krajišnik (prv. pres.), Mičo Stanišić
		Gradska džamija br. 2 (Trnjak džamija)	Biljana Plavšić, Momčilo Krajišnik (prv. pres.)
		Gradska džamija br. 3	Biljana Plavšić, Momčilo Krajišnik (prv. pres.)
		Džamija u Čivčijama Bukovičkim	Jovica Stanišić i Franko Simatović
		Džamija u Gornjoj Grabskoj	Biljana Plavšić, Momčilo Krajišnik (prv. pres.), Jovica Stanišić i Franko Simatović
		Džamije u Gornjem Pridjelu, Miljkovcu, Miljkovcu nova džamija i Orašju	Mičo Stanišić
		Džamija u Kotorskom gornja mahala	Mičo Stanišić, Jovica Stanišić i Franko Simatović
		Ostali neimenovani vjerski objekti	Jovica Stanišić i Franko Simatović
		Sedamnaest neimenovanih džamija	Momčilo Krajišnik (prv. pres.)
14.	Donji Vakuf	Gradske džamije br. 1, br. 2 i br. 3 (Dusića, Bašdžamija i Fadiłova džamija)	Biljana Plavšić, Radoslav Brđanin, Momčilo Krajišnik (prv. pres.)
		Džamije u Koreničima i Torlakovcu	Biljana Plavšić, Momčilo Krajišnik (prv. pres.)
		Prusac - tri džamije, Sokolina (mesdžid) i džamija u Šeherdžiku	Radoslav Brđanin, Mičo Stanišić, Stojan Župljanin
15.	Foča	Gradska džamija (Aladža)	Biljana Plavšić, Dragoljub Kunarac i dr. (prv. pres.), Milorad Krnojelac (prv. pres.), Momčilo Krajišnik (prv. pres.), Radovan Karadžić, Ratko Mladić
		Prva džamija uništena oko 5. avgusta 1992. godine	Ratko Mladić (dokazana genocidna namjera, ali ne i genocid)
		Džamije u Donjem Polju i Čehotini	Biljana Plavšić, Momčilo Krajišnik (prv. pres.), Ratko Mladić
		Džamija u naselju Granovski Sokak	Milorad Krnojelac (prv. pres.)
		Džamija u Jeleču	Biljana Plavšić, Milorad Krnojelac (prv. pr.), Momčilo Krajišnik (prv. pr.), Radovan Karadžić, Ratko Mladić
		Dvadeset tri neimenovane džamije	Momčilo Krajišnik (prv. pr.)
		Neimenovane džamije u gradu i opštini	Ratko Mladić

		Pljačka i uništavanje kako privatne tako i kulturne i vjerske imovine	Dragan Zelenović (prv. pr.),
		Izbrisani svi tragovi muslimanskog prisustva i kulture	Dragoljub Kunarac i dr. (prv. pr.)
16.	Gacko	Gradska džamija	Mičo Stanišić
		Izbrisani svi tragovi muslimanskog prisustva i kulture	Dragoljub Kunarac i dr. (prv. pr.)
17.	Hadžići	Gradska džamija i džamija u Grivičima (Donji Hadžići)	Biljana Plavšić, Momčilo Krajišnik (prv. pres.)
18.	Ilijaš	Džamija u Starom Ilijašu	Biljana Plavšić, Momčilo Krajišnik (prv. pres.), Vojislav Šešelj (prv. pres.)
		Mekteb u Bioči, džamije u Ilijašu i Misoči	Biljana Plavšić, Momčilo Krajišnik (prv. pr.)
		Džamije u Karauli Donjoj, Srednjem i osamnaest neimenovanih džamija	Momčilo Krajišnik (prv. pres.)
		Džamije u Gornjoj i Donjoj Misoči, drugi neimenovani muslimanski objekti	Vojislav Šešelj (prv. pres.)
19.	Kalinovik	Džamije u Hotovlju/Kutini i Ulogu	Biljana Plavšić, Momčilo Krajišnik (prv. pres.), Ratko Mladić
		Džamija u Jesalici	Momčilo Krajišnik (prv. pres.)
		Izbrisani svi tragovi muslimanskog prisustva i kulture	Dragoljub Kunarac i dr. (prv. pr.)
20.	Ključ	Gradska džamija (Atik džamija)	Biljana Plavšić, Radoslav Brđanin, Momčilo Krajišnik (prv. pres.), Mičo Stanišić, Stojan Župljanin, Radovan Karadžić, Ratko Mladić
		Džamija u Biljanima-Džaferagići	Biljana Plavšić, Radoslav Brđanin, Momčilo Krajišnik (prv. pres.), Mičo Stanišić, Stojan Župljanin, Radovan Karadžić, Ratko Mladić
		Džamija u Donjem Budelju	Radoslav Brđanin, Radovan Karadžić
		Džamija u Humićima	Radoslav Brđanin, Mičo Stanišić, Stojan Župljanin, Radovan Karadžić
		Džamija u Krasuljama	Biljana Plavšić, Radoslav Brđanin, Momčilo Krajišnik (prv. pres.), Radovan Karadžić, Ratko Mladić
		Džamija u Puđinom Hanu-Velagići	Biljana Plavšić, Momčilo Krajišnik (prv. pres.), Mičo Stanišić, Stojan Župljanin, Radovan Karadžić, Ratko Mladić
		Džamija u Sanici	Biljana Plavšić, Radoslav Brđanin, Momčilo Krajišnik (prv. pres.), Mičo Stanišić, Stojan Župljanin, Radovan Karadžić

		Džamija u Tičevićima	Biljana Plavšić, Momčilo Krajišnik (prv. pres.), Radovan Karadžić, Ratko Mladić
		Imamova kuća i mekteb u Tičevićima, četiri neimenovana muslimanska sakralna objekta, 28. maja 1992. godine	Ratko Mladić
		Četiri neimenovana muslimanska spomenika	Momčilo Krajišnik (prv. pres.)
21.	Kotor-Varoš	Gradska džamija, džamije u Donjoj Varoši, Ravnima i Vraniću	Biljana Plavšić, Momčilo Krajišnik (prv. pres.), Mičo Stanišić, Stojan Župljanin
		Džamija u Hadrovcima	Mičo Stanišić, Stojan Župljanin
		Džamije u Hanifićima i Vrbanjcima	Biljana Plavšić, Radoslav Brđanin, Momčilo Krajišnik (prv. pres.), Mičo Stanišić, Stojan Župljanin, Ratko Mladić
		Džamije u Hrvaćanima, Večićima i Nova džamija u Večićima	Biljana Plavšić, Momčilo Krajišnik (prv. pres.), Mičo Stanišić, Stojan Župljanin, Ratko Mladić
		Džamija u Šipragama	Ratko Mladić
		Turbeta trojice braće u Večićima	Ratko Mladić
		Pet neimenovanih džamija	Momčilo Krajišnik (prv. pres.)
22.	Mostar	Sevri-Hadži Hasanova džamija	Vojislav Šešelj (prv. pres.)
23.	Nevesinje	Gradske džamije br. 1, br. 2 i br. 3, džamija u Kljunima	Biljana Plavšić, Momčilo Krajišnik (prv. pres.)
		Džamija u Odžaku	Momčilo Krajišnik (prv. pres.)
		Više neimenovanih džamija u Nevesinju	Vojislav Šešelj (prv. pres.)
24.	Novi Grad	Džamija u Ahatovićima	Biljana Plavšić, Momčilo Krajišnik (prv. pres.), Radovan Karadžić, Ratko Mladić
		Jedna neimenovana džamija	Momčilo Krajišnik (prv. pres.)
25.	Pale	Džamije u Bogovićima, Podvitezu i Prači	Radovan Karadžić, Ratko Mladić
26.	Prijedor	Gradska džamija (Čaršijska) i Gradska džamija (Zagrad)	Milomir Stakić, Mičo Stanišić, Stojan Župljanin, Radovan Karadžić, Ratko Mladić
		Gradska džamija (Stari Grad)	Milomir Stakić, Momčilo Krajišnik (prv. pres.), Mičo Stanišić, Stojan Župljanin, Radovan Karadžić, Ratko Mladić
		Arhiv i biblioteka MIZ Prijedor, džamije u Hrnićima i Srednjim Jakupovićima, mekteb u Kozaruši, džamije u Ljubiji, Mujkanovićima, Rakovčanima i Ravinama	Ratko Mladić

		Džamije u Ališićima i Gornjoj Puharskoj	Radoslav Brđanin, Radovan Karadžić
		Džamija u Bišćanima	Biljana Plavšić, Milomir Stakić, Momčilo Krajišnik (prv. pres.), Radovan Karadžić, Ratko Mladić
		Džamija u Brđanima i mekteb u Sivcima	Biljana Plavšić, Momčilo Krajišnik (prv. pres.)
		Džamije u Brežićanima, Čejrecima, Gomjenici i Zecovima	Radovan Karadžić
		Džamija u Čarakovu	Radovan Karadžić, Ratko Mladić
		Džamija u Hambarinama	Biljana Plavšić, Milomir Stakić, Momčilo Krajišnik (prv. pres.), Radovan Karadžić
		Stara džamija Hambarinama	Biljana Plavšić, Momčilo Krajišnik (prv. pres.), Mičo Stanišić, Stojan Župljanin, Ratko Mladić
		Džamija u Gornjim Jakupovićima	Radoslav Brđanin, Ratko Mladić
		Džamija u Kamićanima	Biljana Plavšić, Milomir Stakić, Radoslav Brđanin, Momčilo Krajišnik (prv. pres.), Mičo Stanišić, Stojan Župljanin, Radovan Karadžić, Ratko Mladić
		Nova džamija u Kevljanima	Radoslav Brđanin, Mičo Stanišić, Stojan Župljanin, Radovan Karadžić, Ratko Mladić
		Mutnička džamija u Kozarcu	Biljana Plavšić, Milomir Stakić, Radoslav Brđanin, Momčilo Krajišnik (prv. pres.), Mičo Stanišić, Stojan Župljanin, Radovan Karadžić, Ratko Mladić
		Džamija u Kozaruši	Milomir Stakić, Radoslav Brđanin, Mičo Stanišić, Stojan Župljanin, Radovan Karadžić, Ratko Mladić
		Džamija u Donjoj Ljubiji	Biljana Plavšić, Milomir Stakić, Momčilo Krajišnik (prv. pres.)
		Džamija u Puharskoj	Biljana Plavšić, Milomir Stakić, Momčilo Krajišnik (prv. pres.)
		Džamija u Donjoj Puharskoj	Ratko Mladić, Radovan Karadžić
		Džamija u Rizvanovićima	Mičo Stanišić, Stojan Župljanin, Radovan Karadžić, Ratko Mladić
		Jedna neimenovana džamija	Momčilo Krajišnik (prv. pres.)
		Džamije i ostale vjerske institucije bile su cilj uništavanja	Duško Tadić (prv.pres.)
27.	Prnjavor	Gradska džamija, džamije u Lišnji i Puraćima	Biljana Plavšić, Radoslav Brđanin, Momčilo Krajišnik (prv. pres.)
		Jedna neimenovana džamija	Momčilo Krajišnik (prv. pres.)

28.	Rogatica	Gradske džamije br. 1 i br. 2	Biljana Plavšić, Momčilo Krajišnik (prv. pres.), Radovan Karadžić, Ratko Mladić
		Džamije u Kramer-Selu i Lubardićima	Biljana Plavšić, Momčilo Krajišnik (prv. pres.)
		Džamija u Vragolovima	Biljana Plavšić, Momčilo Krajišnik (prv. pres.), Radovan Karadžić, Ratko Mladić
		Džamija u Žepi	Ratko Mladić
		Sedam neimenovanih džamija	Momčilo Krajišnik (prv. pres.),
		Tri neimenovane džamije na području Vragolova	Radovan Karadžić, Ratko Mladić
29.	Rudo	Gradska džamija, džamije u Omačini, Strgačini i Strmici	Biljana Plavšić, Momčilo Krajišnik (prv. pres.)
30.	Sanski Most	Gradska džamija (Hamzi-begova)	Biljana Plavšić, Momčilo Krajišnik (prv. pres.), Mičo Stanišić, Stojan Župljanin, Radovan Karadžić, Ratko Mladić
		Džamija u Mahali	Momčilo Krajišnik (prv. pres.), Ratko Mladić, Mičo Stanišić, Stojan Župljanin, Jovica Stanišić i Franko Simatović
		Džamije u Begićima i Muhićima	Jovica Stanišić i Franko Simatović
		Džamija u Čaplji	Radoslav Brđanin, Radovan Karadžić, Ratko Mladić
		Džamija u Čirkićima, Čirkići - imamova kuća, Donji Kamengrad - nova džamija, Kukavice (Hrustovo) - nova džamija i džamija u Okreču	Ratko Mladić
		Džamija u Donjem Kamengradu	Biljana Plavšić, Momčilo Krajišnik (prv. pres.), Radovan Karadžić
		Džamije u Dževaru (Novo Naselje), Skucanom Vakufu, Husimovcima i Trnovi	Radovan Karadžić, Ratko Mladić
		Džamija u Kamengradu	Biljana Plavšić, Radoslav Brđanin, Momčilo Krajišnik (prv. pres.), Mičo Stanišić, Stojan Župljanin
		Džamija u Hrustovu	Radoslav Brđanin, Jovica Stanišić i Franko Simatović
		Džamije u Kukavicama (Hrustovo), Keranovićima (Hrustovo) i Pobjriježju	Biljana Plavšić, Momčilo Krajišnik (prv. pres.), Radovan Karadžić, Ratko Mladić
		Džamija u Lukavici	Biljana Plavšić, Radoslav Brđanin, Momčilo Krajišnik (prv. pres.), Mičo Stanišić, Stojan Župljanin, Radovan Karadžić, Ratko Mladić
		Džamija u Starom Majdanu	Biljana Plavšić, Momčilo Krajišnik (prv. pres.)

		Džamije u Starom Majdanu (Palanka) i Starom Majdanu (Utriška)	Radovan Karadžić
		Džamija u Šehovcima	Biljana Plavšić, Momčilo Krajišnik (prv. pres.), Mičo Stanišić, Stojan Župljanin, Radovan Karadžić, Ratko Mladić
		Džamija u Tomini	Radoslav Brđanin, Mičo Stanišić, Stojan Župljanin, Radovan Karadžić, Ratko Mladić
		Džamija u Vrhpolju	Radovan Karadžić, Ratko Mladić, Jovica Stanišić i Franko Simatović
		Četiri muslimanska sakralna objekta u selima Hrustovo (Kukavice) i Vrhpolje	Ratko Mladić, Mičo Stanišić, Stojan Župljanin
		Jedanaest neimenovanih džamija	Momčilo Krajišnik (prv. pres.)
		Sedamnaest drugih neimenovanih vjerskih objekata	Jovica Stanišić i Franko Simatović
31.	Sokolac	Džamije u Kaljini, Knežini, Košutici i Novoseocima	Radovan Karadžić, Ratko Mladić
		Džamija u Kruševcima	Biljana Plavšić, Momčilo Krajišnik (prv. pres.), Radovan Karadžić, Ratko Mladić
		Četiri neimenovane džamije	Momčilo Krajišnik (prv. pres.)
32.	Srebrenica	Arhiva i biblioteka Medžlisa IZ Srebrenica	Ratko Mladić
		Bijela džamija, Crvena Rijeka, Čaršijska džamija, Petrička džamija, džamija u Slapovićima, džamija u Sućesci, džamija na Vidikovcu	Ratko Mladić
33.	Šipovo	Džamije u Starom Šipovu, Bešnjevu i Pljevi	Biljana Plavšić, Radoslav Brđanin, Momčilo Krajišnik (prv. pres.)
34.	Teslić	Džamija u Barićima	Biljana Plavšić, Radoslav Brđanin, Momčilo Krajišnik (prv. pres.), Mičo Stanišić, Stojan Župljanin,
		Džamija u Stenjaku	Biljana Plavšić, Momčilo Krajišnik (prv. pres.)
		Džamija u Ruževićima	Radoslav Brđanin, Mičo Stanišić, Stojan Župljanin
		Četiri neimenovane džamije	Momčilo Krajišnik (prv. pres.)
35.	Trnovo	Jedna neimenovana džamija	Momčilo Krajišnik (prv. pres.)
36.	Višegrad	Gradska džamija	Biljana Plavšić, Mitar Vasiljević (prv. pres.), Momčilo Krajišnik (prv. pres.), Milan i Sredoje Lukić (prv. pres.) Mičo Stanišić
		Druga gradska džamija (Gazanfer-begova džamija)	Mitar Vasiljević (prv. pres.), Milan i Sredoje Lukić (prv. pres.), Mičo Stanišić

		Džamije u Bikavcu, Drinsku, Međeđi i stara džamija u Dobrunu	Mičo Stanišić
		Pet neimenovanih džamija	Momčilo Krajišnik (prv. pres.)
37.	Vlasenica	Gradska džamija	Biljana Plavšić, Momčilo Krajišnik (prv. pres.), Mičo Stanišić, Ratko Mladić
38.	Vogošća	Mesdžid u Gori, mesdžid u Krčama, nezavršena džamija u blizini hotela "Park" i mesdžid u Tihovićima	Momčilo Krajišnik (prv. pres.)
		Džamija na Kobiljoj Glavi	Biljana Plavšić, Momčilo Krajišnik (prv. pres.)
		Džamija u Semizovcu/Svrake	Biljana Plavšić, Momčilo Krajišnik (prv. pres.), Vojislav Šešelj (prv. pres.)
		Džamija u Ugorskom	Momčilo Krajišnik (prv. pres.), Radovan Karadžić
		Jedna neimenovana džamija	Vojislav Šešelj (prv. pres.)
39.	Zvornik	Džamija u Zvorniku i više neimenovanih džamija u općini	Mičo Stanišić
		Jedna neimenovana gradska džamija	Jovica Stanišić i Franko Simatović
		Džamija Beksuja, Zamlaz džamija, Divič Derviški konak i tekija, džamije u Đulićima, Glodima, Glumini, Jošanici, Donjoj Kamenici, Donjoj Kamenici Redžići, Gornjoj Kamenici, Klisi, Kovačevićima, Kozluku i Donjim Križevićima, Kula Grad Turbe Hasana Kaimije, džamije u Kušlatu, Novom Selu, Rijeci, Gornjoj Sapni, Seferovićima, Selimovićima, Skočiću, Snagovu, Gornjem Šepku i Vitinici	Radovan Karadžić
		Džamije u Diviču i Hasićima	Biljana Plavšić, Momčilo Krajišnik (prv. pres.), Radovan Karadžić
		Džamije u Drinjači i Kula Gradu	Mičo Stanišić, Radovan Karadžić,
		Džamije u Liplju i Šahmanima	Biljana Plavšić, Momčilo Krajišnik (prv. pres.)
		Devetnaest neimenovanih muslimanskih spomenika	Momčilo Krajišnik
		Više neimenovanih vjerskih objekata	Vojislav Šešelj (prv. pres.)
REPUBLIKA HRVATSKA			
1.	Dubrovnik	Mesdžid u gradu	Miodrag Jokić, Pavle Strugar
REPUBLIKA KOSOVO			
1.	Đakovica	Džamija u Rogovu, Hadum Sulejman-age džamija i biblioteka	Vlastimir Đorđević

2.	Gnjilane	Džamija u Vlaštici	Nikola Šainović, Nebojša Pavković i Sreten Lukić, Vlastimir Đorđević
3.	Orahovac	Džamija u Beloj Crkvi	Vlastimir Đorđević
		Džamija u Celini	Nikola Šainović, Nebojša Pavković i Sreten Lukić, Vlastimir Đorđević
4.	Prizren	Džamija u Landovici	Vlastimir Đorđević
5.	Suva Reka	Bela džamija	Nikola Šainović, Nebojša Pavković i Sreten Lukić, Vlastimir Đorđević (prv. pres.)
6.	Vučitrn	Pijačna (Čaršijska) džamija	Nikola Šainović, Nebojša Pavković i Sreten Lukić, Vlastimir Đorđević (prv. pres.)

Prilog br. 2

Spisak porušenih/oštećenih džamija u Bosni i Hercegovini 1993–1994 od HVO-a i HV-a prema pravosnažnim/prvostepenim presudama MKSJ/MRMKS

	OPĆINA	NAZIV OBJEKTA	PRAVOSNAŽNO/PRVOSTEPENO OSUĐENI
1.	Čapljina	Džamija u Višićima	Jadranko Prlić, Bruno Stojić, Slobodan Praljak, Milivoj Petković, Valentin Čorić i Berislav Pušić
2.	Jablanica	Džamije u Doljanima i Sovićima	Jadranko Prlić, Bruno Stojić, Slobodan Praljak, Milivoj Petković, Valentin Čorić i Berislav Pušić
3.	Kiseljak	Džamija u Behrićima	Tihomir Blaškić (prv. pres.)
		Gomionica (mekteb i turbe) i džamija u Višnjici	Dario Kordić/Mario Čerkez (prv. pres.), Tihomir Blaškić (prv. pres.)
		Džamije u Grahovcima i Svinjarevu	Dario Kordić/Mario Čerkez (prv. pres.)
		Džamija u Gromiljaku	Tihomir Blaškić (prv. pres.)
		Džamija u Han-Ploči	Dario Kordić, Tihomir Blaškić (prv. pres.)
4.	Mostar	Balinovac (Baba Beširova) džamija, Čejvan Čehajina džamija, Čose Jahja hodžina džamija, Hadži Ahmed-age Lakišića džamija, Hadži Kurtina džamija ili Tabačica džamija, Hadži Mehmed-beg Karađož džamija, Hadži Memijina - Cernička džamija, Koski Mehmed-paša džamija, Nesuh age Vučjakovića džamija, Roznamedži Ibrahim-ef. džamija, Sultan Javuz Selimova džamija	Jadranko Prlić, Bruno Stojić, Slobodan Praljak, Milivoj Petković, Valentin Čorić i Berislav Pušić

5.	Prozor	Džamija u Skrobućanima	Jadranko Prlić, Bruno Stojić, Slobodan Praljak, Milivoj Petković, Valentin Čorić i Berislav Pušić
6.	Stolac	Sultan Selimova džamija	Jadranko Prlić, Bruno Stojić, Slobodan Praljak, Milivoj Petković, Valentin Čorić i Berislav Pušić
7.	Vitez	Džamija u Ahmićima	Dario Kordić, Tihomir Blaškić (prv. pres.), Miroslav Bralo
		Mesdžid u Ahmićima, mekteb u Donjoj Večeriski i džamija u Grbavici	Tihomir Blaškić (prv. pres.)
		mekteb u Gaćicama, četiri neimenovane džamije i jedna medresa u općini Vitez	Dario Kordić/Mario Čerkez (prv. pres.)
		Džamija u Starom Vitezu	Dario Kordić/Mario Čerkez (oslobođeni drugostepenom presudom), Tihomir Blaškić (prv. pres.)

أدين ليبينيتسا

Edin Lepenica

المساجد بصفتها الشهادات

Mosques as testimonies

تأيد المشيخة الإسلامية في البوسنة والهرسك لعمل النيابة العامة في المحكمة الجنائية الدولية الخاصة بيوغسلافيا السابقة في لاهاي مع اللوحة الخاصة إلى جرائم تدمير المباني والآثار الإسلامية والثقافية في أثناء الاعتداء على البوسنة والهرسك (١٩٩٢-١٩٩٥م)

Support of the Islamic community in Bosnia and Herzegovina to the work of the Prosecutor's Office of the ICTY in The Hague, with reference to the adjudged crime of destruction of Islamic religious and cultural buildings in the aggression against the Republic of Bosnia and Herzegovina (1992-1995)

ملخص: إن إرشيف المشيخة الإسلامية في البوسنة والهرسك وقسم المجلات في مكتبة الغازي خسرو بك بسرانيفو يملكان مجموعة غنية من الصور الفوتوغرافية للمساجد المدمرة في أثناء الاعتداء على جمهورية البوسنة والهرسك. إن المواد المذكورة قد استخدمها المدعون العامون في المحكمة الجنائية الدولية الخاصة بيوغسلافيا السابقة كموايد الاستدلال في الاجراءات الجنائية ضد المتهمين لتدمير المباني والآثار الإسلامية والثقافية. إن المقالة تتناول أهمية هذا الإرشيف.

Summary: The Archive of the Islamic Community in Bosnia and Herzegovina and the Periodicals Fund, which are located in the Gazi Husrev-bey Library, have a rich collection of photographs of mosques destroyed in the aggression against the Republic of Bosnia and Herzegovina. The aforementioned material was used by ICTY prosecutors as evidence in criminal proceedings against persons responsible, among other things, for the destruction of Islamic religious buildings and cultural monuments. The paper discusses the importance of that archive.

Bol i patnja u ovozemaljskom životu

DAMIR-EF. BABAJIĆ

medzlis-ef@hotmail.com
igbd-e, džemat hidaje, medžlis iz-e bayern

SENAD MEHMEDINOVIĆ

senad.mehmedinovic@gmail.com
edukacijsko-rehabilitacijski fakultet, univerzitet tuzla

Sažetak: Rad je imao za cilj proučiti i teoretski elaborirati fenomen boli i patnje koji prate čovjeka od rođenja do smrti. Iskustvu spomenutih fenomena pokušavaju odgovoriti različite naučne discipline od psihologije, sociologije, medicine do teologije. Islamsko učenje o boli i patnji, koje je jedno od najvažnijih pitanja moralnog nauka, proizlazi iz njegovog pogleda na čovjeka kao integralnog bića. Prema islamskome nauku proučavani fenomeni neizbježni su aspekt ljudskog iskustva, a na čovjeku je odgovornost za bol i patnju, o čemu autori govore u prvom dijelu rada, a nakon toga, definiraju bol i patnju u ovozemaljskom životu.

Ključne riječi: život, trpljenje, iskušenje, ljudsko iskustvo

UVOD

Bol i patnja su najbolnije ljudsko iskustvo koje prati čovjeka od rođenja do smrti i ne poznaje ljudske razlike. Već zabilješke Hesioda spominju bol/ove (algos), no, u religijskoj literaturi su ovi fenomeni vezani posebno za život jednoga od Božijih poslanika, blagoslovljenog Ejuba. Upravo na temelju njegova iskustva, kasnije u brojnoj teološkoj literaturi predstavljenog kao sâmi smisao njegove egzistencije (*fâs*), bol i patnja vazda su predstavljeni analogno stanjima strpljenja (*sabr*), nade (*redžā*) i zadovoljstva Božijim sudom (*ridā bi kadā'Allāh*). Polazeći od toga, teološka literatura muslimana gradi suštinski različito razumijevanje bola i patnji, i to kako u odnosu na rana grčka filozofska učenja, tako i u relaciji s modernom zapadnoevropskom mislećom tradicijom. Dok je pojam *algea* (dosl. „žali i bolovi») personificiran u formi demonā, dakle bičā koja su po svojoj osnovnoj zadaći zla, te nakon čijega interveniranja u ljudski život čovjeku ne preostaje ništa drugo doli „patiti i plakati“, stanja bola i patnje (*alam-alam*) razumijevanja u kontekstu Božijeg objavljivanja čovjeku, izraz su posebnog Božijeg testa kušnjom (*balaya-baliyyatun*) čiji je temeljni cilj suštinska preobrazba ljudskih svojstava, kako bi čovjek potvrdio vjernost (*amn*) dragome Bogu (Kur'an, 29:2). Posljedično, iskustvo bola i patnje, prvo, ima svoj duboki smisao, a drugo, pored sasvim prirodnih izraza tuge, žala i sl., pred osobu se stavlja obaveza aktivnog odnosa prema tom novom iskustvu. Kazano riječima Samira Beglerovića, dok se u odnosu na naslijeđe starih Grka iskustvo bola i patnje u tradiciji muslimana predstavlja kao test povjerenja, moderna zapadnoevropska filozofija u fokus rasprave o ovim iskustvima postavila je mjesto (*locus*) njihova pojavljivanja. Tako je Descartes (*Principi filozofije*) kao izvor boli predstavio mozak, dakle sasvim konkretan fizički organ. Kasniji znanstvenici će radije taj „centar“ prepoznati u nečemu „između“ fizičkog i nefizičkog organa, drugim riječima, praveći otklon od njegove stroge dihotomije između tijela i duha, izvor boli će prepoznati djelomično u mozgu, a drugim dijelom u nečemu pored njege (nervi i sl.), a pri tome sâm fenomen boli predstavljajući kao nadasve korisno iskustvo. Muslimanska tradicija, naročito u oblasti filozofije i teologije (Al-Kindī, Al-Fārābī, Ibn Sīnā, Al-'Aš'arī, Al-Māturīdī, Al-Gazālī, Al-Gaznawī, Kamal al-Himam...), uglavnom će kao središte boli predstaviti čovjekovu dušu (*nefs*), srce (*fuad*), entitet koji egzistira u strogoj simbiozi s komponentama duha (*rūh*) i fizičkoga tijela (*džesed*), pri čemu to zajedničko bivanje predstavlja korist za sve komponente. Baš uzajamni odnos ove tri osnovne komponente čovjeka (po nekima čak i narušen odnos među njima) prouzrokuje, naravno tek u akcidentalnom smislu, bol i patnju. Riječju, nemoguće je govoriti samo o bolu jedne

komponente, budući da patnju jednog dijela istovremeno, samo, moguće, na implicitan način, osjećaju i ostale dvije komponente. Pored toga, ne naglašava se tek usputno činjenica da svaka komponenta ljudskoga bića tek u sekundarnome smislu prouzrokuje bol, budući da je u Objavi eksplicitno rečeno da Svevišnji Allah stvara svaku stvar (Kur'an, 6:101), analogno i bol i patnju.

Islamsko učenje o boli i patnji proizlazi iz njegova pogleda na čovjeka kao integralno biće, koje je po svojoj unutarnjoj i vanjskoj strukturi veoma složeno, podrazumijeva različite nivoe, dimenzije, pa se stoga govori o patnji čovjekova tijela, ali i patnji duše, koje su neraskidivo povezane, što potvrđuju riječi pečatnog Poslanika kada u tijelu ima jedan organ, ako je on zdrav, bit će zdravi i ostali organi tijela, a ako je taj organ bolestan, bit će bolesni i ostali dijelovi tijela. To je srce!¹ Također, Mehmedinović,² prema nekim islamskim autorima, naglašava da kada se govori o srcu, misli se na duhovno srce u kome je smješten iman. Uzvišeni Allah kaže: „...*Na Dan kada neće nikakvo blago, a ni sinovi od koristi biti, samo će onaj koji Allahu čista i zdrava srca dođe, spašen biti.*“ (Eš-Šu‘arā, 88-89)

BOL I PATNJA U OVOZEMALJSKOM ŽIVOTU

Za muslimane su Objava i sunnet osnovni izvori vjerovanja. Prema tome, ono što spomenuti izvori vjerovanja kažu o bilo kojem religioznom, ili moralnom pitanju, smatra se autentičnim izvorom vjerovanja. Prema spomenutim izvorima, ljudski ovozemaljski život se smatra kratkim putovanjem u pripremi za vječni život s kojim će se svaki pojedinac suočiti, naglašavajući dvostruku dimenziju bola i patnje, kao i upute za život bez bola i patnje u vječnosti. Prema islamskome nauku, predmetni fenomeni su neizbježni aspekt ljudskog iskustva, a na čovjeku je odgovornost za bol i patnju (Kur'an, 4:63). Stoga se kod osoba koje boluju često mogu čuti pitanja poput: „Da li Dragi Bog stvara patnju?“, „Može li On spriječiti patnju kod ljudi?“, „Da li su bol i patnja kazna za grijehe?“ i sl. Prvi izvor ukazuje na Božije sveznanje, da ima predznanje za patnju (Kur'an, 57:22), te da se ništa ne može dogoditi osim Njegovom voljom, znanjem, odlukom zapisanom u Knjizi pomno čuvanoj (Levhi-mahfuz), pri tome naglašavajući nagrade za trpljenja (Kur'an, 29:58-59). Zato Objava poziva vjernike da se strpe u iskušenju zvanom bol i patnja s ciljem vječnog uživanja

1 Hadis bilježe Buhari i Muslim prenoseći ga od Ebu Abdullaha Nu'mana ibn Bešira. Vidi: Muhammed b. Ismail el-Buhari, *Sahihul-Buhari*, hadis br. 52 (Sarajevo: Visoki saudijski komitet, 2008), 57.

2 Senad Mehmedinović (2023), „Čovjek je ono što misli«. Preuzeto 05. 09. 2023. s <https://akos.ba/co-vjek-je-ono-sto-misli/>

(Kur'an, 3:200; 64:11), ukazujući na strpljenje pred patnjom, koja je privremena i u određenom smislu svrsishodna (Kur'an, 2:155-157). Iz navedenog se može zaključiti da bol i patnja za vjernika ne predstavlja problem, naprotiv, on ih doživljava kao iskušenje. Primjerice, u islamu su djeca oslobođena odgovornosti na način da za (ne)djela ne mogu biti kažnjena zbog neispunjavanja obaveze, ali kao što je istaknuto svaka patnja je svrsishodna, zato patnja djece može biti „iskkušenje“ za okruženje (roditelje, rodbinu, prijatelje, Zajednicu), koja će biti nadoknađena u vječnom životu. Također, patnja životinja može biti upozorenje ili opomena ljudima, na što je ukazao Imam Gazali, istaknuvši da je djelovanje božanske pravde, a posebno po pitanju patnje nevinih, jednostavno izvan mogućnosti ljudskog razumijevanja.³ Svjesni navedenog, vjernici su odlučni u suočavanju s teškoćama i iskušenjima koja dolaze na razne načine (Kur'an, 31:17), jer za njih bol i patnja predstavljaju iskušenje, sredstvo za duhovni razvoj, te put do blažene/kreposne vječnosti (Kur'an, 2:153-157; 39:10; 4:146; 99:7-8). Zato čovjek teži ka smislenom životu, liječeći boli i patnje u duhu kur'anskih principa, jer osnovni izvori religije ne izbjegavaju pitanje boli i patnje ili trpljenja, naprotiv, prilaze im s velikom ozbiljnošću i daju odgovor onima koji „boluju“ i „pate“ zašto njihovo trpljenje boli. Sada se postavlja pitanje: da li se ljudsko razumijevanje boli i patnje podudara s univerzalnom porukom? Ovdje treba imati na umu nekoliko karakteristika. Pojam dobra i zla središnja je tema kur'anskih učenja te se ističe i u mekanskoj i u medinskoj fazi Objave, čija poruka jasno ukazuje na to da svojevóljno djelovanje i ponašanje suprotno božanskom zakonu izaziva bol i patnju,

Na Dan kada neće
nikakvo blago, a
ni sinovi od koristi
biti, samo će onaj,
koji Allahu čista i
zdrava srca dođe,
spašen biti.”
(Eš-Šu'arā, 88-89)

3 Usp: Ibrahim Kalin, „Zašto životinje jedu druge životinje? Mula Sadra o teodiciji i o najboljem od svih mogućih svjetova“, *Glasnik br. 1-2* (2017): 135-156.

jer je sve stvoreno sa svrhom i značenjem (Kur'an, 38:27), što potiče čovjeka da svoj život uskladi sa zakonima religije.⁴ U suprotnom, čovjek stvara sebi nepoželjne uvjete za život ispunjene boli i patnjom. Svrha ljudske patnje može imati dvostruko značenje: čovjek treba biti svjestan da Stvoritelj sve kontrolira pa i patnju, te da iskušenje u kome čovjek trpi bol i patnju treba prihvatiti kao test koji mu je prilika da duhovno nadiđe nedaće. Zato je od izuzetne važnosti da čovjek shvati svrhu nedaće, te načine savladavanja kroz kur'anske principe,⁵ a najbolji primjeri su blagoslovljeni Poslanici, koji su kroz poslaničku misiju ostvarili taj cilj, što potvrđuju kur'anska kazivanja o vjerovjesnicima (*Kasas*). Prema kur'anским kazivanjima o vjerovjesnicima, blagoslovljeni Poslanici su prolazili kroz teška iskušenja, te na tom putu trpili bol i patnju. Tako kur'anska kazivanja govore o iskušenjima, boli i patnjama svih Poslanika, ali kazivanje o blagoslovljenom Ejubu, koga su zadesile velike bolesti i nedaće, primjer je kako se istinski odnositi prema fenomenima boli i patnje (Kur'an, 38:41-42; 21:83-84), a što je razlog da se kasnija istraživanja predmetnih fenomena u religijskoj literaturi upravo vežu za blagoslovljenog Ejuba. Upravo na temelju njegova iskustva, bol i patnja predstavljani su kao vrsta analognosti stanjima strpljenja (*sabr*), nade (*redžā*) i zadovoljstva Božijim sudom (*ridā bi kadā'Allāh*). Kur'anska kazivanja o Ejubu su primjeri da ni Poslanici nisu izuzeti iz životnih iskušenja i nedaća, te da čovjek kroz razna iskušenja, boli i patnje, može u životu ostvariti sve potencijale i širiti misiju na Zemlji.⁶ Primjer ontoteološkog tumačenja dobra i zla može se vidjeti iz djela dvojice uglednih muslimanskih učenjaka Ibn Sinaa i El-Gazalija. Ibn Sina razlikuje oblike zla kao što je „suštinsko“ zlo i „slučajno“ zlo, te zaključuje da je nebitno „slučajno“ zlo kao vodeći uzrok ljudske patnje, jer u svemiru dobro nadmašuje zlo.⁷ S druge strane, Ebu Hamid el-Gazali je primjer da svijet u kome bivstvuje čovjek nadmašuje dobro u odnosu na bol i patnju, jer se kroz mjesece teškoća i patnje intelektualno i duhovno uzdigao, kada uspijeva u savladavanju bola i patnje, gdje je značajnu ulogu imala stepen povjerenja (*tewekkul*).⁸ Zato on o značajnoj ulozi koncepta „povjerenje u Boga“

4 Usp: Fazlur Rahman, *Glavne teme Kur'ana*, Sarajevo: Centar za napredne studije i El- Kalem, 2011.

5 Usp: Ebu Hamid el-Gazali, *Ibja 'ulumid-din*, Knjiga I, Sarajevo, Bookline, 2004, 153-379.

6 Usp: Nasrin Rouzati, "Zlo i ljudsko stradanje u islamskoj misli ka mističnoj teodiciji", *Manhattan College, Riverdale* 9 (2), 2018, 1-13.

7 Usp.: *Ibid*.

8 Usp.: Nasrin Rouzati, "Evil and Human Suffering in Islamic Thought-Towards a Mystical Theodicy", *Manhattan College Riverdale* 9 (2), 2018, 1-13; William Watt, *The Faith and Practice of Al-Ghazali* (Oxford: Oneworld, 2007).

(*tewekkul*) raspravlja u svojoj knjizi *Devedeset i devet lijepih Božijih imena*, gdje pruža sveobuhvatnu raspravu o odnosu čovjeka i Boga, potrebi povjerenja u Njega u svjetlu nesavršenosti, nedaća i patnje, o božanskom imenu Al-Wakil,⁹ te zaključuje kako Dragi Bog zaslužuje da Mu se povjere stvari.¹⁰ S druge strane, Džemaludin Rumi, za razliku od Gazalija, svoje učenje učvršćuje na pojmu Božije ljubavi, te zaključuje da je glavni uzrok ljudske nesreće razdvajanje čovjeka od Izvora,¹¹ koje se događa u dvije situacije: u bogatstvu i za vrijeme dobrog zdravlja. Kada se čovjek suoči s ozbiljnom bolešću, boli i patnjom, njegov stav i odgovor na njegovo stanje su od primarnog značaja: zadovoljavanje životinjskog nagona dovodeći u pitanje pravdu Božiju, ili pronalaženje dubljeg smisla značenja skrivenih u svom iskustvu, duhovno uzdizanje.¹² Za autora *Mesneviye*, čovjek suočen sa boli i patnjom može doživjeti transformaciju i pročišćenje karaktera, duhovno uzdizanje i prevladavanje patnje kroz dva ključna kur'anska aspekta: strpljenje (*sabr*) i povjerenje u Boga (*tewekkul*), gdje ljubav prema Bogu igra značajnu ulogu u procesu spomenutog prevladavanja patnje i duhovnog rasta.¹³ O suočavanju s boli i patnjom kroz kur'anske koncepte pisao je i Orhan Jašić. On smatra da čovjek suočen s boli i patnjom može doživjeti duhovno uzdizanje i prevladavanje patnje kroz dva ključna aspekta: nada i strpljenje. Prema njemu, prvi aspekt zauzima značajno mjesto kako u filozofiji tako i u teologiji, te da vjernika islamski nauk uči da se njegov život treba neprestano odvijati između straha i nade, jer religija onome koji trpi boli i patnje daruje nadu u ozdravljenje, ili u bolje sutra, ili na kraju nastavak puta na Drugome svijetu, dok drugi aspekt zajedno s podnošenjem bolesti predstavlja oblik obreda i činjenje dobrih djela, jer se onima koji boluju pišu dobra djela koja su činili tokom života, a u

9 Vidi: Ebu Hamid el-Gazali, *Al-Ghazali on the Ninety-nine Beautiful Names of God* (Cambridge: The Islamic Texts Society, 1992), 126; Također vidi: Samir Beglerović, "53. El-Vekil (الوكيل) – Onaj koji se stara i brine", <https://znaci.ba/esmaulbusna/53> (Pogledano 21. 09. 2021).

10 O značajnoj ulozi koncepta „povjerenje u Boga“, odnosu čovjeka i Boga, potrebi povjerenja u Njega u svjetlu nesavršenosti, nedaća i patnje više v: Ebu Hamid el-Gazali, *Al-Ghazali on the Ninety-nine Beautiful Names of God* (Cambridge: The Islamic Texts Society, 1992).

11 Usp: Nasrin Rouzati, "Evil and Human Suffering in Islamic Thought-Towards a Mystical Theodicy", *Manhattan College Riverdale* 9 (2), 2018, 8-11; Abdulkерim Soroush, "Ghomar-E 'Asheghaneh, Rumi i Shams", *Serat*, (1379), 33-37.

12 Usp: Nasrin Rouzati, "Evil and Human Suffering in Islamic Thought-Towards a Mystical Theodicy", *Manhattan College Riverdale* 9 (2) (2018): 1-13.

13 Vidi: *Ibid*, 10; Također, više v: Abd al-Husayn Zarrinkub, *Sirr Nay: A Critical Analysis and Commentary of Masnavi* (Tehran: Ettellat, 1388); Također, više v: Annemarie Schimmel, *The Triumphal Sun: A Study of the Works of Jalalodin Rumi* (New York: Press State University, 1993) (Koristimo priliku da se zahvalimo Nedimu Džiniću na prijevodima dijelova teksta na bosanski jezik za potrebe izrade doktorske disertacije).

koja spadaju patnja, boli i nesreća. Također ističe da je sabur snaga trpljenja u djelovanju, navodeći tri vrste sabura, shodno vjersko-teološkom nauku: sabur u ibadetima, u sustezanju od grijeha, te u nevoljama¹⁴. Islamski nauk ukazuje čovjeku na važnost života, ali i važnost spomenutih aspekata nade i sabura, kao i uzdignuća čovjeka poslije nevolja, iskušenja, boli i patnje, jer su predmetni fenomeni povezani sa iskušenjima Božanskom Milošću i spasom u vječnome životu.¹⁵

Osnovni izvori religije jasno su ukazali na važnost zdravlja, zdravog načina življenja, u skladu sa propisima religije, koje je dragi Bog objavio kako bi čovjeku pomogao da se zaštiti od bolesti i sačuva zdravlje kroz sve ljudske dimenzije, duhovnu, fizičku, emocionalnu, egzistencijalnu, socijalnu, a ne samo tjelesnu ili obrnuto, jer tjelesno zdravlje bez duhovnog je život bez duše, oboje izražavaju cjelovitog čovjeka. Uzajamni odnos ove dvije komponente (po nekima čak i narušen odnos među njima) prouzrokuje bol i patnju, što pokazuju brojna istraživanja. Primjerice, jedna američka studija pokazuje da su prisustvo zdravog duha i sigurnost vjerovanja bili udruženi s boljim mentalnim i tjelesnim zdravljem, a u studiji koja je provedena u Minnesoti zaključeno je da je u životu velikog broja pacijenata religija bila veoma važan faktor za ozdravljenje, te smanjenje boli.¹⁶ Prema Orhanu Jašiću i Aleksandri Frković, neke vrste boli se vežu za psihološko stanje, odnosno psihološki su izazvane, jer „osoba koja pati doživjela je emocionalni stres, te kao rezultat patnje ili stresa može osjećati bol“.¹⁷

„Zato čovjek treba posebno obratiti pažnju na duhovnu dimenziju, jer religija mu na duhovnoj razini omogućava dosezanje transcendentnoga i uključivanje u zbilju univerzalnih vrijednosti i istina.“¹⁸ Islamski teološki nauk naglašava sistem podrške oboljelim, demoralisanim, onima koji trpe bol i patnju i

---

14 Usp: Orhan Jašić, *Bioetički problemi u publikacijama Islamske zajednice u BiH od 1945. do 2012.* (Zagreb: Pergamena, 2019): 241-242; Abdulkadir Isa, *Istine o tesawufu* (Tuzla: Odbor islamske zajednice/Nakšibendijska tekija šejh Ahmed Nuruddin, 1998).

15 Vidi: Orhan Jašić, *Bioetički problemi u publikacijama Islamske zajednice u BiH od 1945. do 2012.* (Zagreb: Pergamena, 2019), 241.

16 Vidi: Muhammad Afvaz Javed, „Religija, duhovnost i mentalno zdravlje“, u: *Duhovnost i mentalno zdravlje*, Sarajevo, Svjetlost, 2002, 48.

17 Vidi: Orhan Jašić, *Bioetički problemi u publikacijama Islamske zajednice u BiH od 1945. do 2012.* (Zagreb: Pergamena, 2019), 240; Aleksandra Frković, *Medicina i bioetika* (Zagreb: Pergamena, 2010), 60. Navedeno prema Orhan Jašić, *Bioetički problemi u publikacijama Islamske zajednice u BiH od 1945. do 2012.* (Zagreb: Pergamena, 2019), 240.

18 Vidi: Izet Zikri Pajević, „Kako religija može pomoći u borbi protiv bolesti ovisnosti“, u: Osman Sina-nović i sar., *Ovisnost o drogama: uzroci i posljedice – prevencije i liječenje*, Tuzla, Behram-begova medresa Tuzla i Medicinski fakultet Tuzla, 2001, 230.

obuhvata sve ono što medicina zapostavlja, jer kroz trpljenje dolazi do spoznaje gdje se očituje duhovna snaga, a dokaz su riječi Objave: *A ti obraduj strpljive* (Kur'an, 2:155). Zato je u posljednje vrijeme sve više naučnih istraživanja o korelaciji religije i zdravlja, s posebnim akcentom na duhovno zdravlje.

Jedna od tačaka kroz koju se mogu sagledati predmetni fenomeni jeste i komunikacija, koja ima značajnu ulogu u razumijevanju i trpljenju boli i patnje. S jedne strane, izuzetno je značajna u podršci oboljelom na kojoj insistira islamski nauk, te u obliku kazne kao posljedica nepoštivanja religijskih zakona, s druge strane. Tako primjerice, Objava navodi primjer trpljenja bola i patnje stanovnika vječne tuge prekidanjem svih oblika komunikacije. Imajući u vidu da čovjek dijeljenjem boli i patnje kroz razgovor psihološki sebi olakšava stanje, analogno tome, trpljenje boli i patnje u smislu da se o njima, pored trpljenja, i štiti, zasigurno povećava bol i patnju. Spomenuti kur'anski dokaz ukazuje na važnost zdrave komunikacije u procesu samoga izlječenja, gdje opet značajnu ulogu ima porodica, kao prvi sagovornik.¹⁹ Tako u krugu porodice u kojoj ima oboljelih često se mogu čuti rasprave o tome kako žele nastaviti liječenje, razgovaraju o pozitivnim ishodima bolesti, te svojim stavovima kao: „Dat će Allah da sve bude dobro!“, „Uz pomoć Allaha moj sin će ozdraviti!“, „Allah je stvorio bolest i lijek, a mi ćemo ga naći uz Njegovu pomoć!“, „Ja to mogu i moram!“ i sl., jačaju svoju duhovnu dimenziju kroz komunikaciju podrške. S druge strane, mogu se čuti rasprave o tome kako se ne žele više liječiti, razgovaraju o negativnim ishodima bolesti, smrti, te svojim stavovima kao: „Zašto Bože uvijek ja?“, „Šta sam ti Bože skrivio?“, „Ne želim više živiti!“, „Ovo je meni kazna!“ i sl., slabe svoju duhovnu dimenziju, te dolazi do narušavanja cjelovitosti čovjeka kada nastupa duhovna, a samim time i totalna bol, gdje opet značajnu ulogu ima (ne)komunikacija podrške. Spomenuti primjeri ukazuju na važnost porodice i zdrave komunikacije unutar iste. Stoga je neophodno razvijati usluge podrške usmjerene i samim porodicama osoba s posebnim potrebama kako bi se osnažile (primjerice, pomoć duhovnog njegovatelja, psihologa, podrška savjetovanja, pomoć bilo koje vrste),²⁰ na čemu insistira islamski nauk ukazujući na važnost

19 O porodicama osoba s posebnim potrebama, njihovoj ulozi u životu spomenute populacije, načinima prevazilaženja nastalih situacija nije pisano na našem govornom području. Stoga, preporučujem izuzetnu knjigu na hrvatskom jeziku. Vidi: Zdravka Leutar, Jelena Ogresta, Marina Milić Babić, *Obitelji osoba s invaliditetom i mreže podrške*, Zagreb, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 2008.

20 Jedna od institucija koja pruža takve usluge je i Family Support Institute čija je svrha pružanje podrške i jačanje porodice prilikom suočavanja sa okolnostima vezanim uz invaliditet jednog člana. Ovaj institut jedan je od mnogih načina pružanja podrške i usmjeravanja porodice u svijetu. Osmišljen je i djeluje u Kanadi kao odgovor na zahtjeve i potrebe porodica osoba s invaliditetom. Vidi: <https://familysu->

„totalnog zdravlja“ koje se postiže živeći po propisima religije, gdje porodica zauzima posebno mjesto.²¹

UMJESTO ZAKLJUČKA

Prema osnovnim izvorima islamskog nauka ljudski ovozemaljski život se smatra kratkim putovanjem u pripremi za vječni život s kojim će se svaki pojedinac suočiti, naglašavajući dvostruku dimenziju bola i patnje, kao i upute za život bez bola i patnje u vječnosti. Prema islamskome nauku, predmetni fenomeni su neizbježni aspekt ljudskog iskustva, a na čovjeku je odgovornost za bol i patnju.

Prema kur'anskim kazivanjima o vjerovjesnicima, blagoslovljeni Poslanici su prolazili kroz teška iskušenja, te na tom putu trpili bol i patnju. Tako kur'anska kazivanja govore o iskušenjima, boli i patnjama svih Poslanika, ali kazivanje o blagoslovljenom Ejubu, koga su zadesile velike bolesti i nedaće, primjer je kako se istinski odnositi prema fenomenima boli i patnje, a što je razlog da se kasnija istraživanja predmetnih fenomena u religijskoj literaturi upravo vežu za blagoslovljenog Ejuba. Upravo na temelju njegova iskustva bol i patnja predstavljani su kao vrsta analognosti stanjima strpljenja (*sabr*), nade (*redžā*) i zadovoljstva Božijim sudom (*ridā bi kadā'Allāh*). Kur'anska kazivanja o blagoslovljenom Ejubu su primjeri da ni Poslanici nisu izuzeti iz životnih iskušenja i nedaća, te da čovjek kroz razna iskušenja, boli i patnje, može u životu ostvariti sve potencijale i širiti misiju na Zemlji.

Također, može se ustvrditi da su korijeni i izvori ljudske patnje i muke na ovome svijetu posljedica ljubavi čovjeka i da se prepoznaju u bolestima srca i grubostima duše, od kojih polazi svako zlo na ovome svijetu, te da bez obzira na zadobivenu bol i patnju, Bog čovjeku uzima ili daje samo ono što je za njega najbolje u datom trenutku, jer i ako uzima, uzima kako bi mu vratio kada mu bude najpotrebnije. U svemu ovome značajnu ulogu ima fenomen strpljenja, koji predstavlja prirodnu posljedicu vjere i sabura. Zato islamski nauk nastoji promovirati spomenute fenomene kroz čovjekov odnos prema Bogu, sebi i okolini, te pripremati ljude kako da prevaziđu boli, patnje i teškoće, jer u Njega su ključevi svih tajni.

---

pportbc.com/ (Pogledano 09. 04. 2021).

21 O važnosti porodice upućujemo na knjigu: S. Muhammed Saki Erol, *Sretna porodica*, Sarajevo, Semerkand, 2011.

LITERATURA

- Abdulkadir, Isa, *Istine o tesawufu*, Tuzla, Odbor Islamske zajednice/Nakšibendijska tekija šejh Ahmed Nuruddin, 1998.
- Abdulkerim, Soroush, *Ghomar-E 'Asheghaneh, Rumi i Shams, Serat*, 1379.
- Amen, Daniel G., *Liječenje hardwarea duše*, Zagreb, VBZ, 2002.
- Arshad, Husain Syed Arshad i Sinanović, Osman, „Uloga religije u očuvanju mentalnog zdravlja“, u: *Duhovnost i mentalno zdravlje*, Sarajevo, Svjetlost, 2002.
- Abd al-Husayn, Zarrinkub, *Sirr Nay: A Critical Analysis and Commentary of Masnavi*, Tehran, Ettellat, 1388.
- Büssing, Arndt, Wael, Abu-Hassan M., Matthiessen F. Peter & Ostermann Thomas, *Spirituality, religiosity, and dealing with illness in Arabic and German Patients, Saudi Medical Journal* 28 (6), 2007.
- Bazna, Maysa S. i Hatab, Tarek A., „Disability in the Qur'an: The Islamic Alternative to Defining, Viewing, and Relating to Disability” *Journal of Religion, Disability & Health Vol. 9 (1)*, 2005.
- Beglerović, Samir, *'Abd al-Qādir Al-Ġaylānī i derviški red kaderija*, Sarajevo, Fakultet islamskih nauka u Sarajevu i hadži Sinanova tekija u Sarajevu, 2009.
- Beglerović, Samir, „53. el-Vekīl (الوكيل) – Onaj koji se stara i brine“, <https://znaci.ba/esmaulhusna/53> (Pogledano 21. 09. 2021).
- Beglerović, Samir, „Tradicionalni i moderni pristupi fenomenima smrti i umiranja“, *Znakovi vremena* vol. 14 br. 52/53, 2011.
- Beglerović, Samir, „Ponašanje na ovome svijetu“, <https://znaci.ba/tekstovi/ponasanje-na-ovome-svijetu> (Pogledano 21. 1. 2020).
- Beglerović, Samir, *'Abd al-Qādir Al-Ġaylānī i derviški red kaderija*, Sarajevo, Fakultet islamskih nauka u Sarajevu i hadži Sinanova tekija u Sarajevu, 2009.
- Beinert, Wolfgang, *Heilender Glaube*, Mainz: Matthias-Grünewald-Verlag, 1990.
- Cheryl, Levitt, „Spirituality and family medicine”, in: A. Meier T. O'Connor & P. Van Katwyk (Eds.), *Spirituality and health: Multidisciplinary explorations*, Canada, Wilfrid Laurier University Press, 2005.
- Čengić, Haris, „Kazivanje o Nūhu, alejhisselam“, <https://znaci.ba/tekstovi/kazivanje-o-nuhu-alejhisselam> (Pogledano 17. 10. 2021)
- Čengić, Haris, „Kazivanje o Hūdu, alejhisselam“, <https://znaci.ba/tekstovi/kazivanje-o-hudu-alejhisselam> (Pogledano 13. 10. 2021).
- Čengić, Haris, „Kazivanje o Salihu, alejhisselam“, <https://znaci.ba/tekstovi/kazivanje-o-salihu-alejhisselam> (Pogledano 17. 10. 2021).
- Čengić, Haris, „Kazivanje o Šuajbu, alejhisselam“, <https://znaci.ba/tekstovi/kazivanje-o-suajbu-alejhisselam> (Pogledano 13. 10. 2021).
- Danah, Zohar i Marshall, Ian, *SQ-Duhovna inteligencija, suštinska inteligencija*, Zagreb, VBZ, 2002.
- Danah, Zohar i Marshall, Ian, *SQ-Duhovna inteligencija, suštinska inteligencija*, Zagreb, VBZ, 2002.
- El-Gazali, Ebu Hamid, *Ihja 'ulumid-din*, Knjiga I, Sarajevo, Bookline, 2004.

- El-Gazali, Ebu Hamid, *Al-Ghazali on the Ninety-nine Beautiful Names of God*, Cambridge, The Islamic Texts Society, 1992.
- El-Gazali, Ebu Hamid, *Ihja 'ulumid-din – Knjiga o tajnama čistoće*, Sarajevo, Bookline, 2004.
- Et-Tirmizi, Ebu Isa Muhammed, *Tirmizijina zbirka hadisa*, Knjiga V, Travnik, Elči Ibrahim-pašina medresa, 1999.
- El-Karni, Aid *Ne tuguj*, Sarajevo, Bookline, 2007.
- El-Džami'us-sagir*, Darul-kutubil-'ilmijje, Bejrut, 1990.
- El-Buhari, Muhammed b. Ismail, *Sabihul-Buhari*, Sarajevo, Visoki saudijski komitet, 2008.
- El-Buhari, Muhammed b. Ismail, *Sabihul-Buhari: Buharijeva zbirka hadisa, Knjiga II*, Sarajevo, Visoki Saudijski komitet, 2008.
- El-Buhari, Muhammed ibn Ismail, *Buharijina zbirka hadisa*, Sarajevo, El-Kalem, 2004.
- El-Dževzi, Ibn Kajjim, *Poslanikova medicina*, Sarajevo, Libris, 2001.
- Emmons, Robert A. und Kneezel, Teresa T., "Giving Thanks: Spiritual and Religious Correlates of Gratitude", *Journal of Psychology and Christianity* 24/2, 2005.
- Erol, S. Muhammed Saki, *Sretna porodica*, Sarajevo, Semerkand, 2011.
- Frković, Aleksandra, *Medicina i bioetika*, Zagreb, Pergamena, 2010.
- George, K. Linda, Larson B. David, Koenig G. Harold & McCullough E. Michael, "Spirituality and health: What we know, what we need to know", *Journal of Social and Clinical Psychology* 19 (1), 2000.
- Grabus, Nedžad, *Vjera, znanje i spoznaja*, Sarajevo, Tugra, 2014.
- Häring, Bernhard, *Kristov zakon*, I, Zagreb, KS, 1973.
- Hadžimulić, Halid, "Isaov, a.s., govor iz beške", *Šebi arus, Godišnjak Tarikatskog centra br. 12*, 1990.
- Hodžić, Ibrahim, „O islamskoj uvodnoj paroli euzubilli“, *Takvim*, 1973.
- Hafizović, Rešid, „Pogovor“, u: Seyyed Hossein Nasr, *Muhammed čovjek Božiji*, Sarajevo, Ibn Sina, 2007.
- Ibn Kesir, *Tefsir: skraćeno izdanje*, Sarajevo, Visoki saudijski komitet za pomoć BiH, 2002.
- Javed, Muhammad Afvaz, „Religija, duhovnost i mentalno zdravlje“, u: *Duhovnost i mentalno zdravlje*, Sarajevo, Svjetlost, 2002.
- Jašić, Orhan, *Bioetički problemi u publikacijama Islamske zajednice u BiH od 1945. do 2012*, Zagreb, Pergamena, 2019.
- Karić, Enes, "Stradalnici i stradalnice Kur'ana", *Preporod broj 10/1164*, 15. maj 2020.
- Kalin, Ibrahim, „Zašto životinje jedu druge životinje? Mula Sadra o teodiciji i o najboljem od svih mogućih svjetova“, *Glasnik br. 1-2* (2017).
- Koenig, Harold G., "Spirituality, wellness and quality of life", *Sexuality, Reproduction & Menopause* 2, 2004.
- Leutar, Zdravka, Ogresta, Jelena, Milić Babić, Marina, *Obitelji osoba s invaliditetom i mreže podrške*, Zagreb, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 2008.
- Musić, Elvir, *Univerzum Hafiza Širazija*, Mostar, Fondacija Baština duhovnosti, 2018.

- MacPhee, Marybeth, "Medicine for the heart: the embodiment of faith in Marocco", *Medical Anthropology* 22, 2003.
- Mubasher, Ahmad, "God&Human Suffering", *This paper was presented at an interfaith symposium in Zion City Illinois, December 8, 2002.*
- Nasr, Sejjid Husein, *Muhammed-čovjek Božiji*, Sarajevo, Ibn Sina, 2007.
- Nasr, Sejjid Husein, *Vodič mladom muslimanu*, Sarajevo, Ljiljan, 1998.
- Ohm, Ruth, "The African American experience in the Islamic faith", *Public Health Nursing* 20, 2003.
- Pajević, Izet Zikjri, „Kako religija može pomoći u borbi protiv bolesti ovisnosti“, u: Osman Sinanović i sar., *Ovisnost o drogama: uzroci i posljedice–prevencije i liječenje*, Tuzla, Behram-begova medresa Tuzla i Medicinski fakultet Tuzla, 2001.
- Pajević, Izet Zikjri, Sinanović, Osman, Pavlović, Slobodan, „Utjecaj religioznosti na psihičku stabilnost vojnika u ratu“, u: *Dubovnost i mentalno zdravlje*, Sarajevo, Svjetlost, 2002.
- Pargament, I. Kenneth, et. al., „Methods of religious coping with the Gulf War: Cross sectional and longitudinal analyses“, *Journal for the Scientific Study of Religion* 33, 1994
- Rahman, Fazlur, *Glavne teme Kur'ana*, Sarajevo, Centar za napredne studije i El-Kalem, 2011.
- Ramadan, Tarik, *Western Muslims and the future of Islam*, New York, Oxford University Press, 2004.
- Renwick, Rebecca, Schormans, Ann Fudge and Zekovic, Buga, "Quality of Life for Children with Developmental Disabilities: A New Conceptual Framework", *Journal developmental disabilities* Vol. 10 br. 1, 2003
- Radionov, Tanja, „Smisao života i patnje promatran kroz katoličko-teološku i psihološko-logoterapijsku perspektivu“, *Obnov. život* 72 (4), 2017
- Rouzati, Nasrin, "Evil and Human Suffering in Islamic Thought-Towards a Mystical Theodicy“, *Manhattan College Riverdale* 9 (2), 2018.
- Sedić, Fuad, *Veliki grijesi*, El-Kelimeh, Novi Pazar, 2013.
- Schimmel, Annemarie, *The Triumphant Sun: A Study of the Works of Jalalodin Rumi*, New York, Press State University, 1993.
- Said Nursi, Bediuzaman, *Im Aufscheinen des Morgensterns. Ein Zuspruch für Alte und Kranke*, Köln, Verein für Familien und Jugendhilfe in Europa, 1987.
- Szentmártoni, Mihály, „Prilog psihologiji patnje“, *Obnovljeni život* 28 (2), 1973.
- Šarić, Edina i saradnici, *Veliko putovanje...: treća životna dob*, Tuzla, Bosanska riječ, 2014.
- Šamić, Jasna, *Mistika i mistika*, Sarajevo/Zagreb, Buybook, 2014.
- Watt, William, *The Faith and Practice of Al-Ghazali*, Oxford, Oneworld, 2007.
- WHOQOL SRPB Group, "A cross-cultural study of spirituality, religion, and personal beliefs as components of quality of life", *Social Science & Medicine* 62, 2006.

دامر بابايتش
سناد مهمدينوفيتش

الإلم والعذاب في الحياة الدنيا

ملخص: استهدف المؤلفان الدراسة والمعالجة النظرية لظاهرة الألم والعذاب والذان يلازمان الإنسان من ولادته إلى وفاته. هذه ظاهرة تهتم بها علوم مختلفة ومنها علم النفس وعلم الاجتماع وعلم الطب وعلم اللاهوت. أما النظر الإسلامي إلى مسألة الألم والعذاب والتي تعد من أهم مسائل علم الأخلاق فهو مترتب على نظره إلى الإنسان بمثابته كائن متكامل. وحسب العقيدة الإسلامية فإن الظاهرة المذكورة ناحية من نواحي التجربة الإنسانية التي لا مهرب منها والإنسان مسؤول عنها.

Damir Babajic,
Senad Mehmedinovic

Pain and Suffering in this Earthly Life

Summary: The authors aimed to study and theoretically elaborate the phenomenon of pain and suffering that accompany a person from birth to death. Various scientific disciplines from psychology, sociology, medicine to theology try to respond to the experience of the mentioned phenomena. The Islamic teaching on pain and suffering, which is one of the most important questions of moral science, stems from its view of man as an integral being. According to Islamic teaching, the studied phenomena are an inevitable aspect of human experience, and man is responsible for them.

Walāya prema Al-Junaydu (u. 298/910)

AHMET T. KARAMUSTAFA

profesor i šef odsjeka za historiju na univerzitetu maryland
akaramus@umd.edu

Sažetak: *Walāya*, "prijateljstvo s Bogom", središnja je sufijska doktrina. Linija koja povezuje prvo sačuvano potpuno izlaganje ove ideje u *Kitāb Sīrat / Khatm al-awliyā'* Al-Tirmidhija s mišlju Ibn al-'Arabija sada je finije iscrtana, iako je njen itinerarij još uvijek nejasan. Čak se može reći da proučavanje najranije faze u povijesti *walāye* pati od pretjerane koncentracije već spomenutog Al-Tirmidhijeva djela. Ovaj rad je pokušaj da se uspostavi ravnoteža rekonstruiranjem pogleda Al-Junayda (u. 298/910) na *walāyu*.

Ključne riječi: *walāya*, izabrani, izbor, Bog, Al-Junayd, prijateljstvo, "prijatelj Božiji", *fanā'*

UVOD

W

Ahmet T. Karamustafa

alāya, “prijateljstvo s Bogom”, središnja je sufijska doktrina. Naše razumijevanje evolucije i razvoja ovog koncepta znatno se povećalo nedavnim objavljivanjem novih studija o ovoj temi Chodkiewicza, Landolta, Radtkea i O’Kanea.¹ Konkretnije, znamo više nego što smo znali prije deset godina o povijesti ideje da *walāya*, poput *nubuwwa*, “poslanstva”, ima “pečat” ili “pečate”, (*khatm / khātam*). Linija koja povezuje prvo sačuvano potpuno izlaganje ove ideje u *Kitāb Sīrat / Khatm al-awliyā’* Al-Tirmidhija (umro oko 298/910.) s mišlju Ibn al-‘Arabija (umro 638/1240.) sada je finije iscrtana, iako je njen itinerarij još uvijek nejasan. Međutim, ostali aspekti sufijske doktrine *walāya* još uvijek čekaju primjerenu pažnju. Pitanja o identitetu, imenovanju, funkciji i opisu *awliyā’*, “Božijih prijatelja”, još nisu sistematično istražena (jedan izuzetak je Cornell 1990). Konkretno, može se reći da proučavanje najranije faze u povijesti *walāye* pati od pretjerane koncentracije na već spomenutim djelom Al-Tirmidhija. Sve u svemu, velike ličnosti “klasičnog” razdoblja manje pažnje posvećuju ovom pitanju, kao što su Al-Tustarī (umro 283/896) i Al-Kharrāz (umro, vjerovatno, 286/899) do ovoga rada.² Ovaj rad je pokušaj da

1 M. Chodkiewicz, *Seal of the Saints: Prophethood and Sainthood in the Doctrine of Ibn ‘Arabī*, tr. L. Sherrard (Cambridge, 1993), H. Landolt, ‘Walāyah’, u *ER*, vol. 15, B. Radtke, ‘Tirmidiana Minora’, *Oriens*, 34 (1994), str. 242-298 i B. Radtke and J. O’Kane, *The Concept of Sainthood in Early Islamic Mysticism* (Richmond, Surrey, 1996).

2 Sveobuhvatniji pregled *walāye* u ranom *taṣawwufu* mogao bi započeti sa sljedećim tragovima: Al-Muḥāsibījevi (u. 243/857) sta-

se uspostavi ravnoteža rekonstruiranjem pogleda Al-Junayda (u. 298/910) na *walāyu*.

Abu'l-Qāsim al-Junayd b. Muḥammad, ključna figura ranog sufizma, nije bio plodan pisac. Sačuvan je samo ograničen broj njegovih, uglavnom, kratkih rasprava i pisama. Čitanje ovih djela sugerira da iako je Al-Junayd šutio o pitanju “pečaćenja”, on je imao visoko razvijene predodžbe o *walāyi*. Njegovi spisi dotiču pitanja kao što su odabir i nastajanje *evlija*, njihove društvene i duhovne funkcije, kao i odgovarajuće znakove ili oznake *walīja*. Ovaj rad izdvaja ove informacije iz Al-Junaydova djela i predstavlja ih na sistematičan način.³

IZABRANI

Općenito se priznaje da doktrine zavjeta (*al-mīthāq*) i nestajanja (*fanā'*) čine stupove Al-Junaydove misli. Iako je ovo svakako tačna karakterizacija, za naše je svrhe vrijedno pažnje da Al-Junayd bjelodano ograničava primjenu ovih ključnih doktrina na odabranu grupu pojedinaca koje možemo opisati kao Božije prijatelje. Brojni odlomci u njegovim spisima ne ostavljaju sumnju da su doktrine saveza i nestajanja primjenjive ne na općenitost čovječanstva, već samo na “izabrane”. Citiram, kao primjer, s početka *Knjige saveza (Kitāb al-mīthāq)*:

Bog ima odabrane među svojim štovateljima i čiste među svojim stvorenjima. On ih je odabrao za prijateljstvo, odabrao ih je Svojom milošću te ih odvojio za Sebe. On je učinio da njihova tijela budu od ovoga svijeta, njihove duhove od svjetla, njihove ideje od duha, njihovo razumijevanje suglasno Božijem prijestolju i njihov intelekt od božanskoga vela.⁴

---

vovi su razmotreni u J. van Ess, *Die Gedankenwelt des Hārith al-Muḥāsibī* (Bonn, 1961), str. 218-229. (prikaz, stručni). Al-Tustarijeve ideje, koje se tiču *walāye*, opisane su u G. Böweringu, *Mistična vizija postojanja u klasičnom islamu: Kur'ānska hermeneutika Šūfīje Sabl at-Tustarija* (u. 283/869) (Berlin i New York, 1980), str. 233-241, također str. 64-65. o Sahlovoj tvrdnji da je Ḥijjat Allāh; str. 67. i dalje o Sahlovom viđenju sebe kao *walīja*; i str. 91. za izjavu o evlijama Muḥammada b. Sālīma (Tustarijev učenik). Al-Kharrāzova *Kitāb al-kashf wa'l-bayān*, rasprava o *walāyi*, raspravlja se u P. Nwya, *Exégèse coranique et langage mystique: nouvel essai sur le lexique technique des mystiques musulmans* (Beirut, 1970), str. 237-242; također, B. Radtke, “The Concept of Wilāya in Early Sufism”, u L. Lewisohn, ur., *Naslijede sufizma, sv. I, Klasični perzijski sufizam od njegova porijekla do Rūmija* (London, 1993), str. 484-486. 'Amr b. 'Uthmān al-Makkī (u. 291/903-904 ili 297/909-910) također je imao nešto za reći o ovoj temi, vidi R. Gramlich, *Alte Vorbilder des Sufitums* (Wiesbaden, 1995), sv. 1, str. 178-180. Također, treba provjeriti indeks ovog posljednjeg djela pod “erwählt, Erwählung, Elite, Gottesfreund, Gottesfreundschaft”.

- 3 Detaljne informacije o životu, vremenu i djelima Al-Junayda mogu se naći u A. H. Abdel-Kader, *The Life, Personality and Writings of Al-Junayd*, E. J. W. Gibb Memorial Series, New series (London, 1962) i S. Ateş, *Cüneyd-i Bağdadî: Hayatı, Eserleri ve Mektupları* (Istanbul, 1962). U onome što slijedi, koristio sam Abdel-Kaderov engleski prijevod kao osnovu za vlastito prevođenje Al-Junaydova arapskog, uz povremeno značajne revizije, osim ako nije drugačije navedeno.
- 4 Abdel-Kader, arapski, str. 40, engleski, str. 160; Ateş, arapski, str. 43, turski, str. 141.

Ovaj odlomak i njegov nastavak glatko vode do izlaganja Al-Junaydova razumijevanja saveza, tako da postaje jasno da su samo izabrani bili strana u predvječnom savezu. Brojni drugi odlomci u Al-Junaydovim spisima pokazuju ovu istu isključivu zabrinutost [i posvećenost] za duhovne izabranike. U sistematičnijim traktatima, kao što je *Knjiga saveza* (*Kitāb al-mīthāq*), *Knjiga nestajanja* (*Kitāb al-fanāʾ*) i *O božanskosti* (*Fī ulūhiyya*) ovi se odlomci pojavljuju kao eksplicitne izjave ugrađene u opću raspravu, dok su u pismima koje je slao kolegama sufijama, oni obično uključeni u uvodne zazive ili završne blagoslove u obliku molitve (“Neka Bog učini i nas i vas od Svojih najbližih prijatelja na [duhovnoj] stepenici”).⁵ U oba slučaja, nema sumnje da se u svojim pokušajima da verbalno izrazi mistična iskustva, Al-Junayd usredotočio na kolektivna iskustva odabranih, čijim se predstavnikom, ili tipičnim članom smatrao. U tom smislu, otkrovenjski je [dokaz] da Al-Junayd nikada ne opisuje ta iskustva kao svoja. Minimalno je pripovijedanje u prvom licu, a njegove su rasprave gotovo uvijek iznesene u trećem licu. Štaviše, on se slobodno prebacuje naprijed-nazad između trećeg lica jednine i trećeg lica množine, što potvrđuje početni dojam čitatelja da Al-Junayd doista opisuje niz iskustava koja su zajednička odabranima. U svojim pismima, Al-Junayd ne krije ovu koncepciju zajedništva i vlastitu povezanost s njom. Citiram iz pisma anonimnom “kolegi”:

Ti si jedan od mojih bliskih drugova, od onih koji dijele moje čežnje. Jedan si od uglednika moga zajedništva i prijatelja moga srca s iskrenom odanošću. Nisi li ti jedan od istaknutih koji su ostali od našeg bratstva, jedan od naše vrste koji je izdvojen?⁶

Stoga, nije bila slučajnost da je veliki dio Al-Junaydovih spisa bio u obliku pisama kolegama članovima ovoga duhovnog kluba. Može se posumnjati da su njegovi drugi govori sačuvani za nas u obliku neovisnih traktata također bili izvorno usmjereni na određene duhovne kolege. Ukratko, teško je izbjeći zaključak da je Al-Junayd sebe smatrao jednim od odabranih, te da je pisao isključivo za odabrane.

IZBOR

Nekoliko odrednica Al-Junaydove koncepcije duhovnog izbora zahtijeva našu pažnju u ovom trenutku. Za početak, Al-Junayd jasno daje do znanja da je takav izbor djelo samoga Boga. Citiram iz njegova pisma Yusufu b. al-Ḥusayn al-Rāzījū:

5 Abdel-Kader, arapski, str. 2, engleski, str. 123; Ateş, arapski, str. 2, turski, str. 108.

6 Abdel-Kader, arapski, str. 6, engleski, str. 127; Ateş, arapski str. 6, turski str. 113.

Neka ti Bog otkrije istinu Svojih objava i podari ti veličanstvenost Svoje naklonosti i milosti. Neka te obuhvati Svojim zagrljajem u punini Svojih dobročinstava. Ovi će doprijeti do tebe tako što će te On podignuti i uzvisiti. Tada ćeš biti tamo gdje niko drugi nije posrednik između tebe i Njega, u odnosu s Bogom koji se temelji na onome što ti je Bog dao. On te odabire onim što te izdvaja među čistima među odabranima. On te izdvaja stavljajući te među one kojima je podario Svoje prijateljstvo. On te bira Svojim izborom velikana Svoje ljubavi. To su oni koje je On svojim odabirom označio za visinu Njegova društva.⁷

Ili, u drugom kratkom odlomku:

Znaj da si zastrt (zakriven) od Njega kroz sebe, i da do Njega ne dolaziš kroz sebe, nego da Njega dosežeš kroz Njega.⁸

U ovim i drugim odlomcima, čini se da Al-Junayd zatvara vrata duhovnom napretku kroz vlastitu težnju: status izabranih rezerviran je samo za one koje je Bog tako odredio. Nadalje, čini se da su duhovni izabranici, prema Al-Junaydu, savršeno svjesni vlastitog statusa elite. Doista, ne samo da je svaki Božiji prijatelj svjestan da ga je Bog tako izabrao, čini se da također posjeduje moć prepoznati sve druge Božije prijatelje. U ovom odabranom društvu individualni identitet bilo kojeg člana je stvarno ili potencijalno poznat svim ostalim članovima, ali kolektivni identitet odabranih kao grupe ostaje, u cjelini, skriven od javnosti.

Međutim, zanimljivo je da u Al-Junaydovim spisima nema znakova bilo kakve hijerarhijske diferencijacije među izabranima. Dok daljnji duhovni napredak uvijek ostaje posebna opcija za svakog Božijeg prijatelja, niko nije izdvojen kao superiorniji od drugih na bilo kojoj ljestvici. Ne postoji, kao što sam već ranije naznačio, nikakvo pitanje “pečaćenja” u Al-Junaydovoj koncepciji *walāye*, a sam Al-Junayd sigurno nije sebe smatrao, primjerice, “polom” svoga vremena, da upotrijebimo izraz koji se ne nalazi u Al-Junaydovu spisu. S tim u vezi je vrijedna pažnje činjenica da Al-Junayd ne mari za razjašnjavanje odnosa između duhovnih izabranika i poslanika. Veza između *nubuwwa* i *walāye* je, naravno, škakljivo pitanje, koje je Al-Junayd jednostavno mogao izbjeći. Zanimljivo je, međutim, da u ovom slučaju njegova šutnja na ovoj razdjelnici daje povoda jasnom dojmu da je možda vidio preveliki nivo preklapanja između poslanstva i prijateljstva s Bogom nego što je mogao priznati u pisanom obliku. Uistinu, u jednoj raspravi upitne autentičnosti (*Dawā‘ al-arwāḥ*), čini se da se Al-Junayd neprimjetno

7 Abdel-Kader, arapski, str. 27, engleski, str. 147; Ateş, arapski, str. 29, turski, str. 218.

8 Abdel-Kader, arapski, str. 54, engleski, str. 175; Ateş, arapski, str. 57, turski, str. 154.

kreće naprijed-natrag, od rasprave o poslaničkoj objavi do izlaganja duhovne gnoze. Doduše, moguće je čitati ovo djelo kao govor o poslaničkom iskustvu Muhammeda. Međutim, bolje je vidjeti to onakvim kakvo i jest, kao, naime, meditaciju o poznavanju Boga izabranih koja se vrti oko teme objave, *wahy*. Ako je ovo čitanje opravdano (i ako traktat doista pripada al-Junaydu), tada bi se činilo da je Al-Junayd možda bio blizu urušavanja *nubuwwa* i *walāya* u jedan fenomen, barem iz perspektive pitanja ljudskog spoznanja Boga. Za sve ovo relevantno jest pitanje terminologije. Pažljivom čitaocu je očito da Al-Junayd ne koristi specijalizirane ili standardne pojmove kad govori o izabranima, ili o procesu izbora. Prvi su različito označeni izrazima kao što su “izbor vjernika” (*ṣafwa min ibād*), “oni čisti iz Njegova stvaranja” (*khulaṣā’ min khalq*), ili, jednostavno, “naša braća” (*ikhwānunā*). Uobičajeno, Al-Junayd jednostavno koristi treće lice množine, ili pribjegava dužim opisnim izrazima. Citiram iz *Knjige o razlikovanju iskrenosti i pravednosti* (*Kitāb fi’l-farq bayn al-ikhhlās wal-ṣidq*):

Neka On učini vaše utočište blizu Njega, gdje je učinio da prebivaju duše Njegovih privilegiranih – onih kojima je dao Svoju zaštitu, koje ništa ne može zahvatiti i ništa ne može spriječiti, te čiju predanost Bogu ništa ne može poremetiti.⁹

Ova fluidnost je također posvjedočena u izrazima koje Al-Junayd koristi kako bi govorio o Božijem imenovanju izabranih. *Intakhaba*, *iṣṭafā*, *iṣṭana‘a*, *akhlāṣa* i *akhlāṣa* neki su od glagola koji se najčešće koriste u ovoj vezi, ali se, ipak, ne vidi nikakav pokušaj s Al-Junaydove strane da razvije specijaliziranu terminologiju izbora, kako je to bilo. Ovo odsustvo stručnog jezika o izabranima i njihovu izboru ne samo da potvrđuje naš stav da se Al-Junayd obraćao samo izabranima, koji, naravno, nisu imali potrebu za samoidentifikacijom, već također ukazuje da je Al-Junayd pazio na očuvanje anonimnosti i tajnosti Božijih prijatelja dvosmislenim pitanjem njihova identiteta u svojim spisima.

FUNKCIJA

Do sada sam tvrdio: 1. da je Al-Junayd imao razvijenu koncepciju onoga što možemo retrospektivno nazvati *walāya*; 2. da je doista sve Al-Junaydovo pisanje bilo unutarnja stvar ograničena na krug odabrane skupine Božijih prijatelja; 3. da Al-Junayd nije elaborirao identitet ili konstituciju izabranih; te, uvjetno, 4. da je Al-Junayd možda gledao na izabrane kao na nediferencirano tijelo koje

⁹ Abdel-Kader, arapski, str. 47, engleski, str. 167 [reproduciran kakav jest]; Ateş, arapski, str. 50, turski, str. 108.

uključuje poslanike. Uz ova zapažanja, moja je namjera bila da ponovno sagledam Al-Junayda ne sa stanovišta temeljenog na prirodi mističnog iskustva, već sa stanovišta temeljenog na njegovim doktrinama saveza i smrti. Ako je moj pristup opravdan, onda ostaje barem još jedno središnje pitanje koje treba razmotriti, a to je pitanje funkcije duhovnih izabranika. Zašto Bog imenuje odabranu skupinu pojedinaca za Svoje privilegirane prijatelje? Je li ovo jednostavno božanski dizajnirano stanje stvari koje se mora prihvatiti zdravo za gotovo (*bi-lā kayf*, da tako kažemo), ili izabrani služe određenoj svrsi? Čini se da Al-Junayd preferira drugu opciju. U kratkom djelu o *fanā*' i *baqā*', Al-Junayd opisuje kako Božiji odabir Njegovih prijatelja preko *fanā*'a na kraju uzrokuje da oni izgube naklonost običnih ljudi. Zatim, nastavlja:

Zasigurno, Bog ima plan nad njim [to jest, Svojim prijateljem koji je upravo postigao *baqā*' kroz poništenje *fanā*'om] da ga vrati u zajednicu. On im ga vraća očitujući mu Svoju milost, tako da svjetla Njegovih darova u povratku njegovih [ljudskih] osobina svjetlucaju kako bi privukla zajednicu k njemu.¹⁰

Vrlo sličan odlomak završava:

Kada on [Božiji prijatelj] dosegne vrhunac duhovnog postignuća koji je Bog udostojio, postaje uzor svojim bližnjima.¹¹

Dakle, "prijatelj Božiji" ima eksplicitnu funkciju uzora (*iqtidā' bi-fi'lihi*) zajednici vjernika. Al-Junayd nam daje detaljniji prikaz svoga razumijevanja funkcije izabranih u svome pismu 'Amru b. 'Uthman al-Makkīju. Ovo pismo je izliveno u obliku razgovora između pronicljivog mudraca (*ḥakīm*) i učenjaka (*ālim*). Površinski, to se može čitati kao savjet Al-Junayda Mudraca 'Amru b. 'Uthmān Učenjaku. Međutim, mislim da bi se ovo dugačko pismo moglo bolje shvatiti kao rasprava o izvjesnom (sigurnom) znanju temeljenom na iskustvu, nasuprot diskurzivnom znanju temeljenom na učenosti. Ovdje Al-Junayd prilično pametno demonstrira kako religijsko učenje treba ići ruku pod ruku s gnostičkim iskustvom i nadalje, kako je poželjno, čak imperativ, spojiti to dvoje zajedno. Al-Junaydov opis ove idealne kombinacije je dugačak; iz njega citiram samo sljedeće:

Bog ih je načinio razvijenim zastavama istine, svjetionicima podignutim za vodstvo, utrtim stazama za čovječanstvo. Ovo su zaista učenjaci

10 Abdel-Kader, arapski, str. 54, engleski, str. 174; Ateş, arapski, str. 57, turski, str. 153.

11 Abdel-Kader, arapski, str. 52, engleski, str. 172 [zadržano]; Ateş, arapski, str. 55, turski, str. 150.

među muslimanima, istinski povjerljivi među vjernicima, najplemenitiji od onih koji su pobožni. Oni su ti koji vode u krizama vjere, a njihovo svjetlo je vodilja u tmici neznanja, sjaj njihova znanja svijetli kroz tamu. Bog ih je učinio simbolom Svoje milosti za Svoja stvorenja i blagoslovom za koga On odabere. Oni su instrumenti pomoću kojih On poučava neznalice podsjeća nemarne, vodi tragaoc na Pravi put... Oni provode svoje živote u dobrim i lijepim djelima i tako za sobom ostavljaju hvale vrijednu uspomenu i bljesak svjetlosti koji jasno sija za njihove bližnje. Onaj ko napravi izbor iz sjaja njihove svjetlosti time je osvijetljen, onaj ko slijedi njihove stope, upućen je na Pravi put, a onaj ko slijedi njihov način života, bit će sretan i nikada u stanju pogruženosti.¹²

Izabrani su, dakle, prema Al-Junaydu, Božiji instrumenti preko kojih Bog vodi čovječanstvo k Sebi i izvori kojima obasipa Svoju milost na Svoja stvorenja. U neobičnom obratu, “Božiji prijatelji” se tako pojavljuju kao prijatelji Njegova stvaranja. To je zato što su duhovni izabranici šarke koje povezuju Boga s Njegovom kreacijom; Al-Junaydovim zagonetnim riječima “kada ih Bog manifestira, oni su skriveni svjedoci Božije skrivenosti”, *kānū fī ibdā’ihī shawāhid maknūn ikhfā’ihī*.¹³

Sve nas to dovodi do pitanja javnog identiteta izabranih. Kao što sam ranije naznačio, dobro je poznato da je Al-Junayd bio krajnje oprezan u stavljanju rasprava o duhovnim iskustvima izabranih na raspolaganje široj javnosti. Kako bismo pojednostavili stvari za potrebe ovoga teksta, možemo reći da je napravio razliku između privatne rasprave unutar grupe – a ukupno njegovo pisanje pripada ovoj kategoriji – i javnog usmjeravanja. Prvo je bila unutarnja stvar, koju je trebalo držati u tajnosti, dok je drugo bilo moguće ne kroz javno otkrivanje gnostičkih istina, već kroz zajedničko prihvaćanje izabranih kao pobožnih uzora. “Prijatelji Božiji”, drugim riječima, trebali su imati javno priznanje kako bi ispunili svoju spasensku funkciju. Sam Al-Junayd bio je primjer, i ako je prosudba potomstva kriterij, onda je on sigurno živio u skladu s diktatom vlastitog razumijevanja “prijateljstva” s Bogom: *rahīmahū’llāh*.*

Preveo s engleskog:
Dženan Mušanović

---

12 Abdel-Kader, arapski, str. 23, engleski str. 143–144 [reproducirano s jednom revizijom]; Ateş, arapski, str. 25, turski, str. 124.

13 Abdel-Kader, arapski, str. 45, engleski, str. 166 (on prevodi: “izabrani ... sami su svjedočanstva o tajnama koje je On sakrio”); Ateş, arapski, str. 48, turski, str. 146.

* Rad je objavljen u: Todd Lawston, ur. Reason and Inspiration in Islam: Theology, Phisology and Mysticism in Muslim Thought; I.B. Tauris; in association with The Institute of Ismaili Studies; distributed in The United by St. Martin’s Press, London, New York, London, 2005.

أحمت ت. قرا مصطفى

الولاية في نظر الجنيد

ملخص: تعد الولاية من العقائد الرئيسة لدى الصوفيين. إن الخط الذي يربط بين أول تقديم كامل ومحفوظ لهذه الفكرة في كتاب سيرة/ ختم الأولياء للترمذي وبين أفكار ابن العربي قد أصبح الآن مرسوما بشكل أوضح وذلك مع أن طريقه لا يزال غامضا. وتمثل هذه المقالة محاولة لإقامة التوازن بإعادة بناء نظر الجنيد (ت. ٢٩٨ / ٩١٠) إلى الولاية.

Ahmet T. Karamustafa

Walāya According to al-Junayd

Summary: Walāya, 'friendship with God', is a central Sufi doctrine. The line connecting the first fully preserved presentation of this idea in the Kitāb Sīrat/Khatm al-awliyā' by al-Tirmidhi with the thought of Ibn al-'Arabī is now more finely drawn, though its path is still unclear. This paper is an attempt to restore balance by reconstructing al-Junayd's (d. 298/910) view of walāya.

Prijevodi Kur'ana i drugih islamskih tekstova prije Dantea (12. i 13. stoljeće)

JOSÉ MARTÍNEZ GÁZQUES

profesor emeritus latinske filologije na autonomnom univerzitetu u barseloni

Sažetak: Ova studija bavi se poglavito latinskim prijevodima Kur'ana i drugih islamskih tekstova koji su urađeni prije Danteova života (1265–1321). Ovdje se donose podaci o naporima Petra Prečasnog (Petrus Venerabilis) da poduzme prevođenje Kur'ana na latinski, te se opisuje uloga Roberta Ketonskog (Robertus Ketenensis) u tome. Također, studija donosi podatke i o Marku Toledskom (Marc of Toledo), koji je, također, prevodilac Kur'ana na latinski. Studija sadrži opise i mnogih drugih djela na latinskom koji su urađeni u 11, 12. i 13. stoljeću, a ključna su djela sadržana u Toledskoj zbirci (Corpus Toletanum) islamskih tekstova. Ova zbirka je dugo vremena utjecala na evropsku srednjovjekovnu recepciju islama. Ova studija u podnožnim bilješkama sadrži izvorne citate na latinskom jeziku i njihove prijevode u glavnom tekstu.

Ključne riječi: Islam, Kur'an, Robert Ketonski, Petar Prečasní, Marko Toledski, prevođenje Kur'ana na latinski, Toledska zbirka

Pred brzom ekspanzijom islama na zapad, kršćanski svijet se držao pristupa neprijateljstva i ignorancije, dajući prednost pojavi kompleksne mreže legendi i ponižavajućih iskrivljavanja koje su unakazile istinu i osudile vjerovjesnika Muhammeda kao najvećeg i najmoćnijeg neprijatelja kršćanstva. U svome brzom širenju istokom i Sjevernom Afrikom te ranim dolaskom u Španiju, islam je preoteo od crkve čitave zajednice koje su prethodno bile kršćanske. Muhammed i njegovi sljedbenici smatrani su samim otjelovljenjem Sotone i njegovih demona – inkarnacijom Antihrista – kako to Petar Prečasni bez uvijanja izjavljuje:

“I tu [herezu], nesumnjivo začetu u jednom drugom dobu posredstvom đavolje zamisli, prvo je proširio Arije i kasnije ju je promovirao Sotona, to jest Muhammed, a uistinu će [ova hereza] sa Antihristom doživjeti svoje cjelovito ispunjenje u skladu sa naporom tog đavola.”¹

Ovakav pristup objašnjava da su tokom srednjega vijeka trajale unakazujuće legende o Muhammedu, kao i duboko neznanje u kojem je dobar dio kršćanske Evrope živio u odnosu na islamsko učenje.

Ovaj kontekst uokviruje Danteovu poziciju prema prisustvu muslimanskih likova u *Božanstvenoj komediji*. Među tim likovima su Muhammed i njegov zet Alija, obojicu Dante smješta u devetu skupinu (*bolgia*) osmoga kruga *Pakla*, gdje se nalaze “seminator di scandalo e di scisma” (širitelji razvrata i šizme), *Pakao*: 28:35; takva koncepcija u cijelosti je u skladu s hirovima i mračnim osvrtaanjima koja okružuju islam u srednjem vijeku.

Isti magloviti pristup prezirućeg žara pomalja se u mnoštvu *Vitae Mahometi* (biografija napisanih o Muhammedu), vjerovatno poznatih Danteu, koje su bile napisane tokom srednjega vijeka. Ove biografije predstavljaju Muhammeda kao doživatelja duša umrlih ljudi, varalicu koji je zaveo prosti narod, ili kao razvratnika koga vuče pohota i strast.² U drugim slučajevima biografije su vidjele

1 Peter the Venerable, *Summa totius haeresis Saracenorum*, objav. u: *Peter the Venerable and Islam*, uredio James Kritzeck, Princeton Oriental Studies 23, Princeton, N.J, Princeton University Press, 1964, str. 208, kao i *Petrus Venerabilis: Schriften zum Islam*, uredio i preveo Reinhold Gleis, Corpus Islamo-Christianum Series Latina 1, Altenberge: CIS-Verlag, 1985, 14, br. 13: “Quae quidem olim diaboli machinatione concepta, primo per Arrium seminata, deinde per istum Sathanan scilicet Mahumet, prouecta, per Antichristum uero, ex toto secundum diabolicam intentionem complebitur.” U uvodima za latinske prijevode ovakvih islamskih tekstova zapažamo da su takve ideje opća mjesta koja su motivirala te prijevode.

2 Miguel Barceló, “Per sarraïns a preïcar’ o l’art de predicar a audiències cautives”, *El debat intercultural als segles XIII i XIV: Actes de les I jornades de filosofia catalana: Girona, 25-27 d’abril de 1988*, uredio Marcel Salleras, Barcelona, Universitat Autònoma de Barcelona, 1989., 120.

Muhammeda kao osobu koja se, budući da je odrasla u kršćanskoj vjeri, odrekla te vjere i propovijedala herezu izvedenu iz kršćanstva.³ Mnoštvo biografija o Vjerovjesniku, koje odjekuju krivim zaključcima ovakve vrste, našle su svoj put do apologetskih djela, kao i književnosti na narodnim jezicima. Kao primjer iz Danteove neposredne sredine, Florentinac Andrea Lancia, Danteu savremeni pisac kojem se pripisuje autorstvo djela *L'ottimo commento alla Commedia*, predstavlja Muhammeda kao kardinala koji ima aspiracije na položaj pape.⁴

Međutim, sredinom 12. stoljeća kršćanski svijet – ili barem najučiniji klerici i uglavnom oni vezani za manastir Kluni – imali su skupinu tekstova prevedenih na latinski. Te je tekstove u Španiji 1143. godine uradio Robert Ketonski (Robert of Ketton) i jedan tim prevodilaca koje je platio Petar Prečasni. Među ovim tekstovima bili su *Vita Mahometi*, *Liber generationis Mahometi* i, napokon, *Alchoran, id est. Collectio preceptorum*, prvi prijevod Kur'ana na latinski. Iza ovih prevedenih djela uslijedio je 1210. godine drugi prijevod Kur'ana na latinski i prijevod jednog islamskog teološkog teksta, *Libellus Habentometi de unione Dei* (Ibn Tumarov traktat o Jedinosti Božijoj), oboje je uradio Marko Toledski, kanonik katedrale u Toledu.⁵

3 Opis ovog Muhammedova navodnog grijeha i kazne vidi [u tekstu] Jan M. Ziolkowski, "Introduction" (uvod) u ovaj svezak, 21-22. [*Dante Studies, with the Annual Report of the Dante Society*, 2007, br. 125, *Dante and Islam*, 2007, pp. 79-92].

4 *L'ottimo commento della Divina Commedia: Testo inedito d'un contemporaneo di Dante*, uredio Alessandro Torri, 3 sveska, Piza, 1827–1829; reprint Bolonja: Arnaldo Forni Editore, 1995, 1: 481-482, komentar na *Pakao*, 28: 22-38: 'Dicono alcuni, ma non è vero, ch'egli fu cardinale, e savio scenziato; e che in servizio de la fede cristiana andò a predicare in Affrica; e che quando elli andò di là, li fue promesso per li cardinali il papato, se 'l Papa morisse anzi ch'egli ritornasse, la qual cosa non fecero: per lo quale sdegno predicò alla gente convertita il contrario e diè loro nuov[a] legge; per la qual cosa fu pronu[n]ziato scismatico.'

5 Širu raspravu o Marku Toledskom vidi: Karla Mallette, «Muhammad in Hell», u ovom svesku, 210-2012. Pregled o njemu vidi u: Marie-Thérèse d'Alverny, "Deux traductions latines du Coran au moyen âge", *Archives d'histoire doctrinale et littéraire du moyen âge* 16 (1947–1948): 69-131, reprintirano u: d'Alverny, *La connaissance de l'Islam dans l'Occident médiéval*, uredio Charles Burnett (Aldershot: Variorum, 1994). Jedan osavremenjeni prikaz može se naći u: José Martínez Gázquez, "Trois traductions médiévales latines du Coran: Pierre le Vénérable – Robert de Ketton, Marc de Toléde et Jean de Segobia", *Revue des études latines* 80 (2003): 223-236, i u člancima koji su sakupljeni kod Miguela Barcelóa i José Martíneza Gázqueza (urednici), *Musulmanes y cristianos en Hispania durante las conquistas de los siglos XII y XIII* (Barcelona: Bellaterra, 2005). Najnovije o ovome vidi: Thomas E. Burman, "Tafsir and Translation: Traditional Arabic Quran Exegesis and the Latin Qurans of Robert of Ketton and Mark of Toledo", *Speculum* 73 (1998): 703-732; te Thomas E. Burman, *Reading the Qur'an in Latin Christendom, 1140-1560* (Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 2007). O preovlađujućem pristupu klunijjskih teologa vidi: Dominique Iogna-Prat, *Ordonner et exclure: Cluny et la société chrétienne face à l'hérésie, au judaïsme et à l'islam 1000-1150* (Paris: Aubier, 1998).

Ličnost Petra Prečasnog i putovanje koje je poduzeo na Iberijsko poluostrvo 1142. imali su poseban utjecaj na prve prijevode Kur'ana na latinski.⁶ Dok je bio u kraljevinama Kastilje i Leona, Petar je imao priliku posjetiti manastire koji su izgrađeni uz rijeku Ebro, koja je sačinjavala graničnu liniju s muslimanskim teritorijama, i da se osvjedoči u stvarnost dodira između kršćana i muslimana. Štaviše, mogao je da se susretne s učenim ljudima koji su bili uključeni u rad na latinskim prijevodima arapskih djela o astronomiji, astrologiji, matematici i medicini. U takvom stanju stvari, Petru Prečasnom je sinula ideja o prevođenju jedne zbirke islamskih tekstova koji su uključivali sâm Kur'an, a zbirka je bila poznata kao *Corpus Toletanum* ili *Islamolatinum*.⁷ Naročiti cilj ovog projekta bio je da se stekne bliže znanje o islamu, kako bi se suprotstavilo vjeri neprijateljica ne samo vojnički već također i intelektualnim oružjem izravnog poznavanja njegovih izvora. Nadalje, Petar se nadao da će dovršiti pobijanje učenja islama, pothvatu koji kršćani prethodno nisu bili pokušali uraditi u središtu crkve, a za koji je on bio strastveno zainteresiran:

“Potom je moje srce usplamtjelo u meni, vatra je počela da sažiže moja razmišljanja. Bio sam ispunjen ogorčenjem zato što latinski kršćani ne znaju uzrok tako velike nesreće, kao i da ih njihovo vlastito neznanje ne može podstaći na otpor, jer nije bilo nikoga da da odgovor zato što nije bilo nikoga ko je razumio [Kur'an].”⁸

PETAR PREČASNI, ROBERT KETONSKI I ROBERTOV TIM PREVODILACA

Ova široka koncepcija bitke protiv islama podstakla je Petra Prečasnog, tokom njegova putovanja kroz špansku teritoriju, da formira jedan tim prevodilaca u jednome gradu smještenom uz rijeku Ebro, vjerovatno Tarazoni ili Tudeli. U timu su bili Robert Ketonski, koji će se odvažno prihvatiti posla prevođenja samoga Kur'ana na latinski, Herman od Corinthie, prevodilac, koji je u gradu Leónu uradio prijevod *Liber generationis Mahumeti*, kao i sažetak islamskog

---

6 Charles Julian Bishko, “Peter the Venerable’s Journey”, u: *Petrus Venerabilis, 1156-1956: Studies and Texts Commemorating the Eight Centenary of his Death*, uredili Giles Constable i James Kritzeck (Rome: Herder, 1956), str. 163-175.

7 Kako se tvrdi(lo) u različitim aluzijama u tekstovima o Petru Prečasnom i na počecima rukopisa koji prenose ove tekstove, prijevodi koji sačinjavaju Corpus Islamolatinum urađeni su u gradovima sjeverno od Kastilje i Aragona, izvan grada Toleda.

8 Peter the Venerable, *Liber contra sectam siue haeresim Saracenorom*, objav. u: *Peter the Venerable and Islam*, 228-229: “Vnde concludit cor meum intra me, et in meditatione mea exarsit ignis. Indignatus sum causam tantae perditionis Latinos ignorare, et ipsa ignorantia nullum ad resistendum posse animari, nam non erat qui responderet, quia non erat qui agnosceret.”

učenja koji je izišao pod naslovom *Doctrina Mahumeti*. Također, među ovom grupom bio je i jedan musliman po imenu Muhammad, zatim Petar iz Toleda i Petar iz Poatjea, lični sekretar opata iz Klunija (tj. sekretar Petra Prečasnog).

Ovaj *Corpus Islamolatinum* bio je prenesen u cijelosti, ili djelomično, u približno trideset rukopisa. Najstariji od ovih rukopisa, koji je u Parizu, Bibliothèque de l'Arsenal, MS 1162, datira iz posljednje trećine 12. stoljeća i procijenjen je od Marie-Thérèse d'Alverny da je savremen sa svojim prevodiocem.⁹ Taj rukopis sadrži sljedeće tekstove:

“Summa totius heresis ac diabolic secte Sarracenorum” [“Pregled cijele hereze i sotonske sekte muslimana”], “Epistula domni Petri abbatis ad domnum Bernardum Clare Vallis abbatem” [“Pismo gospodina Petra opata gospodinu Bernardu, opatu Clare Valley”], “Fabulae Sarracenorum cum iubendi religio...” [“Mitovi muslimana o poretku vjere”] [“Uvod Roberta Ketonskog za Chronica mendosa”], “Chronica mendosa et ridicula Sarracenorum” [“Lažna i smiješna hronika muslimana”],

“Liber de generatione Mahumet et nutritura eius” [“Knjiga o pokoljenju Muhammedovu i njegovu odrastanju”], “Item doctrina Mahumet” [“Također, Muhammedovo učenje”], “Prephacio Roberti translatoris” [in Alchoran] [“Predgovor prevoditelja /u prijevodu Kur'ana na latinskom”], “Apologia Al-Kindi”¹⁰ [“Apologija Al-Kindijeva”], “Epistula domini Petri Venerabilis Cluniacensis abbatis ad dominum Bernardum Clareullis abbatem de impia secta Mahumet pseudopropheta” [“Poslanica Gospodina Petra Prečasnog, opata klunijuskog, gospodinu Bernardu Clareullisu, opatu, o bezbožnoj sekti pseudoprороka Muhammeda”].

Prijevod ove skupine islamskih tekstova na latinski predstavljao je napredak u poznavanju islama od strane zapadnog kršćanstva, čiji značaj vjerovatno ni sam Petar Prečasni nije bio u stanju shvatiti. James Kritzeck naglasio je važnost koju je prihvatanje izravnih izvora znanja o islamu imalo za religijsku, društvenu i intelektualnu povijest zapadnog kršćanstva.¹¹ Takvi tekstovi uzimali su u

9 Marie-Thérèse d'Alverny, “Deux traductions latines du Coran”, 77-109; d'Alverny, “Quelques manuscrits de la ‘Colectio Toletana’”, objav. u: Constable i Kritzeck, *Petrus Venerabilis*, 1156-1956, 215. Vidi također *Catalogue des manuscrits de la Bibliothèque de l'Arsenal*, svezak 2 (664-2387), Paris, 1886, 315 (o rukopisu 1162).

10 Fernando Gonzáles Muñoz, *Exposición y refutación del Islam: La versión latina de las epístolas de al-Hāšimī y al-Kindī*, Coruña, Universidade de Coruña, 2005.

11 *Peter the Venerable and Islam*, 14: “Koliko god su finansijski rezultati Petrova putovanja bili nesumnjivo važni za opatiju u Kluniju, putovanje je proizvelo jedan beskrajno važniji rezultat, potpuno slučajan za druge i, također, vjerovatno nehotičan, koji označava to putovanje kao važan događaj u intelektualnoj

obzir pobijanje islamskog učenja i bili su od bitne važnosti u raspravama i kontroverzama između kršćana i muslimana. Ovaj napor iza prijevoda islamskih djela na latinski, te recepcija ovih tekstova, doprinijeli su da se u Evropi pojavi novo, objektivnije i utemeljenije stanovište u vezi s Muhammedovim učenjem i djelom.

Nakon što je Bernard od Klervoa (Bernard iz opatije Clairvaux) vjerovatno odbio pokušati pobiti islam, ovaj projekt, stavljen u širu perspektivu interesa crkve te oblikovan općom frustracijom Petra Prečasnog spram kršćanskog pristupa islamu, omogućio je Petru Prečasnom da se drži dužnosti koje su mu nametnule okolnosti u kojima je bio. On se nadao da će njegovi napori imati za posljedicu konverziju muslimana u kršćanstvo i podržati vjeru kršćana tako što će im se pomoći da izbjegnu zapadanje u pakleni ambis islamske vjere:

“Nikako neću pogriješiti ako sam naočigled izvršio svoju dužnost i, kao što rekoh, sačuvao za Boga ono što je njegovo. Ovo djelo ne bi moglo, sigurno uopće ne bi moglo, kad bi se jednom prihvatilo zarad Boga, ostati nedovršeno, kad bi samo moglo pomoći obraćenicima, osujetiti neprijatelje, ojačati vlastiti narod ili barem učiniti dobro na temelju ‘Mir ljudima dobre volje’ (Luka 2:14), mir koji je obećan piscu ovih riječi.»¹²

U ovom poduhvatu Petar Prečasni prihvatio se, kao svoga uzora, Svetog Augustina i drugih crkvenih otaca, žaleći se riječima: Dok su sve druge hereze imale nekoga ko ih je propisno osporio, takvo što nije učinjeno sa islamom. Tako je on, prihvatajući se najdjelotvornijih raspoloživih oružja – uključujući i ona intelektualna – u borbi protiv islama,¹³ i koristeći se tekstovima prevedenim na latinski, na njegovu vlastitu inicijativu, obavio svoju misiju sastavljajući *Liber contra sectam siue haeresim Saracenorum* (*Knjiga protiv sekte ili hereze Saracena*).¹⁴ Usprkos činjenici da je on izravno pristupio izvorima islama u ovome djelu, tu za Petra Prečasnog ustrajava izvjesna sumnja i nesigurnost u vezi s tim

---

povijesti Evrope. Jer u toku putovanja Petar je zamislio, planirao i sponzorirao svoj projekt da se religija islama proučava opsežno i iz prvotnih izvora.”

12 Peter the Venerable, *Liber contra sectam*, 230-231: “Non errabo plane, si simpliciter oculo fecero quod meum est, et Deo, ut dixi, seruaero quod suum est. Non poterit, certe non poterit omnino, labor causa Dei assumptus euadere absque fructu, si autem conuersis profuerit, aut hostibus obstiterit aut domesticos munierit aut saltem horum scriptori ‘pax bone uoluntatis hominibus’ repromissa non defuerit.”

13 José Martínez Gázquez, Óscar de la Cruz, Cándida Ferrero i Nàdia Petrus, “Die lateinischen Koran-Übersetzungen in Spanien”, objav. u: *Juden, Christen und Muslime: Religionsdialoge im Mittelalter*, uredio Matthias Lutz-Bachmann i Alexander Fidora, Darmstadt: Wissenschaftliche Buchgesellschaft, 2004, str. 232.

14 Peter the Venerable, *Liber contra sectam*, 220-291.

kako da svrsta religiju islama. Štaviše, ostaje nejasno da li je islam hereza izvedena iz kršćanstva:

“Jasno, ja sam imao ovaj razlog za pisanje [ove knjige] koji su imali i mnogi i veliki crkveni očevi. Oni nisu mogli trpjeti bilo koji jaz, čak ni najmanji, u kršćanskoj vjeri, niti su tolerirali nešto protiv čiste doktrine, neko perverzno zlo heretika bilo koje vrste. Crkveni oci su se brinuli da ne ostanu šutljivi kad su bili obavezni govoriti, budući su bili svjetovani – štaviše, bili su krajnje svjesni – da u prefinjenom ravnomjerju suda pred Bogom, njih se neće držati manje odgovornim zato što su uzaludno šutjeli ili, što je važnije, zato što su štetocinski šutjeli, nego li što su iznosili nehajne ili prezira vrijedne riječi. Prema tome, s poslanicama, s knjigama, s raznolikim dubokim raspravama, crkveni oci su začepljivali ‘griješna usta onih koji govore’ (Psalmi, 62:12 /63:11/) i, s Duhom Božijim govorili su kroz njih, rušili su, gazili i razarali, kako se to veli u djelima apostolskim, ‘sve bahatosti’ Sotone ‘koji se digao protiv nauka Božijeg’.¹⁵ [Dru-ga poslanica Korinćanima, 10:5]

Poput mnogih drugih kršćanskih učenjaka, i Roberta Ketonskog, klunijskog svećenika iz Engleske, privuklo je bogatstvo arapske nauke. Godine 1142. Robert se obreo u Španiji, na obalama rijeke Ebro, s namjerom da prevodi tekstove o astronomiji i geometriji. Dok je bio tamo, susreo je opata Petra Prečasnog i smjesta, stavljajući ustranu te naučne tekstove [o astronomiji i geometriji], prihvatio je Petrove zahtjeve. Uz pomoć naprijed spomenutog tima prevodilaca, Robert Ketonski je uradio prvi prijevod Kur'ana, kao i prijevode drugih islamskih tekstova koji su prije toga bili nepoznati latinskom kršćanstvu.

U predgovoru za svoj prijevod Kur'ana, ovaj prevodilac napisao je posvetu Petru Prečasnom u kojoj nalazimo indicije koje objašnjavaju sve u vezi njegova načina rada na prevođenju Kur'ana i kriterije relevantne za finaliziranje njegova prijevoda. Robert Ketonski pokazuje da je svjestan nepoznavanja islama među kršćanima i otkriva da to neznanje, koje je osudio opat iz Klunija (Petar Prečasní), dovodi do ozbiljne štete:

---

15 *Ibid.*, 220-221. “Causa plane scribendi haec michi fuit, quae multis et magnis patribus extitit. Non poterunt illi pati quamlibet uel paruam iacturam fidei Christianae, nec aduersus sanam doctrinam insanientem multiformium hereticorum uesania tolerarunt. Cauerunt esse muti ubi loquendum erat, aduertentes immo plenissime scientes, non minus se addicendos in subtili apud Deum statera iudicii de infructuoso uel, quod maius est, dampnoso silentio, quam de uerbo otioso uel noxio. Ideo aepistolis, ideo libris, ideo duersis ac robustis tractatibus obstruxerunt ‘os loquentium iniqua,’ et ‘omnem’ iuxta apostolorum. Sathanae ‘altitudinem extollentem se aduersus scientiam Dei’ loquente per eos Spiritu Dei, prostrauerunt, calcauerunt, destruxerunt.”

“Ali cjelokupno latinsko kršćanstvo do sada zatvoreno – neću kazati ruševinama nesreće – neznanja ili nemara – ne samo da je trpilo nepoznavanje stvari svojih neprijatelja, već je također nazadovalo do stupnja da to nepoznavanje posve zanemari.”¹⁶

Petar Prečasni sa drugim monasima, ilustrirani rukopis

Robert Ketonski želi objelodaniti svoje djelo da bi stigao do konstrukcije pobijanja islama koje je poduzeo Petar Prečasni. Željeni rezultat će biti jedno atraktivno, ugodno zdanje, dobro utemeljeno i neraskidivo, iz kojeg ništa neće biti uklonjeno. Tekst [prijevoda Kur'ana] ostat će nepromijenjen, jedina iznimka bit će ono što će pridonijeti shvatljivosti prijevoda:

“Dakle ja sam donio kamenje i drvenu građu, tako da se tvoje najljepše i najugodnije zdanje može podići na dobrim temeljima i kao nerazorivo, bez toga da sam išta sažimao, bez da sam išta znatno mijenjao, osim

ono što može pomoći shvatanju.”¹⁷

Samo pravo koje podržava kršćane u njihovu konfrontiranju s muslimanima opravdava kod ovoga prevodioca jedan napadački pristup i otvoreno neprijateljstvo. Robert Ketonski je vjerovao da osnovna djelotvornost njegova

16 José Martínez Gázquez, “Observaciones a la traducción latina del Corán (Qur’an) de Robert de Ketton”, objav. u: *Les traducteurs au travail: Leurs manuscrits et leurs méthodes. Actes du colloque international organisé par le “Ettore Majorana Centre for Scientific Culture”,* (Eric, September 30-October 6, 1999), ured. Jacqueline Hamesse (Turnhout: Brepols, 2001), 115-127; Martínez Gázquez, “El lenguaje de la violencia en el prólogo de la traducción latina del Corán impulsada por Pedro el Venerable”, *Cahiers d’études hispaniques médiévales* 28 (2005): 243-252, prolog na str. 244-245: “Latinitas tamen omnis hususque – non dicam perniciosis incommodis ignorancie, negligencie – pressa, suorum hostium causam et ignorare et non depellere passa est.”

17 Robert of Ketton, *Praefatio*, objav. u: Martínez Gázquez, “Observaciones”, 117: “Lapides igitur et ligna, ut tuum deinde pulcherrimum et commodissimum edificium cementatum et indisolubile surgat, nil excerpens, nil sensibiler nisi propter inteligenciam tantum alterans attuli.”

djela mora poslužiti Petru Prečasnou u njegovu planiranom pobijanju islama pridonošenjem građe koja će potvrditi stav kršćana i dati im oštrije i jače oružje:

“Posljedično tome, dok uništavate neprijateljski tabor, pa čak i njegovo sklonište, isušujući njegov izvor, budući da ste vi najbolji dio desne ruke [strane] svijeta, najtvrdi kremen religija, velikodušna ruka milosrđa, zakon zahtijeva da potvrdite zaštitu svoga vlastitog naroda i marljivo naoštrite svoja koplja, kako bi njegov izvor mogao teći većom snagom. Da izgradiš opsežnije i sposobnije utvrde njegova dobročinstva.”¹⁸

Prijevod Kur'ana na latinski Roberta Ketonskog prezentira, manje-više, važna nesuglasja u pogledu na prijeporne tačke islamskog učenja i prihvata različita rješenja koja se udaljavaju od sadržaja i izvorne forme Kur'ana. Podjela sura u latinskom tekstu ne odgovara prihvaćenoj podjeli u izvornom tekstu, budući da prijevod sadrži 123 poglavlja u odnosu na 114 sura Kur'ana [koliko ih je uistinu]. Možda, slijedeći Kur'an aranžiran za liturgijsko učenje (čitanje), Robert Ketonski je prve, duže sure, podijelio u manje cjeline na kratke fragmente, koji su također povezani s podjelama Kur'ana na *haksre* [*ašereta*] i *hizbove*.¹⁹ Ovim novim surama on je pripisao posebne naslove, čiji je sadržaj najčešće iskrivljen i vjerovatno crpljen iz predrasuda protiv muslimanskog učenja i običaja, tražeći konačnu diskvalifikaciju Muhammeda i njegova učenja.²⁰ Na ovaj način on pokazuje svoj interes za pokazivanje sotonske inspiracije Muhammeda i koje su, po njegovoj prosudbi, Muhammedove brojne laži i izvrnuta tumačenja jevrejskih i kršćanskih učenja. Tako, naprimjer [on kaže]:

“Azoara [XVII]. Budući pobuđen zlim duhom, on [Muhammed] ovdje upliće beskrajne priče o Adamu i Evi, Belzebubu, nekim nepoznatim poslanicima i Mojsiju, bez da prestane ponavljati uobičajene neskladnosti, ludosti i krajnje stupidne riječi.”²¹

18 Ibid: “Ius igitur exigit ut hostium castrum, immo caueam, delendo, puteum exsiccando, cum tu sis dextre mundi pars optima, eos religionis acutissima, caritatis manus largiflua, tuorum munimen corrobore, tela diligenter acuas, fontemque suum forcus emanare. Sueque caritatis uallum protensius atque capacius afficias.”

19 Hartmut Bobzin, *Der Koran im Zeitalter der Reformation: Studien zur Frühgeschichte der Arabistik und Islamkunde in Europa* (Stuttgart: Beiruter Texte und Studien 42, 1995), 222-236. Nakon analiziranja Biblianderova izdanja Kur'an, Bobzin proučava nutarnju strukturu latinskog teksta Roberta Ketonskog i njegove razlike u odnosu na arapski tekst. Također, vidi Burman, *Reading the Qur'an*, 78-87.

20 Marie-Thérèse d'Alverny, “Deux traductions latines du Coran”, 100-102.

21 Robert of Ketton, *Azoara 17*, u Martínez Gázquez, “Observaciones”, 120: “Azoara [XVII] [Septima]. Hic intexit fabulas infinitas de Adan et Eua et Beelzebub et prophetis quibusdam inauditis et de Moyse solita deliramenta et insanias et uerba stultissima reiterare non cessans, agitante se spiritu maligno.” Glavni broj sedamnaest, u rimskim brojevima, označava broj sure u Robertovu prijevodu, dok redni broj

Također, Robert Ketonski ide toliko daleko da sažima kur'anske retke u njihovoj cjelini. Ovaj metod se koristi kroz cijeli tekst prijevoda. Ponekada je sadržaj sažetih redaka prenesen parafraziranjem dva ili više stavaka u jednu frazu s maglovitim smislom. Ovaj prijevod stalno podriiva Muhammedovu tvrdnju da je Kur'an djelo koje je objavio Bog, da sadrži samu riječ Božiju.

Pobijanje islama Petra Prečasnog, budući da je utemeljeno na izravnom poznavanju islamskih izvora, pokazuje naročito shvatanje prema muslimanima. Ali njegov negativni sud o islamu i Muhammedu ne slabi na jačini, i on se pridržava svoga cilja s krepkošću kojom su crkveni oci pobijali sve prethodne hereze. Tako je Petrov trud pripremio niz oružja koja će, utemeljena na većem znanju islamskih izvora, pomoći kršćanima da sačuvaju svoju vjeru i, u mjeri u kojoj je to bilo moguće, da sebe čuvaju spram islamskih učenja.

MARKO TOLEDSKI I NJEGOVA DJELA ALCHORANUS LATINUS I LIBELLUS HABENTOMETI

Nadbiskup Rodrigo Jiménez de Rada, zajedno s Mauriciom, kanonikom i arhidakonom katedrale u Toledu i izabranim biskupom iz Burgosa, zadužio je Marka iz Toleda da uradi drugi prijevod Kur'ana na latinski, to je bilo oko 1210. godine. Također, 1230. godine Marko će, na Mauriciov zahtjev, prevesti jedan kompendijum o islamskoj teologiji *Libellus Habentometi de unione Dei*, koji obuhvata niz ispovijesti vjere Ibn Tūmarta, mahdija [vođe dinastije] Almohada [Al-Muwaḥḥidūn].

Mora se naglasiti da su oba prijevoda urađena u kratkom periodu, jedan prije, a jedan odmah nakon bitke kod mjesta Las Navas de Tolosa, koja se desila u pokrajini Jaen, 12. jula 1212. godine. Ovaj događaj predstavlja definitivnu prekretnu tačku u Andalusu u porazu Almohada, među kojima je Ibn Tūmart bio središnja ličnost. Jiménez de Rada propovijedao je u korist križarskog pohoda protiv Almohada i osobno se borio u ovoj bitki. Mauricio i Marko također su doprinijeli ovoj pobjedi.

U predgovoru za svoj prijevod Kur'ana, Marko Toledski je propustio spomenuti ne samo da postoji prvi prijevod Kur'ana na latinski, već je također propustio spomenuti Roberta Ketonskog i skupinu tekstova koji su bili sabrani u zborniku Corpus Islamolatinum na inicijativu opata iz Klunija [Petra Prečasnog]. Također, čini se da Jiménez de Rada i Mauricio nisu znali da postoji ovaj prvi prijevod Kur'ana na latinski, imajući u vidu činjenicu da su oni poručili

---

sedam ukazuje na broj sure prema računanju u Kur'anu.

ovaj prijevod Marka Toledskog i smatrali ga nužnim sredstvom za svoju borbu protiv muslimana.

Marko Toledski uvodi u prolog svoga prijevoda jednu antologiju legendi koje vrijeđaju Muhammedovu ličnost, naglašavajući kako one pokazuju navodne Muhammedove poroke i varke koje je on tobože koristio u širenju svoga učenja među zatucanim zajednicama. Ova legendarna biografija o Muhammedu, koja donosi na jednom mjestu ponižavajuća opća mjesta koja su kršćani sabrali tokom pet stoljeća, opisuje Muhammeda kao šarlatana i prizivatelja duhova, koji je koristio magijske varke i cjepidlaštvo da bi zaveo obične ljude:

“I kad je pomoću fantastičnih iluzija on, kao čarobnjak, zavodio neobrazovani narod, nazivajući sebe nekada Božijim poslanikom, a drugim prilikama Božijim vjerovjesnikom, i objavljući im lekcije koje je on sačinio...”²²

Marko Toledski stalno naglašava preokupaciju Rodriga Jiménez de Radae u pogledu potpore i očuvanja vjere kršćana koji su bili u doticaju sa španskim muslimanima. Jasno, Rodrigo Jiménez de Rada se brinuo o prozelitiranju Muhammedovih sljedbenika, koji su tako brzo proširili svoju vjeru i potčinili toliko mnogo kršćanskih zajednica. Slično tome, on se držao svoga uvjerenja da se ne smije tolerirati da muslimani pretvaraju kršćanske hramove u džamije i da su zamijenili svete službe, koje su kršćanski biskupi slavili uz zvuke zvona, pozivima na molitvu [ezanima], koji su izgovarani s tornjeva pretvorenih u minareta, koji su zaglušivali uši kršćanskih vjernika:

“Događa se kao kazna za njihove grijehе, da je sâm Muhammed, kao i njegovi nasljednici, potčinio svojoj herezi gotovo sve narode, od sjevera do Mediteranskog mora, i od Indije do krajeva Zapada. Oni su to uradili ponekada posredstvom obmanjujućeg propovijedanja, a ponekada nanošenjem vojnih poraza. Nažalost, oni nisu samo potčinili ove oblasti, od kojih su neke već bile primile vjeru Isusa Krista, već su također zauzeli neke regije Španije kroz izdaju njihovih pristaša. Na mnogim mjestima gdje su prije mnogi svećenici iskazivali pobožnu pokornost Bogu, odvratni i kriminalni ljudi sada iskazuju molitve

---

22 Georges Vajda i Marie-Thérèse d'Alverny, “Marc de Toléde, traducteur d'Ibn Tūmart”, *Al-Andalus* 16 (1951), reprintirano u d'Alverny, *La connaissance de l'Islam dans l'Occident médiéval*, navedeno na str. 2:266: “Cumque per fantasticas delusiones ut magicus populos rudes seduceret et interdum legatum Dei, interdum autem prophetam Dei se oucaret, et lecciones quas confingebat eis exponeret...” Dajemo ovaj tekst iz prologa (*Prologus*) koji je dat u izdanju Nádía Petrusa i Pons, čije kritičko izdanje *Alcoranus-a Latinus-a* Marka Toledskog uskoro izlazi kao doktorska teza.

Muhammedu, a crkve koje su prije bile posvećene rukama biskupa, sada su pretvorene u profane hramove.”²³

Posljedično tome, Marko je preveo Kur'an da bi kršćani španskoga svijeta, koji nisu bili u mogućnosti da se oružjem bore protiv muslimana, mogli da se late intelektualnog oružja – znanja koje će im omogućiti dvije stvari, da pokažu neistinitost i prevaru islamskih učenja i da iznesu jasno poniženje njihova osnivača, Muhammeda, svraćanjem pažnje na navodne opačine i prevare koje je on koristio u propagiranju svoga učenja među zatucanim zajednicama.

Ovu percepciju su iskusili, na mnogo bliži i bolniji način, kršćani Iberijskog poluotoka, ona ih je pokrenula na osnaženje vojne borbe za kontrolu nad tom zemljom. Oni su u ovu ideju polagali svoje nade oporavka starog političkog i vjerskog identiteta špansko-vizigotske zajednice, koji su oni povezali s pamćenjem svega što je prethodno sačinjavalo kraljevstvo Španije. Kršćani ovog poluotoka željeli su se povezati s ovim kraljevstvom kao prirodnim i pravim kontinuiranjem ovih kršćanskih kraljevstava koja su prethodila dolasku muslimana.²⁴

Mauricio je dijelio ovaj interes. Štaviše, on je nastojao pomoći nekim Saracenicima koji su bili odvrćeni od 'odvratnih Muhammedovih propisa' da pristupe katoličkoj vjeri. Tako su oba patrona nagovorila Marka Toledskog da se poduhvati napora prevođenja Kur'ana, "knjige u kojoj su sadržani svetogrđni projekti i bezbožni propisi" (*liber in quo sacrilega continebantur instituta et enormia precepta*), u nadi da će poznavanje Kur'ana biti korisno i djelovati

23 John Tolan, "Las traducciones y la ideología reconquista: Marcus de Toledo", objav. u: Barceló i Martínez Gázquez, *Musulmanes y cristianos en Hispania durante las conquistas de los siglos XII y XIII*, 80: "Contigit peccatis exigentibus quod tum per predicacionem eius fallacem, tum per bellicam cladem, tam ipse quam successores eius ab Acquilone usque ad mare Mediterraneum et ab Indiis usque ad occiduas partes omnes fere ad suam heresim coegit, proth dolor, non solum regiones has subiugavit, quarum quedam iam fidem susceperant Ihesu Christi, uerum etiam quasdam partes Yspanie per prodicionem sequaces eius occuparunt et in quibus olim multi sacerdotes diuinum Deo prestabant obsequium, nunc scelerati uiri execrabilis Mafometo supplicationes impendunt, et ecclesie que condam per manus episcoporum fuerant consecrate, nunc in templa sunt recte profana."

24 *Ibid.*

kao sredstvo za potporu kršćanske vjere. Ovakve okolnosti podstakle su ovog prilježnog kanonika katedrale Toleda da prihvati zapovjedničke zahtjeve svojih patrona i da im udovolji koliko god je to bilo u njegovoj moći, obavljajući prijevod u skladu sa strogim potrebama kršćanske ortodoksije.

Posljedično tome, Marko je preveo Kur'an da bi kršćani španskoga svijeta, koji nisu bili u mogućnosti da se oružjem bore protiv muslimana, mogli da se late intelektualnog oružja – znanja koje će im omogućiti dvije stvari, da pokažu neistinitost i prevaru islamskih učenja i da iznesu jasno poniženje njihova osniivača, Muhammeda, svraćanjem pažnje na navodne opačine i prevare koje je on koristio u propagiranju svoga učenja među zatucanim zajednicama.

“Ali ja, Marko, skromni kanonik ove iste [katedrale], u želji da se pokorim pravednim zahtjevima i željama obojice [mojih patrona] u ovom korisnom radu, posvetio sam se svim srcem njemu. Da bi pomogao u udovoljavanju njihova zahtjeva i želje, ja sam preveo Muhammedovu knjigu s arapskog na latinski u skladu s njihovim zahtjevima i interesima kršćanske vjere.”²⁵

Također, Marko Toledski je preveo jedno djelo o *Jedinosti Božijoj*. Ovaj tekst predstavlja najvažniji dio islamske teologije koji je napisao Ibn Tūmart. U ovom prijevodu Marko reafirmira razloge radi kojih je on preveo Kur'an prije tri godine, naglašavajući svoju namjeru da pruži kršćanima, kroz poznavanje oba djela, sredstva za borbu protiv Saracena posredstvom pobijanja njihovih učenja.

On sumira predstavljanje Muhammeda kao lika koji je bio nepošten u svome učenju, smeten u njegovu izlaganju tog učenja, bestidan u svojim riječima i protivan Kristovom učenju, kao i znatnom dijelu Staroga zavjeta, s kojim Muhammed pokazuje vrlo malo suglasja:

“Tako se Muhammed pokazao da je nepošten u svojim učenjima, smušen u svojim riječima, bestidan u svojim tvrdnjama i oprečan u svojim djelima u odnosu na Novi zakon samoga Krista, kao i mnogim stvarima u odnosu na Stari zavjet, s kojima se tek malo slaže.”²⁶

---

25 Vajda i d'Alverny, “Marc de Tolède, traducteur d'Ibn Tūmart”, 2:268 (*Prologus Alcorani*): “Ego autem, Marchus, himilis eiusdem canonicus, iustus utriusque uotis et desideris obedire sattagens in fourabili opere, quantocius operam dedi et ut uotum et desiderium eorum effectui manciparem librum Mafometi ad petitionem eorum et comodum orthodoxie fidei de arabica lingua in latinum transtuli sermonem.”

26 *Ibid.*, 2:269 (*Prologus Habentometi*): “Ille euro Mahometus in preceptis inhonestus, iu uerbis confusus, in dictis inuerecundus, in factis ipsius Nouae Legis Christi contrarius, ut in pluribus Veteri autem Testamento, in paucis consors, extitisse probatur.”

On u svome prologu zaključuje da je on, ukratko, preveo Kur'an i *Libellus Habentometi* [*Raspravu o tawhīdu* Ibn Tūmarta] tako da bi katolici, istraživa-
njem oba ova islamska teksta, pronašli tajna sredstva da ih pobiju:

“Ali ja, Marko, svećenik i kanonik Toleda, [jesam baš onaj] koji je preveo Muhammedovu knjigu, te preveo malu knjigu Ibn Tūmarta s arapskog na latinski. Ovaj drugi prijevod urađen je u kasnija vremena i na zahtjev učitelja Mauricija, nadsvećenika Toleda i izabranog biskupa Burgosa. Skriveni put za napadanje (pobijanje) laži otvoren je katoličkim ljudima koji istražuju svaku od ove dvije knjige Maura.”²⁷

Nekoliko ovih primjeraka sačuvano je u Italiji i zasigurno su mogli biti u opticaju u Firenci u vrijeme Dantea. Drugdje u ovom Zborniku [misli se na zbornik *Dante and Islam*] Thomas Burman dokazuje da je Riccoldo iz Monte Crocea (Rikoldo iz/od Monte Kročea, 1243-1320), Danteov savremenik i zemljak, mogao čitati i imati u vidu ovaj drugi prijevod Kur'ana na latinski koji je uradio Marko Toledski, kao i druge tekstove, kao što je *Liber denundationis* u glosama koje se javljaju u Parizu, Bibliothèque nationale de France, MS Arabe 384. [Nacionalna biblioteka Francuske, arapski rukopis br. 384].²⁸ Doslovni navodi namijenjeni su da pomognu potencijalnom kršćanskom čitatelju u pogledu značenja izvornog kur'anskog teksta koji se javlja u mnogim od ovih glosa. On [Rikoldo iz Monte Kročea] također koristi isti tekst Kur'ana na latinskom Marka Toledskog u komentarima i analizama izloženim u djelu *Contra Legem Saracenorum* [*Protiv saracenskih zakona*] koje je ovaj firentinski dominikanac sastavio da bi pobio učenja islama i da bi izvrgnuo ruglu Muhammedov život i djelo.

Isto se moglo desiti i drugim muslimanskim djelima poznatim i prevedenim u Španiji, kao što je *Muhammedovo putovanje u onostranost* (*Liber Scale Machometi*), koje je preveo Bonaventure iz Siene, oko 1263. godine, na dvoru Alfonsa X. Brunetto Latini, ambasador Republike Firence tokom 1259–1260. godine, živio je na istom dvoru, moleći za pomoć protiv kralja Manfreda sa Sicilije i Gibellina (pristalica njemačkog primata u Crkvi), u vrijeme kad je Mudri kralj [El Sabio – Alfonso X] još uvijek imao aspiracije na prijestolje Svetog [Rimskog]

---

27 Ibid.: “Ego autem Marcus, diaconus, Toletanus canonicus, qui librum Mafometi transtuli, rogatus postmodum a Magistro Mauricio, Toletano archidiacono et Ecclesie Burgensis electo, libellum Habentometi de Arabica lingua in Latinum transtuli sermonem; in catolicis uiris utrumque librum inspicientibus Maurorum secreta uia patet impugnandi.”

28 “How an Italian Friar Read His Arabic Qur'ān”, [“Kako je jedan italijanski fratar čitao svoj Kur'an na arapskom”] u ovom svesku [to jest u *Dante and Islam*], 94, 99, 100-105.

Carstva. Snažna razmjena naučnih, književnih i vjerskih tekstova koji pripadaju trima kulturama [jevrejskoj, kršćanskoj i islamskoj] zbivala se oko ličnosti ovog monarha. Brunetto Latini imao je priliku da se i sâm upozna s ovim tekstovima i da pokaže više nego dovoljno dodir s njima u svome djelu *Tresor*.²⁹ Među ovim tekstovima bili su prijevodi Kur'ana, kao i druga djela koja se tiču Muhammeda i islamske teologije. Budući da je bio Danteov učitelj, Brunetto je mogao upoznati Dantea o ovim tekstovima nakon svoga povratka u Italiju.³⁰

Sva ova djela kolala su u kulturnom miljeu poznoga 13. i ranog 14. stoljeća te sačinila sadržaj informacije koji je Dante mogao upotrijebiti u sastavljanju *Commediae* [Božanstvene komedije].³¹

Preveo s engleskog
Enes Karić

Napomena: Ova studija José Martíneza Gázquesa izvorno je objavljena pod naslovom “Translations of the Qur’an and Other Texts before Dante (Twelfth and Thirteenth Centuries)”, *Dante Studies, with the Annual Report of the Dante Society*, No. 125, *Dante and Islam*, 2007, 79-92; The Johns Hopkins University Press.

---

29 Julia Biolton Holloway, “Alfonso el Sabio, Brunetto Latini and Dante Alighieri”, *Thought* 60 (1985): 468-483.

30 Premda je prethodno bilo nagovještaja o važnosti arapske tradicije kod Dantea, posebno u vezi s Muhammedovim putovanjem u Raj, djelo Miguela Asina Palaciosia *La escatología musulmana en la Divina Comedia* (Madrid: E. Maestre, 1919) bilo je to koje je definitivno utvrdilo pitanje muslimanskog utjecaja na Danteovo djelo. Giuseppe Gabriel, *Dante e l’Oriente* (Bologna/Bolonja: n. Zanichelli, 1921) insistirao je na ovoj orijentaciji, a kasnije i José Muñoz Sendino, urednik, *La escala de Mahoma: Traducción del árabe al castellano, latín y francés, ordenada por Alfonso X el Sabio*, Madrid: Ministerio de Asuntos Exteriores, Dirección General de Relaciones Culturales, 1949, te Enrico Cerulli, *Il “Libro della scala” a la questione delle fonti arabo-spagnole della Divina Commedia*, Studi e testi 150, odnosno Vatican City: Biblioteca Apostolica Vaticana, 1949, objavila je prijepise *Liber scale Machometi* u latinskoj i francuskoj verziji, obje verzije su pokazale očitim paralelu u sadržaju Danteove poeme i Muhammedova putovanja u Raj.

31 Prema tome, ovaj esej obogaćuje i usložnjava stanje istraživanja (status questionis) ove problematike kada je Vicente Cantarino napisao svoje djelo: vidi Cantarino, *Dante and Islam: History and Analysis of a Controversy (Dante i islam: Povijest i analiza jedne kontroverze)*, u ovom svesku, 47. U isto vrijeme, ovaj esej znatno pojačava kontekst koji je izgradila Maria Corti, “Dante and Islamic Culture” (“Dante i islamska kultura”), također u ovom svesku, 57-75.

هوزي مارتينز غازقويز

José Martínez Gázquez

ترجمات القرآن وغيره من النصوص الإسلامية قبل دانتي (القرن الثاني والثالث عشر)

Translations of the Qur'an and Other Islamic Texts before Dante (12th And 13th Centuries)

ملخص: تتناول هذه الدراسة في أساسها ترجمات القرآن وغيره من النصوص الإسلامية المعمولة قبل دانتي والذي عاش في الفترة ١٢٦٥-١٣٢١ م. ومما في الدراسة أيضا معطيات عن مساعي بطرس الميجل (Petrus Venerabilis) في ترجمة القرآن إلى اللاتينية ووصف دور روبرتوس كيتننس (Robertus Kettenensis) في ذلك، كما فيها أيضا معلومات عن ماركو الطليطي (Marc of Toledo) والذي قام كذلك بترجمة القرآن إلى اللاتينية. وتضم الدراسة أيضا وصفا للكثير من الأعمال اللاتينية الأخرى المعمولة في القرن الحادي والثاني والثالث عشر، وأما الأعمال الرئيسية فموجودة في المجموعة الطليطية (Corpus Toletanum) الخاصة بالنصوص الإسلامية.

Summary: This study deals mainly with Latin translations of the Qur'an and other Islamic texts that were done before Dante's lifetime (1265-1321). This study provides information on the efforts of Peter the Venerable (Petrus Venerabilis) to undertake the translation of the Qur'an into Latin, and describes the role of Robert Kettenensis (Robertus Kettenensis) in this. Also, the study provides information about Marc of Toledo, who is also a translator of the Qur'an into Latin. The study contains descriptions of many other works in Latin that were done in the eleventh, twelfth and thirteenth centuries, and the key works are safeguarded in the Toledo Collection (Corpus Toletanum) of Islamic texts.

Svršenici i svršenice naših medresa u 2023. godini

Gazi Husrev-begova medresa - Sarajevo

Svršenici: IV A

Ahmed Abdullah, Sarajevo
Aletić Hasan, Travnik
Arnautović, Visoko
Bajraktarević Elmir, Gračanica
Bešlić Ahmed, Njemačka
Borovina Hamza, Sarajevo
Bošnjak Muhamed, Zenica
Čehaja Muhamed, Bugojno
Čehajić Ilhan, Visoko
Čolaković Jusuf, Olovo
Dedagić Murat, Sarajevo
Fejzić Muhedin, Sarajevo
Grabus Muhamed, Zenica
Gracić Bakir, Sarajevo
Grbić Imran, Sarajevo
Ibrahimović Tarik, Sarajevo
Ibrić Malik, Brčko
Isaković Ahmed, Zenica
Kapo Mirzet, Ilijaš

Kruško Ahmed, Tešanj
Muhić Dino, Goražde
Mujanović Abdul Kadir, Švicarska
Muminović Ahmed, Prozor
Muratović Imad, Zavidovići
Muslim Hamza, Sarajevo
Neradin Faris, Kiseljak
Pehilj Muhammed, Sarajevo
Selimović Muhamed, Srebrenik
Shamseldin Huzeifa, Sarajevo
Slomović Feđa, Sarajevo
Šljivo Adnan, Kakanj

Razrednik:
Elmir Mašić

Svršenici: IV B

Alihodžić Sabahudin, Visoko
Avdović Amela, Sarajevo
Begić Sara, Kakanj

Bukva Jusuf, Visoko
Daut Nejla, Visoko
Delibašić Sumejja, Kakanj
Deševac Sumejja, Sarajevo
Džafo Bakir, Sarajevo
Goralija Lamija , Kakanj
Hadžihasanović Alija, Sarajevo
Hajrić Hamza, Kanada
Hurem Samija, Fojnica
Huseljić Adna, Visoko
Huseljić Amela, Zenica
Husić Lamija, Sarajevo
Imamović Tarik, Jajce
Jašarević Hilal, Zenica
Kadrić Esmā, Sarajevo
Kahrić Harun, Jajce
Karavdić Sanel, Visoko
Kusur Amina, Odžak
Mehmedović Nihad, SAD
Memić Ahmed, Sarajevo
Mustafić Mehmedalija, Sarajevo
Omerdić Muamer, Goražde
Pozder Emina, Sarajevo
Ramić Semina, Sarajevo
Tinjak Nejra, Sarajevo
Zečević Ibrahim, Visoko

Razrednik:
Naser Mehmedović

Svršenice: IV C

Abadžija Dalila, Zenica
Balaš Lamija, Sarajevo
Bešlić Šejma, Sarajevo
Bubalo Amina, Konjic
Bubalo Hana, Konjic
Čovrk Dalila, Sarajevo
Čosić Asja, Zenica
Demirović Tesnim, Novi Pazar
Đulabić Kalila, Bugojno
Hatibović Lejla, Sarajevo
Hiyari Nebila, Sarajevo
Huseinović Merjem, Kiseljak

Ibrica Amila, Hadžići
Ibrica Lamija, Hadžići
Karzić Sumejja, Kakanj
Kilim Amina, Cazin
Kurtanović Adna, Sarajevo
Maglić Ajna, Sarajevo
Memišević Advija, Visoko
Mujkić Ilma, Zavidovići
Mulalić Merjem, Sarajevo
Poljak Lamija, Sarajevo
Purković (Amir) Amina, Maglaj
Salihović Nurudina, Sarajevo
Salkić Amina, Sarajevo
Smajić Ildana, Kiseljak
Suša Sumeja, Visoko
Topoljak Zilka, Vitez
Valentić Lamija, Zenica

Razrednica:
Muška Memišević

Svršenice: IV D

Ahmić Lamija, Zenica
Ajkunić Aiša, Jajce
Bajramović Anisa, Zavidovići
Begović Sumeja, Gornji Vakuf-Uskoplje
Crnomerović Amila, Sarajevo
Čoloman Nejra, Zenica
Hadžić Fatima, Kakanj
Hasanbašić Amina, Maglaj
Hašić Sumeja, Cazin
Hodžić Fatima, Vogošća
Hodžić Sara, Maglaj
Junuz Semra, Priboj
Kadić Zerina, Kiseljak
Kruščica Amina, Sarajevo
Kukuljac Nejra, Sarajevo
Maslo Silma, Sarajevo
Muhibić Džeja, Tarčin
Mujić Ehlimana, Željezno Polje
Musa Fatima, Ilijaš
Nesimović Hana, Bosanska Krupa
Nezirović Mirhunisa, Konjic

Pleh Zerisa, Sarajevo
Pozder Nejla, Sarajevo
Sherbi Sumejja, Sarajevo
Sinanović Belma, Željezno Polje
Striković Merjem, Sarajevo

Taljić Džehva, Sarajevo
Terzić Amina, Prijedor
Vuković Fatima, Kiseljak

Razrednica:
Senaida Gerin

Medresa „Džemaludin-ef. Čaušević“ Cazin

Svršenici: IV A

Al Tarab Feras, Bihać
Bajrić Emanulah, Bužim
Duranović Dželil, Bužim
Hadžić Džeplan, Cazin
Isaković Benjamin, Bužim
Isaković Elmedin, Bosanski Novi
Karamujić Hamza, Sanski Most
Kauković Muemil, Bužim
Mehić Emrah, Bužim
Muhamedagić Ajdin, Bihać
Murgić Emre, Velika Kladuša
Nasufović Mehmed, Bihać
Pajalić Esad, Bužim
Pehlić Ibro, Velika Kladuša
Tabaković Kenan, Velika Kladuša
Tričić Ibrahim, Cazin

Razrednik:
Harun Pajić

Svršenice: IV B

Alijagić Emina, Bihać
Burzić Maida, Bužim
Čelebić Mahmut, Bihać
Dizdarević Nejra, Bužim
Duranović Almin, Bužim
Halilagić Admira, V. Kladuša
Handanović Amina, Bužim
Hodžić Dželila, Cazin
Ičanović Emra, Bužim
Jukić Ferhad, Bihać
Kišmetović Sumeja, Bužim

Kovačević Hena, Bužim
Krkalić Zeid, Bužim
Mašić Ema, Bihać
Šiljdedić Mirza, Bihać
Šljivar Ajla, Bužim
Veladžić Dina, Velika Kladuša

Razrednik:
Elmir Mehmedović

Svršenice: IV C

Alešević Sumeja, Bužim
Atajić Ajla, Bosanska Krupa
Bajrektarević Nahla, Bihać
Balčinović Almina, Velika Kladuša
Burnić Amina, Sanski Most
Burzić Senada, Bužim
Cinac Naira, Bužim
Čaušević Nudžejma, Velika Kladuša
Čehić Šejma, Sanski Most
Dedić Hava, Bihać
Durdžić Neira, Cazin
Durić Merjem, Bužim
El Karim Fatima, Cazin
Haralčić Ferida, Bužim
Kličić Amina, Cazin
Kovačević Sara, Velika Kladuša
Mulalić Merjema, Bužim
Pajalić Adila, Bužim
Šahinović Hana, Bužim
Šahinović Lamija, Cazin

Razrednik:
Nadija Topčagić

Elči Ibrahim-pašina medresa u Travniku

Svršenici: IV A

Begzadić Mustafa, Ilijaš
Buljina Jahja, Busovača
Dogan Amar, Jajce
Đulan Ismail, Zenica
Grabus Faris, Vitez
Grabus Tarik, Žepče
Haseljić Ahmed, Novi Travnik
Jašarević Amar, Bugojno
Kalajdzija Amar, Travnik
Karać Ahmed, Novi Travnik
Karać Alija, Novi Travnik
Mehanović Arnes, Novi Travnik
Mekić Ahmed, Busovača
Mekić Kasim, Travnik
Mešinović Hasan, Zenica
Mrako Sulejman, Jajce
Mucić Muhammed, Zenica
Prijjić Emrah, Bugojno
Ramić Emin, Busovača
Sarajlić Ishak, Zenica
Sinanović Ismail, Žepče
Skejić Ahmed, Sarajevo
Sušić Rijad, Zavidovići
Turudić Harun, Jajce

Razrednik:
Ahmed Omerdić

Svršenici: IV B

Ćeleš Haris, Skender Vakuf
Derlić Nezir, Žepče
Dervišević Ensar, Dobož Istok
Fuško Almedin, Travnik
Garanović Sabahudin, Zenica
Habibić Faris, Novi Travnik
Hasanović Munever, Travnik
Hodžić Adem, Busovača
Hodžić Dženis, Zenica
Huskić Eldar, Zenica
Ibranović Muhamed, Travnik

Imamović Ahmed, Bugojno
Kovačević Eldin, Zenica
Lužić Muhamed, Zenica
Mehanović Vahidin, Novi Travnik
Memić Mehdi, Novi Travnik
Pašić Muhamed, Busovača
Rebihić Muhamed, Vitez
Salkica Salih, Travnik
Sejdić Nihad, Travnik
Selimović Edin, Travnik
Skopljak Firdus, Novi Travnik
Talić Faris, Vitez

Razrednik:
Husein Tutić

Svršenice: IV C

Alagić Nermina, Kotor Varoš
Alihodža Azra, Travnik
Ćerim Sumejja, Zenica
Dubravić Merjema, Žepče
Džaja Lejla, Prnjavor
Fejzić Razija, Žepče
Hamzakadić Aiša, Donji Vakuf
Hasanagić Amra, Vitez
Hasić Amina, Wels, AUSTRIA
Imamović Sara, Zenica
Karaga Ismihana, Jajce
Karajčić Merima, Jajce
Mušanović Amina, Skender Vakuf
Osmić Merisa, Kiseljak
Salkić Sajra, Skender Vakuf
Sarajlić Meliha, Vitez
Šabić Hatidža, Zenica
Šabić Merjema, Zenica
Tolja Haira, Novi Travnik
Vrebo Adna, Bugojno
Zlatić Emina, Travnik
Zolota Melika, Travnik

Razrednica:
Lejla Porča

Svršenice: IV D

Bećirović Hajrija, Željezno Polje
Bilić Nejla, Kotor Varoš
Brahim Brahimi Emel, Zenica
Brkić Adna, Gradiška
Čajlaković Rasema, Zenica
Fazlić Adila, Kalesija
Hasanović Amna, Travnik
Hazić Naida, Zenica
Jašarević Adna, Zenica
Karahasanović Amera, Zenica
Kermo Naida, Busovača
Keserović Ilma, Zavidovići
Kokić Umi Hana, Travnik
Milanović Semina, Gornji Vakuf
Muhic Amina, Jajce
Okanović Ifeta, Žepče
Pezić Ismihana, Busovača
Rahmanović Aida, Tešanj
Redžić Rahma, Jajce
Rubanović Amila, Travnik
Spahić Almedina, Vitez
Stupar Medina, Zenica

Razrednica:
Nejra Muratović

Svršenice: IV E

Cetin Mehina, Bugojno
Crnac Amna, Jajce
Dervišić Isra, Bugojno
Emušić Maida, Travnik
Grizić Merjem, Novi Travnik
Hasičić Nejla, Zavidovići
Hasić Amila, Zenica
Horić Nejra, Zenica
Kozlić Esmā, Zenica
Livnjak Belma, Vitez
Mehić Amira, Zavidovići
Mujić Fatima, Žepče
Omerović Halima, Teslić
Pezić Nejla, Busovača
Sažić Nejla, Travnik
Sinanović Lejla, Novi Travnik
Šahman Hajrija, Jajce
Šakić Esmā, Travnik
Škrbo Alija, Bugojno
Telalović Amna, Zenica
Zahirović Belma, Novi Travnik

Razrednica:
Denana Bajraktarević

Berham-begova medresa – Tuzla

Svršenici: IV A

Alić Ubejdulah, Kalesija
Alimanović Tarik, Zavidovići
Avdibašić Ahmed, Tuzla
Bečić Muhamed, Kalesija
Čeliković Azur, Lukavac
Čokić Rizo, Brčko
Demirović Muhamed, Banovići
Dizdarević Osman, Gračanica
Duraković Ammar, Gradačac
Hasikić Harun, Brčko

Hatunić Muhamed, Lukavac
Husanović Bahrudin, Tešanj
Ibrahimović Hamza, Gračanica
Ikanović Muhammed, Banovići
Imamović Amir, Tuzla
Junuzović Tarik, Zvornik
Mrahorović Muhamed, Banovići
Mujkanović Ajdin, Tešanj
Muratović Samed, Srebrenik
Nukić Ajdin, Živinice
Orlović Muaz, Bratunac
Planić Nijaz, Živinice

Ramić Maid, Gradačac
Salkanović Muhamed, Tešanj
Salkić Mahir, Brčko
Sejranić Amer, Tuzla
Smajlović Kerim, Brčko
Šadić Harun, Čelić
Vežzović Fehrudin, Kladanj

Razrednik:
Amir Hodžić

Svršenici: IV B

Bahić Anel, Gradačac
Baković Bakir, Brčko
Baščelić Osman, Srebrenik
Bikić Mehmedalija, Kalesija
Bilajac Muamer, Gradačac
Čebić Amar, Zavidovići
Ćeman Ahmed, Tešanj
Dedić Emir, Živinice
Dedić Muhamed, Tuzla
Huremović Imran, Novi Grad, Sarajevo
Huremović Osman, Sapna
Husić Omer, Gračanica
Jašarević Hamza, Srebrenik
Joldić Semir, Zavidovići
Kurtalić Imran, Brčko
Mehmedović Miralem, Tuzla
Mehmedović Nurija, Zvornik
Mujkanović Abdulah, Bijeljina
Okić Ahmed, Srebrenik
Omerović Harun, Tuzla
Oruč Humejd, Tuzla
Pjanić Harun, Kalesija
Poturak Emir, Brčko
Razić Maid, Tuzla
Sinanović Tarik, Tuzla
Softić Harun, Tuzla
Tokić Abdulah, Lukavac
Tukić Dženan, Gračanica
Vrabac Amil, Tuzla

Razrednici:
Fadil Alić
Nedžad Vehabović

Svršenice: IV C

Ahmeljčić Rejhana, Srebrenik
Alić Adna, Tuzla
Avdić Erna, Kalesija
Bečić Maida, Lukavac
Beganović Kanita, Zavidovići
Čamdžić Elma, Tuzla
Čikarić Mirha, Kalesija
Čolaković Nudžejma, Brčko
Delić Minela, Živinice
Đuherić Esmā, Tešanj
Hadžić Melika, Kalesija
Halilović Merima, Živinice
Hodžić Lamija, Tešanj
Hukić Aja, Tuzla
Ibrišević Rejhana, Živinice
Kaljević Amina, Tuzla
Kurdić Ajla, Tešanj
Memišević Enisa, Brčko
Mešaljić Amina, Tuzla
Muhamedbegović Sumeja, Živinice
Mujanović Hanan, Brčko
Mujčinović Lamija, Čelić
Numanović Amina, Brčko
Okanović Amina, Tuzla
Okić Sadeta, Srebrenik
Omerović Amina, Tuzla
Omić Almira, Živinice
Osmanović Azema, Živinice
Sinanović Adna, Zavidovići
Solo Dželila, Tešanj
Tirić Medina, Brčko

Razrednica:
Alma Buljubašić

Svršenice: IV C

Ahmetagić Sumeja, Gradačac
Alibašić Minela, Živinice
Aličić Fatima, Doboj Jug
Bašić Emina, Živinice
Čović Arnela, Tuzla

Efendić Iman, Goražde
Gutić Amina, Kalesija
Halidović Nedžma, Gračanica
Hercegovac Almira, Kalesija
Hodžić Hatidža, Živinice
Hodžić Nejla, Kalesija
Ibrahimović Sumeja, Gradačac
Jahić Emina, Kalesija
Kadrić Amra, Gračanica
Karić Nedžmija, Živinice
Karić Sunita, Doboj Istok
Kruško Sumeja, Tešanj
Mahovkić Sumeja, Banovići

Mrkonjić Amina, Zavidovići
Mulić Ajla, Živinice
Mustafić Amela, Vlasenica
Ramić Sumejja, Tešanj
Salkanović Aldina, Odžak
Selimović Elmedina, Tuzla
Šerifović Džana, Čelić
Šišić Belma, Čelić
Zukić Tahira, Čelić

Razrednica:
Jasmina Rahmanović

Medresa „Osman ef. Redžović“ Veliko Čajno, Visoko

Svršenici: IV A

Aličković Hamza, Visoko
Alihodžić Harun, Visoko
Alijagić Haris, Visoko
Arnautović Omer, Kakanj
Bahtanović Imran, Ilijaš
Bajramović Harun, Visoko
Bečarević Eldar, Visoko
Čamdžić Ismar, Tešanj
Durić Fatih, Visoko
Fatić Faris, Vogošća
Gačić Bilal, Kakanj
Gljiva Ali, Ilijaš
Halilović Hamza, Zenica
Hercegljija Ahmed, Visoko
Hrustić Alen, Kakanj
Isaković Davud, Zenica
Kapetanović Emrah, Visoko
Kaplan Tarik, Visoko
Karavdić Hamza, Visoko
Muratović Haris, Breza
Murtić Ali, Visoko
Pačo Sulejman, Vogošća
Pinjić Muhamed, Visoko
Tokmić Ahmed, Tešanj

Razrednik:
Suad Smailhodžić

Svršenice: IV B

Aliu Amra, Sarajevo
Avdić Adna, Ilidža
Bešić Lejla, Visoko
Bešlija Emina, Ilijaš
Fejzagić Emina, Visoko
Fejzić Helmina, Ilidža
Išerić Merjema, Sarajevo
Jusić Armina, Zenica
Kaldžija Hadžera, Visoko
Karić Nejra, Sarajevo
Podojak Nudžejma, Maglaj
Sačić Amna, Vogošća
Smailhodžić Sumeja, Vogošća
Smajić Tajra, Visoko
Šabanović Eldina, Zenica
Šabić Džejlana, Visoko
Šečerović Lejla, Kiseljak
Vatreš Sadžida, Sarajevo

Razrednica:
Mirnesa Čehajić

Sbršenice: IV C

Alić Nedžla, Vogošća
Berhamović Mubera, Visoko
Bešlija Merjema, Olovo
Bulut Džejlana, Kiseljak
Fejzić Asima, Sarajevo
Fiuljanin Mirela, Ilidža
Ibrahimpahić Hatidža, Kakanj
Jahić Sumejja, Zenica
Javorovac Azra, Sarajevo

Jusić Ajša, Visoko
Kovačević Zlatka, Zenica
Kozlić Delila, Zenica
Muslija Amina, Visoko
Omanović Aida, Visoko
Omerović Nasiha, Sarajevo
Plećan Ediba, Olovo
Salkić Zejneb, Zenica
Šarac Namira, Fojnica

Razrednica:
hfz. Saida Aličković

Karađoz-begova medresa u Mostaru

Svršenici: IV A

Duraković Muhamed, Konjic
Maksumić Muhamed, Konjic
Memić Salem, Konjic
Memić Smajil, Konjic
Rahimić Bakir, Mostar
Crnomerović Muhamed, Mostar
Kadić Vedad, Jablanica
Mezit Imran, Mostar
Mujkić Emrah, Travnik
Gvozden Dalila, Gornji
Vakuf
Žuškić Ajdina, Mostar
Mujić Edina, Mostar
Cokoja Majla, Mostar
Ramić Lamija, Tomislavgrad
Džiho Enida, Mostar
Selimhodžić Ilma, Prozor
Kara Medina, Mostar
Đulić Samra, Gornji Vakuf
Poljo Amina, Sarajevo
Šuta Šejma, Čapljina

Razrednik:
Harun Macić

Svršenice: IV C

Dzajić Melika, Konjic
Baralija Selma, Mostar
Čevra Belkis, Mostar
Čomaga Izet, Konjic
Čustović Ibrahim, Mostar
Drežnjak Emir, Mostar
Donlagić Bakir, Livno
Đulić Sara, Mostar
El Sharkawi Ismail, Sarajevo
Gološ Halima, Mostar
Hodžić Armina, Prozor
Hujić Hanan, Hadžići
Marić Sadžid, Mostar
Milišić Selma, Mostar
Mustafić Lejla, Konjic
Nuhic Enisa, Konjic
Pašić Jusuf, Sarajevo
Smajilović Larisa, Jablanica
Zahirović Omer, Mostar
Hadrović Emrah, Olovo

Razrednica
Harisa Ćukle

Svršenici: IV B

Bilanović Adna, Konjic
Blagajac Adla, Mostar

Brajević Bakir, Mostar
Čatić Harun, Mostar
Demirović Jasmina, Konjic
Hindić Rešad Hasan, Mostar
Hadžić Dalila, Vogošća
Hrnjica Amna, Konjic
Hrnjica Ensar, Konjic
Jugo Dželila, Mostar
Memić Afan, Mostar
Nuković Merjem, Sarajevo

Obradović Samir, Mostar
Opijač Anesa, Stolac
Selimić Ašja, Stolac
Selimović Majra, Prozor
Serdarević Hamza, Mostar
Tabaković Abdulah, Mostar
Topalović Ismir, Mostar
Tule Hamza, Mostar

Razrednik:
Elmedin Ljevo

Medresa „Gazi Isa-beg“ Novi Pazar

Svršenici: IV-a/1 razreda

Avdović Bakir, Sjenica
Beriša Abdullah, Beograd
Bralić Dževad, Skoplje
Ćosović Haris, Novi Pazar
Dautović Seid, Rožaje
Dedić Velid, Novi Pazar
Eminović Zeid, Novi Pazar
Feković Šefgik, Tutin
Ibrahimović Seid, Novi Pazar
Ismetović Bajram, Prizren
Jasavić Hamza, Plav
Koničanin Ismail, Novi Pazar
Mašović Esmir, Novi Pazar
Preljeveć Fatih, Tutin
Rebronja Mustafa, Novi Pazar
Sinanović (Ismet) Armin, Tutin
Tosuni Muhamed, Prizren
Vragić Emin, Novi Pazar
Zahirović Benjamin, Novi Pazar

Razrednik:
Muhedin ef. Latifović

Svršenici: IV-a/2 razreda

Alić Muamer, Novi Pazar
Alomerović Amar, Tutin
Balićevac Nail, Prijepolje
Bilalović Abdussamed, Sjenica

Bronja Hamza, Sjenica
Eminović Ahmed, Tutin
Fijuljanin Velid, Sjenica
Hadrović Ahmedin, Novi Pazar
Hasanagić Arijan, Priboj
Kurbardović Eldin, Rožaje
Ljajić Armin, Novi Pazar
Ljajić Ismail, Sjenica
Murić Belmin, Rožaje
Metjahić Muhamed, Novi Pazar
Numanović (Sead) Hamed, Tutin
Omerović Muhamed, Novi Pazar
Omerović Fahrudin, Tutin
Omerović Emin, Tutin
Sadović Seid, Tutin
Tutić Ahmed, Tutin
Zukorlić Imran, Novi Pazar
Zukorlić Umejir, Novi Pazar

Razrednik:
hfz. Mirfat ef. Fijuljanin

Svršenice: IV-b/1

Ademović Meliha, Njemačka
Ahmetović Dženisa, Novi Pazar
Balić Sajma, Novi Pazar
Bihorac Aida, Sjenica
Bilalović Umeja, Sjenica
Demirović Samela, Novi Pazar
Dreković Jasmina, Kasel-Njemačka

Džanković Badema, Novi Pazar
Fijuljanin Nejla, Novi Pazar
Hajrović Sumeja, Novi Pazar
Hasanović Ajla, Novi Pazar
Hasanović Rijalda, Novi Pazar
Jašarević Armina, Novi Pazar
Leković Ramiza, Novi Pazar
Kujović Melida, Novi Pazar
Kurtanović Selma, Novi Pazar
Kurtanović Rafeta, Novi Pazar
Mehmedović Emina, Novi Pazar
Memović Errnesa, Prijepolje
Pepić Delila, Novi Pazar
Rebronja Aiša, Novi Pazar
Redžović Dženana, Novi Pazar
Redžepović Eman, Novi Pazar
Smailagić Anida, Novi Pazar

Razrednica:
Selma Hadžić

Svršenice: IV-b/2

Avdović Fatma, Novi Pazar
Biševac Elmedina, Novi Pazar
Bulić Ilhana, Novi Pazar
Crnovršanin Belkisa, Novi Pazar
Ćosović Sehada, Prijepolje
Dedić Semina, Novi Pazar
Eminović Halisa, Kanada
Faković Mirzeta, Tutin
Jusufović Aiša, Novi Pazar

Ljajić Emina, Novi Pazar
Ljajić Ilhana, Novi Pazar
Malić Delila, Novi Pazar
Mekić Dina, Novi Pazar
Muratović Suhejla, Novi Pazar
Mustafić Medina, Novi Pazar
Numanović Emina, Novi Pazar
Nurović Adna, Novi Pazar
Nurović Amina, Novi Pazar
Nicević Adna, Novi Pazar
Ramičević Bedrija, Novi Pazar
Šabanović Aila, Novi Pazar
Škrijelj Aiša, Novi Pazar
Škrijelj Adla, Novi Pazar
Zejnelović Amina, Novi Pazar

Razrednica:
Zukorlić Esada

Svršenice: IV-C razredu

Aadrović Sara, Berane
Camić Sara, Rožaje
Grahovac Dina, Tutin
Husović Elma, Rožaje
Kujević Sumeja, Rožaje
Kojić Sumeja, Peć
Kurtanović Merjem, Tutin
Omerović Amina, Tutin

Razrednica:
Melisa Nurković

Medresa "Mehmed Fatih" - Podgorica

Svršenici: IV A

Adžiablahović Edin, Podgorica
Bibić Amel, Rožaje
Ćorović Amel, Bijelo Polje
Geljić Abdulaziz, Pljevlja
Hodžić Merdan, Rožaje
Jasharaj Eldin, Podgorica
Lekić Bekir, Cetinje
Ličina Almedin, Bijelo Polje
Murić Mirza, Kalmar, Švedska
Nurković Anes, Rožaje
Ramović Elvedin, Wayne SAD

Razrednik:
Afan Latić

Svršenice: IV B

Alošević Anesa, Bar
Bećović Anisa, Podgorica
Demirović Mevlid, Bar
Dermaja Hasan, Brescia Italija
Drešević Mensura, Podgorica
Drešević Samira, Podgorica
Đoković Hamza, Podgorica
Gjoković Ensar, Podgorica
Hajdarović Besian, Bar
Jaji Armend, Podgorica
Kalabović Anida, Bar
Llesheviq Mersiha, Bar
Ljiković Emira, Bar
Ljuljanović Abida, Podgorica
Ljuljanović Arta, Podgorica
Mujezić Arbnora, Bar
Niković Elvedina, Bar
Ramović Ajla, Bar
Tula Merisa, Bar

Razrednica:
Fahreta Giljić

Svršenici: IVC

Bibuljica Sumejja, Podgorica
Čekić Minela, Podgorica
Diker Ayşenur, Eskişehir, R. Turska
Djukatani Mehrema, Podgorica
Huremović Ajla, Berane
Kočić Lamija, Podgorica
Mujanović Senida, Podgorica
Orahovac Ajla, Podgorica
Pajazitaj Merlinda, Podgorica
Pepić Najla, Podgorica
Radončić Šejla, Plav
Hassan Essaka Ruba, Ghana
Hassan Essaka Sadia, Ghana
Toskić Dina, Podgorica
Velović Hava, Bar

Razrednik:
Sead Višnjic

Svršenici: IV D

Bektešević Said, Berane
Elezović Emin, Bar
Falja Ibrahim, Rožaje
Kaplani Senil, Prizren
Karoović Ajrin, Pljevlja
Kolić Kenan, Pljevlja
Kolić Kerim, Pljevlja
Muminović Amar, Podgorica
Muratović Mirza, Berane
Murić Rejhan, Berane
Nurković Amin, Rožaje
Rujović Belmin, Rožaje

Razrednik:
Mirsad Hadrović

|

Svršenice: IV R odjeljenje u Rožajama:

Fejzić Saliha, Rožaje
Halilović Dalila, Rožaje
Hasanović Lejla, Bijelo Polje
Hasić Ernesa, Hameln
Kuč Edina, Rožaje
Kurpejović Amira, Rožaje
Nurković Edina, Rožaje
Nurković Velida, Rožaje

Osmanović Ajla, Berane
Pepić Emina, Rožaje
Plunac Selma, Tutin- Srbija
Ramčilović Asmera, Berane
Ramdedović Amina, Berane
Salihović Merdija, Rožaje
Šabović Adaleta, Rožaje
Zukorlić Bahar, Istanbul

**Razrednica:
Hadžić Samra**

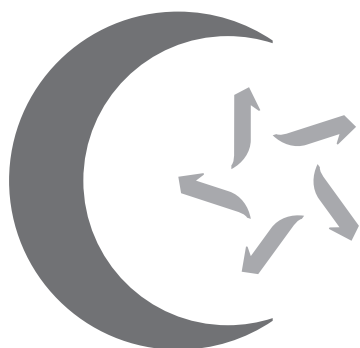
Medresa / Islamska gimnazija „Dr. Ahmed Smajlović“ – Zagreb

Maturanti 2022./2023.

Abdiji Edona
Abdiji Zirefe
Abdullah Begić Alisha
Beganović Dženeta
Dizdarević Adna
Idrizi Fatmira
Martinović Dino
Mehmedović Nejla
Melkić Sara
Mešić Lukman
Modronja Adna

Omanović Alma
Opardija Iman
Peunić Melani
Pezereović Edvin
Seferagić Melissa
Šabić Amina
Škaljić Tarik
Terzić Mirela
Useini Miran
Vilić Nejla

**Razrednica:
Katarina Friščić**

Službeni dio

Aktivnosti Vijeća muftija

Broj: 18-03-2-3764-2/23

Datum: 16. rebi'ul-ahir 1445. god. po H.

31. oktobar 2023. godine

Na osnovu člana 10. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i osmoj redovnoj sjednici, održanoj u Novom Pazaru dana 16. rebi'ul-ahira 1445. god. po H., odnosno 31. oktobra 2023. godine, donijelo je sljedeću

IZJAVU

Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini s dubokom žalošću i tugom izražava suosjećanje sa nevinim žrtvama brutalnih napada na civile i civilne objekte u Gazi. S velikom zabrinutošću vidimo kako događaji na Bliskom istoku pokazuju zabrinjavajuće podjele u Evropi i širom svijeta, što vodi u nepovjerenje i predrasude koje potiču dalje napetosti, trpljenje i patnju velikog broja ljudi.

Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini svoje djelovanje zasniva na islamskom učenju o miru, dobrobiti, stabilnosti i dostojanstvu ljudskog roda i posebno muslimana Bošnjaka u Bosni i Hercegovini, domovinskim zemljama i svim zemljama u kojima žive. Vijeće muftija naglašava da nasilje koje je kao plamen obuhvatilo Bliski istok utječe na živote miliona ljudi na svijetu. Islamsko učenje ne prihvata nasilje i terorizam, strogo osuđuje ubijanje civila, kidnapovanje ljudi, neosnovano zatvaranje i činjenje bilo koje vrste terora. Vijeće muftija poziva sve državne subjekte na poštivanje Međunarodnog humanitarnog prava i zaštitu ljudskih života i sakralnih objekata. Poštujemo pravo građana da mirnim demonstracijama izražavaju svoje stavove ali da se suzdrže od govora koji nije u skladu s islamskom etikom i poštivanjem pravnih propisa, te pozitivnog pravnog reda.

Pozivamo nosioce vlasti u Bosni i Hercegovini i regionu, predstavnike medija da se suzdrže od generalizirajućih ocjena sukoba na Bliskom istoku i da izbjegnju retoriku koja vodi vjerskim podjelama.

Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini poziva Međunarodnu zajednicu na hitni prekid ratnih dejstava, da zaštiti živote ljudi u Gazi, zaustavi ubijanje civila, djece i žena, uspostavi humanitarne koridore i omogući nesmetan dostup do vode, hrane, higijenske i zdravstvene pomoći.

Nužno je poštovati živote svih ljudi podjednako Palestinaca i Izraelaca, živote svih ljudi kako nas uči Kur'an: *“Ako neko ubije nekoga koji nije ubio nikoga, ili onoga koji na Zemlji nered ne čini – kao da je sve ljude poubijao; a ako neko bude uzrok da se nečiji život sačuva, - kao da je svim ljudima život sačuvaio.”* (Kur'an, El-Maide, 32)

Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini poziva na pravедno, dugoročno dvodržavno rješenje sukoba između Izraela i Palestine, život u miru, poštivanje individualnih i kolektivnih prava. Muslimani i Jevreji u Bosni i Hercegovini dijele višestoljetno iskustvo zajedničkog života. Vijeće muftija jasno izražava svoj stav protiv antisemitizma i islamofobije i poziva sve vjernike da u skladu s bosansko-hercegovačkom tradicijom koncepta komšiluka i zajedništva nastave graditi društvo u kojem se svi vjernici i građani osjećaju sigurni i prihvaćeni u svome identitetu.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-3964-2/23

Datum: 18. rebi'ul-ahir 1445. god. po H.

2. novembar 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na svojoj trideset i osmoj redovnoj sjednici, održanoj u Novom Pazaru dana 16. rebi'ul-ahira 1445. god. po H., odnosno 31. oktobra 2023. godine, razmatrajući zahtjev Medžlisa Islamske zajednice Cazin za izmjenu Zaključka Rijaseta broj 03-HN-548-1/09 od 18.3.2009 godine a koji je predstavila Vakufska direkcija, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Predmet se vraća Vakufskoj direkciji i Medžlisu Islamske zajednice Cazin na doradu, radi provjere navoda u zahtjevu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Cazin i Vakufska direkcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-3965-2/23

Datum: 18. rebi'ul-ahir 1445. god. po H.
2. novembar 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na svojoj trideset i osmoj redovnoj sjednici, održanoj u Novom Pazaru dana 16. rebi'ul-ahira 1445. god. po H., odnosno 31. oktobra 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost Medžlisu IZ Cazin da može izvršiti transformaciju/ eksproprijaciju dijela vakufske nekretnine označene označene kao k.č. broj 59, u naravi livada, površine 1168 m² i šuma 234 m², upisane u PL broj 69, KO Ponjevići u površini od 12 m² na način da se ista ustupi kroz eksproprijaciju u korist Grada Cazin za iznos od 1,50 KM po m², što ukupno iznosi 18,00 KM.

Obavezuje se Medžlis IZ Cazin da dobijena finansijska sredstva utroši u zaštitu i unapređenje istoimenog vakufa.

Zadužuje se Medžlis IZ Cazin da Vakufskoj direkciji dostavi izvještaj nakon realizacije predmetne transformacije.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Cazin i Vakufska direkcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-3966-2/23

Datum: 18. rebi'ul-ahir 1445. god. po H.
2. novembar 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na svojoj trideset i osmoj redovnoj sjednici, održanoj u Novom Pazaru dana 16. rebi'ul-ahira 1445. god. po H., odnosno 31. oktobra 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost Medžlisu IZ Doboj da u korist JP Elektroprivreda d.d. Sarajevo s ciljem postavljanja srednjonaponskog voda i stuba može ustanoviti pravo služnosti na dijelu vakufskih nekretnina označenih kao k.č. broj 606 i k.č. broj 488 u skladu sa situacijom lokacije uz sljedeće uvjete:

Da projektna dokumentacija kao i kompletna postavka bude izrađena na način da ne ugrožava eventualno buduće izdavanje građevinske dozvole na predmetnim nekretninama, a u koliko postavljena instalacija bude smetnja MIZ Doboj, JP Elektroprivreda d.d. Sarajevo se obavezuje izvršiti izmještanje beton-skih stubova i postavljanje elektroenergetskih kablova o svom trošku.

Za uspostavu prava služnosti utvrđuje se jednokratna naknada u iznosu od 5.000,00 KM. Iznos od 2.000,00 KM uplatiti će JP elektroprivreda BiH d.d. Sarajevo, a 3.000,00 KM uplatiti će Semir Mešić.

Stavlja se van snage prethodno doneseni Zaključak po ovom pitanju broj 04-1-66-2/23 od dana 06.04.2023. godine.

Za provođenje ovog zaključka obavezuju se Medžlis IZ Doboj i Vakufska di-rekcija.

Obavezuje se Medžlis IZ Doboj da dostavi Vakufskoj direkciji izvještaj o re-alizaciji zaključka.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-3967-2/23

Datum: 18. rebi'ul-ahir 1445. god. po H.

2. novembar 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na svojoj trideset i osmoj redovnoj sjednici, održanoj u Novom Pazaru dana 16. rebi'ul-ahira 1445. god. po H., odnosno 31. oktobra 2023. godine, razmatrajući zahtjev Medžlisa Islamske zajednice Jajce o promjeni namjene Hadadan džamije u Islamski edukativno-kulturni centar, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Odgada se donošenje odluke o davanju saglasnosti promjene namjene Hada-dan džamije u Islamski edukativno-kulturni centar.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Jajce i Vakufska di-rekcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-3969-2/23

Datum: 18. rebi'ul-ahir 1445. god. po H.
2. novembar 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na svojoj trideset i osmoj redovnoj sjednici, održanoj u Novom Pazaru dana 16. rebi'ul-ahira 1445. god. po H., odnosno 31. oktobra 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost Medžlisu IZ Tešanj da od dobijenih sredstava od transformacije vakufske imovine na osnovu Zaključka vijeća muftija broj 04-1-18-2/22 od dana 13.04.2022. godine, može izvršiti kupovinu stanova i to:

Stan br. 8, površine 49 m² i balkon površine 6,47 m², što ukupno čini površinu od 55,47 m², izgrađen na parceli označenoj kao k.č. broj 454, upisana u PL broj 148, KO Tešanj II, ZK uložak broj 877, KO Tešanj II u vlasništvu Star S d.o.o. za iznos od 128.357,50 KM;

Stan broj 22 (namješten) površine 37,82 m², izgrađen na parceli označenoj kao k.č. broj 454, upisana u PL broj 148, KO Tešanj II, ZK uložak broj 877, KO Tešanj II u vlasništvu Star S d.o.o. za iznos od 111.212,00 KM;

Stan br. 7, površine 46 m², izgrađen na parceli označenoj kao k.č. broj 526/1, KO Tešanj II etažna jedinica 526/1EJ37, u vlasništvu Mujičić Smaje za iznos od 123.856,00 KM.

Obavezuje se Medžlis IZ Tešanj da predmetne nekretnine uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH-Medžlis IZ Tešanj-vakuf džemata Medakovo.

Za sprovođenje ovog Zaključka zadužuju se Vakufska direkcije i Medžlis IZ Tešanj.

Obavezuje se Medžlis IZ Tešanj da Vakufskoj direkciji dostavi izvještaj o realizaciji zaključka.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-3971-2/23

Datum: 18. rebi'ul-ahir 1445. god. po H.
2. novembar 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija i na osnovu člana 13. Pravila o uvakufljenju, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na svojoj trideset i osmoj redovnoj sjednici, održanoj u Novom

Pazaru dana 16. rebi'ul-ahira 1445. god. po H., odnosno 31. oktobra 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeću

O D L U K U

Član 1.

Ovom odlukom određuje se minimalni iznos novčanog uvakufljenja za koje će Vakufska direkcija u skladu sa Pravilima o uvakufljenju izdavati vakufname.

Član 2.

Minimalni iznos novčanog uvakufljenja u Bosni i Hercegovini za koje će se izdavati novčana vakufnama iznosi 1.000,00 KM.

Minimalni iznos novčanog uvakufljenja u Dijaspori za koje će se izdavati novčana vakufnama iznosi 2.000,00 € ili u ekvivalentu valute zemlje iz koje je upućen zahtjev.

Član 3.

Ova Odluka stupa na snagu danom usvajanja.

Član 4.

Za provođenje ove Odluke zadužuje se Vakufska direkcija.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-3972-2/23

Datum: 18. rebi'ul-ahir 1445. god. po H.
2. novembar 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na svojoj trideset i osmoj redovnoj sjednici, održanoj u Novom Pazaru dana 16. rebi'ul-ahira 1445. god. po H., odnosno 31. oktobra 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

Z A K L J U Č A K

Daje se saglasnost Medžlisu IZ Busovača da od dobijenih sredstava od transformacije/nepotpune eksproprijacije vakufske imovine na osnovu Zaključka vijeća muftija 04-1-104-2/23 od dana 10.07.2023. godine može utrošiti finansijska sredstva na način da:

- Iznos od 18.540,66 KM utroši u adaptaciju vakufskog stana u džematu Busovača;
- Iznos od 2.200,00 KM utroši u sanaciju mesdžida u naselju Merdani, džemat Putiš.

Obavezuje se Vakufska direkcija da finansijska sredstva u iznosu od 20.740,66 KM KM uplati Medžlisu IZ Busovača u svrhu realizacije ovog Zaključka. Za sprovođenje ovog Zaključka zadužuju se Vakufska direkcija i Medžlis IZ Busovača.

Obavezuje se Medžlis IZ Busovača da Vakufskoj direkciji dostavi izvještaj o realizaciji zaključka.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-3973-2/23

Datum: 18. rebi'ul-ahir 1445. god. po H.
2. novembar 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na svojoj trideset i osmoj redovnoj sjednici, održanoj u Novom Pazaru dana 16. rebi'ul-ahira 1445. god. po H., odnosno 31. oktobra 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost Medžlisu IZ Doboja da u korist BH Telecoma d.d. s ciljem postavljanja optičkog kabla može ustanoviti pravo služnosti na dijelu vakufskih nekretnina označenih kao k.č. broj 1627/17 i 1627/18 u dužini od 27 metara pod sljedećim uvjetima:

- Postojeća naknada za zakup bazne stanice će biti povećana za 50,00 KM mjesečno;
- Izgradnja i postavljanje optičkog kabla moraju biti realizirani na način da ne ugrožavaju eventualno buduće izdavanje građevinske dozvole na predmetnim nekretninama, a ako postavljena instalacija bude smetnja, obavezuje se BH Telecom d.d. Sarajevo da o svom trošku izvrši izmještanje optičkog kabla;
- Pravo služnosti daje se do kraja perioda trajanja zakupa za postavljenu baznu stanicu, odnosno istekom ugovora o zakupu za baznu stanicu prestaje saglasnost za pravo služnosti;

Stavlja se van snage prethodno doneseni Zaključak Vijeća muftija broj 04-1-65-2/23 od dana 06.04.2023. godine.

Za provođenje ovog zaključka obavezuju se Medžlis IZ Doboj i Vakufska direkcija.

Obavezuje se Medžlis IZ Doboj da Vakufskoj direkciji dostavi izvještaj o realizaciji zaključka.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-4031-2/23

Datum: 18. rebi'ul-ahir 1445. god. po H.

2. novembar 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i osmoj redovnoj sjednici, održanoj u Novom Pazaru dana 16. rebi'ul-ahira 1445. god. po H., odnosno 31. oktobra 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Bašić Meho sin Sejdina, iz Tuzle, može za potrebe mezarja u džematu Stjepan Polje I, Medžlisa IZ Gračanica, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 475/2 zv. „Prapatnice”, u naravi oranica/njiva 5. klase površine 1377 m² i trajno pravo korištenja puta u širini od 3,5 m, preko parcela broj: 474 i 475/1, upisanih u p.l. br. 1626, što po starom premjeru odgovara upisu u zk. ul. br. 2140 i 1389, K.O. Stjepan Polje, uz uvjete: - da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Gračanica – vakuf džemata Stjepan Polje I; - te da se u C teretnom listu uknjiži pravo služnosti u korist Medžlisa IZ Gračanica, na parcelama označenim kao k.č. br. 474 i 475/1 upisanim u zk. ul. br. 2140 1389 k.o. Stjepan polje.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Gračanica i Vakufska direkcija IZ u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-4033-2/23

Datum: 18. rebi'ul-ahir 1445. god. po H.
2. novembar 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i osmoj redovnoj sjednici, održanoj u Novom Pazaru dana 16. rebi'ul-ahira 1445. god. po H., odnosno 31. oktobra 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Čičak-Bajrić Fazila kći Sulejmana, iz Vukovija Gornjih, može za potrebe džemata Vukovije Gornje, Medžlisa IZ Kalesija, uvakufiti svoje zemljišne parcele označene kao k.č. br. 747 zv. „Šibe” u naravi oranica/njiva 6. klase, površine 2965 m² i šuma 3. klase površine 701 m² i k.č. br. 748 zv. „Šibe” u naravi voćnjak 3. klase površine 1967 m², upisane u p.l. br. 4446, što po starom premjeru odgovara upisu u zk. ul. br. 3829 k.o. Vukovije, uz uvjet da se predmetne nekretnine uknjiže na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Kalesija – vakuf džemata Vukovije Gornje.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifi izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Kalesija i Vakufska direkcija IZ u BiH.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-4034-2/23

Datum: 18. rebi'ul-ahir 1445. god. po H.
2. novembar 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i osmoj redovnoj sjednici, održanoj u Novom Pazaru dana 16. rebi'ul-ahira 1445. god. po H., odnosno 31. oktobra 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Zulfić Safet sin Ibrahima, iz Tuzle, može za potrebe džemata Lipovice Stara džamija, Medžlisa IZ Kalesija, uvakufiti svoje zemljišne

parcele označene kao k.č. br. 1848 u naravi livada 5. klase, površine 5849 m² i k.č. br. 1847 u naravi šuma 4. klase površine 3274 m², ukupne površine 9123 m², upisane u p.l. br. 1133 k.o. Kikači, uz uvjet da se predmetne nekretnine uknjiže na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Kalesija – vakuf džemata Lipovice Stara džamija.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Kalesija i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-4036-2/23

Datum: 18. rebi'ul-ahir 1445. god. po H.

2. novembar 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i osmoj redovnoj sjednici, održanoj u Novom Pazaru dana 16. rebi'ul-ahira 1445. god. po H., odnosno 31. oktobra 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Ajdinović Sejad sin Sulejmana, iz Zvornika, može za potrebe vakufa džamije Hasići, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 4351 zv. „Groblje” u naravi pašnjak 3. klase, površine 795 m², upisanu u p.l. br. 5295 k.o. Zvornik, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Zvornik – vakuf džamije Hasići.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Zvornik i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-4037-2/23

Datum: 18. rebi'ul-ahir 1445. god. po H.
2. novembar 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i osmoj redovnoj sjednici, održanoj u Novom Pazaru dana 16. rebi'ul-ahira 1445. god. po H., odnosno 31. oktobra 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Hodžić Esed sin Muharema, iz Devetaka, može za potrebe parkinga za mezarje u džematu Devetak, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 2251/3 zv. „Njiva” u naravi oranica/njiva 5. klase, površine 500 m², upisanu u p.l. br. 1214 k.o. Devetak, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Puračić – vakuf džemata Devetak.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Puračić i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-4039-2/23

Datum: 18. rebi'ul-ahir 1445. god. po H.
2. novembar 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i osmoj redovnoj sjednici, održanoj u Novom Pazaru dana 16. rebi'ul-ahira 1445. god. po H., odnosno 31. oktobra 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Duraković rođ. Bećirović Ćerima kći Omera, iz Gornje Međide, može za potrebe džemata Međida Gornja, uvakufiti svoje nekretnine označene kao k.č. br. 1659/2 zv. „Hasanovići” u naravi kuća i zgrada površine 121 m², dvorište površine 500 m² i oranica/njiva 6. klase površine 365 m²,

upisane u p.l. br. 552 k.o. Gornja Međida, uz uvjete da će vakifa imati pravo doživotnog stanovanja i uživanja u prizemlju kuće i da se predmetne nekretnine uknjiže na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Gradačac – vakuf džemata Međida Gornja.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifi izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Gradačac i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-4040-2/23

Datum: 18. rebi'ul-ahir 1445. god. po H.

2. novembar 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i osmoj redovnoj sjednici, održanoj u Novom Pazaru dana 16. rebi'ul-ahira 1445. god. po H., odnosno 31. oktobra 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Burgić Amir sin Mustafe, iz Lukavca, može za potrebe džemata Orahovica-Jaruške, uvakufiti svoje nekretnine označene kao k.č. br. 869/2 zv. „Njiva” u naravi kuća i zgrada površine 89 m², dvorište 500 m² i oranica/njiva 5. klase površine 142 m², upisane u p.l. br. 112 k.o. Orahovica, što po starom premjeru odgovara upisu u zk. ul. br. 158 k.o. SP_ORAHOVICA, uz uvjet da se predmetne nekretnine uknjiže na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Puračić – vakuf džemata Orahovica-Jaruške.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Puračić i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-4041-2/23

Datum: 18. rebi'ul-ahir 1445. god. po H.
2. novembar 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i osmoj redovnoj sjednici, održanoj u Novom Pazaru dana 16. rebi'ul-ahira 1445. god. po H., odnosno 31. oktobra 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Hodžić Zekija kći Hasana, iz Konjica, može u svoje ime i u ime supruga Hodžić Edina, za potrebe izgradnje imamske kuće u džematu Donje Selo, Medžlisa IZ Konjic, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 416/4 zv. „Krečana” u naravi njiva 3. klase, površine 473 m², upisana u p.l. br. i zk. ul. br. 344 K.O. Donje Selo, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Konjic – vakuf džemata Donje Selo.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifima izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Konjic i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-4042-2/23

Datum: 18. rebi'ul-ahir 1445. god. po H.
2. novembar 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i osmoj redovnoj sjednici, održanoj u Novom Pazaru dana 16. rebi'ul-ahira 1445. god. po H., odnosno 31. oktobra 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Vilić Samed sin Ibrahima, iz Gračanice, može za potrebe mezarja u džematu Stjepan Polje I, Medžlisa IZ Gračanica, uvakufiti svoje zemljišne parcele označene kao k.č. br. 2137 zv. „Solile”, u naravi oranica/njiva

7. klase površine 1873 m² i k.č. br. 2138 zv. „Solile”, u naravi livada 4. klase površine 2212 m², upisane u p.l. br. 2269 k.o. Stjepan Polje, uz uvjet da se predmetne nekretnine uknjiže na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Gračanice – vakuf džemata Stjepan Polje I.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Gračanica i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-4043-2/23

Datum: 18. rebi'ul-ahir 1445. god. po H.

2. novembar 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i osmoj redovnoj sjednici, održanoj u Novom Pazaru dana 16. rebi'ul-ahira 1445. god. po H., odnosno 31. oktobra 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Musić rođ. Džafić Mihana kći Ibrahima, iz Gračanice, može za potrebe mezarja u džematu Doborovci, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 1563/1 zv. „Nalića njiva” u naravi oranica/njiva 5. klase površine 3837 m² upisanu u p.l. br. 174 k.o. Doborovci, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Gračanica – vakuf džemata Doborovci.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifi izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Gračanica i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-4044-2/23

Datum: 18. rebi'ul-ahir 1445. god. po H.
2. novembar 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i osmoj redovnoj sjednici, održanoj u Novom Pazaru dana 16. rebi'ul-ahira 1445. god. po H., odnosno 31. oktobra 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Nedžibović Refija kći Rifeta, iz Bijeljine, Kahrović Senada kći Mehmedalije, iz Bijeljine, Nedžibović Dževad sin Mehmedalije, iz Bijeljine i Nedžibović Sadbera kći Mehmedalije, iz Bijeljine, mogu za potrebe Medžlisa IZ Bijeljina, uvakufiti svoje suvlasničke dijelove u udjelu $\frac{1}{4}$, zemljišne parcele označene kao k.č. br. 2893/1 zv. „Iza džamije” u naravi oranica/njiva 3. klase površine 385 m² upisanu u list nepokretnosti br. 2944 k.o. Bijeljina 1, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Bijeljina – vakuf Medžlisa IZ Bijeljina.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifima izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Bijeljina i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-4045-2/23

Datum: 18. rebi'ul-ahir 1445. god. po H.
2. novembar 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i osmoj redovnoj sjednici, održanoj u Novom Pazaru dana 16. rebi'ul-ahira 1445. god. po H., odnosno 31. oktobra 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se naknadna saglasnost da Omerčević Samir sin Ibrahima, iz Fojnice, može za potrebe džemata Prokos, Medžlisa IZ Fojnica, uvakufiti svoju zemljiš-

nu parcelu označenu kao k.č. br. 2575 zv. „Mekuše” u naravi livada 5. klase površine 1751 m² i k.č. br. 2576 zv. „Mekuše” u naravi oranica 6. klase površine 1881 m² i šuma 3. klase površine 520 m², upisane u p.l. br. 384, što po starom premjeru odgovara upisu u zk. ul. br. 1022 k.o. Prokos, uz uvjet da se predmetne nekretnine uknjiže na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Fojnica – vakuf džemata Prokos.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Fojnica i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-4046-2/23

Datum: 18. rebi’ul-ahir 1445. god. po H.

2. novembar 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i osmoj redovnoj sjednici, održanoj u Novom Pazaru dana 16. rebi’ul-ahira 1445. god. po H., odnosno 31. oktobra 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Kasić Meho sin Ševke, iz Janje, može za potrebe Medžlisa IZ Janja, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 1730 zv. „Klacko” u naravi njiva 4. klase površine 2649 m² m², upisane u list nepokretnosti br. 1046/6, što po starom premjeru odgovara upisu u zk. ul. 958 k.o. Janja 2, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Janja – vakuf Medžlisa IZ Janja.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Janja i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-4047-2/23

Datum: 18. rebi'ul-ahir 1445. god. po H.
2. novembar 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i osmoj redovnoj sjednici, održanoj u Novom Pazaru dana 16. rebi'ul-ahira 1445. god. po H., odnosno 31. oktobra 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Vatreš Himzo sin Kadrije, iz Žepe, može za potrebe proširenja mezarja u džematu Žepa, Medžlisa IZ Žepa, uvakufiti svoje zemljišne parcele označene kao k.č. br. 1152 u naravi njiva 7. klase površine 1208 m² i k.č. br. 1153 u naravi njiva 5. klase površine 2679 m², upisane u list nepokretnosti broj 40 k.o. Vrtar, uz uvjet da se predmetne nekretnine uknjiže na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Žepa – vakuf džemata Žepa.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Žepa i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-4048-2/23

Datum: 18. rebi'ul-ahir 1445. god. po H.
2. novembar 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i osmoj redovnoj sjednici, održanoj u Novom Pazaru dana 16. rebi'ul-ahira 1445. god. po H., odnosno 31. oktobra 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da „ARABOSNA” d.o.o. Sarajevo, može za potrebe džemata Mudrike, Medžlisa IZ Travnik, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 703/1 zv. „Ljilja” u naravi livada 3. klase površine 961 m², upisane u p.l. br. 501 k.o. Mudrike, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži

na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Travnik – vakuf džemata Mudrike.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Travnik i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-4055-2/23

Datum: 18. rebi'ul-ahir 1445. god. po H.

2. novembar 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i osmoj redovnoj sjednici, održanoj u Novom Pazaru dana 16. rebi'ul-ahira 1445. god. po H., odnosno 31. oktobra 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Salihović Salih sin Naizifa, iz Janje, može u svoje ime i u ime sestara Sadike i Sabre i njihove djece, pred duše rahmetli roditelja majke Nure i oca Nazifa, za potrebe održavanja džamije u džematu Klotjevac, Medžlisa IZ Srebrenica, uvakufiti svoje zemljišne parcele označene kao k.č. br. 370 zv. „Barinovac” u naravi njiva 2. klase površine 2320 m² i njiva 3. klase površine 1039 m², k.č. br. 704/1 zv. „Bistrik” u naravi njiva 2. klase površine 4526 m², k.č. br. 704/2 zv. „Bistrik” u naravi njiva 2. klase površine 1935 m² i k.č. br. 916 zv. „Vlagija” u naravi njiva 2. klase u površini 1378 m², upisane u list nepokretnosti broj 1667 k.o. Janja 2, uz uvjet da se predmetne nekretnine uknjiže na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Srebrenica – vakuf džemata Klotjevac.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifima izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Srebrenica i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-4056-2/23

Datum: 18. rebi'ul-ahir 1445. god. po H.
2. novembar 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i osmoj redovnoj sjednici, održanoj u Novom Pazaru dana 16. rebi'ul-ahira 1445. god. po H., odnosno 31. oktobra 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Starčević Esma kći Ismeta, iz Zavidovića, može u svoje ime i u ime i pred dušu rahmetli oca Hodžić Ismeta, za potrebe džemata Mećevići, Medžlisa IZ Zavidovići, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 1361/2 zv. „Batvica” u naravi šuma 4. klase površine 584 m², upisane u p.l. br. 865 k.o. Mećevići, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Zavidovići – vakuf džemata Mećevići.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifi izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Zavidovići i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-4057-2/23

Datum: 18. rebi'ul-ahir 1445. god. po H.
2. novembar 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i osmoj redovnoj sjednici, održanoj u Novom Pazaru dana 16. rebi'ul-ahira 1445. god. po H., odnosno 31. oktobra 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Medić Bego sin Sune, iz Zavidovića, može za potrebe mezarja u džematu Desna obala, Medžlisa IZ Zavidovići, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 618/2 zv. „Kosa” u naravi voćnjak 3. klase

površine 164 m², upisane u p.l. br. 1918 k.o. Mustajbašići, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Zavidovići – vakuf džemata Desna obala.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Zavidovići i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-4058-2/23

Datum: 18. rebi'ul-ahir 1445. god. po H.

2. novembar 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i osmoj redovnoj sjednici, održanoj u Novom Pazaru dana 16. rebi'ul-ahira 1445. god. po H., odnosno 31. oktobra 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Šalaka Fahira kći Ilijaza, iz Doboja, može za potrebe džemata Trnjak, Medžlisa IZ Doboje, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 4788 zv. „Trnjak” u naravi njiva 3. klase površine 290 m², upisane u p.l. br. 3133 k.o. Doboje, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Doboje – vakuf džemata Trnjak.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifi izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Doboje i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-4059-2/23

Datum: 18. rebi'ul-ahir 1445. god. po H.
2. novembar 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i osmoj redovnoj sjednici, održanoj u Novom Pazaru dana 16. rebi'ul-ahira 1445. god. po H., odnosno 31. oktobra 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Dautović rođ. Bećirović Čamila kći Ibrahima, iz Doboja, može za potrebe džemata Brijesnica Velika, Medžlisa IZ Doboj, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 173 zv. „Luka” u naravi šuma 5. klase površine 3742 m², upisane u katastarskoknjižni uložak (kku) i zk. ul. br. 81 k.o. Velika Brijesnica uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Doboj – vakuf džemata Velika Brijesnica.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifi izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Doboj i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-4061-2/23

Datum: 18. rebi'ul-ahir 1445. god. po H.
2. novembar 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i osmoj redovnoj sjednici, održanoj u Novom Pazaru dana 16. rebi'ul-ahira 1445. god. po H., odnosno 31. oktobra 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Mujadžić Ešref sin Dede, iz Kozarca i Mujadžić Sajid sin Ešrefa, iz Kozarca, mogu u svoje ime i u ime i pred duše Mujadžić rah. Dede, rah. Hatke, rahm. Emine, rah. Azemine, Fatime i Zekije, za potrebe Medžlisa IZ

Kozarac, uvakufiti svoje suvlasničke dijelove u udjelu $\frac{1}{2}$ nekretnina označenih kao k.č. br. 4058 zv. „Orlovača” u naravi kuća površine 320 m², voćnjak 3. klase površine 677 m², dvorište površine 500 m², k.č. br. 4060 zv. „Orlovača” u naravi šuma 3. klase površine 160 m² i njiva 4. klase površine 21305 m² i k.č. br. 4061 zv. „Orlovača” u naravi njiva 4. klase površine 15380 m², ukupne površine 38342 m², upisane u p.l. br. 4953/2 k.o. Prijedor 1, uz uvjet da se predmetne nekretnine uknjiže na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Kozarac – vakuf Medžlisa IZ Kozarac.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifima izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Kozarac i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-4062-2/23

Datum: 18. rebi’ul-ahir 1445. god. po H.

2. novembar 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i osmoj redovnoj sjednici, održanoj u Novom Pazaru dana 16. rebi’ul-ahira 1445. god. po H., odnosno 31. oktobra 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Bedak Mehmedalija sin Safeta, iz Lepenice, može za potrebe vakufa džamije Lepenica, Medžlisa IZ Tešanj, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 973/3 zv. „Bašča” u naravi oranica/njiva 5. klase površine 70 m², upisane u p.l. br. 593 k.o. Lepenica, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Tešanj – vakuf džemata Lepenica.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Tešanj i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-4063-2/23

Datum: 18. rebi'ul-ahir 1445. god. po H.
2. novembar 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i osmoj redovnoj sjednici, održanoj u Novom Pazaru dana 16. rebi'ul-ahira 1445. god. po H., odnosno 31. oktobra 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Idrizović Senad sin Muhameda, iz Repnika, može za potrebe izgradnje nakšibendijske tekije u džematu Repnik, uz uvjet da mutevelija vakufske parcele bude hfz. Mirsad ef. Mrahorović ili koga on ovlasti, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 993/2 zv. „Palučak” u naravi oranica/njiva 4. klase površine 1311 m², upisane u zk. ul. br. 438 k.o. Repnik, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Banovići – vakuf džemata Repnik.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Banovići i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-4064-2/23

Datum: 18. rebi'ul-ahir 1445. god. po H.
2. novembar 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i osmoj redovnoj sjednici, održanoj u Novom Pazaru dana 16. rebi'ul-ahira 1445. god. po H., odnosno 31. oktobra 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Hasanović rođ. Hujdur Hatija kći Saliha, iz Hrasna Gornjeg i Hujdur Sead sin Saliha, iz Hrasna Gornjeg, mogu za potrebe džemata Hrasno Gornje, uvakufiti svoje suvlasničke dijelove u udjelu ½, zemljišne par-

cele označene kao k.č. br. 2831 zv. „Halilova Njiva” u naravi oranica/njiva 5. klase površine 3439 m², upisane u p.l. br. 2955 k.o. Hrasno, što po starom premjeru odgovara upisu u zk. ul. br. 793 k.o. SP_HRASNO, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Kalesija – vakuf džemata Hrasno Gornje.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifima izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Kalesija i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-4068-2/23

Datum: 18. rebi’ul-ahir 1445. god. po H.

2. novembar 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i osmoj redovnoj sjednici, održanoj u Novom Pazaru dana 16. rebi’ul-ahira 1445. god. po H., odnosno 31. oktobra 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Hukić rođ. Šmigalović Mevlida kći Mustafe, iz Tojšića, Šmigalović Muhamed sin Mustafe, iz Tojšića i Šmigalović Bahira rođ. Ibrišević kći Redže, iz Tojšića, mogu za potrebe džemata Tojšići, uvakufiti svoje suvlasničke dijelove u udjelu 1/3, zemljišne parcele označene kao k.č. br. 683 zv. „Zečić” u naravi oranica/njiva 5. klase površine 1598 m², upisane u p.l. br. 3337, što po starom premjeru odgovara upisu u zk. ul. br. 2950 k.o. Vukovije, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Kalesija – vakuf džemata Tojšići.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifima izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Kalesija i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-4069-2/23

Datum: 18. rebi'ul-ahir 1445. god. po H.
2. novembar 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i osmoj redovnoj sjednici, održanoj u Novom Pazaru dana 16. rebi'ul-ahira 1445. god. po H., odnosno 31. oktobra 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Aščić Seid sin Halila, iz Vukovija Gornjih, može u svoje ime i u ime i pred duše rah. roditelja oca Halila i majke Emine rođ. Gutić, za potrebe džemata Vukovije Gornje, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 1324/1 zv. „Donje Sklade” u naravi oranica/njiva 6. klase površine 3500 m², upisane u p.l. br. 49, što po starom premjeru odgovara upisu u zk. ul. br. 2044 k.o. Vukovije, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Kalesija – vakuf džemata Vukovije Gornje.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Kalesija i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-4070-2/23

Datum: 18. rebi'ul-ahir 1445. god. po H.
2. novembar 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i osmoj redovnoj sjednici, održanoj u Novom Pazaru dana 16. rebi'ul-ahira 1445. god. po H., odnosno 31. oktobra 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Alibašić Azim sin Adila, iz Šehera, može za potrebe džemata Šeher, Medžlis IZ Kalesija, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označenu

kao k.č. br. 1956 zv. „Osmaćko Polje” u naravi oranica/njiva 3. klase površine 3608 m², upisane u p.l. br. 783/2, k.o. Osmaci, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Kalesija – vakuf džemata Šeher.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Kalesija i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-4071-2/23

Datum: 18. rebi'ul-ahir 1445. god. po H.

2. novembar 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i osmoj redovnoj sjednici, održanoj u Novom Pazaru dana 16. rebi'ul-ahira 1445. god. po H., odnosno 31. oktobra 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Tubić Jusuf sin Muhe, iz Prnjavora, može za potrebe džemata Prnjavor, Medžlis IZ Kalesija, uvakufiti svoje zemljišne parcele označene kao k.č. br. 1144/1 zv. „Redžovina” u naravi oranica/njiva 3. klase površine 3469m² i k.č. br. 1144/2 zv. „Redžovina” u naravi oranica/njiva 3. klase površine 7 m², upisane u p.l. br. 1796, što po starom premjeru odgovara upisu u zk. ul. br. 128 k.o. Prnjavor, uz uvjet da se predmetne nekretnine uknjiže na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Kalesija – vakuf džemata Prnjavor.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Kalesija i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-4072-2/23

Datum: 18. rebi'ul-ahir 1445. god. po H.
2. novembar 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i osmoj redovnoj sjednici, održanoj u Novom Pazaru dana 16. rebi'ul-ahira 1445. god. po H., odnosno 31. oktobra 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Smajić Hajrudin sin Nezira, iz Kikača, može za potrebe džemata Kikači, Medžlisa IZ Kalesija, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 889 zv. „Bašča” u naravi voćnjak 4. klase površine 859 m², upisanu u p.l. br. 709, k.o. Kikači, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Kalesija – vakuf džemata Kikači.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Kalesija i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-4073-2/23

Datum: 18. rebi'ul-ahir 1445. god. po H.
2. novembar 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i osmoj redovnoj sjednici, održanoj u Novom Pazaru dana 16. rebi'ul-ahira 1445. god. po H., odnosno 31. oktobra 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Dedić Mustafa sin Islama, iz Brda, može za potrebe proširenja džamijskog harema u džematu Brda Gornja, Medžlisa IZ Kalesija, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 2927/3 zv. „Njiva” u naravi oranica/njiva 5. klase površine 78 m², upisanu u p.l. br. 1151, k.o. Kalesija,

uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Kalesija – vakuf džemata Brda Gornja.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Kalesija i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-4074-2/23

Datum: 18. rebi'ul-ahir 1445. god. po H.

2. novembar 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i osmoj redovnoj sjednici, održanoj u Novom Pazaru dana 16. rebi'ul-ahira 1445. god. po H., odnosno 31. oktobra 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Bećirović Amir sin Hasiba, iz Jelovog Brda, može za potrebe džemata Jelovo Brdo, Medžlisa IZ Kalesija, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 888 zv. „Brdo” u naravi oranica/njiva 7. klase površine 770 m², upisanu u p.l. br. 1209, k.o. Vacetina, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Kalesija – vakuf džemata Jelovo Brdo.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Kalesija i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-4075-2/23

Datum: 18. rebi'ul-ahir 1445. god. po H.
2. novembar 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i osmoj redovnoj sjednici, održanoj u Novom Pazaru dana 16. rebi'ul-ahira 1445. god. po H., odnosno 31. oktobra 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Križevac Omer sin Osmana, iz Brda, može za potrebe proširenja džamijskog harema u džematu Brda Gornja, Medžlisa IZ Kalesija, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 2925/2 zv. „Njivice” u naravi oranica/njiva 5. klase površine 150 m², upisanu u p.l. br. 616, k.o. Kalesija, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Kalesija – vakuf džemata Brda Gornja.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Kalesija i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-4076-2/23

Datum: 18. rebi'ul-ahir 1445. god. po H.
2. novembar 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i osmoj redovnoj sjednici, održanoj u Novom Pazaru dana 16. rebi'ul-ahira 1445. god. po H., odnosno 31. oktobra 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da „Bin Jassem” d.o.o. Sarajevo, može za potrebe izgradnje vjerskog objekta sa pratećim sadržajem, Medžlisa IZ Sarajevo, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 1194/2 u naravi livada 4. klase površine 1990 m², upisanu u p.l. br. 648, k.o. Rajlovac, što po starom premjeru odgova-

ra upisu u zk. ul. br. 1542 k.o. SP_CRNOTINA, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Sarajevo – vakuf Medžlisa IZ Sarajevo.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Sarajevo i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-4077-2/23

Datum: 18. rebi'ul-ahir 1445. god. po H.

2. novembar 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i osmoj redovnoj sjednici, održanoj u Novom Pazaru dana 16. rebi'ul-ahira 1445. god. po H., odnosno 31. oktobra 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Gušo Sabiha kći Salke, iz Sarajeva, Kuduz Sakib sin Salke, iz Goražda, mogu uvakufiti svoje suvlasničke dijelove u udjelu 12/48, Muhić Fatima kći Hasiba, iz Sarajeva, Memić Almasa kći Muhameda, iz Sarajeva, mogu uvakufiti svoje suvlasničke dijelove u udjelu 6/48, Muhić Samir sin Osmana, iz Sarajeva, Muhić Almir sin Osmana, iz Sarajeva, mogu uvakufiti svoje suvlasničke dijelove u udjelu 3/48, Kerla Armin sin Omera, iz Melburna, Kerla Mirza sin Omera, iz Melburna, mogu uvakufiti svoje suvlasničke dijelove u udjelu 1/48, Lemezan Paša kći Sulje, iz Goražda, može uvakufiti svoj suvlasnički dio u udjelu 4/48, u ime rah. Muhić rođ. Akšamija Adile kći Osmana i Muhić Muje sina Omera za potrebe Medžlisa IZ Rogatica, uvakufiti nekretnine označene kao k.č. br. 1174 zv. „Poljun” u naravi voćnjak 2. klase površine 126 m², stambeni objekat 77 m², ostali pomoćni objekti 19 m² i dvorište površine 1000 m², upisanu u list nepokretnosti 1079, k.o. Rogatica I, uz uvjet da se predmetne nekretnine uknjiže na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Rogatica – vakuf Medžlisa IZ Rogatica.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifima izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Rogatica i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-4078-2/23

Datum: 18. rebi'ul-ahir 1445. god. po H.

2. novembar 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i osmoj redovnoj sjednici, održanoj u Novom Pazaru dana 16. rebi'ul-ahira 1445. god. po H., odnosno 31. oktobra 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Kantić Fatma kći Redže, iz Dobropolja, može za potrebe Medžlisa IZ Tešanj, uvakufiti svoje nekretnine označene kao k.č. br. 480 zv. „Njiva” u naravi zgrada (porodična kuća) površine 154 m², zgrada (garaža i ostava) površine 67 m², pomoćna zgrada površine 24 m², dvorište površine 500 m², oranica/njiva 5. klase površine 2124 m², upisane u p.l. br. 291, k.o. Mekiš, što po starom premjeru odgovara upisu u zk. ul. br. 4210 k.o. SP_TEŠANJ, uz uvjet da se predmetne nekretnine uknjiže na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Tešanj – vakuf Medžlisa IZ Tešanj.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifi izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Tešanj i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-4079-2/23

Datum: 18. rebi'ul-ahir 1445. god. po H.
2. novembar 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i osmoj redovnoj sjednici, održanoj u Novom Pazaru dana 16. rebi'ul-ahira 1445. god. po H., odnosno 31. oktobra 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Kurudžija Hasan sin Fejze, iz Brčkog i Kurudžija Refija kći Adema, iz Brčkog, mogu za potrebe Medžlisa IZ Brčko, uvakufiti svoje suvlasničke dijelove u udjelu 1/2 nekretnina označenih kao k.č. br. 470/PG zv. „Okućnica” u naravi prizemna stambena zgrada površine 78 m², pomoćna zgrada površine 10 m², pomoćna zgrada površine 14 m² i dvorište površine 413 m², ukupne površine 515 m, upisane u zk. ul. br. 4236, k.o. Brčko 3, uz uvjet da se predmetne nekretnine uknjiže na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Brčko – vakuf Brčko.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifima izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Brčko i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-4080-2/23

Datum: 18. rebi'ul-ahir 1445. god. po H.
2. novembar 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i osmoj redovnoj sjednici, održanoj u Novom Pazaru dana 16. rebi'ul-ahira 1445. god. po H., odnosno 31. oktobra 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Mahmutović Muhamed sin Ibrahima, iz Sarajeva i Mahmutović Redžep sin Ibrahima, iz Cazina, mogu za potrebe džemata Pećigrad,

uvakufiti svoje suvlasničke dijelove u udjelu 1/2 nekretnine označene kao k.č. br. 751/4 zv. „Javorac Šehiti” u naravi oranica/njiva 5. klase u površini 2361 m², upisane u p.l. br. 2500, k.o. Gornja Barska, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Cazin – vakuf džemata Pećigrad.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifima izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Cazin i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-4081-2/23

Datum: 18. rebi’ul-ahir 1445. god. po H.

2. novembar 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i osmoj redovnoj sjednici, održanoj u Novom Pazaru dana 16. rebi’ul-ahira 1445. god. po H., odnosno 31. oktobra 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se naknadna saglasnost da Fazlić Hazim sin Hasiba, iz Šahmera, može za potrebe izgradnje mesdžida u džematu Seona-Šahmeri, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 908/3 zv. „Bašća” u naravi voćnjak 2. klase u površine 317 m², upisane u p.l. br. 1334, k.o. Uroža, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Srebrenik – vakuf džemata Seona-Šahmeri.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Srebrenik i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-4082-2/23

Datum: 18. rebi'ul-ahir 1445. god. po H.
2. novembar 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i osmoj redovnoj sjednici, održanoj u Novom Pazaru dana 16. rebi'ul-ahira 1445. god. po H., odnosno 31. oktobra 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se naknadna saglasnost da Ibrahimović Hedija rođ. Mujić kći Hamzali-je, iz Srebrenika, može u svoje ime i pred duše rahmetli djeda Mujkić Alage sina Muje, nane Mujkić Dude kći Mehmeda, pradjeda Mujkić Muje i pranane Mujkić Kade, za potrebe džemata Dedići, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 880/3 zv. „Podgaj” u naravi oranica/njiva 4. klase, površine 1924 m², upisane u p.l. br. 1333, k.o. Uroža, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Srebrenik – vakuf džemata Dedići.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifi izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Srebrenik i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-4083-2/23

Datum: 18. rebi'ul-ahir 1445. god. po H.
2. novembar 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i osmoj redovnoj sjednici, održanoj u Novom Pazaru dana 16. rebi'ul-ahira 1445. god. po H., odnosno 31. oktobra 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Bandić Enisa kći Fadila, iz Devetaka, može za potrebe mezarja u džematu Devatak, Medžlisa IZ Puračić, uvakufiti svoje zemljišne par-

cele označene kao k.č. br. 1506/2 zv. „Hrastik” u naravi prilazni put površine 181 m², k.č. br. 1508 zv. „Hrastik” u naravi oranica/njiva 5. klase površine 740 m² i k.č. br. 1509 zv. „Hrastik” u naravi oranica/njiva 5. klase površine 310 m², upisane u p.l. br.7, k.o. Sižje, uz uvjet da se predmetne nekretnine uknjiže na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Puračić – vakuf džemata Devetak.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifi izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Puračić i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-4084-2/23

Datum: 18. rebi'ul-ahir 1445. god. po H.

2. novembar 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i osmoj redovnoj sjednici, održanoj u Novom Pazaru dana 16. rebi'ul-ahira 1445. god. po H., odnosno 31. oktobra 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Agović rođ. Olovčić Nafija kći Nusreta, iz Čajniča, može u svoje ime i u ime i pred dušu rahmetli supruga Agović Zije, za potrebe Medžlisa IZ Čajniče, uvakufiti svoje zemljišne parcele označene kao k.č. br. 2210 zv. „Vrela” u naravi pašnjak 4. klase površine 1686 m², k.č. br. 2211 zv. „Vrela” u naravi šuma 5. klase površine 1513 m², k.č. br. 2721 zv. „Zagajnica” u naravi livada 5. klase površine 3626 m², k.č. br. 3242 zv. „Gojinovac” u naravi šuma 5. klase površine 1086 m², livada 5. klase površine 3417 m², pašnjak 3. klase površine 837 m² i k.č. br. 3264 zv. „Mrčevica” u naravi livada 4. klase površine 596 m², upisane u list nepokretnosti broj 501/1, k.o. Miljeno, uz uvjet da se predmetne nekretnine uknjiže na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Čajniče – vakuf Medžlisa IZ Čajniče.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifi izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Čajniče i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-4085-2/23

Datum: 18. rebi'ul-ahir 1445. god. po H.
2. novembar 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i osmoj redovnoj sjednici, održanoj u Novom Pazaru dana 16. rebi'ul-ahira 1445. god. po H., odnosno 31. oktobra 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Delić Ramiza kći Rašida, iz Novog Travnika, može uvakufiti svoj suvlasnički dio u udjelu 5/9 i Mandžuka rođ. Omeragić Unzila kći Sulejmana, iz Novog Travnika, može uvakufiti svoj suvlasnički dio udjelu 4/9, za potrebe mezarja u naselju Potočani, džemata Trenica, Medžlisa IZ Novi Travnik, zemljišne parcele označene kao k.č. br. 425 zv. „Bahta” u naravi livada 4. klase, površine 1486 m² i k.č. br. 426 zv. „Bahta” u naravi oranica/njiva 5. klase površine 780 m², upisane u p.l. br. 339, k.o. Pečuj, uz uvjet da se predmetne nekretnine uknjiže na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Novi Travnik – vakuf džemata Trenica.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifima izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Novi Travnik i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-4086-2/23

Datum: 18. rebi'ul-ahir 1445. god. po H.
2. novembar 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i osmoj redovnoj

sjednici, održanoj u Novom Pazaru dana 16. rebi'ul-ahira 1445. god. po H., odnosno 31. oktobra 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Langić Đemil sin Lutve, iz Rijeke, može za potrebe džemata Vitovlje, Medžlisa IZ Travnik, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 728 zv. „Ograda” u naravi oranica/njiva 6. klase površine 7.750 m², upisanu u p.l. br. 158, k.o. Vitovlje, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Travnik – vakuf džemata Vitovlje.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Travnik i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-4087-2/23

Datum: 18. rebi'ul-ahir 1445. god. po H.

2. novembar 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i osmoj redovnoj sjednici, održanoj u Novom Pazaru dana 16. rebi'ul-ahira 1445. god. po H., odnosno 31. oktobra 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se naknadna saglasnost da Hasković Rifet sin Huse, iz Tuzle i Hasković Husein sin Huse, iz Sarajeva, mogu uvakufiti svoje suvlasničke dijelove u udjelu ½, za potrebe Medžlisa IZ Foča, zemljišne parcele označene kao k.č. br. 2106 zv. „Grahovača” u naravi livada 5. klase površine 10160 i šuma 5. klase površine 797, upisanu u p.l. br. 116, k.o. Popov Most, uz uvjet da se predmetne nekretnine uknjiže na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Foča – vakuf Medžlisa IZ Foča.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifima izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Foča i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-4093-2/23

Datum: 18. rebi'ul-ahir 1445. god. po H.

2. novembar 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i osmoj redovnoj sjednici, održanoj u Novom Pazaru dana 16. rebi'ul-ahira 1445. god. po H., odnosno 31. oktobra 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se naknadna saglasnost da Hasković Husein sin Huse, iz Sarajeva, može za potrebe Medžlisa IZ Foča, uvakufiti nekretnine označene kao k.č. br. 684 zv. „Topola” u naravi kuća i zgrada površine 62 m² i dvorište površine 360 m², k.č. br. 908 zv. „Salimova Bašča” u naravi voćnjak 4. klase površine 418 m², k.č. br. 933 zv. „Guvništa” u naravi njiva 4. klase površine 694 m² i k.č. br. 940 zv. „Bašča” u naravi voćnjak 3. klase površine 1024 m², ukupne površine 2558 m², upisane u p.l. br. 97, k.o. Ćurevo, uz uvjet da se predmetne nekretnine uknjiže na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Foča – vakuf Medžlisa IZ Foča.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Foča i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-4095-2/23

Datum: 18. rebi'ul-ahir 1445. god. po H.
2. novembar 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i osmoj redovnoj sjednici, održanoj u Novom Pazaru dana 16. rebi'ul-ahira 1445. god. po H., odnosno 31. oktobra 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se naknadna saglasnost da Bešić rođ. Glamočak Fatima kći Muharema, iz Gornjeg Vakufa, može za potrebe džemata Vrse, Medžlisa IZ Gornji Vakuf, uvakufiti nekretnine označene kao k.č. br. 1031/2 zv. „Husička” u naravi livada površine 1100 m² i k.č. br. 1038/2 zv. „Djedovo drvo” u naravi oranica površine 1660 m², upisane u zk. ul. br. 6247, k.o. SP_Gornji Vakuf, uz uvjet da se predmetne nekretnine uknjiže na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Gornji Vakuf – vakuf džemata Vrse.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifi izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Gornji Vakuf i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-4096-2/23

Datum: 18. rebi'ul-ahir 1445. god. po H.
2. novembar 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i osmoj redovnoj sjednici, održanoj u Novom Pazaru dana 16. rebi'ul-ahira 1445. god. po H., odnosno 31. oktobra 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se naknadna saglasnost da Edželović Asim sin Mehmeda, iz Gornjeg Vakufa, može za potrebe džemata Mehmed beg Stočanin, Medžlis IZ Gornji Vakuf uvakufiti nekretnine označene kao k.č. br. 1/15 u naravi kućište, dvorište

i stambena zgrada, površine 200 m², upisane u zk. ul. br. 531, k.o. SP_GORNJI VAKUF, uz uvjet da se predmetne nekretnine uknjiže na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Gornji Vakuf – vakuf džemata Mehmed beg Stočanin.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Gornji Vakuf i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-4097-2/23

Datum: 18. rebi'ul-ahir 1445. god. po H.

2. novembar 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i osmoj redovnoj sjednici, održanoj u Novom Pazaru dana 16. rebi'ul-ahira 1445. god. po H., odnosno 31. oktobra 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Islamska zajednica Bošnjaka u Italiji, džemat Verona može uvakufiti nekretnine pod nazivom „Zgrada”, u kojoj su smješteni: mesdžid, ured, abdesthane i toalet, površine cca.70 m², polifunkcionalna sala u kantini površine cca. 30 m² i garaža površine 30 cca. m², koje se nalaze na adresi Via Lissemburgo 2, 37135 Verona, Italija, za vjersko- kulturne svrhe Islamske zajednice Bošnjaka u Italiji, džemat Verona, koja će nositi naziv Vakuf Islamske zajednice Bošnjaka u Italiji, džemata “Nur” Verona.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija za predmetno uvakufljenje i izvršene registracije ovog vakufa u jedinstveni registar vakufa pri Vakufskoj direkciji, Vakufska direkcija će izdati vakufnamu.

Upravljanje ovim vakufom će se vršiti u skladu sa Pravilima o pravnom statusu i uvakufljenju imovine u bošnjačkoj dijaspori.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Islamska zajednice Bošnjaka u Italiji i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-4098-2/23

Datum: 18. rebi'ul-ahir 1445. god. po H.
2. novembar 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i osmoj redovnoj sjednici, održanoj u Novom Pazaru dana 16. rebi'ul-ahira 1445. god. po H., odnosno 31. oktobra 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Duranović Nihad sin Husnije, iz Bužima i Duranović Mirvet sin Husnije, iz Bužima, mogu u svoje ime i pred duše svojih umrlih članova porodice, uvakufiti svoje suvlasničke dijelove u udjelu $\frac{1}{2}$, za potrebe džemata Bućevci – Centar u svrhu džematskog mezarja, uz uslov da pravo korištenja mezarja imaju sve džematlije bez izuzetka i oni koji nisu džematlije džemata a bili su učesnici starog mezarja koje se nalazi preko puta ovog mezarja, nekretnine označene kao k.č. br. 2543/2 zv. „Baćiša kućište” u naravi njiva 7. klase površine 1.999 m², pašnjak 3. klase površine 604 m² i njiva 6. klase površine 365 m² i k.č. br. 2543/3 zv. „Baćiša kućište” u naravi njiva 6. klase površine 316 m², njiva 7. klase površine 104 m² i pašnjak 3. klase površine 20 m², ukupne površine 3.408 m², upisane u zk. ul. br. 1899, k.o. Varoška Rijeka, uz uvjet da se predmetne nekretnine uknjiže na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Bužim – vakuf džemata Bućevci-Centar.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifima izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Bužim i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-4099-2/23

Datum: 18. rebi'ul-ahir 1445. god. po H.
2. novembar 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i osmoj redovnoj sjednici, održanoj u Novom Pazaru dana 16. rebi'ul-ahira 1445. god. po H.,

odnosno 31. oktobra 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Handžić Begzada kći Muhameda, iz Tešnja i Mujaković Hanka kći Muhameda, iz Tešnja, mogu uvakufiti svoje suvlasničke dijelove u udjelu $\frac{1}{2}$, za potrebe vakufa džamije Raduša, Medžlis IZ Tešanj, zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 1036/1 zv. „Strana” u naravi oranica/njiva 6. klase površine 1.678 m², upisane u p.l. br. 2893, što po starom premjeru odgovara upisu u zk. ul. br. 1586 k.o. Raduša, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Tešanj – vakuf džamije Raduša.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifama izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Tešanj i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-4101-2/23

Datum: 18. rebi'ul-ahir 1445. god. po H.

2. novembar 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i osmoj redovnoj sjednici, održanoj u Novom Pazaru dana 16. rebi'ul-ahira 1445. god. po H., odnosno 31. oktobra 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Pezić Muhamed, sin Rame iz Kalesije može, za potrebe džemata Miljanovci, Medžlis IZ Kalesija, uvakufiti svoje zemljišne parcele označene kao, k.č. br. 1558 zv. “Podkojnica”, kuća i zgrada površine 64 m², dvorište površine 500 m² i oranica/njiva 6. klase površine 290 m² i k.č. br. 1559/1 zv. “Podkojnica”, oranica/njiva 6. klase, ukupne površine 696 m², upisane u pl. br. 596 K.O. Miljanovac, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Kalesija – Vakuf džemata Miljanovci.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija za predmetno uvakufljenje i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama i katastarskom operatu, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Kalesija i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-4102-2/23

Datum: 18. rebi'ul-ahir 1445. god. po H.

2. novembar 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i osmoj redovnoj sjednici, održanoj u Novom Pazaru dana 16. rebi'ul-ahira 1445. god. po H., odnosno 31. oktobra 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Mulahalilović Osman sin Ismeta, iz Brčkog, može u svoje ime i u ime supruge Mulahalilović Emine kći Ahmeda, iz Brčkog, za potrebe vakufa džamije Ograđenovac, Medžlis IZ Brčko, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 447 zv. „Vinograd” u naravi šuma 3. klase, površine 9.568 m², upisane u zk. ul. br. 39, k.o. Gajevi, uz šart vakifa: - Šumu sjeći za potrebe grijanja džamije u Ograđencu. Ako se nekada džamija ne bude grijala na drvo, drvo iz šume sjeći i prodavati, a zatim novac od prodaje davati za potrebe džamije u Ograđencu; - Mutevelija će za takse za sječju drveta iz šume, te troškove za prijevoz i sječju drveta iz šume, plaćati tako što će troškove namiriti prodajom dijela drvene mase, kako bi namirio navedene troškove; - Za muteveliju vakufa određuje se Mulahalilović Osman sin Ismeta; - Mutevelija će upravljati vakufom dok je živ i dok bude sposoban upravljati vakufom; - Nakon smrti Mulahalilović Osmana, vakufom će upravljati najstariji unuk Mulahalilović Emine i Osmana, Mulahalilović Hamza sin Ismara i Indire; - Hamza Mulahalilović će prije svoje smrti odrediti muteveliju vakufa i to iz reda potomaka Mulahalilović Osmana i Emine i to onog ko je najčestitiji i najrazboritiji; - Onaj kojeg Mulahalilović Hamza odredi za muteveliju, opet će određivati za muteveliju od potomaka Mulahalilović Osmana i Emine, opet najčestitijeg i najrazboritijeg i tako iz generacije u generaciju; - Ako se desi da izumru potomci Osmana i Emine, vakufom će upravljati neko od šire Osmanove porodice i to ko je napodobni-

ji; - Ako niko od šire porodice ne bude iz bilo kojih razloga mogao upravljati vakufom, neka to učini neko od podobnih iz džemata Ograđenovac; - Vakuf se ne smije opteretiti, niti otuđiti, ni pod kojim uvjetom; - Ovo uvakufljenje je nepozivo i neponištivo i niko nema pravo da ga ospori.

Predmetna nekretnina treba se uknjižiti na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Brčko – vakuf Mulahalilović Alme, kćeri Osmana i Emine iz Brčkog.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifima izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Brčko i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-4103-2/23

Datum: 18. rebi'ul-ahir 1445. god. po H.

2. novembar 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i osmoj redovnoj sjednici, održanoj u Novom Pazaru dana 16. rebi'ul-ahira 1445. god. po H., odnosno 31. oktobra 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Zukanović Ramiz sin Huse, iz Donjih Humaca, može za potrebe džemata Donji Humci, Medžlisa IZ Čelić, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 2021/2 zv. „Kod kuće” u naravi dvorište površine 11 m², upisane u katastarskoknjžni uložak br. 1090, što po starom premjeru odgovara upisu u zk. ul. br. 1096 k.o. Humci, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Čelić – vakuf džemata Donji Humci.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Čelić i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-4104-2/23

Datum: 18. rebi'ul-ahir 1445. god. po H.
2. novembar 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i osmoj redovnoj sjednici, održanoj u Novom Pazaru dana 16. rebi'ul-ahira 1445. god. po H., odnosno 31. oktobra 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Omerčić Nisveta kći Ahmeta, iz Ljetinića, može za potrebe vakufa džamije Ljetinić, Medžlisa IZ Tešanj, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 338 zv. „Rosovača” u naravi oranica/njiva 1. klase površine 904 m² i oranica/njiva 2. klase površine 822 m², upisane u p.l. br. 262, k.o. Ljetinić, uz uvjet da se predmetne nekretnine uknjiže na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Tešanj – vakuf džamije Ljetinić.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifi izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Tešanj i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-4105-2/23

Datum: 18. rebi'ul-ahir 1445. god. po H.
2. novembar 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i osmoj redovnoj sjednici, održanoj u Novom Pazaru dana 16. rebi'ul-ahira 1445. god. po H., odnosno 31. oktobra 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Sinanović Hasan sin Jusufa, iz Kotlanice, može za potrebe vakufa džamije Dolac-Kotlanice, Medžlisa IZ Tešanj, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 1884/2 zv. „Bašča” u naravi oranica/njiva 6. klase površine 999 m², upisane u p.l. br. 1693, k.o. Raduša, uz uvjet

da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Tešanj – vakuf džamije Dolac-Kotlanice.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Tešanj i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-4106-2/23

Datum: 18. rebi'ul-ahir 1445. god. po H.

2. novembar 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i osmoj redovnoj sjednici, održanoj u Novom Pazaru dana 16. rebi'ul-ahira 1445. god. po H., odnosno 31. oktobra 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Kapetanović Omer sin Omera, iz Donje Puharske, može za potrebe proširenja mezarja u džematu Donja Puharska, Medžlisa IZ Prijedor, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 2456/1 zv. „Podkućnica” u naravi oranica/njiva 3. klase površine 3698 m², upisanu u list nepokretnosti br. 4284, k.o. Prijedor 2, uz šart vakifa: - Da se od nadgrobnih obilježja mogu postavljati samo nišani maksimalne veličine 30 cm*30 cm*175 cm; - Da su nišani isključivo bijele boje, eventualno djelimično prošarani sivom bojom; - Da se na nišane ne smiju postavljati fotografije ili slike i drugo, izuzev polumjeseca sa zvijezdom; - Da se ukop vrši redom i da se ne izdaju rezervacije izuzev kada se ukopa čovjek pa da se kraj njega rezerviše mjesto za njegovu ženu i suprotno; Da se vodi linija stope temelja za nišane i da se trošak izgradnje iste stavi ravnomjerno na teret onih koji se ukopavaju; Da se ne smije na ili oko kabura kultivisati cvijeće, drveće, živica i slično, samo obična trava; - Da se ostavljeno cvijeće (prirodno ili vještačko) ukloni u roku od sedam dana; - Da se niko ne ukopava dok njegovi srodnici unaprijed ne potpišu da pristaju na uvjete uvakufljenja; Mjesto ukopa se naplaćuje izuzev osobama sa slabim socijalnim stanjem radi troškova održavanja; - Da odbor džemata Donja Puharska ima pravo i obavezu da u slučaju nepoštivanja uvjeta uvakufljenja obustavi radove i

ostale radnje koje su u suprotnosti sa postavljenim uslovima te ako je potrebno postupi u skladu sa zakonski dozvoljenim radnjama.

Predmetna nekretnina treba se uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Prijedor – vakuf džemata Donja Puharska.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Prijedor i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-4107-2/23

Datum: 18. rebi'ul-ahir 1445. god. po H.

2. novembar 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i osmoj redovnoj sjednici, održanoj u Novom Pazaru dana 16. rebi'ul-ahira 1445. god. po H., odnosno 31. oktobra 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Halilović Kijad sin Saliha, iz Bugojna, može za potrebe mezarja u naselju Čaušlije, džemata Gaja, Medžlisa IZ Bugojno, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 224/3 zv. „Pogrebnyača” u naravi oranica/njiva 4. klase površine 604 m², upisane u p.l. br. 959 i zk. ul. br. 421 k.o. Čaušlije, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Bugojno – vakuf džemata Gaj.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Bugojno i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-4108-2/23

Datum: 18. rebi'ul-ahir 1445. god. po H.
2. novembar 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i osmoj redovnoj sjednici, održanoj u Novom Pazaru dana 16. rebi'ul-ahira 1445. god. po H., odnosno 31. oktobra 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Smajlagić Mustafa sin Safeta, iz Visokog, može za potrebe džemata Buzići u svrhu organizacije višenamjenskog prostora-parkinga i prostora za slobodne aktivnosti polaznika mekteba, Medžlisa IZ Gračanica - Visoko, uvakufiti dio svoje zemljišne parcele u površini od 240,83 m², označene kao k.č. br. 566 zv. „Nadkuća” u naravi oranica/njiva 3. klase, ukupne površine 2372 m², upisane u p.l. i zk. ul. br. 562 k.o. Dobrinje, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Gračanica - Visoko – vakuf džemata Buzići.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Gračanica kod Visokog i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-4109-2/23

Datum: 18. rebi'ul-ahir 1445. god. po H.
2. novembar 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i osmoj redovnoj sjednici, održanoj u Novom Pazaru dana 16. rebi'ul-ahira 1445. god. po H., odnosno 31. oktobra 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Dahija Mevla kći Bajre, iz Kiseljaka, može za potrebe džemata Pločari, Medžlisa IZ Fojnica, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 877/1 zv. „Glavlje” u naravi oranica/njiva 3. klase, površine 4248 m², upisane u zk. ul. br. 398 k.o. Šćitovo, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Fojnica – vakuf džemata Pločari.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifi izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Fojnica i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-4110-2/23

Datum: 18. rebi’ul-ahir 1445. god. po H.

2. novembar 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na svojoj trideset i osmoj redovnoj sjednici, održanoj u Novom Pazaru dana 16. rebi’ul-ahira 1445. god. po H., odnosno 31. oktobra 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost Medžlisu IZ Gradačac da može u korist Udruženja “Patriotska liga” Gradačac, izvršiti povrat vakufske parcele označene kao k.č. br. 70/5 u površini od 239 m² upisane u p.l. br. 1310 k.o. ZELINJA DONJA a koja je nastala cijepanjem parcele označene kao k.č. br. 70/4 zv. „Bandera”, u naravi oranica/njiva 5. klase, ukupne površine 3137 m², upisane u p.l. br. 1310 k.o. ZELINJA DONJA.

Zadužuju se Medžlis IZ Gradačac da Vakufskoj direkciji dostavi izvještaj nakon realizacije predmetnog povrata/prenosa nekretnine.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Gradačac i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-4113-2/23

Datum: 18. rebi'ul-ahir 1445. god. po H.
2. novembar 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na svojoj trideset i osmoj redovnoj sjednici, održanoj u Novom Pazaru dana 16. rebi'ul-ahira 1445. god. po H., odnosno 31. oktobra 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost Medžlisu IZ Bijeljina da može izvršiti transformaciju/zamjenu vakufske nekretnine označene kao k.č. broj 2529/2, u naravi dvorište, površine 37 m², upisano u LN broj 3038, KO Bijeljina 1, vakuf Krpić Ahmedage džamije, za nekretninu u vlasništvu Grada Bijeljina označena kao k.č. broj 6458/2, u naravi ulica, 34 m², upisana u LN broj 7995/1, KO Bijeljina 1, uz obavezu Grada Bijeljina da izvrši plaćanje naknade za razliku kvadrata od 3 m² u skladu sa tržišnom procjenom vrijednosti nekretnina.

Obavezuje se Medžlis IZ Bijeljina da nekretninu koju dobije u zamjeni upiše na ime istoimenog vakufa.

Zadužuje se Medžlis IZ Bijeljina da Vakufskoj direkciji dostavi izvještaj nakon realizacije predmetne zamjene.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Bijeljina i Vakufska direkcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-4114-2/23

Datum: 18. rebi'ul-ahir 1445. god. po H.
2. novembar 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na svojoj trideset i osmoj redovnoj sjednici, održanoj u Novom Pazaru dana 16. rebi'ul-ahira 1445. god. po H., odnosno 31. oktobra 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost Medžlisu IZ Gračanica kod Visokog da može na dijelu vakufske nekretnine označene kao k.č. broj 565 u površini od 5,88 m², upisana u

PL broj 482 KO Dobrinje ustanoviti pravo služnosti prolaza u korist Smajlagić Mustafe uz uslov da Smajlagić Mustafa na dijelu nekretnine označene kao k.č. broj 566, u površini od 106 m², upisane u PL broj 562, KO Dobrinje ustanovi pravo služnosti prolaza u korist Medžlisa IZ Gračanica kod Visokog.

Ustanovljavanje prava služnosti će se izvršiti u istom vremenskom periodu kada se bude provodila procedura uvakufljenja dijela nekretnine označene kao k.č. broj 566 u površini od 240,83 m² u vlasništvu Smajlagić Mustafe.

Zadužuje se Medžlis IZ Gračanica kod Visokog da Vakufskoj direkciji dostavi izvještaj nakon realizacije Zaključka.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Gračanica kod Visokog i Vakufska direkcija.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-4115-2/23

Datum: 18. rebi'ul-ahir 1445. god. po H.

2. novembar 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na svojoj trideset i osmoj redovnoj sjednici, održanoj u Novom Pazaru dana 16. rebi'ul-ahira 1445. god. po H., odnosno 31. oktobra 2023. godine, razmatrajući prijedlog Vakufske direkcije o pozajmici Medžlisu Islamske zajednice Janja, donijelo je većinom glasova, uz dva suzdržana glasa, sljedeći

ZAKLJUČAK

Ne daje se saglasnost Vakufskoj direkciji da može Medžlisu IZ Janja izvršiti privremenu pozajmicu novčanih sredstava u iznosu od 40.000,00 KM koja su dobijena od transformacije vakufske nekretnine na osnovu Zaključka Vijeća muftija broj 04-1-218-2/20 od dana 30.11.2020. godine s ciljem nabavke i izgradnje silosa za žitarice.

Zadužuju se Vakufska direkcija i MIZ Janja da traže drugo rješenje.

Za provođenje ovog zaključka obavezuju se Medžlis IZ Janja i Vakufska direkcija.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-4116-2/23

Datum: 18. rebi'ul-ahir 1445. god. po H.
2. novembar 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na svojoj trideset i osmoj redovnoj sjednici, održanoj u Novom Pazaru dana 16. rebi'ul-ahira 1445. god. po H., odnosno 31. oktobra 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost Medžlisu IZ Stolac da može izvršiti pretvaranje evladijet vakufa označenog kao k.č. broj 2003/324, u naravi kuća sa kućištem i dvorište, površine 170 m², upisana u ZK uložak broj 1091, KO SP_Stolac u samostalni vakuf i isti upisati na način: Islamska zajednica u BiH-Medžlis IZ Stolac-Vakuf Ahmed Durut Bajraktara.

Zadužuje se Medžlis IZ Stolac da Vakufskoj direkciji dostavi izvještaj nakon realizacije predmetne promjene.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Stolac i Vakufska direkcija.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-4117-2/23

Datum: 18. rebi'ul-ahir 1445. god. po H.
2. novembar 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na svojoj trideset i osmoj redovnoj sjednici, održanoj u Novom Pazaru dana 16. rebi'ul-ahira 1445. god. po H., odnosno 31. oktobra 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost Medžlisu IZ Tešanj da može izvršiti transformaciju/ eksproprijaciju vakufske nekretnine označene kao k.č. broj 510/2, u naravi šuma, površine 75 m², upisane u PL broj 1220, Jablanica na način da se ista ustupa kroz eksproprijaciju u korist Općine Tešanj za potrebe izgradnje pumpnih stanica i rezervoara vodovodnog sistema za iznos od 1.200,00 KM.

Daje se saglasnost Medžlisu IZ Tešanj da može izvršiti nepotpunu eksproprijaciju dijela vakufske nekretnine označene kao k.č. broj 510/1 u površini od 87 m², upisane u PL broj 1220, KO Jablanica, u korist Općine Tešanj za potrebe izgradnje pumpnih stanica i rezervoara vodovodnog sistema za iznos od 696,00 KM.

Naknada za šumska stabla na predmetnim vakufskim parcelama iznosi 972,77 KM.

Ukupna naknada za potpunu eksproprijaciju, nepotpunu eksproprijaciju i za šumska stabla iznosi 2.868,77 KM.

S obzirom da Medžlis IZ Tešanj nije predložio adekvatnu nekretninu koja bi se kupila za novčana sredstva, obavezuje se Medžlis IZ Tešanj da dobijena sredstva deponuje na račun Vakufske direkcije.

Nakon što Medžlis IZ Tešanj nađe adekvatnu nekretninu, Vakufska direkcija će sredstva uplatiti na račun Medžlisa kako bi isti mogao kupiti adekvatnu nekretninu i uknjižiti je na istoimeni vakuf.

Zadužuje se Medžlis IZ Tešanj da Vakufskoj direkciji dostavi izvještaj nakon realizacije predmetne transformacije.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Tešanj i Vakufska direkcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-4118-2/23

Datum: 18. rebi'ul-ahir 1445. god. po H.

2. novembar 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na svojoj trideset i osmoj redovnoj sjednici, održanoj u Novom Pazaru dana 16. rebi'ul-ahira 1445. god. po H., odnosno 31. oktobra 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost Medžlisu IZ Tešanj da može izvršiti transformaciju vakufskih nekretnina označenih kao k.č. broj 598/2, u naravi pašnjak 4. klase, površine 96 m² i k.č. broj 603/2, u naravi pašnjak 4. klase, površine 120 m², upisane u PL broj 2314, KO Tešanj 1, na način da se iste prodaju firmi PSC Jelah d.o.o. za iznos od 11.232,00 KM.

S obzirom da Medžlis IZ Tešanj nije predložio adekvatnu nekretninu koja bi se kupila za novčana sredstva, obavezuje se Medžlis IZ Tešanj da dobijena sredstva deponuje na račun Vakufske direkcije.

Nakon što Medžlis IZ Tešanj nađe adekvatnu nekretninu, Vakufska direkcija će sredstva uplatiti na račun Medžlisa kako bi isti mogao kupiti adekvatnu nekretninu i uknjižiti je na istoimeni vakuf.

Zadužuje se Medžlis IZ Tešanj da Vakufskoj direkciji dostavi izvještaj nakon realizacije predmetne transformacije.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Tešanj i Vakufska direkcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-4126-2/23

Datum: 18. rebi'ul-ahir 1445. god. po H.

2. novembar 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na svojoj trideset i osmoj redovnoj sjednici, održanoj u Novom Pazaru dana 16. rebi'ul-ahira 1445. god. po H., odnosno 31. oktobra 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost Medžlisu IZ Modriča da može izvršiti transformaciju/eksprijaciju vakufskih nekretnina označenih kao:

- k.č. broj 1141/3, u naravi njiva 2. klase, površine 163, m², upisana u p.l. broj 26 k.o. Jakeš,
- k.č. broj 1141/2 zv. „Bara”, u naravi njiva 2. klase, površine 3153 m²,
- k.č. broj 1141/2 zv. „Bara”, u naravi njiva 3. klase površine 1477 m², upisane u p.l. broj 216 k.o. Jakeš,
- k.č. broj 1141/1, zv. „Bara” u naravi njiva 2. klase, površine 947 m², upisana u p.l. broj 216 k.o. Jakeš”.

Eksproprijacija se vrši u korist entiteta RS a za potrebe izgradnje autoputa Vc, uz naknadu u ukupnom iznosu od 63.897,60 KM.

Obzirom da Medžlis IZ Modriča nema adekvatnu nekretninu koja bi se kupila za novčana sredstva te uzimajući u obzir Zaključak Vijeća muftija broj 03-2-28/20 od dana 17. marta 2020. godine, sredstva od transformacije bit će uplaćena direktno na račun Vakufske direkcije.

Nakon što Medžlis IZ Modriča nađe adekvatnu nekretninu, Vakufska direkcija će sredstva uplatiti na račun Medžlisa kako bi isti mogao kupiti adekvatnu nekretninu i uknjižiti je na istoimeni vakuf.

Zadužuje se Medžlis IZ Modriča da Vakufskoj direkciji dostavi izvještaj nakon realizacije predmetne zamjene.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Modriča i Vakufska direkcija IZ u BiH.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-4160-2/23

Datum: 18. rebi'ul-ahir 1445. god. po H.

2. novembar 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na svojoj trideset i osmoj redovnoj sjednici, održanoj u Novom Pazaru dana 16. rebi'ul-ahira 1445. god. po H., odnosno 31. oktobra 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost na prijedlog Ugovora o regulisanju međusobnih odnosa između Medžlisa IZ Tuzla, Vakufske direkcije i Senada Džambića, vlasnika Binga d.o.o. i Tuzla Remonta d.o.o.

Obavezuje se Medžlis IZ Tuza da dobijena sredstva i nekretnine na osnovu Ugovora o regulisanju međusobnih odnosa utroše na način:

1. Iznos od 470.000,00 KM za izgradnju vakufskog stambeno-poslovnog objekta na k.č. broj 126/1, 126/2, 126/3, i 126/4 KO Tuzla III, vlasništvo i posjed Vakuf Ahmet-bega Zaimovića a sve prema Rješenju o urbanističkoj saglasnosti broj 06/4-19-11743/2020 ZK od 11. 01. 2021. godine i Rješenju o izmjenama pravosnažnog rješenja urbanističke saglasnosti od 14. 07. 2022. godine. Nakon izgradnje i etažiranja objekta, vrijednost uloženi bit će upisana u Vakuf Gazi Turali bega na određenom broju stanova odnosno poslovnih prostora na osnovu procenta učešća ovog Vakufa u izgradnji.

2. Iznos od 1.530.000,00 KM za izgradnju obdaništa kod Kralj Abdulahove džamije na parcelama označenim kao k.č. 2164/6, 2374/4, 2375, sve KO Tuzla III vlasnik i posjednik Medžlis Islamske zajednice Tuzla, a sve prema Rješenju o lokacijskoj informaciji broj 06/6-19-18010-2022 GJB od 14. 07. 2023. godine.

Nakon izgradnje obdaništa i nakon etažiranja objekta, Gazi Turali-begov vakuf će biti upisan na dijelu objekta shodno vrijednosti uloženi sredstava.

Obavezuje se Medžlis IZ Tuzla da poslovne prostore koje će dobiti na osnovu Ugovora o regulisanju međusobnih odnosa uknjiži na ime Vakuf Gazi Turali-bega.

Zadužuje se Medžlis IZ Tuzla da Vakufskoj direkciji dostavi izvještaj nakon realizacije ovog Zaključka.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Tuzla i Vakufska direkcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-03-2-4261/23

Datum: 18. rebi'ul-ahir 1445. god. po H.

2. novembar 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na svojoj trideset i osmoj redovnoj sjednici, održanoj u Novom Pazaru dana 16. rebi'ul-ahira 1445. god. po H., odnosno 31. oktobra 2023. godine, razmatrajući prijedlog Programa cjeloživotnog obrazovanja – Kurs “Uvod u izučavanje islama II” na Fakultetu islamskih nauka u Sarajevu i Zaključak Rijasetu u vezi s tim, donijelo sljedeći:

ZAKLJUČAK

Vijeće muftija daje prethodnu saglasnost na prijedlog Programa cjeloživotnog obrazovanja – Kurs “Uvod u izučavanje islama II” na Fakultetu islamskih nauka u Sarajevu.

Direktor Uprave za obrazovanje i nauku razgovarat će sa predstavnicima Fakulteta o iznesenim prijedlozima na sjednici Vijeća muftija.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-03-2-4264/23

Datum: 18. rebi'ul-ahir 1445. god. po H.

2. novembar 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na svojoj trideset i osmoj redovnoj sjednici, održanoj u Novom Pazaru dana 16. rebi'ul-ahira 1445. god. po H.,

odnosno 31. oktobra 2023. godine, razmatrajući prijedlog Nastavnog plana i programa Studijskog programa Socijalne gerontologije na Islamskom pedagoškom fakultetu u Bihaću i Zaključak Rijasetu u vezi s tim, donijelo sljedeći:

ZAKLJUČAK

Vijeće muftija daje prethodnu saglasnost na prijedlog Nastavnog plana i programa Studijskog programa Socijalne gerontologije na Islamskom pedagoškom fakultetu u Bihaću, uz obavezu unošenja spomenutih primjedbi.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-4463-2/23

Datum: 17. džumadel-ula 1445. godine po H.
30. novembar 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na svojoj trideset i devetoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 17. džumadel-ula 1445. god. po H., odnosno 30. novembra 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost Medžlisu IZ Fojnica da može izvršiti transformaciju/zamjenu vakufske nekretnine označene kao kao k.č. broj 965, u naravi njiva 2 i 3. klase površine 2267 m², upisana u PL broj 234, KO Šćitovo, za nekretninu u vlasništvu Hodžić Mahmuta, označenu kao k.č. broj 852, u naravi oranica/njiva 3. klase, površine 4398 m², upisana u PL broj 143, KO Šćitovo.

Obavezuje se Medžlis IZ Fojnica da nekretninu koju dobije u zamjeni upiše na ime istoimenog vakufa.

Zadužuje se Medžlis IZ Fojnica da Vakufskoj direkciji dostavi izvještaj nakon realizacije predmetne zamjene.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Fojnica i Vakufska direkcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 08-03-1-4483-2/23

Datum: 17. džumadel-ula 1445. godine po H.
30. novembar 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i devetoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 17. džumadel-ula 1445. godine po H., odnosno 30. novembra 2023. godine, razmatrajući prijedlog Ureda za zekat za određivanje nisaba, donijelo je sljedeću:

ODLUKU
o utvrđivanju visine nisaba za
za džumadel-ula, džumadel-uhra i redžeb 1445. godine po H.

Član 1.

Nisab za džumadel-ula, džumadel-uhra i redžeb 1445. godine po Hidžri iznosi

10.439,00 KM / 5.332.00 € / 5.708,00 \$

Član 2.

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja.

O b r a z l o ž e n j e

Cijena zlata na dan 7. džumadel-ula 1445. godine po H., odnosno, 20. novembra 2023. godine, na svjetskoj berzi plemenitih metala (New York) i na tržištu u Bosni i Hercegovini iznosila je 113,96 KM/, 58,21 €/, 63,58 \$ za jedan gram (g), što za 91,6 g zlata iznosi 10.438,73 KM (zaokruženo 10.439,00 KM), 5.332.03 € (zaokruženo 5.332,00 €), 5.823,92 \$ (zaokruženo 5.824,00 \$)

Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini se opredijelilo za određivanje nisaba po cijeni koštanja zlata (finoće "good delivery gold" 999/99, odnosno 24 karata), o čemu postoji uporište u šerijatskim propisima i dugogodišnjoj praksi Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini. Vijeće muftija je zadužilo Ured za zekat da svakog kvartala objavi novi iznos nisaba, shodno utvrđenim principima od strane Vijeća muftija i promjenama cijene zlata na svjetskom i domaćem tržištu.

Zekat na zlato, srebro, novac, štednju, dionice, trgovačku robu i druge vrijednosti koje podliježu ovoj vrsti nisaba se daje u iznosu od 2,5% na ukupnu vrijednost na dan obračuna.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-4496-2/23

Datum: 17. džumadel-ula 1445. godine po H.
30. novembar 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na svojoj trideset i devetoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 17. džumadel-ula 1445. god. po H., odnosno 30. novembra 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost Medžlisu IZ Gornji Vakuf da može izvršiti transformaciju/prodaju vakufske nekretnine označene kao k.č. broj 57, u naravi stambena zgrada površine 55 m² i dvorište površine 21 m², upisana u PL broj 317, KO Privor 1, na način da se ista ustupi Omeragić Hilmi za iznos od 9.000,00 KM.

Obavezuje se Medžlis IZ Gornji Vakuf da dobijena sredstva utroši u izgradnju vakufskog stana u istom džematu.

Obavezuje se Medžlis IZ Gornji Vakuf da dostavi Vakufskoj direkciji izvještaj nakon realizacije zaključka.

Za provođenje ovog zaključka obavezuju se Medžlis IZ Gornji Vakuf i Vakufska direkcija.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-4499-2/23

Datum: 17. džumadel-ula 1445. godine po H.
30. novembar 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na svojoj trideset i devetoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 17. džumadel-ula 1445. god. po H., odnosno 30. novembra 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Harambašić Mihret sin Hameda, iz Prijedora i Harambašić Mevlida kći Šerifa, iz Prijedora, mogu za potrebe džemata Ćela, Medžlis IZ Prijedor, uvakufiti svoje suvlasničke dijelove u udjelu ½, zemljišnih parcela označenih kao k.č. br. 895/5, zv. „Bare” u naravi njiva 4. klase, površine 1.093 m² i k.č. br. 895/12 zv. „Bare” u naravi njiva 4. klase površine 294 m², upisane u list nepokretnosti br. 858 k.o. Ćela, uz uvjet da se predmetne nekretnine

uknjiže na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Prijedor – vakuf džemata Ćela.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifima izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Prijedor i Vakufska direkcija IZ u BiH.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-4500-2/23

Datum: 17. džumadel-ula 1445. godine po H.
30. novembar 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na svojoj trideset i devetoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 17. džumadel-ula 1445. god. po H., odnosno 30. novembra 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Medžlis IZ Tešanj, može za potrebe vakufa džamije Vukovo, uvakufiti svoje zemljišne parcele označene kao k.č. br. 1116, zv. „Podgrabnica” u naravi oranica/njiva 5. klase, površine 2.728 m² i šuma 4. klase površine 335 m², k.č. br. 1115/1 zv. „Podgrabnica” u naravi oranica/njiva 5. klase, površine 2.321 m² i šuma 4. klase površine 240 m², upisane u p.l. br. 1833 i 2062 k.o. Rosulje, uz uvjet da se predmetne nekretnine uknjiže na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Tešanj – vakuf džamije Vukovo.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Tešanj i Vakufska direkcija IZ u BiH.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-4501-2/23

Datum: 17. džumadel-ula 1445. godine po H.
30. novembar 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na svojoj trideset i devetoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 17. džumadel-ula 1445. god. po H., odnosno 30. novembra 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Medžlis IZ Tešanj, može za potrebe vakufa džamije Vukovo, uvakufiti svoje zemljišne parcele označene kao k.č. br. 1113/1, zv. „Podgrobnica” u naravi oranica/njiva 5. klase, površine 3.088 m², k.č. br. 1113/2 zv. „Podgrobnica” u naravi oranica/njiva 5. klase, površine 597 m², k.č. br. 1113/3 zv. „Podgrobnica” u naravi nekategorisani put, površine 42 m² i k.č. br. 1117, zv. „Podgrabnica” u naravi oranica/njiva 4. klase, površine 3.896, oranica/njiva 5. klase površine 2.198 m² i šuma 4. klase površine 250 m², ukupne površine 10.071 m², upisane u p.l. br. 135, što po starom premjeru odgovara upisu u zk. ul. br. 1311 i 1314 k.o. Rosulje, uz uvjet da se predmetne nekretnine uknjiže na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Tešanj – vakuf džamije Vukovo.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Tešanj i Vakufska direkcija IZ u BiH.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-4502-2/23

Datum: 17. džumadel-ula 1445. godine po H.
30. novembar 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na svojoj trideset i devetoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 17. džumadel-ula 1445. god. po H., odnosno 30. novembra 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Mujanović rođ. Huremović Zilka kći Mustafe, iz Kalesije, može za potrebe džemata Hrasno Donje, Medžlis IZ Kalesija, uvakufiti svoje zemljišne parcele označene kao k.č. br. 2632 zv. „Bregovi” u naravi šuma 6. klase površine 321 m² i oranica/njiva 7. klase površine 5.596 m², ukupne površine 5.917 m², upisane u p.l. br. 2200, što po starom premjeru odgovara upisu u zk. ul. br. 1608 k.o. Hrasno, uz uvjet da se predmetne nekretnine uknjiže na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Kalesija – vakuf džemata Hrasno Donje.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifi izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Kalesija i Vakufska direkcija IZ u BiH.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-4503-2/23

Datum: 17. džumadel-ula 1445. godine po H.
30. novembar 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na svojoj trideset i devetoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 17. džumadel-ula 1445. god. po H., odnosno 30. novembra 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Kavazović Husein sin Ibrahima, iz Gradačca, može za potrebe džemata Kerep, Medžlis IZ Gradačac, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 886/2 zv. „Palučak” u naravi njiva 2. klase, površine 4.036 m², upisane u p.l. br. 251, što po starom premjeru odgovara upisu u zk. ul. br. 591 k.o. Kerep, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Gradačac – vakuf džemata Kerep.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Gradačac i Vakufska direkcija IZ u BiH.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-4504-2/23

Datum: 17. džumadel-ula 1445. godine po H.
30. novembar 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na svojoj trideset i devetoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 17. džumadel-ula 1445. god. po H., odnosno 30. novembra 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Muminović Mejaza kći Selima, iz Srebrenika, može za potrebe džemata Potpeć, Medžlis IZ Srebrenik, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 2112/1 zv. „Polje” u naravi njiva 3. klase, površine 2115 m², upisane u p.l. br. 1273, što po starom premjeru odgovara upisu u zk. ul. br. 1529 k.o. Podpeć i svoj suvlasnički dio u udjelu 5/18, zemljišne parcele označene 2112/5 zv. „Polje” u naravi nekategorisani put površine 828 m², upisanu u p.l. br. 200 k.o. Podpeć, uz uvjet da se predmetne nekretnine uknjiže na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Srebrenik – vakuf džemata Potpeć.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifi izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Srebrenik i Vakufska direkcija IZ u BiH.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-4505-2/23

Datum: 17. džumadel-ula 1445. godine po H.
30. novembar 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na svojoj trideset i devetoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 17. džumadel-ula 1445. god. po H., odnosno 30. novembra 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Pargan Salih sin Mehmeda, iz Zvornika, može za potrebe vakufa džamije Glumina, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 369/1, zv. „Košarišta” u naravi njiva 5. klase, površine 3376 m², upisane

u p.l. br. 368 k.o. Glumina, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Zvornik – vakuf džamije Glumina.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Zvornik i Vakufska direkcija IZ u BiH.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-4506-2/23

Datum: 17. džumadel-ula 1445. godine po H.

30. novembar 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na svojoj trideset i devetoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 17. džumadel-ula 1445. god. po H., odnosno 30. novembra 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Mehmedović Džemila kći Abdulaha, iz Zvornika, može za potrebe vakufa džamije Đulići, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 1551/1, zv. „Ada - Polje” u naravi njiva 4. klase, površine 3.830 m² i njiva 5. klase površine 5.946 m², upisane u p.l. br. 614 k.o. Petkovci, uz uvjet da se predmetne nekretnine uknjiže na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Zvornik – vakuf džamije Đulići.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifi izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Zvornik i Vakufska direkcija IZ u BiH.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-4507-2/23

Datum: 17. džumadel-ula 1445. godine po H.
30. novembar 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na svojoj trideset i devetoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 17. džumadel-ula 1445. god. po H., odnosno 30. novembra 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Ahmetašević Bahrija kći Hasiba, iz Gračanice, može za potrebe džemata Donja Lohinja, Medžlis IZ Gračanica, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 2242, zv. „Palučak” u naravi oranica/njiva 5. klase, površine 4.569 m², upisane u zk. ul. br. 1984 k.o. Donja Lohinja- Pribava, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Gračanica – vakuf džemata Donja Lohinja.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifi izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Gračanica i Vakufska direkcija IZ u BiH.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-4508-2/23

Datum: 17. džumadel-ula 1445. godine po H.
30. novembar 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na svojoj trideset i devetoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 17. džumadel-ula 1445. god. po H., odnosno 30. novembra 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Bušatlić Sulejman sin Muje, iz Gornjeg Vakufa, može za potrebe džemata Zastinje, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 2189/2, zv. „Meja” u naravi oranica, površine 200 m², upisane u zk. ul. br. 117 k.o. SP_PRIVOR, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Gornji Vakuf – vakuf džemata Zastinje.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Gornji Vakuf i Vakufska direkcija IZ u BiH.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-4509-2/23

Datum: 17. džumadel-ula 1445. godine po H.

30. novembar 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na svojoj trideset i devetoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 17. džumadel-ula 1445. god. po H., odnosno 30. novembra 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Germić Atif sin Mumina, iz Seobiočine, može u svoje ime i ime oca Mumina, za potrebe džemata Nova Kasaba, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 1543, zv. „Potkunjica” u naravi voćnjak 2. klase, površine 2.554 m², upisane u list nepokretnosti br. 58 k.o. Sebiočina, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Vlasenica – vakuf džemata Nova Kasaba.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Vlasenica i Vakufska direkcija IZ u BiH.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-4510-2/23

Datum: 17. džumadel-ula 1445. godine po H.

30. novembar 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na svojoj trideset i devetoj redovnoj

sjednici, održanoj u Sarajevu dana 17. džumadel-ula 1445. god. po H., odnosno 30. novembra 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Hasić Nermina kći Eniba, iz Prijedora može uvakufiti svoj suvlasnički dio u udjelu $\frac{1}{4}$ i Zenković Mirzeta kći Eniba, iz Prijedora, može uvakufiti svoj suvlasnički dio u udjelu $\frac{3}{4}$, za potrebe džemata Čarakovo, Medžlis IZ Prijedor, zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 570/3, zv. „Ograda” u naravi njiva 5. klase, površine 1.530 m², upisane u p.l. br. 1031 k.o. Čarakovo, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Prijedor – vakuf džemata Čarakovo.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifama izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Prijedor i Vakufska direkcija IZ u BiH.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-4511-2/23

Datum: 17. džumadel-ula 1445. godine po H.
30. novembar 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na svojoj trideset i devetoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 17. džumadel-ula 1445. god. po H., odnosno 30. novembra 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Huskić Mustafa sin Osmana, iz Škahovice, može za potrebe proširenja vakufske parcele u džematu Škahovica, Medžlis IZ Gračanica, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 1803/2, zv. „Bašča” u naravi voćnjak 3. klase, površine 5 m², upisane u p.l. br. 177 k.o. Škahovica, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Gračanica – vakuf džemata Škahovica.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Gračanica i Vakufska direkcija IZ u BiH.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-4512-2/23

Datum: 17. džumadel-ula 1445. godine po H.
30. novembar 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na svojoj trideset i devetoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 17. džumadel-ula 1445. god. po H., odnosno 30. novembra 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Hodžić Mehmed sin Šaćira, iz Goražda, može za potrebe Medžlisa IZ Goražde, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 1520/3, zv. „Luka Šljivik” u naravi voćnjak 2. klase, površine 228 m², upisane u p.l. br. 665 k.o. Bučje, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Goražde – vakuf Medžlisa IZ Goražde.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Goražde i Vakufska direkcija IZ u BiH.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-4513-2/23

Datum: 17. džumadel-ula 1445. godine po H.
30. novembar 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na svojoj trideset i devetoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 17. džumadel-ula 1445. god. po H., odnosno 30. novembra 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Šuvalija Fadil sin Avde, iz Foče i Šuvalija Fahrudin sin Avde, iz Foče, mogu uvakufiti svoje suvlasničke dijelove u udjelu $\frac{1}{2}$, za potrebe Medžlisa IZ Foča, nekretnina označenih kao k.č. br. 27, zv. „Pod Crnohovi” u naravi šuma 5. klase, površine 57.050 m² i šuma 6. klase površine 6.338 m², k.č. br. 28, zv. „Podkunjica” u naravi livada 6. klase, površine 20.251 m², k.č. br. 29 zv. „Podkunjica” u naravi šuma 5. klase površine 6.650 m², k.č. br. 30 zv. „Bara” u naravi voćnjak 5. klase u površini 46.273 m², k.č. br. 31 zv. „Ledina” u naravi voćnjak 5. klase površine 500 m², kuća i zgrada površine 64 m² i dvorište površine 500 m², k.č. br. 32 zv. „Omeđak” u naravi šuma 4. klase površine 10.824 m², k.č. br. 33 zv. „Krtina” u naravi livada 5. klase površine 9.127 m², k.č. br. 34 zv. „Krčevine” naravi livada 5. klase površine 7.090 m², k.č. br. 35 zv. „Bijele Vode” u naravi šuma 5. klase površine 16.216 m², k.č. br. 1856 zv. „Ivana G. Kovačića” u naravi njiva 1. klase površine 354 m², k.č. br. 1857 zv. „Ivana G. Kovačića” u naravi stambeni objekat površine 71 m² i dvorište površine 134 m², k.č. br. 1998 zv. „Ivana G. Kovačića” u naravi stambeni objekat površine 103 m², garaža površine 19 m² i dvorište površine 352 m², upisane u p.l. br. 205 k.o. Brusna i list nepokretnosti br. 1370 k.o. Foča, uz uvjet da se predmetne nekretnine uknjiže na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Foča – vakuf Medžlisa IZ Foča.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifima izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Foča i Vakufska direkcija IZ u BiH.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-4514-2/23

Datum: 17. džumadel-ula 1445. godine po H.

30. novembar 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na svojoj trideset i devetoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 17. džumadel-ula 1445. god. po H., odnosno 30. novembra 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Pandur Huso sin Salke, iz Zvornika, može za potrebe vakufa džamije Glumina, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 1736/5, zv. „Panduri” u naravi voćnjak 4. klase, površine 104 m², upisane u p.l. br. 1273 k.o. Glumina, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Zvornik – vakuf džamije Glumina.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Zvornik i Vakufska direkcija IZ u BiH.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-03-2-4523/23

Datum: 17. džumadel-ula 1445. godine po H.
30. novembar 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i devetoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 17. džumadel-ula 1445. godine po H., odnosno 30. novembra 2023. godine, razmatrajući plana rada Vijeća za 2024. godinu, donijelo je sljedeći:

ZAKLJUČAK

Usvaja se Plan rada Vijeća muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini za 2024. godinu.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-4565-2/23

Datum: 17. džumadel-ula 1445. godine po H.
30. novembar 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na svojoj trideset i devetoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 17. džumadel-ula 1445. god. po H., odnosno 30. novembra 2023. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost Medžlisu IZ Tešanj da dobijena sredstva od transformacije vakufske imovine u iznosu od 11.232,00 KM na osnovu Zaključka vijeća muftija broj 18-4-1-4118-2/23 od dana 02.11.2023. godine, može uložiti u kupovinu poslovnog prostora površine 73,5 m² u vlasništvu firme HG d.o.o. Tešanj izgrađenog na parceli označenoj kao k.č. broj 559/1, upisan u ZK uložak broj 597 KO Jelah ukupne vrijednosti 143.325,00 KM.

Preostali dio potrebnih sredstava za kupovinu ovog prostora obezbjedit će Medžlis IZ Tešanj.

Obavezuje se Vakufska direkcija da finansijska sredstva u iznosu od 11.232,00 KM uplati Medžlisu IZ Tešanj u svrhu kupovine predmetnog poslovnog prostora.

Obavezuje se Medžlis IZ Tešanj da poslovni prostor koji će kupiti uknjiži na istoimeni vakuf koji je transformisan.

Za sprovođenje ovog Zaključka zadužuju se Vakufska direkcija i Medžlis IZ Tešanj.

Obavezuje se Medžlis IZ Tešanj da Vakufskoj direkciji dostavi izvještaj o realizaciji zaključka.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-03-2-4629/23

Datum: 18. džumadel-ula 1445. godine po H.

1. decembar 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i devetoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 17. džumadel-ula 1445. godine po H., odnosno 30. novembra 2023. godine, razmatrajući Nacrt plana rada Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini za 2024. godinu, donijelo je sljedeći:

ZAKLJUČAK

Vijeće muftija prihvata Nacrt plana rada Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini za 2024. godinu i daje pozitivno mišljenje za njegovo usvajanje.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-03-2-4630-2/23

Datum: 18. džumadel-ula 1445. godine po H.

1. decembar 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i devetoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 17. džumadel-ula 1445. godine po H., odnosno 30. novembra 2023. godine, razmatrajući način raspodjele sredstava Fonda "Bejtu-l-mal" za 2024. godinu, donijelo je sljedeću:

O D L U K U
o utvrđivanju načina raspodjele sredstava
Fonda "Bejtu-l-mal" za 2024. godinu

Član 1.

Vijeće muftija utvrđuje načine raspodjele sredstava Fonda "Bejtu-l-mal" za 2024. godinu prema prijedlogu Rijasetu, koji je sastavni dio ove odluke.

Član 2.

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-03-2-4630/23

Datum: 18. džumadel-ula 1445. godine po H.

1. decembar 2023. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj trideset i devetoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 17. džumadel-ula 1445. godine po H., odnosno 30. novembra 2023. godine, razmatrajući Nacrt budžeta Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini i ustanova Rijasetu za 2024. godinu, donijelo je sljedeći:

Z A K L J U Č A K

Vijeće muftija prihvata Nacrt budžeta Rijasetu i njegovih ustanova za 2024. godinu i daje pozitivno mišljenje za njegovo usvajanje.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Dekreti

Broj: 03-07-1-4092-2/23

Datum: 25. rebi'ul-ahir 1445. god. po H.

9. novembar 2023. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Puračić broj: 02-07-2-412/23 od 6. oktobra 2023. godine, te na osnovu mišljenja Muftije tuzlanskog broj: 05-2-07-1-1488-1/23 od 11. oktobra 2023. godine, u predmetu postavljenja imama pripravnika u Džemat Bokavići, shodno odredbi člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebi'ul-evvela 1429. god. po H., odnosno 05. aprila 2008. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET

o postavljenju imama pripravnika

Čelenka (Azem) hafiz Kasim, bakalaureat/bachelor islamske teologije, rođen 28. maja 1999. godine u Zenici, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u svojstvu pripravnika u Džemat Bokavići, Medžlis Islamske zajednice Puračić, počevši od 16. oktobra 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Puračić i Čelenka Kasim će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor o radu na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama pripravnika u vremenu od 16. oktobra 2023. godine do 15. oktobra 2024. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Stupanjem u službu imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Imenovani je dužan po okončanju pripravnčkog staža pristupiti polaganju stručnog ispita za imama, hatiba i muallima pred ispitnom komisijom Rijasetu.

Dekret stupa na snagu 16. oktobra 2023. godine i važi do 15. oktobra 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-4155-2/23

Datum: 03. džumadel-ula 1445. god. po H.

16. novembar 2023. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Jablanica broj: 01-138-6/23 od 25. septembra 2023. godine, te na osnovu mišljenja Muftije mostarskog broj: 07-1-712-1/23 od 23. oktobra 2023. godine, u predmetu postavljenja imama pripravnika u Džemat Ostrožac, shodno odredbi člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebi'ul-evvela 1429. god. po H., odnosno 05. aprila 2008. godine, Reisu-l-ulema donosi

D E K R E T o postavljenju imama pripravnika

Hodžić (Ramo) Ibrahim, bakalaureat/bachelor imameta, hatabeta i ta'lima, rođen 30. oktobra 1986. godine u Zenici, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u svojstvu pripravnika u Džemat Ostrožac, Medžlis Islamske zajednice Jablanica, počevši od 1. novembra 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Jablanica i Hodžić Ibrahim će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor o radu na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama pripravnika u vremenu od 1. novembra 2023. godine do 31. oktobra 2024. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Stupanjem u službu imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Imenovani je dužan po okončanju pripravnčkog staža pristupiti polaganju stručnog ispita za imama, hatiba i muallima pred ispitnom komisijom Rijasetu.

Dekret stupa na snagu 1. novembra 2023. godine i važi do 31. oktobra 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-4145-2/23

Datum: 03. džumadel-ula 1445. god. po H.

16. novembar 2023. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Bosanska Krupa broj: 01-03-2-313/23 od 21. septembra 2023. godine, te na osnovu mišljenja Muftije bihačkog broj: 01-07-1-257-2/23 od 2. oktobra 2023. godine, u predmetu postavljenja imama pripravnika u Džemat Šabići, shodno odredbi člana 8 i člana 12

Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebi'ul-evvela 1429. god. po H., odnosno 05. aprila 2008. godine, Reisu-l-ulema donosi

D E K R E T o postavljenju imama pripravnika

Zeković (Šefko) Mersudin, profesor islamske teologije, rođen 31. januara 1983. godine u mjestu Brvine, Republika Srbija, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u svojstvu pripravnika u Džemat Šabići, Medžlis Islamske zajednice Bosanska Krupa, počevši od 1. oktobra 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Bosanska Krupa i Zeković Mersudin će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor o radu na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama pripravnika u vremenu od 1. oktobra 2023. godine do 30. septembra 2024. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Stupanjem u službu imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Imenovani je dužan po okončanju pripravnčkog staža pristupiti polaganju stručnog ispita za imama, hatiba i muallima pred ispitnom komisijom Rijasetu.

Dekret stupa na snagu 1. oktobra 2023. godine i važi do 30. septembra 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-3946-2/23

Datum: 05. rebi'ul-ahir 1445. god. po H.

20. oktobar 2023. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Sarajevo broj: 03-03-1-2313/23 od 21. septembra 2023. godine, te na osnovu mišljenja Muftije sarajevskog broj: 03-07-1-435-1/23 od 3. oktobra 2023. godine, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva Islamske zajednice u Bosni Hercegovini, te člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.) donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebi'ul-evvela 1429. god. po H., odnosno 05. aprila 2008. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Bakal (Mirsad) Emin, profesor islamske teologije, rođen 29. novembra 1984. godine u Čajniču, do sada raspoređen na dužnosti imama, hatiba i muallima u Džematu Budmolići, Medžlis Islamske zajednice Sarajevo, razrješava se navedene dužnosti zaključno sa 31. oktobra 2023. godine i raspoređuje na dužnost imama, hatiba i muallima, u Džemat Blagovac, Medžlis Islamske zajednice Sarajevo, počevši od 1. novembra 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Sarajevo će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor o obavljanju imamske službe. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u skladu sa Pravilnikom o imamima. Imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. novembra 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-4369-2/23

Datum: 08. džumadel-ula 1445. god. po H.

21. novembar 2023. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Konjic broj: 05-03-2-393/23 od 24. oktobra 2023. godine, te na osnovu mišljenja Muftije mostarskog broj: 07-1-827-1/23 od 9. novembra 2023. godine, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva Islamske zajednice u Bosni Hercegovini, te člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta IZ u BiH*, br. 5-6/2008.) donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebi'ul-evvela 1429. god. po H., odnosno 05. aprila 2008. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Cero (Nazif) Muamer, bakalaureat/bachelor imameta, hatabeta i ta'lima, rođen 25. marta 1982. godine u mjestu Ribići, Konjic, do sada raspoređen na dužnosti imama, hatiba i muallima u Džematu Gorani, Medžlis Islamske zajednice Konjic, razrješava se navedene dužnosti zaključno sa 15. novembra 2023. godine i raspoređuje na dužnost imama, hatiba i muallima, u Džemat Orahovica, Medžlis Islamske zajednice Konjic, počevši od 16. novembra 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Konjic će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor o obavljanju imamske službe. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u skladu sa Pravilnikom o imamima. Imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 16. novembra 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-4410-2/23

Datum: 09. džumadel-ula 1445. god. po H.

22. novembar 2023. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Zenica broj: 01-07-1-304/23 od 2. novembra 2023. godine, te na osnovu mišljenja Muftije zeničkog broj: 01-07-1-436-3/2023 od 7. novembra 2023. godine, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva Islamske zajednice u Bosni Hercegovini, te člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.) donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebi'ul-evvela 1429. god. po H., odnosno 05. aprila 2008. godine, Reisu-l-ulema donosi

D E K R E T o postavljenju imama

Bilčević (Rasim) Muhamed, bakalaureat/bachelor imameta, hatabeta i ta'lima, rođen 17. februara 1992. godine u mjestu Rajčevići, Zenica, do sada raspoređen na dužnost imama, hatiba i muallima u Džematu Varošište, Medžlis Islamske zajednice Zenica, razrješava se navedene dužnosti zaključno sa 31. oktobra 2023. godine i raspoređuje na dužnost imama, hatiba i muallima, u Džemat Sejmen, Medžlis Islamske zajednice Zenica, počevši od 1. novembra 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Zenica će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor o obavljanju imamske službe. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u skladu sa Pravilnikom o imamima. Imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. novembra 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-4420-2/23

Datum: 09. džumadel-ula 1445. god. po H.
22. novembar 2023. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Cazin broj: 01-07-1-188-2/2023 od 31. oktobra 2023. godine, te na osnovu mišljenja Muftije bihačkog broj: 01-07-1-305-2/23 od 13. novembra 2023. godine, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva Islamske zajednice u Bosni Hercegovini, te člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.) donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebi'ul-evvela 1429. god. po H., odnosno 05. aprila 2008. godine, Reisu-l-ulema donosi

D E K R E T o postavljenju imama

Makić (Rifet) Ibrahim, bakalaureat/bachelor imameta, hatabeta i ta'lima, rođen 4. aprila 1985. godine u Bihaću, do sada raspoređen na dužnost imama, hatiba i muallima u Džematu Šturlićka Platnica, Medžlis Islamske zajednice Cazin, razrješava se navedene dužnosti zaključno sa 31. decembrom 2023. godine i raspoređuje na dužnost imama, hatiba i muallima, u Džemat Mutnik, Medžlis Islamske zajednice Cazin, počevši od 1. januara 2024. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Cazin će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor o obavljanju imamske službe. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u skladu sa Pravilnikom o imamima. Imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. decembra 2023. godine i važi do 31. decembra 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-4411-2/23

Datum: 10. džumadel-ula 1445. god. po H.
23. novembar 2023. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Zenica broj: 01-07-1-305/23 od 2. novembra 2023. godine, te na osnovu mišljenja Muftije zeničkog broj: 01-07-1-437-3/2023 od 7. novembra 2023. godine, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva Islamske zajednice u Bosni Hercegovini, te člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*,

br. 5-6/2008.) donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebi'ul-evvela 1429. god. po H., odnosno 05. aprila 2008. godine, Reisu-l-ulema donosi

D E K R E T o postavljenju imama

Kovačević (Vahid) Senaid, diplomirani imam, hatib i muallim, rođen 3. januara 1983. godine u Šerićima, Zenica, do sada raspoređen na dužnost imama, hatiba i muallima u Džematu Šerići, Medžlis Islamske zajednice Zenica, razrješava se navedene dužnosti zaključno sa 31. oktobrom 2023. godine i raspoređuje na dužnost imama, hatiba i muallima, u Džemat Janjići, Medžlis Islamske zajednice Zenica, počevši od 1. novembra 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Zenica će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor o obavljanju imamske službe. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u skladu sa Pravilnikom o imamima. Imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. novembra 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-4262-2/23

Datum: 30. džumadel-ula 1445. god. po H.

13. decembar 2023. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Gradačac broj: 02-07-321/23 od 20. oktobra 2023. godine, te na osnovu mišljenja Muftije tuzlanskog broj: 05-2-07-1-1551-1/23 od 30. oktobra 2023. godine, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva Islamske zajednice u Bosni Hercegovini, te člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.) donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebi'ul-evvela 1429. god. po H., odnosno 05. aprila 2008. godine, Reisu-l-ulema donosi

D E K R E T o postavljenju imama

Osmanović (Mustafa) Ahmet, bakalaureat/bachelor imameta, hatabeta i ta'lima, rođen 26. januara 1997. godine u Gradačcu, do sada raspoređen na dužnost imama, hatiba i muallima u Džematu Međida Srednja, Medžlis Islamske

zajednice Gradačac, razrješava se navedene dužnosti zaključno sa 31. oktobrom 2023. godine i raspoređuje na dužnost imama, hatiba i muallima, u Džemat Svirac, Medžlis Islamske zajednice Gradačac, počevši od 1. novembra 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Gradačac će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor o obavljanju imamske službe. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u skladu sa Pravilnikom o imamima. Imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. novembra 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-4293-2/23

Datum: 04. džumadel-ula 1445. god. po H.

17. novembar 2023. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Bosanski Novi br. 01-07-1-5753/23 od 26. oktobra 2023. godine, shodno odredbi člana 40 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. god. po H., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

D E K R E T

o razrješenju dužnosti imama

Mlivo (Mirsad) Uzeir, rođen 15. oktobra 1998. godine u Travniku, imam, hatib i muallim u Džematu Gornji Agići, Medžlis Islamske zajednice Bosanski Novi, razrješava se navedene dužnosti, zaključno sa 31. oktobrom 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-4334-2/23

Datum: 04. džumadel-ula 1445. god. po H.

17. novembar 2023. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Gračanica - Visoko br. 02-07-1-266/23 od 1. novembra 2023. godine, shodno odredbi člana 40 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice

u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. god. po H., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

D E K R E T
o razrješenju dužnosti imama

Tašaković (Jusuf) Raif, imam, hatib i muallim, rođen 7. februara 1960. godine u mjestu Tušnjici, Visoko, imam, hatib i muallim u Džematu Buzići, Medžlis Islamske zajednice Gračanica - Visoko, razrješava se navedene dužnosti, zaključno sa 31. oktobrom 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-4385-2/23

Datum: 08. džumadel-ula 1445. god. po H.

21. novembar 2023. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Cazin br. 01-07-1-187-2/2023 od 31. oktobra 2023. godine, shodno odredbi člana 40 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. god. po H., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

D E K R E T
o razrješenju dužnosti imama

Bošnjak (Smajo) Hasan, rođen 3. januara 1962. godine u mjestu Šerići, Zenica, imam, hatib i muallim u Džematu Mutnik, Medžlis Islamske zajednice Cazin, razrješava se navedene dužnosti, zaključno sa 31. decembrom 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-4391-2/23

Datum: 10. džumadel-ula 1445. god. po H.

23. novembar 2023. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Konjic br. 05-03-1-416/23 od 2. novembra 2023. godine, shodno odredbi člana 40 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Her-

cegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. god. po H., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

D E K R E T
o razrješenju dužnosti imama

Petrovac (Mustafa) Senad, rođen 7. februara 1974. godine u mjestu Rakovčani, Prijedor, imam, hatib i muallim u Džematu Orahovica, Medžlis Islamske zajednice Konjic, razrješava se navedene dužnosti, zaključno sa 15. novembrom 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-4595-2/23

Datum: 29. džumadel-ula 1445. god. po H.
12. decembar 2023. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Sanski Most br. 02-07-1-357-1/23 od 27. novembra 2023. godine, shodno odredbi člana 40 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. god. po H., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

D E K R E T
o razrješenju dužnosti imama

Sedić (Jusuf) Mirsad, rođen 8. novembra 1958. godine u Bosanskoj Kru-pi, imam, hatib i muallim u Džematu Sanski Most, Medžlis Islamske zajednice Sanski Most, razrješava se navedene dužnosti, zaključno sa 30. novembrom 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-4684-2/23

Datum: 30. džumadel-ula 1445. god. po H.
13. decembar 2023. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Vitez br. 01-02-320/23 od 4. decembra 2023. godine, shodno odredbi člana 40 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Herce-

govini, održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. god. po H., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

D E K R E T o razrješenju dužnosti imama

Herceg (Hasan) hafiz Amar, rođen 11. oktobra 1999. godine u Zenici, imam, hatib i muallim u Džematu Preočica, Medžlis Islamske zajednice Vitez, razrješava se navedene dužnosti, zaključno sa 30. novembrom 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-3663-2/23

Datum: 24. rebi'ul-ahir 1445. god. po H.
8. novembar 2023. godine

Na osnovu mišljenja Muftije tuzlanskog br. 05-2-07-1-1345-1/23 od 26. septembra 2023. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Banovići br. 02-03-2-345/23 od 7. septembra 2023. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Omazići, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebi'ul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

D E K R E T o postavljenju imama

Smajlović (Rifet) Nedim, rođen 3. novembra 1989. godine u mjestu Ribnica, Banovići, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Omazići, Medžlis Islamske zajednice Banovići, počevši od 1. oktobra 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Banovići i Smajlović Nedim će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. oktobra 2023. godine do 30. septembra 2024. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. oktobra 2023. godine i važi do 30. septembra 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-4127-2/23

Datum: 24. rebi'ul-ahir 1445. god. po H.
8. novembar 2023. godine

Na osnovu mišljenja Muftije travničkog br. 01-07-1-488/23 od 20. oktobra 2023. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Novi Travnik br. 01-07-684/23 od 6. oktobra 2023. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Lisac, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebi'ul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

D E K R E T o postavljenju imama

Palalić (Nedžad) Semir, rođen 8. jula 2002. godine u Travniku, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Lisac, Medžlis Islamske zajednice Novi Travnik, počevši od 1. novembra 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Novi Travnik i Palalić Semir će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. novembra 2023. godine do 31. oktobra 2024. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. novembra 2023. godine i važi do 31. oktobra 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-4128-2/23

Datum: 25. rebi'ul-ahir 1445. god. po H.
9. novembar 2023. godine

Na osnovu mišljenja Muftije travničkog br. 01-07-1-489/23 od 20. oktobra 2023. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Novi Travnik br. 01-07-685/23 od 6. oktobra 2023. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Čakići, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u

Sarajevu dana 26. rebi'ul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

D E K R E T o postavljenju imama

Karač (Zijad) Velid, rođen 2. novembra 2002. godine u mjestu Has, Novi Travnik, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Čakići, Medžlis Islamske zajednice Novi Travnik, počevši od 1. decembra 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Novi Travnik i Karač Velid će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. decembra 2023. godine do 30. novembra 2024. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. decembra 2023. godine i važi do 30. novembra 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-4144-2/23

Datum: 03. džumadel-ula 1445. god. po H.

16. novembar 2023. godine

Na osnovu mišljenja Muftije bihaćkog br. 01-07-1-257-2/23 od 02. oktobra 2023. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Bosanska Krupa br. 01-03-2-312/23 od 21. septembra 2023. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Hafizovići, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebi'ul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

D E K R E T o postavljenju imama

Kahrić (Nijaz) Harun, rođen 13. augusta 2000. godine u Travniku, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Hafizovići, Medžlis Islamske zajednice Bosanska Krupa, počevši od 1. oktobra 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Bosanska Krupa i Kahrić Harun će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i

obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. oktobra 2023. godine do 30. septembra 2024. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. oktobra 2023. godine i važi do 30. septembra 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-4143-2/23

Datum: 03. džumadel-ula 1445. god. po H.
16. novembar 2023. godine

Na osnovu mišljenja Muftije bihačkog br. 01-07-1-269-2/23 od 12. oktobra 2023. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Bužim br. 02-07-1-234/23 od 9. oktobra 2023. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Jusufovići, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebi'ul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

D E K R E T o postavljenju imama

Dedić (Jusuf) Halid, rođen 21. septembra 1995. godine u Bužimu, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Jusufovići, Medžlis Islamske zajednice Bužim, počevši od 1. oktobra 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Bužim i Dedić Halid će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. oktobra 2023. godine do 30. septembra 2024. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. oktobra 2023. godine i važi do 30. septembra 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-4234-2/23

Datum: 03. džumadel-ula 1445. god. po H.

16. novembar 2023. godine

Na osnovu mišljenja Muftije bihačkog br. 01-07-1-278-2/23 od 25. oktobra 2023. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Velika Kladuša br. 01-07-04-434/23 od 13. oktobra 2023. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Trnovi, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebi'ul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

D E K R E T o postavljenju imama

Hrnjić (Islam) Faris, rođen 2. januara 1999. godine u Čeliću, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Trnovi, Medžlis Islamske zajednice Velika Kladuša, počevši od 1. oktobra 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Velika Kladuša i Hrnjić Faris će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. oktobra 2023. godine do 30. septembra 2024. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. oktobra 2023. godine i važi do 30. septembra 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-4233-2/23

Datum: 04. džumadel-ula 1445. god. po H.

17. novembar 2023. godine

Na osnovu mišljenja Muftije bihačkog br. 01-07-1-282-2/23 od 25. oktobra 2023. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Velika Kladuša br. 01-07-05-452/23 od 19. oktobra 2023. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Rajnovac, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice,

održanoj u Sarajevu dana 26. rebi'ul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

D E K R E T o postavljenju imama

Grabus (Sejad) Munever, rođen 14. septembra 1978. godine u Krpeljićima, Travnik, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Rajnovac, Medžlis Islamske zajednice Velika Kladuša, počevši od 1. oktobra 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Velika Kladuša i Grabus Munever će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. oktobra 2023. godine do 30. septembra 2024. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. oktobra 2023. godine i važi do 30. septembra 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-4232-2/23

Datum: 04. džumadel-ula 1445. god. po H.

17. novembar 2023. godine

Na osnovu mišljenja Muftije bihaćkog br. 01-07-1-283-2/23 od 25. oktobra 2023. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Kozarac br. 02-255/2023-10 od 16. oktobra 2023. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Kalata, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebi'ul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

D E K R E T o postavljenju imama

Hodžić (Almina) Elvedin, rođen 24. augusta 1997. godine u Bihaću, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Kalata, Medžlis Islamske zajednice Kozarac, počevši od 1. septembra 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Kozarac i Hodžić Elvedin će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze

između Medžlisa i imama u vremenu od 1. septembra 2023. godine do 31. augusta 2024. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. septembra 2023. godine i važi do 31. augusta 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-4229-2/23

Datum: 04. džumadel-ula 1445. god. po H.
17. novembar 2023. godine

Na osnovu mišljenja Muftije bihaćkog br. 01-07-1-278-2/23 od 25. oktobra 2023. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Velika Kladuša br. 01-07-02-432/23 od 12. oktobra 2023. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Todorovo, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebi'ul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

D E K R E T o postavljenju imama

Hodžić (Minka) Dženajl, rođen 17. februara 1998. godine u Bihaću, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Todorovo, Medžlis Islamske zajednice Velika Kladuša, počevši od 1. oktobra 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Velika Kladuša i Hodžić Dženajl će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. oktobra 2023. godine do 30. septembra 2024. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. oktobra 2023. godine i važi do 30. septembra 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-4211-2/23

Datum: 04. džumadel-ula 1445. god. po H.

17. novembar 2023. godine

Na osnovu mišljenja Muftije mostarskog br. 07-1-724-1/23 od 25. oktobra 2023. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Mostar br. 02-1-970/23 od 29. septembra 2023. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Zalik, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebi'ul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

D E K R E T o postavljenju imama

Hondo (Nermin) Nedim, rođen 5. augusta 1998. godine u Konjicu, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Zalik – džamija Gornji Zalik, Medžlis Islamske zajednice Mostar, počevši od 5. septembra 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Mostar i Hondo Nedim će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 5. septembra 2023. godine do 4. septembra 2024. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 5. septembra 2023. godine i važi do 4. septembra 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-4230-2/23

Datum: 04. džumadel-ula 1445. god. po H.

17. novembar 2023. godine

Na osnovu mišljenja Muftije bihačkog br. 01-07-1-283-2/23 od 25. oktobra 2023. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Kozarac br. 02-254/2023-10 od 16. oktobra 2023. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Mujkanovići, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj

u Sarajevu dana 26. rebi'ul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Okić (Jasmin) Almin, rođen 9. juna 2000. godine u Bihaću, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Mujkanovići, Medžlis Islamske zajednice Kozarac, počevši od 1. septembra 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Kozarac i Okić Almin će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. septembra 2023. godine do 31. augusta 2024. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. septembra 2023. godine i važi do 31. augusta 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-4212-2/23

Datum: 04. džumadel-ula 1445. god. po H.

17. novembar 2023. godine

Na osnovu mišljenja Muftije travničkog br. 01-07-1-507/23 od 24. oktobra 2023. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Vitez br. 01-03-25/23 od 8. septembra 2023. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Grbavica, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebi'ul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Kurdić (Šefik) Osman, rođen 10. decembra 1985. godine u Tešnju, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Grbavica, Medžlis Islamske zajednice Vitez, počevši od 1. novembra 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Vitez i Kurdić Osman će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između

Medžlisa i imama u vremenu od 1. novembra 2023. godine do 31. oktobra 2024. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. novembra 2023. godine i važi do 31. oktobra 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-4357-2/23

Datum: 07. džumadel-ula 1445. god. po H.
20. novembar 2023. godine

Na osnovu mišljenja Muftije bihačkog br. 01-07-1-299-2/23 od 8. novembra 2023. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Sanski Most br. 01-07-1-304-1/23 od 27. oktobra 2023. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Gorice, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebi'ul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Kahrić (Faik) Mustafa, rođen 8. aprila 2001. godine u Travniku, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Gorice, Medžlis Islamske zajednice Sanski Most, počevši od 1. novembra 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Sanski Most i Kahrić Mustafa će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. novembra 2023. godine do 31. oktobra 2024. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. novembra 2023. godine i važi do 31. oktobra 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-4393/23

Datum: 07. džumadel-ula 1445. god. po H.
20. novembar 2023. godine

Na osnovu mišljenja Muftije mostarskog br. 07-1-834-1/23 od 10. novembra 2023. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Tomislavgrad br. 283/2023 od 7. novembra 2023. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Omerovići, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiul-ahira 1431. god. po H. odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

D E K R E T o postavljenju imama

Omeragić (Jahija) Meho, rođen 28. februara 1988. godine u mjestu Rankovići, općina Novi Travnik, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Omerovići, Medžlis Islamske zajednice Tomislavgrad, počevši od 1. oktobra 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Tomislavgrad i Meho Omeragić će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. oktobra 2023. godine do 30. septembra 2024. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. oktobra 2023. godine i važi do 30. septembra 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-4373/23

Datum: 09. džumadel-ula 1445. god. po H.
22. novembar 2023. godine

Na osnovu mišljenja Muftije mostarskog br. 07-1-826-1/23 od 9. novembra 2023. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Konjic br. 05-03-2-394/23 od 24. oktobra 2023. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Gorani, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u

Sarajevu dana 26. rebiul-ahira 1431. god. po H. odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

D E K R E T o postavljenju imama

Bubalo (Hamdija) Sinan, rođen 5. februara 1993. godine u Konjicu, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Gorani, Medžlis Islamske zajednice Konjic, počevši od 24. novembra 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Konjic i Bubalo Sinan će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 24. novembra 2023. godine do 23. novembra 2024. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 24. novembra 2023. godine i važi do 23. novembra 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-4419/23

Datum: 10. džumadel-ula 1445. god. po H.
23. novembar 2023. godine

Na osnovu mišljenja Muftije mostarskog br. 07-1-828-1/23 od 9. novembra 2023. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Konjic br. 05-03-2-395/23 od 24. oktobra 2023. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Gornje Polje, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiul-ahira 1431. god. po H. odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

D E K R E T o postavljenju imama

Pindžo (Ćamil) Ajdin, rođen 5. januara 1999. godine u Konjicu, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Gornje Polje, Medžlis Islamske zajednice Konjic, počevši od 1. novembra 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Konjic i Pindžo Ajdin će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između

Medžlisa i imama u vremenu od 1. novembra 2023. godine do 31. oktobra 2024. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. novembra 2023. godine i važi do 31. oktobra 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-4412/23

Datum: 10. džumadel-ula 1445. god. po H.
23. novembar 2023. godine

Na osnovu mišljenja Muftije zeničkog br. 01-07-1-438-3/2023 od 7. novembra 2023. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Zenica br. 01-07-1-303/23 od 2. novembra 2023. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Babino, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiul-ahira 1431. god. po H. odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

D E K R E T o postavljenju imama

Mujić (Sejid) Sedin, rođen 2. decembra 1988. godine u Zenici, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Babino, Medžlis Islamske zajednice Zenica, počevši od 1. novembra 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Zenica i Mujić Sedin će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. novembra 2023. godine do 31. oktobra 2024. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. novembra 2023. godine i važi do 31. oktobra 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-4421/23

Datum: 10. džumadel-ula 1445. god. po H.
23. novembar 2023. godine

Na osnovu mišljenja Muftije bihačkog br. 01-07-1-306-2/23 od 13. novembra 2023. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Cazin br. 01-07-1-189-2/2023 od 31. oktobra 2023. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Brezova Kosa, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiul-ahira 1431. god. po H. odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

D E K R E T o postavljenju imama

Mlivo (Mirsad) Uzeir, rođen 15. oktobra 1998. godine u Travniku, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Brezova Kosa, Medžlis Islamske zajednice Cazin, počevši od 1. novembra 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Cazin i Mlivo Uzeir će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. novembra 2023. godine do 31. oktobra 2024. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. novembra 2023. godine i važi do 31. oktobra 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-3608-2/23

Datum: 24. rebi'ul-ahir 1445. god. po H.
8. novembar 2023. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Konjic br. 05-03-1-325/23 od 30. augusta 2023. godine, a na osnovu mišljenja Muftije mostarskog br. 07-1-621-1/23 od 15. septembra 2023. godine, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, te člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebi'ul-evvela 1429. god. po H., odnosno 5. aprila 2008. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Zalihić (Remzija) Ensar, rođen 03. april 1991. godine u Konjicu, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Gradska džamija, Medžlis Islamske zajednice Konjic, počevši od 1. septembra 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Konjic i Zalihić Ensar će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. septembra 2023. godine do 31. augusta 2024. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. septembra 2023. godine i važi do 31. augusta 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-4277-2/23

Datum: 10. džumadel-ula 1445. god. po H.
23. novembar 2023. godine

Rješavajući po zahtjevu muftije vojnog br. 18-38-1052-4/23 od 31. oktobra 2023. godine, u predmetu postavljenja imama u Komandi 5. pješadijske brigade Oružanih snaga Bosne i Hercegovine, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, te člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebi'ul-evvela 1429. god. po H., odnosno 5. aprila 2008. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Hokulić (Mirzet) Elvedin, bakalaureat/bachelor islamske teologije, rođen 26. juna 1996. godine u Tuzli, postavlja se na dužnost brigadnog imama u Komandi 5. pješadijske brigade Oružanih snaga Bosne i Hercegovine u Živicama, počevši od 6. januara 2024. godine.

Na temelju ovoga dekreta Ministarstvo odbrane Bosne i Hercegovine i Hokulić Elvedin će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor o radu. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Ministarstva i imama u skladu sa Pravilnikom o imamima i Zakonom o Oružanim snagama Bosne i Hercegovine.

Dekret stupa na snagu 6. januara 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-4278-2/23

Datum: 10. džumadel-ula 1445. god. po H.
23. novembar 2023. godine

Rješavajući po zahtjevu muftije vojnog br. 18-38-1052-4/23 od 31. oktobra 2023. godine, u predmetu postavljenja imama u Komandi odbrane i doktrine Oružanih snaga Bosne i Hercegovine, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, te člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebi'ul-evvela 1429. god. po H., odnosno 5. aprila 2008. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Cikotić (Aljo) Ammar, bakalaureat/bachelor islamske teologije, rođen 12. septembra 1995. godine u Peći, Mađarska, postavlja se na dužnost bataljonskog imama u Komandi za obuku i doktrinu u Travniku, Oružane snage Bosne i Hercegovine, počevši od 1. januara 2024. godine.

Na temelju ovoga dekreta Ministarstvo odbrane Bosne i Hercegovine i Cikotić Ammar će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor o radu. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Ministarstva i imama u skladu sa Pravilnikom o imamima i Zakonom o Oružanim snagama Bosne i Hercegovine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-4279-2/23

Datum: 10. džumadel-ula 1445. god. po H.
23. novembar 2023. godine

Rješavajući po zahtjevu muftije vojnog br. 18-38-1052-4/23 od 31. oktobra 2023. godine, u predmetu postavljenja imama u Komandi 3. pješadijskog bataljona Oružanih snaga Bosne i Hercegovine, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, te člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebi'ul-evvela 1429. god. po H., odnosno 5. aprila 2008. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Fočo (Nedžad) Halid, profesor islamske teologije, rođen 31. maja 1988. godine u Foči, postavlja se na dužnost bataljonskog imama u Komandi 3. pješadijskog bataljona u Ustikolini, Oružane snage Bosne i Hercegovine, počevši od 17. februara 2024. godine.

Na temelju ovoga dekreta Ministarstvo odbrane Bosne i Hercegovine i Fočo Halid će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor o radu. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Ministarstva i imama u skladu sa Pravilnikom o imamima i Zakonom o Oružanim snagama Bosne i Hercegovine.

Dekret stupa na snagu 17. februara 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-4657-2/23

Datum: 29. džumadel-ula 1445. god. po H.
12. decembar 2023. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Travnik br. 03-A-1-891/2023 od 29. novembra 2023. godine, a na osnovu mišljenja Muftije travničkog br. 01-07-547/23 od 1. decembra 2023. godine, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, te člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebi'ul-evvela 1429. god. po H., odnosno 5. aprila 2008. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Petrovac (Mustafa) Senad, profesor islamskih nauka, rođen 7. februara 1974. godine u Rakovčanima, Prijedor, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Konatur, Medžlis Islamske zajednice Travnik, počevši od 16. novembra 2023. godine.

Stupanjem u službu imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 16. novembra 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-4424-3/22

Datum: 23. džumadel-ula 1445. god. po H.

06. decembar 2023. godine

Rješavajući po zahtjevu Islamske zajednice Bošnjaka u Švedskoj br. GLI-76-2112, od 3. decembra 2021. godine, te na osnovu mišljenja v. d. muftije za Zapadnu Evropu br. 03-07-1-4424-2/23 od 4. decembra 2023. godine, shodno odredbi člana 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 36 stav (g) Pravilnika o organiziranju Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini u dijaspori, te člana 8 i 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), i člana 5 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2014.) donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. god. po H., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

D E K R E T o postavljenju imama

Terzić (Izet) Hamza, rođen 11. januara 1994. godine u mjestu Dub, općina Hadžići, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džematu Jönköping, Islamska zajednica Bošnjaka u Švedskoj, počevši od 1. januara 2024. godine.

Na temelju ovoga dekreta Islamska zajednica Bošnjaka u Švedskoj, Džemat Jönköping i Terzić Hamza će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor o radu. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Islamske zajednice Bošnjaka u Švedskoj, Džemata Jönköping i imama.

Dekret stupa na snagu 1. januara 2024. godine i važi do 31. decembra 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-4477-3/22

Datum: 23. džumadel-ula 1445. god. po H.

06. decembar 2023. godine

Rješavajući po zahtjevu Islamske zajednice Bošnjaka u Švedskoj br. GLI-52-2311, od 16. novembra 2023. godine, te na osnovu mišljenja v. d. muftije za Zapadnu Evropu br. 03-07-1-4477-2/23 od 4. decembra 2023. godine, shodno odredbi člana 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 36 stav (g) Pravilnika o organiziranju Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini u dijaspori, te shodno odredbi člana 8. i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu*

IZ u BiH, br. 5-6/2008.), donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebiul-evvela 1429. god. po H., odnosno 05. aprila 2008. godine, Reisu-l-ulema donosi

D E K R E T o postavljenju imama

Kazaferović (Nurija) Suad, bakalaureat/bachelor imameta, hatabeta i ta'lima, rođen 28. aprila 1987. godine u Bihaću, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džematu Landskrona, Islamska zajednica Bošnjaka u Švedskoj, počevši od 1. januara 2024. godine.

Na temelju ovoga dekreta Islamska zajednica Bošnjaka u Švedskoj, Džemat Landskrona i Suad Kazaferović će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor o radu. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Islamske zajednice Bošnjaka u Švedskoj, Džemata Landskrona i imama.

Dekret stupa na snagu 1. januara 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-4208-2/23

Datum: 18. rebi'ul-ahir 1445. god. po H.

02. novembar 2023. godine

Rješavajući po zahtjevu Muftije Islamske zajednice Bošnjaka Sjeverne Amerike br. 01-SC-75/23 od 26. oktobra 2023. godine, shodno odredbi člana 17 tačka f), člana 36 stav (g) Pravilnika o organiziranju Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini u dijaspori, te shodno odredbi člana 8. i člana 12. Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. god. po H., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

D E K R E T o postavljenju imama

Hasanović (Alija) Mehdin, bakalaureat/bachelor teologije, rođen 8. maja 1996. godine u Tuzli, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Bosniaks Society of Boston, Islamska zajednica Bošnjaka Sjeverne Amerike, počevši od 14. augusta 2023. godine.

Stupanjem u službu imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 14. augusta 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-4208-2/23

Datum: 18. rebi'ul-ahir 1445. god. po H.
02. novembar 2023. godine

Rješavajući po zahtjevu Muftije Islamske zajednice Bošnjaka Sjeverne Amerike br. 01-SC-76/23 od 26. oktobra 2023. godine, shodno odredbi člana 17 tačka f), člana 36 stav (g) Pravilnika o organiziranju Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini u dijaspori, shodno odredbi člana 8 i člana 12. Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.) te člana 5. Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2014.) donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumade-l-uhra 1435. god. po H., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Šljivar (Salko) Šaban, imam, hatib i muallim, rođen 23. novembra 1978. godine u Šainovićima, Kiseljak, do sada raspoređen na dužnost imama, hatiba i muallima u Džematu Bukovica MIZ Kiseljak, razrješava se navedene dužnosti zaključno sa 31. augusta 2023. godine i postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Islamic Cultural Center of Bosniaks in Syracuse, Islamska zajednica Bošnjaka Sjeverne Amerike, počevši od 1. septembra 2023. godine.

Stupanjem u službu imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. septembra 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

| Sadržaj

- RIJEČ UREDNIKA**
- 7-8 Ustrajavanje na pravom putu
Mustafa Prljača
- 221-222 Na pragu novog doba
Mustafa Prljača
- 423-424 Zašto nema kritičkog pristupa?
Mustafa Prljača
- 565-566 Vrijeme vatre
Mustafa Prljača
- 771-772 U Gazi trne savjest čovječanstva
Mustafa Prljača
- 978-988 Gaza je svjetlo
Mustafa Prljača
- HUTBA**
- 9-12 Moralni preporod u postistinitom svijetu
Meho Šljivo
- 223-226 Samilosni među sobom, strogi prema poricateljima
Meho Šljivo
- 425-428 Vrijednost i ispravnost su odlike našeg puta
Meho Šljivo
- 567-570 Braniti prava i čast naših majki naša je obaveza i emanet
Meho Šljivo
- 773-776 Nepravda nije nepobjediva
Meho Šljivo
- 989-992 Bez nevolja i iskušenja nema ostvarenja snova i nada
Meho Šljivo
- TEFSIR**
- 13-26 Ono što je od mušice veće ili ono što je od mušice manje?!
Enes Karić
- 227-242 Sura 'Abese: On se namrštio
Almir Fatić
- 429-446 Sura El-Murselât Istinitost proživljenja
Almir Fatić
- 571-590 Sura El-Insân: Čovjekov zadatak na Zemlji
Almir Fatić
- HADIS**
- 243-260 Ehli-sunetsko razumijevanje hadisa

“Kome sam ja prijatelj i Alija mu je prijatelj” مَن كُنْتُ مَوْلَاهُ فَعَلِيٌّ مَوْلَاهُ
Dr. Mensur Valjevac i Mr. Mina Valjevac

FIKH

- 27-36 Šerijatski argumenti uvjeta za namaz
Jusuf Džafić
- 993-1002 Šerijatski argumenti uvjeta za namaz
Jusuf Džafić

AKTUELNE TEME

- 601-610 Recepcija religijske slobode
Rešad Plojović, Sumeja Smailagić
- 1015-1034 Džamije kao svjedočanstva
Edin Lepenica

TESAVUF

- 1049-1058 Walāya prema Al-Junaydu (u. 298/910)
Ahmet T. Karamustafa

ISLAMSKE TEME

- 591-600 Filozofijom do Boga: Ibn Rušdov utjecaj na poimanje vjerskih načela
Haris Dubravac

KULTURNA BAŠTINA

- 37-54 Arapski doprinosi matematici
Maksuda Muratović
- 277-294 Islamsko kulturno naslijeđe na unskim adama
Asmir Crnkčić
- 777-790 Hafizi merhumi u Bosni i Hercegovini
i Sandžaku od 1984. do 2021. godine
Hafiz dr. Maid Ibrahimović
- 791-806 Najfascinantniji mehanički uređaji
iz zlatnog doba muslimanske civilizacije
Maksuda Muratović

POGLEDI

- 55-68 Gdje je islamska logika? Slavodobitnost skolastičkog
racionalizma u islamskom obrazovanju
John Walbridge
- 483-492 Čitanje Kur'ana kao propovijedi: Slučaj Sarinog smijeha
Gabriel Said Reynolds
- 493-500 Hutba u aktuelnom kontekstu
Salem-ef. Dedović
- 1035-1048 Bol i patnja u ovozemaljskom životu
Damir-ef. Babajić
Senad Mehmedinović

ESEJI

- 447-468 Abdullah Yūsuf 'Alī i Muḥammad Asad: Dva pristupa prevođenju Kur'ana na
engleski
Muzaffar Iqbal
- 469-482 Ljudsko dostojanstvo
Fathi Osman
- 1059-1074 Prijevodi Kur'ana i drugih islamskih tekstova prije Dantea
(12. i 13. Stoljeće)
José Martínez Gázquez

STUDIJE

- 261-276 Andaluzijski učenjaci o učenju Kur'ana na islamskom Istoku:
Slučaj Ebu el-Kasima eš-Šatibija (538-590/1143-1194)
Zohra Azgal

1003-1014 Budućnosti u Kur'anu
Mirza Sarajkić

OSVRTI

501-510 Islamski pristup radu sa žrtvama ratnog zločina silovanja i drugih oblika torture

Ifet Mustafić

807-820 Briga Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini o materijalnom i nematerijalnom kulturnom naslijeđu u njezinu vlasništvu
Elvir Duranović

POVODI

295-312 Islam i temelji političke moći
Ilma Delić

NAŠI UGLEDNICI

511-534 Foto-dokumentarna reportaža o Husein-ef. Đozi: Đozo kao student, roditelj, suprug, djed, domaćin

Meho Manjgo

821-846 Foto-dokumentarna reportaža o Husein-ef. Đozi: Đozo kao zatvorenik, nastavnik, profesor, urednik Preporoda i predsjednik Udruženja ilmijje
Meho Manjgo

847-860 Šejh Abdurrahman Sirri i tekija na Oglavku
Mr. hfz. Vedad Kasumović

NOVE KNJIGE

69-74 Smisao i blagoslov čovjekove ravnoteže
Hadžem Hajdarević

313-318 Stihovi iskrene, neposredne svakodnevnosti

SVRŠENICI MEDRESA

1075-1086 Svršenici i svršenice naših medresa u 2023. godini
Hadžem Hajdarević

SLUŽBENI DIO

77-86 Aktivnosti Sabora

87-106 Aktivnosti Rijaseta

107-122 Aktivnosti Vijeća muftija

123-214 Dekreti

321-342 Aktivnosti Rijaseta

343-384 Aktivnosti Vijeća muftija

385-416 Dekreti

537-548 Aktivnosti Sabora

549-550 Aktivnosti Vijeća muftija

551-556 Aktivnosti Rijaseta

653-692 Aktivnosti Vijeća muftija

693-764 Dekreti

863-888 Aktivnosti Ustavnog suda

889-928 Aktivnosti rijaseta

929-980 Dekreti

1089-1160 Aktivnosti Vijeća muftija

1161-1190 Dekreti

فهرست

كلمة المحرر	
استمرار في الصراط المستقيم	٨-٧
مصطفى برلياتشا	
علي عتبه عصر جديد قادم	٢٢٢-٢٢١
مصطفى برلياتشا	
اين المقاربة النقدية؟	٤٢٤-٤٢٣
زمن النار	٥٦٦-٥٦٥
مصطفى برلياتشا	
في غزة يتخدر ضمير البشرية	٧٧٢-٧٧١
مصطفى برلياتشا	
غزة كاشفة فاضحة	٩٨٨-٩٧٨
مصطفى برلياتشا	
خطبة الجمعة	
الإصلاح الأخلاقي في العالم المجرد من الحقيقة	١٢-٩
ميهو شليفو	
أشداء على الكفار رحماء بينهم	٢٢٦-٢٢٣
ميهو شليفو	
اعمالنا مرهونة بالاخلاص و الاحسان	٤٢٨-٤٢٥
ميهو شليفو	
إن الدفاع عن حقوق وكرامة أمهاتنا واجب علينا وأمانة	٥٧٠-٥٦٧
ميهو شليفو	
الظلم ليس بأمر لا يقهر	٧٧٦-٧٧٣
ميهو شليفو	
لا تحقق الامال و الاحلام بدون ابتلائات و امتحانات	٩٩٢-٩٨٩
ميهو شليفو	
موضوعات تفسيرية	
ما هو أكبر من البعوضة أو ما هو دونها في الصغر والحقارة	٢٦-١٣
أنس كاريتش	
أدين لبيينيتسا	١٠٣٤-١٠١٥
المساجد بصفتها الشهادات	
سورة عبس	٢٤٢-٢٢٧
آلمير فاتيتش	
سورة المرسلات: حقيقة البعث بعد الموت	٤٤٦-٤٢٩
آلمير فاتيتش	
سورة الإنسان: مهمة الإنسان في الأرض	٥٩٠-٥٧١
آلمير فاتيتش	

التصوف

أحمت ت. قرا مصطفى
الولاية في نظر الجنيد

موضوعات تفسيرية

حديث رسول الله صلى الله عليه وسلم «من كنت مولاه فعلي مولاه» كما يفهمه أهل السنة والجماعة
مينا فاليفاتس، منصور فاليفاتس

موضوعات فقهية

الأدلة الشرعية لشروط الصلاة

يوسف جافيتش

يوسف جافيتش ١٠٠٢-٩٩٣

الأدلة الشرعية للوضوء

موضوعات راهنة

استقبال الحرية الدينية

رشاد بلويوفيتش: سمية سمايلاغيتش

موضوعات إسلامية

بالفلسفة إلى الله: تأثير ابن رشد في فهم الأصول الدينية

حارس دوبراواتس

تراث ثقافي

إسهامات العرب في الرياضيات

مقصودة مراتوفيتش

التراث الثقافي الإسلامي في جزر نهر أونا

أسمير تسرنكيتش

الحافظون المرحومون في البوسنة والهرسك وفي السنجق في الفترة ١٩٨٤-٢٠٢١م

مائد إبراهيموفيتش

أروع أجهزة ميكانيكية في العصر الذهبي للحضارة الإسلامية

مقصودة موراتفيتش

نظرات

أين المنطق الإسلامي؟

جون فلبرج

دامر بابايتش ١٠٤٨-١٠٣٥

سناد مهدينوفيتش

الألم والعذاب في الحياة الدنيا

قراءة القرآن بمثابته الموعظة: مثل ضحك زوجة إبراهيم عليه السلام

غبريال سعيد رينولدس

خطبة يوم الجمعة في السياق الراهن

سالم أفندي ديدوفيتش، مفتي موستار

مقالات

عبد الله يوسف علي ومحمد أسد: أسلوبان في ترجمة القرآن إلى الإنجليزية

مظفر إقبال

الكرامة الإنسانية ٤٨٢-٤٦٩

علمة دليتش

هوزي مارتينز غازقويز ١٠٧٤-١٠٥٩

ترجمات القرآن وغيره من النصوص الإسلامية قبل دانتى

(القرن الثاني والثالث عشر)

دراسات

علماء الأندلس عن القراءات في الشرق الإسلامي: مثل أبي القاسم الشاطبي

٢٧٦-٢٦١ (١١٩٤-١١٤٣/٥٩-٥٣٨)

زهرة أزغل
مرزا ساراكييتش ١٠٣-١٠٤
المستقبلات في القرآن

لمحات
٥١٠-٥٠١
التعذيب
الأسلوب الإسلامي في معاملة ضحايا جريمة الاغتصاب وغيرها من أشكال

عفت مصطفييتش
٨٧-٨٢
عناية المشيخة الإسلامية في البوسنة والهرسك بما في ملكها
من التراث الثقافي المادي واللامادي
ألوير دورانوفيتش

مناسبات
٣١٢-٢٩٥
الإسلام وأصول الحكم
إللما ديليتش

وجهاء قومنا
٥١١-٥٣٤
عرض وثائقي مصور عن حسين أفندي جوزو: جوزو كطالب ووالد وزوج وجد ورب البيت
ميهو مانيجو
٨٢١-٨٤٦
تقرير فوتوجرافي توثيقي عن حسين أفندي جوزو بمثابته السجين والمدرس والأستاذ الجامعي:
ورئيس التحرير للصحيفة بريبورود ورئيس جمعية العلماء في البوسنة والهرسك
ميهو مانيجو

٨٤٧-٨٦
الشيخ عبد الرحمن سري
وداد فسوموفيتش

كتب جديدة
٧٤-٦٩
معنى وفضل التوازن لدى الإنسان
حاجم حيدارفيتش

٣١٣-٣١٨
أشعار الحياة اليومية الصادقة والمباشرة

خريجو مدارسنا الإسلامية
١٠٧٥-١٠٨٦
الخروجون والخريجات في مدارسنا الإسلامية عام ٢٠٢٣
حجم هايدارفيتش

رسميات
٧٧-٨٦
٨٧-١٠٦
١٠٧-١٢٢
١٢٣-٢١٤
٣٢١-٣٤٢
٣٤٣-٣٨٤
٣٨٥-٤١٦
٥٣٧-٥٤٨
٥٤٩-٥٥٠
٥٥١-٥٥٦
٦٥٣-٦٩٢
٦٩٣-٧٦٤
٨٦٣-٨٨٨
٨٨٩-٩٢٨
٩٢٩-٩٨٠
٨٩-١١٥٦
١١٦-١١٩٠
نشاطات المجلس الاعلى
نشاطات الرئاسة
لجنة المفتيين للمشيخة الإسلامية
قرارات التوظيف والعزل عن الوظيفة
نشاطات الرئاسة
لجنة المفتيين للمشيخة الإسلامية
قرارات التوظيف والعزل عن الوظيفة
نشاطات المجلس الاعلى
لجنة المفتيين للمشيخة الإسلامية
نشاطات الرئاسة
لجنة المفتيين للمشيخة الإسلامية
قرارات التوظيف والعزل عن الوظيفة
نشاطات المحكمة الدستورية
نشاطات الرئاسة
قرارات التوظيف والعزل عن الوظيفة
لجنة المفتيين للمشيخة الإسلامية
قرارات التوظيف والعزل عن الوظيفة

Contents

	WORD OF THE EDITOR
7-8	Persistence on the Right Path Mustafa Prljaca
221-222	On the Threshold of the New Age Mustafa Prljaca
423-424	Why is There no Critical Approach? Mustafa Prljaca
565-566	Time of Fire Mustafa Prljača
771-772	Humanity's Conscience is Dying in Gaza Mustafa Prljaca
987-988	Gaza is light Mustafa Prljaca
	KHUDBA
9-12	Moral Revival in a Post-Truth World Meho Sljivo
223-226	Compassionate among themselves, strict with deniers Meho Sljivo
425-428	Value and Correctness are the Characteristics of Our Way Meho Sljivo
567-570	Defending the Rights and Honor of our Mothers is Our Obligation and Trust Meho Šljivo
773-776	Injustice is not Invincible Meho Sljivo
989-992	Without troubles and temptations, there is no realization of dreams and hopes Meho Sljivo
	TAFSIR
13-26	What is Bigger than the Fly or what is Smaller than the Fly?! Enes Karic
227-242	Surah 'Abasa: He frowned Almir Fatic
429-446	Surah Al-Mursalât: The Truth of Resurrection Almir Fatic

- 571-590 Surah al-Insān: Man's Task on Earth
Almir Fatic
- HADITH**
- 243-260 Ahl al-Sunnah Understanding of the Hadīth: "To Whom I am a Friend, 'Āli is his Friend too." (مَنْ كُنْتُ مَوْلَاً فَعَلِيٌّ مَوْلَاً)."
Mina Valjevac, Mensur Valjevac
- FIQH**
- 27-36 Shari'ah Arguments of the Conditions for Salāh
Jusuf Dzafic
- 993-1002 Shari'ah Arguments for Ablution
Jusuf Dzafic
- CURRENT THEMES**
- 601-610 Reception of Religious Freedom
Resad Plojovic, Sumeja Smailagic
- 1015-1034 Mosques as testimonies
Edin Lepenica
- TASAWUF**
- 1049-1058 Walāya According to al-Junayd
Ahmet T. Karamustafa
- ISLAMIC THEMES**
- 591-600 Through the Philosophy to God: Ibn Rushd's Influence on the Understanding of Religious Principles
Haris Dubravac
- CULTURAL HARETAGE**
- 37-54 Arabs' Contribution to Mathematics
Maksuda Muratovic
- 277-294 Islamic Cultural Heritage on the Una Islands
Asmir Crnkic
- 777-790 Deceased Hafizes in Bosnia and Herzegovina and Sandzak from the Year 1984 to 2021
Maid Ibrahimovic
- 791-806 The Most Fascinating Mechanical Devices from the Golden Age of Muslim Civilization
Maksuda Muratovic
- VIEWS**
- 55-68 Where is Islamic Logic?
John Walbridge
- 483-492 Reading the Qur'an as a Sermon: The Case of Sarah's Laughter
Gabriel Said Reynolds
- 493-500 Sermon in the Current Social Context
Salem ef. Dedovic, Mufti of Mostar
- ESSAYS**
- 447-468 Abdullah Yūsuf 'Alī and Muhammad Asad:
Two Approaches to Translating the Qur'ān into English
Muzaffar Iqbal
- 1035-1048 Damir Babajic,
Senad Mehmedinovic
Pain and Suffering in this Earthly Life
- 469-482 Human dignity
Fethi Osman
- 1059-1074 Translations of the Qur'an and Other Islamic Texts before Dante (12th And 13th Centuries)
José Martínez Gázquez

STUDIES

- 261-276 Andalusian Scholars on the Recitation (Qirā'ah) of the Qur'an in the Islamic East: The case of Abū al-Qāsim al-Shāṭibī (538-590/1143-1194)
Zohra Azgal
- 1003-1014 Futures in the Qur'an
Mirza Sarajkic

REVIEWS

- 501-510 An Islamic Approach to Working with Victims of the War Crime of Rape and Other Forms of Torture
Ifet Mustafić
- 807-820 The Islamic Community in Bosnia and Herzegovina's Care Taking of the Tangible and Intangible Cultural Heritage in its Possession
Elvir Duranovic

OCCASIONS

- 295-312 Islam and the Foundations of Political Power
Ilma Delic

OUR DIGNITARIES

- 511-534 Photo-Documentary Report on Husein-ef. Džozo: Džozo as a Student, Parent, Husband, Grandfather, Householder
Meho Manjgo
- 821-846 Photo-Documentary about Husein-ef. Đozo - Đozo as a Prisoner, Teacher, Professor, Editor of the Preporod and President of the 'Ilmija Association
Meho Manjgo
- 847-860 Sheikh Aburrahman Sirri and the Tekke on Oglavak
Vedad Kasumovic

NEW BOOKS

- 69-74 The Meaning and Blessing of Human Balance
Hadzem Hajdarevic
- 313-318 Honest verses, immediate everyday life
Hadzem Hajdarevic

OUR MADRASAS

- 1075-1086 The Graduates, both Male and Female, of Our Madrasas in 2023

THE OFFICIAL PART

- 77-86 The Activities of Sabor
- 87-106 The Activities of Riyasat
- 107-122 Activities of the Council of Muftis
- 123-214 Decrees
- 321-342 The Activities of Riyasat
- 343-384 Activities of the Council of Muftis
- 385-416 Decrees
- 537-548 The Activities of Sabor
- 549-550 Activities of the Council of Muftis
- 551-556 The Activities of Riyasat
- 563-692 Activities of the Council of Muftis
- 693-764 Decrees
- 863-888 Activities of the Constitutional Court
- 889-928 The Activities of Riyasat
- 929-980 Decrees
- 1089-1160 Activities of the Council of Muftis
- 1161-1190 Decrees

Napomene saradnicima

Glasnik je zvanično glasilo Rijaset Islamske zajednice BiH. Izlazi dvomjesečno. Objavljuje akademske članke, istraživačke i stručne radove, prevedene tekstove, prikaze knjiga iz oblasti vjerskih disciplina i islamske/bošnjačke kulturne baštine kao i službena akta organa Rijaset Islamske zajednice u BiH. Objavljuje i radove iz drugih oblasti po odluci urednika. Glasnik nastoji popularizirati naučna istraživanja iz oblasti islamskih nauka i kulturne baštine Bošnjaka te informirati čitaoce o radu službi i institucija Rijaset IZ-e.

Svi objavljeni radovi odobreni su od strane urednika. Akademska, pravna i jezička odgovornost je na autorima radova. Osnovni jezik Glasnika je bosanski. Prilikom pisanja radova primjenjuje se norma Pravopisa bosanskog jezika sa fonetskom transkripcijom dok se naučna transkripcija pri-

mjenjuje u uskostručnim tekstovima. Vrstu naučne transkripcije bira autor. Radovi mogu sadržavati arapski, turski, perzijski kao i druge jezike u transkripciji. Dostavljeni radovi su predmet provjere urednika u smislu akademskih i tehničkih kriterija. Autori prihvataju redakcijske intervencije u tekstu.

Radovi se mogu poslati putem maila glasnik_riz@yahoo.com ili na adresu: Gazi Husrev-begova 56a, 71000 Sarajevo. Rad mora biti u Microsoft Wordu ne veći od 10 stranica formata A4, font Times New Roman. Slike i svi drugi prilozi moraju biti priloženi odvojeno.

Sva prava zadržana. Nijedan dio Glasnika ne može biti umnožavan, pohranjivan u sisteme za umnožavanje bez prethodnog dopuštenja Uredništva i autora tekstova, izuzev kratkih navoda u naučne svrhe.

ISSN 1512-6609, ISSN 2233-095X (Online)

Izdavač: RIJASET ISLAMSKJE ZAJEDNICE U BOSNI I HERCEGOVINI. Urednik: MUSTAFA PRLJAČA; Redakcija: MEHO ŠLJIVO, SAMEDIN KADIĆ, SENADA TAHIROVIĆ, MEVLUDIN DIZDAREVIĆ, EKREM TUCAKOVIĆ i ALDINA SULJAGIĆ-PIRO; tehnički urednik: SUAD PAŠIĆ lektura: AMILA ŠADIĆ HAJDAREVIĆ; dizajn korice: TARIK JESENKOVIĆ; prijevod na arapski jezik: NURKO KARAMAN; prijevod na engleski jezik: IFET MUSTAFIĆ. DTP: El-Kalem. Štampa: Štamparija DOBRA KNJIGA, d.o.o. - Sarajevo; Uredništvo i administracija: 71000 Sarajevo, Gazi Husrev-begova br. 56A, telefon: 033/532-255, fax: 033/441-800, e-mail: glasnik_riz@yahoo.com. Glasnik izlazi dvomjesečno. Rukopise slati na adresu Uredništva. Rukopisi se ne vraćaju. Štampani tiraž 2000 primjeraka. Cijena Glasnika iznosi 10 KM. Uplata u KM na žiro-račun 1602005500015065 kod VAKUFSKE BANKE DD Sarajevo - uz naznaku za Glasnik. Glasnik je upisan u registar javnih glasila u Ministarstvu obrazovanja, nauke, kulture i sporta pod brojem 446 od 27. 08. 1994. godine.

The Herald

of the Riyasat of the Islamic Community
in Bosnia and Herzegovina

البلاغ

مجلة المشيخة الإسلامية
في البوسنة والهرسك